

๗

372.112

๗ 265 ๗

การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศรีสมร พุ่มสะอาด

๒๕๓๕

๒๕๓๕

๑๑ ก.ค. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาดุษฎีบัณฑิต

กันยายน ๒๕๓๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓ 26038

166087

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา
2) อธิบายคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับ
กลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะเหล่านั้น และ 3) ศึกษาปัจจัย
ที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ และจัดทำตัวอย่างแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

วิธีการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา
โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของครูที่มีคุณภาพ แล้วใช้เทคนิคเดลไฟ เพื่อสัมภาษณ์และสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน
จำนวน 3 รอบ 2) การสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพครูประถมศึกษามีลักษณะเป็นแบบทดสอบ
และแบบสอบถาม ซึ่งใช้ผลจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 แล้วรวบรวมข้อมูลจากครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 332 คน ซึ่งสุ่มมาจาก
กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำกลุ่มละ 166 คน แล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่ม
เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อสมการจำแนกกลุ่ม 3) สัมภาษณ์ถึงสอบถาม
ครูทั้งสองกลุ่มจำนวนกลุ่มละ 30 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัว การปฏิบัติงาน
และการพัฒนาคุณภาพครู สอบถามศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์จังหวัดจำนวน
30 คน เกี่ยวกับข้อคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพครู แล้วจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู โดยใช้ผล
การวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอนประกอบกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพครู
ประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษามี 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ
คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศการณและวิญญานครู การพัฒนาชุมชน วินัย และบุคลิกภาพ ของครู
2. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง
และคุณภาพต่ำ มี 4 ด้าน ตามลำดับความสำคัญคือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม
วินัย และการพัฒนาชุมชน
3. คุณลักษณะที่จำแนกกลุ่มคุณภาพครู (สูง - ต่ำ) อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณา
ข้อมูลพื้นฐานของครู ปรากฏผลดังต่อไปนี้ 3.1) เพศ ครูชายและครูหญิงทั้งสองกลุ่มคุณภาพ

สามารถจำแนกได้ด้วย ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม 3.2) อายุ
ครูที่มีอายุแตกต่างกัน (4 ระดับ) ทั้ง 2 กลุ่มคุณภาพ สามารถจำแนกได้ด้วย ความรู้ใน
วิชาชีพ วินัย อุดมการณ์และวิญญานครู บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน
3.3) วุฒิทางการศึกษา ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน (2 ระดับ) ทั้ง 2 กลุ่มคุณภาพ
สามารถจำแนกได้ด้วย ความรู้ในวิชาชีพ อุดมการณ์และวิญญานครู คุณธรรมและจริยธรรม
วินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิกภาพ 3.4) ประสบการณ์ในการสอน ครูที่มีประสบการณ์
ในการสอนต่างกัน (3 ระดับ) ทั้ง 2 กลุ่ม สามารถจำแนกได้ด้วย ความรู้ในวิชาชีพ
อุดมการณ์และวิญญานครู วินัย บุคลิกภาพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม

4. ปัจจัยที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ คือ

4.1) สภาวะภาพส่วนตัวครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน
สุขภาพ จำนวนสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบ และรายได้รายจ่าย 4.2) สภาพการปฏิบัติงาน
ได้แก่ การบริหาร การให้หาความรู้ และการอบรมสัมมนา

5. แผนพัฒนาคุณภาพครูที่จัดทำขึ้น มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา
ให้มีคุณภาพสูงขึ้น และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
สร้างเสริมคุณลักษณะสำคัญ 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย
การพัฒนาชุมชน อุดมการณ์และวิญญานครู และบุคลิกภาพ และคำนึงถึงปัจจัยในข้อ 4 ด้วย
ในการนำไปใช้ แผนพัฒนาคุณภาพครูดังกล่าวเสนอแนะกิจกรรมตามความคิดเห็นของ
ศึกษานิเทศก์และครูตามลำดับความสอดคล้อง คือ การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน
หรือทุกครั้งที่มีงานใหม่ การประชุมปรึกษาหารือ การประชุมปฏิบัติการ การอบรมสัมมนา
การจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การสาธิตการสอน และการจัดตั้ง
กลุ่มคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

The purpose of this study was 1) to find out the characteristics indicating the quality of primary teachers, 2) to describe the characteristics that discriminate between the high and the low quality teachers and list seriatim the important characteristics and 3) to determine the factors associated with low quality teachers and to propose a development plan for improving their quality.

The research procedures consisted of three phases. The first phase was a documentary analysis and an interview with distinguished resource persons to obtain characteristics of quality teachers. In this phase the delphi technique was administered three rounds to a group of twenty educators for the same purpose. The second phase was a construction of test and questionnaire which were used for collecting data from 332 teachers under the Office of Ayudhaya Primary Education. Of these 332 teachers, 166 were randomly chosen from the high quality group and 166 from the low quality group. The third phase was a scheduled interview with 60 teachers (30 from each group) and 30 educational supervisors to obtain their opinions on teachers' performances and development. Finally a plan for improving the teachers' quality was developed on the basis of the findings.

The findings were as follows:

1. Six aspects of teachers' characteristics that indicate the quality of primary teachers are professional knowledge, moral and ethical conduct, ideology and spirit, the role in community development, disciplinary conduct and personality of teachers.

2. Four aspects that discriminate between the high and the low quality teachers are professional knowledge, moral and ethical conduct, disciplinary conduct and the role in community development.

3. Based on their personal data, it was found that a) professional knowledge, moral and ethical conduct could discriminate between the high and the low quality teachers of the same sex, b) all six aspects of teachers' characteristics could discriminate between the high and the low quality teachers in the groups classified by age, education and teaching experience.

4. Factors associated with the low quality teachers are personal background and conditions of school assignments.

5. A development plan was proposed with a policy to upgrade the quality of primary teachers. The main objective of the plan is to improve the six aspects of the teachers' characteristics. In the operation of the plan, due consideration should be given to the factors associated with the low quality teachers. Suggested activities for the plan are teachers' orientation before and during school term, conference, workshop, seminar, library service for teachers, guest speaker invitation, demonstration of teaching methods and organization of ad hoc committee.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษาดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....*ดร. อนุสรณ์*..... ประธาน
.....*ดร. อนุสรณ์*..... กรรมการ
.....*ดร. อนุสรณ์*..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....*ดร. อนุสรณ์*..... ประธาน
.....*ดร. อนุสรณ์*..... กรรมการ
.....*ดร. อนุสรณ์*..... กรรมการ
.....*ดร. อนุสรณ์*..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ธรรมมา ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเรื่องนี้ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลสิทธิ์ ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มดำเนินการวิจัยจนสำเร็จ และเป็นบุคคลภายนอกในการสอบปริญญานิพนธ์ คณะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี อาจารย์รวงทอง คำรงสุกิจ ได้กรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณนก อินทรพฤกษ์ ได้ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล พ.ศ. ดร.วีระ วงศ์สรรค์ คุณประภาพรรณ เสี่ยงวงศ์ คุณกาญจนา ภาสุพันธ์ และเพื่อน ๆ ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็นจำนวนเงิน 5,000.00 บาท และได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นจำนวนเงิน 7,000.00 บาท จึงขอขอบพระคุณหน่วยงานทั้งสองที่ได้ให้การสนับสนุนในครั้งนี้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ตลอดจนน้อง ๆ หลาน ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจตลอดมา จนการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี

ศรีสมร ห่มสะอาด

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ปัญหาของการวิจัย	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
ข้อจำกัดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ตอนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพครู	15
ความหมายของคุณภาพ	15
ความหมายของคุณภาพครู	17
ตอนที่ 2 บทบาทและภาระหน้าที่ของครู	19
ตอนที่ 3 คุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ	25
แนวความคิดจากเอกสาร	25
แนวความคิดจากการสัมภาษณ์	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูที่ได้จากการศึกษาเอกสาร	
การสัมภาษณ์ และงานวิจัย	65
ตอนที่ 4 การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู	70

3	วิธีดำเนินการวิจัย	87
ตอนที่ 1	: การศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา	89
ขั้นที่ 1	: ศึกษาเอกสาร	89
ขั้นที่ 2	: การศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลไฟ	89
	การเลือกผู้เชี่ยวชาญ	90
	การสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ	90
	การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตอนที่ 1	92
ตอนที่ 2	: การศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของ	
	ครูประถมศึกษาวออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มี	
	คุณภาพต่ำ	95
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
	ตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	96
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	98
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	104
	การวิเคราะห์ข้อมูล	105
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	105
ตอนที่ 3	: การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษา	
	มีคุณภาพต่ำและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา	109
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	109
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	110
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	111
	การวิเคราะห์ข้อมูล	112
	การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู	112

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ตอนที่ 1 : การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา	116
ตอนที่ 2 : การศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครู ประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ	121
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	121
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	122
/ ค่าสถิติที่สำคัญในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา	129
ระดับคุณภาพของครูประถมศึกษา	130
คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา	133
ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครู ประถมศึกษา	137
คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตาม ข้อมูลพื้นฐานของครูประถมศึกษา	137
ตอนที่ 3 : การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษา มีคุณภาพต่ำ และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา	154
สถานการณ์ส่วนตัว	154
สภาพการทำงาน	163
/ การพัฒนาคุณภาพครู	173
การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา	182
สภาพปัจจุบันและปัญหา	183
/ นโยบายการพัฒนาคุณภาพครู	186
/ วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครู	187
/ เป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครู	188
/ สิ่งที่ต้องพัฒนาตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง	191

วิธีการพัฒนาคุณภาพครู	193
การนำแผนพัฒนาคุณภาพครูไปปฏิบัติ	194
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	199
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	199
วิธีดำเนินการวิจัย	199
สรุปผลการวิจัย	202
ผลการวิจัยตอนที่ 1	202
ผลการวิจัยตอนที่ 2	203
ผลการวิจัยตอนที่ 3	205
อภิปรายผลการวิจัย	210
การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา	210
การศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา ..	212
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำและการจัด	
ทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา	220
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	228
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	230
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก	247
ภาคผนวก ก กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลไท	248
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญและรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	
ในการวิจัย	257
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	267
ภาคผนวก ง ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล	331

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และงานวิจัย	335
2	จำนวนประชากรในการวิจัย	95
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้ในการวิจัยตอนที่ 2	98
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 3	110
5	เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เพศชายและ เพศหญิง	123
6	เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามระดับ อายุ	124
7	เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามวิถีทาง การศึกษา	125
8	เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน	126
9	จำนวนครูจำแนกตามการสอนในชั้นต่าง ๆ	127
10	จำนวนครูจำแนกตามวิชาที่สอน	128
11	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าการทดสอบความ แตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย ของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน	129
12	ระดับคุณภาพของครูประถมศึกษาเมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ของเครื่องมือวัดในการศึกษารังนี้	131
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน	132
14	ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา ..	134
15	ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา ..	135
16	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ	136

17	ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูชายและหญิง	139
18	ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับ อายุ	142
19	ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับ วิธีการทางการศึกษา	145
20	ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับ ประสบการณ์ในการสอน	148
21	สรุปคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประเภทศึกษาออกเป็นกลุ่มที่มี คุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ตามลำดับความสำคัญ จำแนกตามข้อมูล พื้นฐานของครู	151
22	ข้อมูลพื้นฐานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ	155
23	สถานภาพสมรสของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ	158
24	รายได้และรายจ่ายของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ	159
25	จำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ...	164
26	ค่าร้อยละของผลการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาคุณภาพครู	174
27	ลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ควรจัด เพื่อพัฒนาคุณภาพครู	176
28	กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู	179
29	รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	260
30	ค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบนจากการตอบแบบสอบถามของ ผู้เชี่ยวชาญ	338
31	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบคุณลักษณะ ด้านความรู้ในวิชาชีพ	343
32	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสำหรับครูประเภทศึกษา	344

33	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าการทดสอบ ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ของครูชายและหญิง	346
34	ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา ของครูชายและหญิง	347
35	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ คุณภาพต่ำของครูชายและหญิง	348
36	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าการทดสอบ ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับอายุ	349
37	ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตามระดับอายุ	351
38	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ คุณภาพต่ำ จำแนกตามระดับอายุ	352
39	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ 6 ด้าน จำแนก ตามวุฒิทางการศึกษา	354
40	ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	355
41	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ คุณภาพต่ำ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	356
42	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าการทดสอบ ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน	357

43	ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตามประสิทธิภาพในการสอน	358
44	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ คุณภาพต่ำ จำแนกตามประสิทธิภาพในการสอน	359

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา	69
2	ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา	78
3	แบบตารางเหตุผลสัมพันธ์	80
4	การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู	84
5	แผนภาพแสดงรายละเอียดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา .	88

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้พลเมืองของประเทศเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ รู้จักคิดและสร้างสรรค์อันจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองและประเทศชาติ ประเทศใดที่ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ประเทศนั้นจะประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม ต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 1) ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่ครูใหญ่ และนักเรียนที่เข้าเฝ้า ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ตอนหนึ่งว่า

"...การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกราบรื่นและรวดเร็ว..."

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช 2520 : 3)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับพลเมืองที่มีคุณภาพ และพลเมืองที่มีคุณภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การได้รับการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ เป็นประการสำคัญ

เมื่อพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้แก่ประชากรแล้วจะเห็นได้ว่าการประถมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับที่สำคัญที่สุด นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของชาติ ทั้งนี้เพราะ เป็นการศึกษาที่จัดให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นการศึกษาภาคบังคับที่เป็นบริการ ซึ่งรัฐพยายามจัดให้ประชากรอย่างเต็มที่ สนับสนุนให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษา

เท่าเทียมกัน (อำรุง จันทวานิช 2523 : 83) โดยมีมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ
ขั้นพื้นฐาน ให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามสมควร
แก่วัยและความสามารถ และดำรงตนเป็นพลเมืองดี ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย
ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : ๗) ดังนั้นการประถมศึกษา
จึงเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชากรทุกคนของประเทศต้องได้รับ และประชากรส่วนใหญ่ที่มี
โอกาสในการเรียนที่เท่าเทียมกันเพียงระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ถ้าหากคุณภาพการประถมศึกษา
ศึกษาต่อยลงไป ก็ย่อมจะหมายถึงความด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งจะ
มีผลกระทบต่อความล่าช้าและความล้มเหลวในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติโดยตรง
(พันัส หัตถนาถินทร์ 2521 : 65) ด้วยเหตุนี้การเร่งรัดปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของ
การประถมศึกษา จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ตระหนักและให้ความสำคัญ
เป็นพิเศษตลอดมา ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5
(พ.ศ. 2525 - 2529) ในส่วนที่เป็นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบาย
การจัดการประถมศึกษาไว้ดังนี้ คือ ให้จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงทุกตำบล ปรับปรุงคุณภาพ
การศึกษาให้ทัดเทียมกัน เร่งพัฒนาคุณภาพครู ผู้บริหารการศึกษา ทั้งด้านจริยธรรม คุณธรรม
ความรู้ ทักษะ และการกระจายครูออกไปให้ทั่วถึง ลดความสูญเปล่าทางการจัดการศึกษา ฯลฯ
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 8)

คุณภาพของการประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ เมื่อพิจารณาจากกระบวนการจัดคนในระบบ
การศึกษาและผลผลิตทางการศึกษาคือตัวนักเรียน ประกอบกับการศึกษาวิจัยและประเมินผลของ
หน่วยงานต่าง ๆ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่าการพัฒนาคุณภาพนั้นผลยังไม่เป็นที่
น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (พจน์ สะเพียรชัย 2528 :
21) แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.
2521 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีความรู้ ความสามารถ
ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เหมาะสมและทันต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม
เศรษฐกิจ และวิทยาการเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแล้วก็ตาม แต่ผลผลิต
ที่จบการศึกษาก็ยังด้อยคุณภาพ กล่าวคือ การประถมศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายตามอุดมคติ

และไม่สนองตามความต้องการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (โดยัย
อุดมบุญยานุภาพ 2528 : 3) จะเห็นได้จากการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา
และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ของกระทรวงศึกษาธิการ
(กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 26 - 27) ในด้านคุณภาพของการศึกษา ซึ่งปรากฏผล
ดังนี้คือ

1. การจัดการศึกษาในเวลาที่ผ่านมามีการเร่งรัดให้คำนึงถึงปริมาณของนักเรียน
เป็นสำคัญ จึงมีข้อบกพร่องในเรื่องคุณภาพเป็นอันมาก ขอบประมาณส่วนใหญ่ร้อยละ 50 จึงทุ่ม
ไปให้กับอัตราเงินเดือนของครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ไม่มีขอบประมาณเพียงพอแก่
การพัฒนาทางด้านคุณภาพ เนื่องจากอัตราเพิ่มประชากรไทยลดลง (จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น
ไม่มากนัก) มีผลทำให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก จึงควรเป็นโอกาสที่จะต้องพัฒนาใน
ด้านคุณภาพให้สูงขึ้น
2. คุณภาพของการศึกษายังไม่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร แม้การเรียน
การสอนมุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ ความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนก็ยังไม่เป็น
ที่น่าพอใจนัก นอกจากนี้ยังให้ความสนใจไม่เพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติด้านทักษะความสามารถ
การส่งเสริมพลานามัย การออกกำลังกายและการกินอาหารตามหลักโภชนาการ รวมทั้งการ
ฝึกอบรมด้านจริยธรรม คุณธรรม น้ำใจ ที่มีผลสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมไทย
ปัจจุบัน เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความสำนึกในประโยชน์ส่วนรวม ความ
สำนึกในความเป็นไทย การประพฤติปฏิบัติตามหลักของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
ความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การอยู่ร่วมกันและการปกครองตามระบอบ
ประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบการทำงาน
ความมุ่งมั่นที่จะพึ่งตนเอง การประหยัด ความนิยมไทย เป็นต้น กระบวนการประเมินผลคุณภาพ
ทางการศึกษาทั้งระดับชาติและท้องถิ่น จำเป็นต้องพัฒนาและดำเนินการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะ
เป็นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของชาติระดับต่าง ๆ ให้ได้ผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ใน
หลักสูตร

3. ปัญหาการตกต่ำชั้น ยังเป็นปัญหาสำคัญในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจการศึกษาเป็นอย่างมาก

จากการประเมินผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษานั้น ยังเป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องได้รับความสนใจและให้ความสำคัญเป็นพิเศษจากรัฐบาล ในอันที่จะเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนที่ต้องได้รับ เพื่อให้มีความรู้และความคิดอ่านที่ก้าวหน้าในการดำรงชีวิตที่ดี (จิตรกร ตั้งเกษมสุข 2526 : 88)

เนื่องจากเป็นที่ตระหนักและยอมรับกันทั่วไปในทุกประเทศว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของประชากรในระดับใดก็ตาม ก็คือครู (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527 : 9) แม้ว่ารัฐบาลจะเน้นนโยบายส่งเสริมการศึกษาอย่างจริงจัง มีกำลังเงินมากพอ มีทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสมและมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรทั้งในด้านวิธีสอน แผนการสอน สื่อการเรียนและองค์ประกอบอื่น ๆ ให้ดีเลิศเพียงใดก็ตาม หากขาดครูที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวได้ และไม่สามารถจะสร้างประชากรให้มีคุณภาพได้เช่นกัน (บุญชม ไชยโกษี 2511 : 10 ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527 : 10 จรีรัตน์ สาครินทร์ 2529 : 32 และบุญเพิ่ม อิทธิรัตน์ 2529 : 19) ในเรื่องคุณภาพครูนี้ วิจิตร ศรีสอาน (วิจิตร ศรีสอาน 2528 : 10) ได้แสดงทัศนะไว้จากการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการพัฒนาการศึกษาอาเซียน เรื่องการปฏิรูปการฝึกหัดครูว่า คุณค่าสำคัญของการศึกษาอยู่ที่ตัวครู ถ้าไม่ปฏิรูปครูให้มีคุณภาพจะหวังให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้นเป็นไปได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า คุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของการประถมศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูประถมศึกษาเป็นสำคัญ (จิตรกร ตั้งเกษมสุข 2526 : 89)

อนึ่ง จากผลของการประเมินคุณภาพของการประถมศึกษา และจากผลการประเมินในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาของนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวคิดจากนักการศึกษาและบุคคลอื่นที่ปรากฏเสมอ ๆ จากสื่อมวลชน เกี่ยวกับ

การด้อยคุณภาพของการประถมศึกษา ได้ให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้การประถมศึกษา
ไม่บรรลุเป้าหมายตามอุดมคติ และมาตรฐานที่มุ่งหวัง ทั้งยังไม่สามารถสนองความต้องการด้าน
กำลังคน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างแท้จริง ก็คือ การขาดคุณภาพ
ประสิทธิภาพ ความศรัทธาในอาชีพครู และสถานภาพที่เหมาะสมของครูนั่นเอง (ประสาร
มลากุล ณ อยุธยา 2527 : 1 โนทัย อุดมบุญญาภาพ 2528 : 3 และบุญเต็ม
อิทธิรัตน์ 2529 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประชุมสัมมนาหลักสูตรการผลิตบุคลากร
การศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่ได้รับการอภิปรายกันอย่าง
กว้างขวางจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเป็นจำนวนมากก็คือ การศึกษาในปัจจุบันนี้ยังประสบ
ปัญหาครูขาดคุณภาพและขาดวิญญานของความเป็นครู (ไพบูลย์ จันทยศ 2526 : 32)
อรุณ ปริติติลล (อรุณ ปริติติลล 2526 : 58) ได้อ้างถึงผลการวิจัยของสภาการศึกษา
แห่งชาติ พบว่า ครูมีพื้นฐานความรู้ในวิชาที่สอน สมรรถภาพการสอน ความศรัทธา อุดมการณ์และ
เจตคติต่ออาชีพครูอยู่ในระดับต่ำ ยังจะต้องปรับปรุงในเรื่อง ความรู้ วิธีการ คุณธรรม และ
ความประพฤติ ให้ดีขึ้น นอกจากนี้จากการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 3 เอกวิทย์
ณ ถलग (เอกวิทย์ ณ ถलग 2527 : 28 - 31) ได้กล่าวถึงเรื่องคุณภาพของการ
ประถมศึกษาและคุณภาพของครูประถมศึกษาว่า ระบบที่นำท่วงโยและนำเห็นนอกเห็นใจมากที่สุด
คือการประถมศึกษา เพราะเป็นระบบใหญ่และสำคัญที่สุด มีโรงเรียน 3 หมื่นกว่าโรงเรียน
นักเรียนหลายล้านคน จำนวนครูมีถึง 2 - 3 แสนคน หากแต่ขาดแคลนครูที่มีคุณภาพมากที่สุด
ครูชั้นเยี่ยมที่เป็นหัวกระทินี้มีจำนวนไม่พอกับงาน ครูที่เก่งจบปริญญาโท ปริญญาเอก จะไปอยู่กัน
ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนมาก แม้แต่ในระบบการมัธยมศึกษาที่มีครูที่มีคุณภาพสูง
มากกว่าในระบบประถมศึกษา ปัจจุบันนี้แม้ว่ามีการพัฒนาโดยไปเรียนต่อปริญญาตรีในสถานศึกษา
ต่าง ๆ ก็ไม่แน่ใจในคุณภาพความรู้ที่นำกลับมา ดังนั้นจึงประเมินคุณภาพของครูประถมศึกษาได้ว่า
ยังด้อยอยู่เป็นอันมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กมล ทองธรรมชาติ (นิพนธ์ จิตต์ภักดี
2528 : 3 - 4 อ้างอิงมาจาก กมล ทองธรรมชาติ ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า โรงเรียน
ประถมศึกษานับว่ามีโรงด้อยคุณภาพ โดยชี้แจงว่า ปัญหาโรงเรียนประถมส่วนใหญ่ขาดคุณภาพ
เนื่องมาจากผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดรูปแบบแผนงาน

ที่ถูกต้อง จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 200 คน
ประมาณ 18,332 โรงเรียน ทั่วประเทศ ค่อนข้างคุณภาพ จำเป็นจะต้องพัฒนาอย่างรีบด่วนและ
ในขณะเดียวกัน กมล สุตประเสริฐ (นิพนธ์ จิตต์ภักดี 2528 : 4 อ้างอิงมาจาก
กมล สุตประเสริฐ ม.ป.ป.) กล่าวว่า จากการติดตามผลและการวัดผลการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา พบว่า ในการพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษานั้นจะต้องพัฒนาที่ครูผู้สอนเป็น
อันดับแรก

สรุปได้ว่า การประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพอันเนื่องมาจากการ
ขาดคุณภาพของครูประถมศึกษาเป็นประการสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงและ
วิพากษ์วิจารณ์ตลอดมา แม้กระทั่งกรมการฝึกหัดครู ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูที่สำคัญสถาบันหนึ่ง
ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ดี ดังได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู พ.ศ.
2525 - 2529 (กรมการฝึกหัดครู ม.ป.ป. : 18) ว่า ปัจจุบันพบว่า ปัญหาทางการ
ศึกษาที่สำคัญ ๆ ที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วนคือ ...สังคมต้องการครูที่มีคุณภาพมากขึ้น
จึงต้องเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพครู... อนึ่ง ในการพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาครูให้มี
คุณภาพนั้น มีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ทั้งนี้เพราะในการบรรจุแต่งตั้งหรือในการ
คัดเลือกบุคคล เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ นั้น แม้ว่าจะได้มีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์
ไว้เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่มิได้มีหลักประกันที่ดีที่สุด ที่จะได้คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม
กับหน้าที่เสมอไป เพราะปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการค้นพบ
หลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ มาแทนของเก่าอยู่เสมอ จึงอาจทำให้คนที่เคยเหมาะสมในสมัยหนึ่ง
กลายเป็นหย่อนความสามารถไป (สมพงศ์ เกษมสิน 2523 : 182) นอกจากนี้การทำงาน
ของคนเฒ่าเบรียลเหมือนเครื่องจักร เมื่อใช้หรือทำงานไปนาน ๆ ก็ย่อมจะหย่อนสมรรถภาพ
สิ้นเปลืองและชำรุด การทำงานของคนก็เช่นเดียวกัน เมื่อทำงานไประยะหนึ่งก็ชักช้า และ
เบื่อหน่ายอันเป็นเหตุให้ทำงานไม่ดีเท่าที่ควร คนที่ตั้งใจทำงานนั้นจะ เป็นอยู่เฉพาะระยะแรก
แต่เมื่อนานไปความรู้ความสามารถที่มีอยู่เดิมก็ไม่เป็นการพอเพียงกับวิทยาการที่ก้าวหน้าไป
เรื่อย ๆ (สุธีระ ทานควนิช 2525 : 52 - 53) ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องได้รับการ
พัฒนาอยู่ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามจากสภาพการณ์ในปัจจุบัน ปรากฏว่ายังไม่มีมาตรการหรือวิธีการใดที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพของครูให้สูงขึ้นอย่างพอเพียงตามความต้องการ และเหมาะสมกับสภาพของสังคมปัจจุบันได้ แม้ว่าสถาบันที่ผลิตครู ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพครูจะให้พยายามหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาคุณภาพครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งได้แก่การสอบวิชาชุดครู การจัดการศึกษาภาคนอกเวลา (Twilight course) การอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว เป็นต้น หากแต่ผลกลับปรากฏว่า เป็นการเพิ่มทุนหรือเพิ่มทุนวิทยฐานะส่วนตนมากกว่าการปรับปรุงคุณภาพในการประกอบอาชีพครู (ปริชา เสรฐธีร 2524 : 59 และสำนักงานเลขาธิการกรม กรมการฝึกหัดครู 2523 : 2) ในขณะที่เดียวกันวิธีการพัฒนาดังกล่าวแล้วทำให้เกิดการกระทบกระเทือนคุณภาพของครูไปด้วย ทั้งนี้เพราะครูที่ได้รับประโยชน์จากโครงการศึกษาคอนนี่ ส่วนใหญ่เป็นครูที่อยู่ในตัวเมืองเท่านั้น นอกจากนี้การที่ครูมาเรียนค่อในภาคนอกเวลานั้น มักต้องใช้เวลาเรียนซึ่งเป็นเวลาในการสอนช่วงบ่าย และต้องใช้เวลาในการเดินทางมาเรียน ทำให้มีเวลาพักผ่อนและเตรียมการสอนน้อย ซึ่งเป็นผลทำให้คุณภาพของการปฏิบัติงานด้อยไปด้วย (ประยูร ศรีประสาธน์ 2516 : 68 - 69) ต่อมากรมการฝึกหัดครูร่วมกับคุรุสภา ได้ใช้วิธีการใหม่ในการพัฒนาครู โดยจัดโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อ.ค.ป.) (กรมการฝึกหัดครู 2519 : 1 - 5) แต่จากผลการประเมินโครงการนี้ พบว่า การฝึกอบรมตามโครงการประสบผลสำเร็จในด้าน การเพิ่มทุนสมรรถภาพทางการสอนในส่วนที่เป็นความรู้ทางการสอนเป็นอย่างมาก แต่ในทางเจตคติทางการสอนยังได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร ครูที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการ มีความแตกต่างจากครูที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรมตามโครงการน้อย ทั้งในด้านความรู้และเจตคติทางการสอน (มานพ ภาณุทวีไลธรรม 2525 : 110)

จากข้อมูลและผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ยังขาดคุณภาพ และไม่สามารถจะพัฒนาคุณภาพของประชากรให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ทั้งทางด้านสื่อมวลชน นักวิชาการ และสังคมในทุกระดับ รวมทั้งที่ปรากฏจากผลการวิจัยต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุง

แก้ไขและพัฒนาอย่างรีบด่วน แม้ว่าในการพัฒนาคุณภาพของครูนั้นจะเป็นเรื่องที่ยากแต่ก็ยังคงอยู่ในวิสัยที่จะพัฒนาได้ โดยต้องพัฒนาดังต่อไปนี้ (เอกวิทย์ ณ ถลาง 2526 : 11) ซึ่งจากรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาครูที่ผ่านมาแล้วนั้น กล่าวได้ว่ายังไม่สามารถจะพัฒนาคุณภาพของครูให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนั้นเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่เป็นที่ทราบกันแน่ชัดว่าสาเหตุของปัญหาการขาดคุณภาพของครูนั้นเนื่องมาจากองค์ประกอบอะไรบ้าง จึงทำให้การแก้ปัญหามิประสบความสำเร็จ แม้ว่าจะใช้วิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ตาม

ปัจจุบันนี้ได้มีการศึกษาค้นคว้าและมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของครูอย่างกว้างขวาง หากแต่ยังไม่พอเพียงที่จะให้คำตอบได้ว่า การขาดคุณภาพของครูนั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งใด หรือมีคุณลักษณะใดบ้างที่ทำให้ครูมีคุณภาพต่ำ และคุณลักษณะเหล่านั้นสามารถจะแก้ไขหรือพัฒนาได้อย่างไร จึงจะเป็นการแก้ปัญหามิขาดคุณภาพของครูได้อย่างแท้จริง จากปัญหาและความจำเป็นของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของครูประถมศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพของครู ซึ่งจำเป็นจะต้องมี และคุณลักษณะใดบ้างที่ครูประถมศึกษาในปัจจุบันยังขาดหรือด้อยไป จนเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู การใช้ครูและการพัฒนาอาชีพครู วางแผนพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีความรู้สูงพอที่จะปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติในอนาคต ทั้งนี้โดยกำหนดปัญหาของการวิจัย ดังนี้

ปัญหาของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. มีคุณลักษณะใดบ้างที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษา
2. มีคุณลักษณะใดบ้างที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และคุณลักษณะเหล่านั้นมีลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร
3. มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ที่ทำให้ครูประถมศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายในการจัดการประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และเพื่อจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะ เหล่านั้น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาคูณภาพครูประถมศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาติ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบคุณลักษณะที่จะเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพครูประถมศึกษา ที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการศึกษาสาเหตุที่ทำให้ครูประถมศึกษาขาดคุณภาพ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูประถมต่อไป
2. ทำให้ทราบลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่ทำให้ครูประถมศึกษามีคุณภาพแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการประถมศึกษาได้พิจารณาถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาเรื่องใด ตามความสำคัญและความจำเป็นก่อน-หลัง ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ
3. ทำให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขาดคุณภาพของครูประถมศึกษา และสามารถพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพของครูได้ตรงกับปัจจัยเหล่านั้น
4. ได้แนวทางในการกำหนดและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาจากสาเหตุอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

5. ข้อมูลต่าง ๆ และผลจากการศึกษา จะเป็นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู และหน่วยงานที่พัฒนาอาชีพครู ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ในการหาแนวทางเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงพอเพียงแก่การพัฒนาประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มีคุณภาพสูงสุด

6. ข้อมูลต่าง ๆ และผลการศึกษาจะเป็นแนวทางแก่สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาในการกำหนดนโยบายเพื่อวางแผนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในการผลิตครู ตลอดจนการพัฒนาครูให้มีคุณภาพสูง เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน

7. ข้อความต่าง ๆ กระบวนการศึกษา และข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนผลจากการศึกษา ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และแนวทางแก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการศึกษาในโอกาสต่อไป

8. ข้อมูลและผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางต่อการพัฒนาคุณภาพครูในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ศึกษานิเทศก์และครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น

2. คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูในการศึกษาค้างนี้ เป็นผลมาจากการวิเคราะห์เอกสาร ร่วมกับวิธีการของเทคนิคเดลไฟ กำหนดเป็น 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์และวิญญูณครู การพัฒนาชุมชน วินัย และบุคลิกภาพ

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากผลการวิจัยเรื่องนี้จะปรากฏเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาในจะเป็นผลการวิจัยที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูทั่ว ๆ ไป ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540

2. ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ทำให้ครูประถมศึกษามีคุณภาพแตกต่างกัน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำนั้นเป็นผลจากการศึกษามาจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น และแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นก็เป็นแผนที่สร้างขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่กล่าวมาแล้ว

ดังนั้นในการสรุปหรือนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเรื่องอื่น ๆ หรือจะนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพครูในจังหวัดหรือเขตอื่น ๆ นั้น จึงมีสิ่งที่จะต้องคำนึงดังนี้

1. คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษาและเครื่องมือวัดคุณภาพครูประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในบริบทอื่น ๆ ได้

2. คุณลักษณะตามลำดับความสำคัญที่ทำให้ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่างกัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ และแผนพัฒนาคุณภาพครูนั้นสามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ในบริบทอื่นที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน หรือใกล้เคียงกับสภาพของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น หากจะนำไปใช้ประโยชน์ในบริบทอื่น ๆ ก็ยังสามารถนำไปใช้ได้โดยพิจารณาปรับปรุงหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่แท้จริงของบริบทนั้น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำศัพท์เฉพาะบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้
ครู หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดีของครูซึ่งเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของสังคมว่าจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษา

คุณภาพครูประถมศึกษา หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดีของครูประถมศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ และพึงพอใจของสังคมว่าจะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้ในวิชาชีพ
2. คุณธรรมและจริยธรรม
3. อุทิศการณและวิญญานครู
4. การพัฒนาชุมชน
5. วินัย
6. บุคลิกภาพ

คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครู หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพครู

ความรู้ในวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมีและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา

คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักความดีที่ครูยึดถือเป็นหลักประจำใจ สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ครูและได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความดีต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับและเกิดความพึงพอใจจากสังคมส่วนใหญ่

อุทิศการณและวิญญานครู หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อที่ครูยึดถือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ด้วยความตั้งใจ มีความรู้สึกรัก มีสภาพจิตใจที่มุ่งมั่นต่อการเป็นครู ทุ่มเทพาหนะที่ และความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา

การพัฒนาชุมชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดีในการปฏิบัติงานของครู เพื่อสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขของชุมชน

วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นข้อบังคับให้ครูซึ่งอยู่ในสังคมเดียวกัน
ปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะนำไปสู่ความ
สงบสุขของสังคมโดยรวม

บุคลิกภาพ หมายถึง กิริยาท่าทาง และพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งด้านร่างกาย
วาจาและจิตใจ อันเป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อศึกษาแนวความคิดสำหรับ เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวความคิดจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอ เนื้อหาสาระตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพครู

- 1.1 ความหมายของคุณภาพ
- 1.2 ความหมายของคุณภาพครู

ตอนที่ 2 บทบาทและภาระหน้าที่ของครู

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

- 3.1 แนวความคิดจากเอกสาร
- 3.2 แนวความคิดจากการสัมภาษณ์
- 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

การสัมภาษณ์ และงานวิจัย

ตอนที่ 4 การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู

ตอนที่ 1

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพครู

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพครู1.1 ความหมายของคุณภาพ

คำว่า คุณภาพ (Quality) เป็นคำที่มีลักษณะ เป็นนามธรรม และใช้ได้กับทั้ง วัตถุสิ่งของและบุคคล ซึ่งมีความหมายที่ชัดเจนไม่แตกต่างกัน มีผู้ได้ให้ความหมายให้หลายท่าน ด้วยกัน ดังต่อไปนี้

เปลื้อง ณ นคร (เปลื้อง ณ นคร 2516 : 97) ได้ให้ความหมายว่า
คุณภาพ หมายถึง ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

จริมทร์ ธาณิรัตน์ (จริมทร์ ธาณิรัตน์ 2521 : 22) ได้ให้ความหมายของ
คุณภาพ ว่าหมายถึง ลักษณะเด่นที่แตกต่างออกไปในด้านคุณสมบัติ ไม่ใช่ทางด้านปริมาณหรือ
จำนวน เช่น ครูที่มีคุณภาพ ก็ได้แก่ครูที่มีความรู้ ประสบการณ์ดี และมีความสามารถในการ
สอนดี

ราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2523 : 248) ได้ให้ความหมายของ
คุณภาพ ว่าหมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

พระราชวรมนี (พระราชวรมนี ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2529)
ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง ส่วนที่ดีต่าง ๆ ที่จะมา
ประกอบให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

เอกวิทย์ ณ ถลาง (จากการบรรยายพิเศษ เรื่องคุณภาพและประสิทธิภาพ
ของการศึกษาไทย ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2529)
ได้กล่าวว่า คุณภาพเป็นค่านิยมที่ขึ้นอยู่กับความหวัง ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสาเหตุ
ปัจจัย คุณภาพของขณะนี้กับอีก 20 ปีข้างหน้า ก็ต้องแตกต่างกัน คุณภาพวัดได้จากผลผลิตทางการ
ศึกษา

กู๊ด (Good.. 1973 : 436, 452) ได้ให้ความหมายของคุณภาพในความหมายดั้งเดิม (Primary quality) ไว้ว่า หมายถึง คุณสมบัติ ลักษณะประจำตัว และคุณลักษณะพิเศษของวัตถุหรือบุคคล เช่น รูปร่าง ขนาด และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งจำเป็นและพอเพียงในการกำหนดหรือให้ความหมายของสิ่งของหรือบุคคลนั้น

สำหรับความหมายของคุณภาพในสมัยต่อมา (Secondary quality) หมายถึง คุณลักษณะทางด้านความรู้สึก (รูป รส กลิ่น เสียง) ซึ่งเป็นการยอมรับ และการพิจารณาหรือข้อเสนอแนะจากคนส่วนใหญ่

นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว ได้มีผู้ให้ความหมายของคุณภาพในเชิงที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ไว้ดังนี้

อดิศักดิ์ พงษ์พันธุ์ผลศักดิ์ (อดิศักดิ์ พงษ์พันธุ์ผลศักดิ์ 2526 : 1 - 5) ได้ให้ความหมายของคุณภาพว่า เป็นคำที่มีความหมายชัดเจนที่หมายถึงระดับที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ซึ่งสามารถจำแนกแนวความคิดของความหมายของคุณภาพออกเป็น 2 แนวความคิดคือ

1. แนวความคิดสมัยเก่า เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยกำหนดความหมายของคำว่าคุณภาพก็คือ ระดับที่ผลิตได้ตามมาตรฐาน ซึ่งการผลิตมิได้คำนึงถึงความพอใจของผู้บริโภค แต่จะยึดถือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จะต้องได้ตามมาตรฐานตามที่กำหนด

2. แนวความคิดสมัยใหม่ เป็นแนวความคิดที่ยึดระดับความพึงพอใจ หรือความเหมาะสมของผู้บริโภค เป็นหลักจึง เป็นแนวความคิดว่าผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดมาตรฐานของการผลิตให้กับผู้ผลิต กล่าวคือ ถ้าผู้บริโภคพอใจหรือบริโภคแล้วเกิดความรู้สึกว่าสินค้านั้นดี ทนทาน ก็เกิดความพอใจที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น แต่พฤติกรรมของผู้บริโภคมิได้เกิดเพียงความพอใจของตนแต่ผู้เดียว ความพอใจของผู้บริโภคนี้จะส่งผลไปให้ผู้บริโภคคนอื่น ๆ เกิดความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์ชนิดนี้อีกด้วย ทำให้ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายสินค้าชนิดนั้นได้มาก

ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล (ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล 2527 : 1) กล่าวว่าคุณภาพคือลักษณะต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ผู้รับบริการ หรือทำให้ผู้บริโภคและผู้รับบริการมีความพอใจ

ไม่ว่าจะเป็นบริษัท โรงงาน ธุรกิจ หรือส่วนราชการใด ๆ จะมีการทำงานที่มีผลผลิตออกมาในรูปผลิตภัณฑ์หรือการบริการ ซึ่งผลผลิตเหล่านั้นต่างต้องมีคุณภาพ คือมีลักษณะตรงตามความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้รับบริการ จึงจะถือได้ว่ามีคุณภาพดี

กล่าวหาญ วรพุทธพร (กล่าวหาญ วรพุทธพร 2527 : 5) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า

1. คุณภาพ ตามแนวความคิดดั้งเดิม หมายถึงระดับของการทำได้ตามมาตรฐาน เช่นฝีมือ หรือผลิตภัณฑ์ ทำได้มาตรฐานที่กำหนด

2. คุณภาพ ตามแนวความคิดสมัยใหม่ คุณภาพคือ ความพึงพอใจ (Satisfaction) ของผู้ใช้หรือความเหมาะสม (Fitness) สำหรับการใช้อย่างไรก็ตาม จากแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพโดยทั่วไป และคุณภาพตามแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพ สรุปได้ว่า คุณภาพสำหรับการศึกษาค้นคว้า หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดีของบุคคลที่เป็นที่ยอมรับและพึงพอใจในสังคมว่าจะทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 ความหมายของ "คุณภาพครู"

จากความหมายของคุณภาพดังกล่าวแล้วในตอนต้น ถ้านำมาพิจารณาความหมายของคุณภาพในทางการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพในความหมายทางการศึกษาคือ คุณลักษณะ หรือคุณสมบัติที่ดีเป็นพิเศษ ของผลผลิตที่เกิดจากระบวนการทางการศึกษา และคุณลักษณะที่ดีนั้นตัดสินหรือวัดจาก ค่านิยม ความพึงพอใจ และความต้องการของผู้รับบริการ ก็คือสังคมนั่นเอง

สำหรับความหมายของคุณภาพครูนั้น ได้มีแนวความคิดที่น่าจะนำมาพิจารณาได้ดังนี้ คือ

นิรุต ถึงนาค (นิรุต ถึงนาค 2526 : 90) ได้กล่าวถึงการผลิตครูว่า การผลิตครูให้มีคุณภาพนั้น ต้องยอมรับกันว่า ครูที่มีคุณภาพหรือครูที่ดีนั้นหมายถึง ครูที่มีความสามารถในการสอนอบรมเยาวชนและเป็นผู้นำของชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ทาง และครูที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของนักศึกษาที่เข้ามาเป็นครูเป็นประการสำคัญ ถ้านักศึกษาคูรมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ก็ยากที่จะปลูกปั้นให้เป็นครูที่ดีได้

อรุณ ปรีดีคิลก (อรุณ ปรีดีคิลก 2526 : 59 - 64) ได้กล่าวว่า ครูนั้นเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังในเชิงคุณงามความดีสูงมากอาชีพหนึ่ง ในการมองครูนั้นควรจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนหนึ่งได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาและส่วนที่สอง คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติของครู

ทองคุณ ทองสันต์ (ทองคุณ ทองสันต์ 2527 : 120 - 121) ได้กล่าวถึงเรื่องคุณภาพของครูว่า คุณภาพที่แท้จริงของครูก็คือ ความมีคุณธรรมนิยม กล่าวคือจะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่าง อย่างน้อยก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับการสอนของตนเอง จะต้องอุทิศเวลา และมีความเสียสละในการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ในการสร้างสรรค์

จรีรัตน์ สากรินทร์ (จรีรัตน์ สากรินทร์ 2529 : 33 - 34) กล่าวว่า ครูที่มีคุณภาพ คือครูที่มีความรู้ สอนดี คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งต้องมีความสนใจต่อชุมชนด้วย ในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชนทางวิชาการ การกำหนดคุณภาพของครูนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นจริงในสังคม เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

สายหยุด จำปาทอง (สายหยุด จำปาทอง 2529 : 9) ได้กล่าวถึงเรื่องของคุณภาพครูว่า คุณภาพของครูเกิดจากเหตุปัจจัย 2 ประการ คือ คุณสมบัตินิสัยและความสามารถพื้นฐานที่มีประจำครูแต่ละคนที่ได้มาแต่กำเนิดและการฝึกฝนภายหลังกับระบบการใช้ครูที่สามารถทำให้ครูทำงานได้อย่างเต็มที่และเต็มเวลา

จากแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับความหมายของคุณภาพ และคุณภาพของครู สรุปได้ว่า คุณภาพของครูนั้น หมายถึงคุณลักษณะหรือคุณสมบัตินิสัยที่ดีเด่น เป็นพิเศษ ของบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นครู ทั้งนี้โดยการกำหนดตามค่านิยม ความพึงพอใจ และความต้องการของสังคมในขณะนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ครูที่มีคุณภาพ ก็คือครูที่ดี ซึ่งมีคุณสมบัตินิสัยที่ดี และสามารถปฏิบัติภารกิจได้ประสบผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ ที่สอดคล้องและ เป็นไปตามค่านิยม ความพึงพอใจ และความต้องการของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษา

ตอนที่ 2

บทบาทและภาระหน้าที่ของครู

บทบาทและภาระหน้าที่ของครู

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นครูจึงเป็นตัวจักรที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ประชาชน จึงมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและประเทศ และด้วยในสภาพที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบท และยังมีฐานะยากจน จึงเป็นที่เข้าใจกันดีว่าการที่ครูจะมีบทบาทในการสอนวิชาการในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่น่าจะเพียงพอ ครูควรจะต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย (Bennett. 2521 : 175) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านทำการศึกษาดังบทบาทและภาระหน้าที่ของครู และพบว่าครูประถมศึกษาในปัจจุบันต้องมีบทบาทและภาระหน้าที่หลายประการ ดังนี้

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2518 : 142 - 144) ได้กำหนดบทบาทที่พึงประสงค์ของครูไว้ดังนี้

1. ลักษณะและบทบาททั่วไป

- 1.1 รักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความสนใจและศรัทธาในอาชีพครู
- 1.2 มีความคิดเป็นของตนเอง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณชน หรือเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยริสุทธ์ใจ
- 1.3 ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยา อันเป็นปทัสถานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน
- 1.4 ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่สภาพ ฐานะยากนั้น มียศศักดิ์ อุดม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

2. บทบาทคือนักเรียน ครูจึงประพฤติปฏิบัติตนคือนักเรียนดังนี้

2.1 เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถูกผู้แสดงนำในกระบวนการเรียนทุกกรณี มาเป็นผู้กระตุ้น ผู้สนับสนุนและผู้นำ ช่วยเหลือให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียน การคิดสร้างสรรค์ และรู้จักหลักวิธีจะศึกษาค้นคว้าของตนเอง

2.2 ฝึกผู้เรียนให้ทำงานเป็นกลุ่ม มีวินัยในตนเอง และเป็นประชาธิปไตย

2.3 สนใจธรรมชาติความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และให้ความรัก ความสนิทยอมรับเอาใจใส่ทั่วทุกคน

2.4 พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถของนักเรียน เพื่อแนะนำ ส่งเสริมการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสม

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่ในคุณธรรม จริยธรรมโดยไม่หลงใหลในวัตถุ จนเกินไป

3. บทบาทคือนักสังคม ครูจึงประพฤติปฏิบัติตนดังนี้

3.1 มีความรู้และสนใจในการเกษตรและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการ เกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยคำนึงว่าสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม

3.2 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในโอกาสอันสมควร

3.3 รักความยุติธรรมและกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคม ด้วยปัญญาและสติ ตามกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองของประเพณีและสิทธิแห่ง กฎหมาย

3.4 หาโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อความเจริญของท้องถิ่นด้วยความ เต็มใจ และอุทิศตนเป็นที่ปรึกษาช่วยแก้ปัญหา และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชน

สำหรับ สุจิต เพียรชอบ (ประสงค์ สุริยธนาภัส และคนอื่น ๆ 2523 :

9 - 10 ข้างอิงมาจาก สุจิต เพียรชอบ ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นครูควรมีบทบาทหลายด้านโดยเฉพาะต้องเป็นผู้พัฒนา

นักเรียนให้รู้จักคิด มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ และให้มีสติปัญญาสูงขึ้น พยายามปลูกฝังลักษณะนิสัยที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การตรงต่อเวลา การรักงาน ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย และเป็นผู้มีวัฒนธรรม ทั้งนี้โดยที่ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย นอกจากนี้ครูต้องมีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนในสังคมให้เจริญก้าวหน้า อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติด้วย

แต่อย่างไรก็ตามการที่ครูจะพัฒนาเด็กและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น ครูต้องพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นด้วย แนวความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ชาลส์ ซี. ตรีสเลย์เพอร์ (ชาลส์ ซี. ตรีสเลย์เพอร์ 2523 : 113 - 114) และยเมต์ ชุมจิต (ยเมต์ ชุมจิต 2526 : 117 - 119) ซึ่งได้กล่าวถึงบทบาทความรับผิดชอบของครูว่าต้องมีบทบาทในการสอนนักเรียน ตลอดจนทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งเรื่องตัวเอง ครอบครัว โรงเรียน และต้องมีส่วนในการพัฒนาชุมชนด้วย

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในสังคมปัจจุบันว่า นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการสอน แล้วต้องมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนด้วย ทั้งนี้โดยที่ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย ทักษิณี สุภเมธี (ทักษิณี สุภเมธี 2524 : 36 - 37) กล่าวถึง บทบาทของครูที่ดีในสังคมว่า นอกจากจะต้องมีความสามารถในการสอน มีเทคนิค และวิธีการสอนที่ดีแล้ว ครูจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ดี โดยเฉพาะทางด้านวิชาการ สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีบุคลิกลักษณะที่ดี ทั้งในเรื่องรูปร่าง ท่าทาง กิริยามารยาท การแต่งกาย มีความประพฤติดี ตามหลักของคุณธรรม โดยที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนทั่วไป พร้อมทั้งมีสุขภาพแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั่วไป และสามารถช่วยเหลือพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ทองคุณ หงส์พันธ์ (ทองคุณ หงส์พันธ์ 2527 : 13 - 15) ได้เสนอแนวความคิดในเรื่องบทบาทของครูไว้เช่นเดียวกับ ทักษิณี สุภเมธี โดยเน้นว่าครูจะต้องเป็นผู้ให้การศึกษา ตลอดจนให้การอบรมศีลธรรมจรรยาและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีแก่เด็ก และคนทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีส่วนช่วยในกิจกรรมของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าด้วย

สำหรับบทบาทหน้าที่ของครูในอนาคตนั้น ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527 : 10) กล่าวว่า ตามสภาพความเป็นจริงแล้วในระบบและ

กระบวนการศึกษาของประเทศไทยครูเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาให้เข้าถึงประชาชนทุกวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกอาชีพ บทบาทหน้าที่ของครูสำหรับอนาคตจึงจำเป็นต้องเป็นบทบาทที่ซับซ้อน มิใช่เป็นเพียงผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ หากต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด และการแก้ปัญหาเพื่อเป็นแบบอย่างของความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมและทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่าง ๆ มีโลกทรรศน์กว้าง มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ทันสมัย และมีคุณธรรมจรรยาที่ที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู นอกจากนี้ สายหยุด จำปาทอง (สายหยุด จำปาทอง 2529 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่และบทบาทในอนาคตของครูว่า ต้องมีภาระหน้าที่ในการสอน ทั้งในด้านการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีวินัยให้การแนะนำแนวทาง เปรียบเสมือนทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ ในขณะที่เดียวกันครูก็ต้องทำการวัดผลประเมินผล และศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วย สำหรับบทบาทในอนาคตนั้นต้องเน้นการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ครูต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือและช่วยในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

ในเรื่องบทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนาชนบทนี้ ได้มีนักการศึกษาและบุคคลหลายฝ่ายได้เห็นความสำคัญและ เห็นว่าในปัจจุบันและอนาคตครูจะต้องมีบทบาทอื่นที่สำคัญเท่า ๆ กับการสอนด้วย คือบทบาทในการพัฒนาชนบท (จิตรกร ตั้งเกษมสุข 2526 : 88 - 89) ทั้งนี้เพราะในห้องถิ่นชนบทนี้บุคคลที่มีความสำคัญและ เป็นที่นับถือมากที่สุดคือครู เป็นที่นิยมยกย่อง เชื่อถือ ของชาวบ้านอย่างสูงและจริงใจมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

พัฒน์ สุจำนงค์ (พัฒน์ สุจำนงค์ 2524 : 132) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าบุคคลสำคัญ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และเจ้าอาวาส มีความเห็นด้วยที่ครูจะช่วยในการพัฒนาหมู่บ้าน ในเรื่องเดียวกันนี้ คณะผู้จัดทำวารสารเศรษฐกิจและสังคม (คณะผู้จัดทำวารสารเศรษฐกิจและสังคม 2521 : 38 - 42) ได้ศึกษาความเห็นของครูตีเก็นจำนวนหนึ่ง พบว่า ครูทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าบทบาทของครูนั้นนอกจากจะสอนหนังสือแล้ว ควรจะต้องรับหน้าที่เป็นผู้นำชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พจน์ สะเพียรชัย (พจน์ สะเพียรชัย 2524 : 242) ที่ว่าครูไม่ใช่จะทำหน้าที่สอนแต่เพียงอย่างเดียว การเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือสังคมในห้องถิ่น

เป็นสิ่งสำคัญ และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด นอกจากนี้สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย (สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2528 :

2) ได้มีการประชุมสัมมนาเรื่องบทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบท ที่ประชุมได้มีมติและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ว่าการพัฒนาชนบทเป็นงานสำคัญยิ่ง ครูต้องเข้าไปมีส่วนทุกรูปแบบ และครูจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่ในฐานะเป็นผู้นำชนบท เพิ่มจากหน้าที่การสอนนักเรียนด้วย ในขณะเดียวกัน เมธี บิลันธานนท์ (เมธี บิลันธานนท์ 2524 : 31 - 34) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการพัฒนาชนบทยกจนว่าครูที่ทำงานในท้องถิ่นมักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความเสียสละ อุตุน พากเพียร และมีกุศลจิต ดังนั้นครูจะต้องมีบทบาทให้ความรู้แก่ประชาชนและช่วยพัฒนาชุมชนนอกเหนือไปจากการสอน โดยที่ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์และลักษณะของความเป็นผู้นำด้วย ส่วน ดูแมน (Duman. 1970 : 24) อ้างอิงมาจาก อนุศักดิ์ เกตุศิริ 2526 : 23) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนาชนบทว่า ในการพัฒนาชนบทนั้นครูจะต้องเป็นผู้วางแผน เป็นผู้ให้การศึกษา เป็นผู้จัดตั้งองค์การ เป็นคณะกรรมการ เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้ประเมินประเมิน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค และความรู้ และเป็นผู้ทำการวิจัยให้แก่ชุมชน

จากแนวความคิดของนักการศึกษา และจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรครู จำนวน 16 หน่วยงานส่วนใหญ่ได้เสนอและระบุบทบาทหน้าที่ของครูสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับบทบาทและภาระหน้าที่ของครู ได้ดังนี้

1. มีบทบาทในการสอนและพัฒนานักเรียน หน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งคือการสอนนักเรียน ทั้งนี้มิใช่เป็นเพียงการให้ความรู้แก่นักเรียนเพียงอย่างเดียว หากจะต้องพัฒนานักเรียนให้เจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ และการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม
2. มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม นอกจากหน้าที่สอนนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศแล้ว ครูจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาสังคมโดยเฉพาะชุมชนที่ครู

ประกอบอาชีพอยู่ให้เจริญก้าวหน้าเป็นชุมชนที่ดี มีความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงสมบูรณ์ของสังคมส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ประเทศชาตินั่นเอง

3. มีบทบาทในการพัฒนาตนเอง การที่ครูจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแล้วข้างต้นได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถสูงสุดที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

3.1 ความรู้ ครูจะต้องมีความรู้กว้างขวาง และทันสมัยทันต่อเหตุการณ์เพียงพอที่จะนำไปเผยแพร่กับนักเรียนได้

3.2 ความประพฤติ ครูจะต้องมีความประพฤติที่ดี ประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จรรยาอันเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคมที่จะนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามได้

3.3 บุคลิกลักษณะ ครูจะต้องมีลักษณะของการแสดงออกที่ดีทั้งด้านร่างกาย วาจา และอารมณ์ โดยสรุปแล้วครูจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพจิต สุขภาพกายและอารมณ์ที่ดี

ตอนที่ 3

คุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

คุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ3.1 แนวความคิดจากเอกสาร

เมื่อกล่าวถึงครู ไม่ว่าจะเป็นครูหรืออาจารย์ที่ให้การศึกษากับประชากรในระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะครูประถมศึกษาเป็นผู้มีภาระหน้าที่ในการให้การศึกษากับประชากร ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ คือ เยาวชนของประเทศทุกคนที่อยู่ในวัย 6 - 12 ปี จะต้องเข้ารับการศึกษานาภาคบังคับ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 นอกจากนี้การจัดการศึกษาในระดับนี้ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้แก่เยาวชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และในขณะเดียวกัน ก็เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ หากไม่มีความต้องการที่จะศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและ เป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยความสำคัญดังกล่าว ครูประถมศึกษาจะต้องเป็นครูที่มีคุณภาพ จึงจะสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มีคุณภาพได้ มีผู้ได้ศึกษา ค้นคว้า และเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงถึงครูประถมศึกษาที่ดี และมีคุณภาพไว้ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. แนวความคิดในช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษา หรือก่อนมีการเปลี่ยนแปลง

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มาเป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คือในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2520 (ประมาณ พ.ศ. 2510 - 2520) ซึ่งเป็นช่วง 10 ปี ก่อนที่จะได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบัน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวความคิดในเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้

กิปลัน และฮันท์ (Gibson and Hunt. 1965 : 242) กล่าวว่า ครูที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูง ต้องมีลักษณะที่พึงประเมิน 3 ลักษณะ คือ

1. ความรู้ (Knowledge) ครูควรมีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ วัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาการของเด็ก การเรียนรู้ และมีเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. ทักษะ (Skills) ครูจะต้องมีทักษะในการใช้ภาษา การเขียน การพูด เพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย มีทักษะในการเข้าสมาคม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในด้านการค้นคว้าวิจัย และหาความรู้เพิ่มเติม หาทางแก้ปัญหาอย่างถูกต้องหลักวิชา และตรงกับข้อเท็จจริง ตลอดจนมีนิสัยรักงานครู

3. ความสนใจ (Interest) ครูจะต้องสนใจนักเรียน สนใจวิชาที่ต้องสอน ทุกวิชา มีความสนใจที่จะสอน สนใจชุมชนอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียน สนใจที่จะร่วมมือกับเพื่อนร่วมอาชีพ ตลอดจนสนใจที่จะพัฒนาอาชีพครูให้ก้าวหน้า

ส่วน แฮริสัน และโกวิน (Harrison and Gowin. 1958 : 44 - 48) มีความเห็นว่า ครูที่ดีควรเป็นนักการสอนและวางแผนการสอนได้ดี สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ และมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ บลูม (Bloom. 1976 : 135, 169) ที่ว่า เมื่อพิจารณาผลการเรียนจะพบว่าครูมีบทบาทที่สำคัญโดยเฉพาะในเรื่องการสอน คุณภาพด้านการสอนของครูเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคุณภาพด้านการสอนของครูจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประมาณร้อยละ 25 นอกจากนี้ เบรื่อง กุมุท (เบรื่อง กุมุท 2517 : 13) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการสอนไว้ว่า ครูที่มีคุณภาพนั้นจะต้องสอนดี และการสอนที่ดีจำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์การสอน เพราะอุปกรณ์การสอนจะช่วยให้ทั้งครูทั้งนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนอย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิทานิชย์ (ก่อ สวัสดิทานิชย์ 2519 : 1 - 11) ที่กล่าวว่าครูที่ดีจะต้องปฏิบัติหน้าที่หลักของตนให้สมบูรณ์ หน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งก็คือหน้าที่ในการสอน ครูที่มีผลงานดีเกินได้แก่ครูที่สอนเก่ง เลือกใช้วิธีสอนที่ถูกต้อง จัดบทเรียนได้เหมาะสมกับเด็ก ใช้อุปกรณ์การสอนได้ผลดี และเร้าให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียน

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1973 : 51) ได้สรุปแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพของครูว่า ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. มีทักษะในการเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประเมินผลงานสอนของตนเอง
3. พัฒนาทักษะในการสอนของตนเอง
4. มีเทคนิคในการกระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรียน
5. ใช้จิตวิทยาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน
6. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน
7. เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
8. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นประชาธิปไตย
9. ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม
10. ปรับปรุงตนเองให้ทันยุคกับสภาพของกลุ่มนักเรียน
11. ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
12. จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนให้ส่งเสริมลักษณะและพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
ของนักเรียน
13. ช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้ได้รับความสำเร็จ
14. พัฒนาตนเองทางด้านความรู้และสติปัญญา
15. มีเทคนิควิธีการวัดผลที่ดี และใช้ผลการทดสอบไปปรับสภาพการเรียนการสอน
16. มีเทคนิค วิธีสอนพิเศษ แก่นักเรียนที่เรียนได้เร็ว
17. ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้รับความสำเร็จ
18. ช่วยลดความวิตกกังวลของนักเรียน
19. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ควรติดต่อปรึกษากับผู้ปกครอง
20. ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดทักษะในการทำงาน

สาโรช บัวศรี (พโยม วรรณศิริ 2513 : 42 - 44 อ้างอิงมาจาก
สาโรช บัวศรี ม.ป.ป.) กล่าวว่า วิชาชีพครูอยู่ในฐานะเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ที่จะเป็นครู
จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ ทักษะและทักษะในเรื่องต่อไปนี้

1. วิชาสามัญทั่วไป
2. วิชาสามัญ
3. วิชาการศึกษา
4. สมรรถภาพในการเป็นครู

โดยเฉพาะสมรรถภาพในการเป็นครูนั้น ครูจะต้องสร้างตัวเองให้มีความสามารถ
ดังนี้

4.1 สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดีโดยรู้จักปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1.1 ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
- 4.1.2 ใช้หลักการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก
- 4.1.3 ทักษะการสื่อสารให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้
- 4.1.4 วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- 4.1.5 ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 4.1.6 ใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 4.1.7 ปกครองชั้น และบริหารงานชนิดต่าง ๆ ของชั้นได้อย่าง

เรียบร้อย และราบรื่น

4.2 สามารถให้การอบรม การแนะแนวและการปกครองนักเรียนได้เป็น อย่างดี โดยรู้จักปฏิบัติดังนี้

- 4.2.1 ใช้หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ
ไว้ประจำตัวได้แล้ว ก็ย่อมปกครองตัวเองได้
- 4.2.2 ใช้หลักการและวิธีการของการแนะแนว
- 4.2.3 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครองนักเรียน
- 4.2.4 ใช้ผลของการวิจัย และผลของการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็น
ประโยชน์ในการอบรมสั่งสอน

4.3 สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็น อย่างดี โดยรู้จักปฏิบัติดังนี้

4.3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำ "กิจกรรมในหลักสูตร"

หรือ "กิจกรรมร่วมหลักสูตร" ชนิดต่าง ๆ

4.3.2 รับผิดชอบและภาระในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน

4.3.3 รักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

4.4 สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชน โดยรู้จักปฏิบัติ

ดังนี้

4.4.1 ช่วยเหลือชุมชน ในการแก้ปัญหของชุมชนนี้ ๆ

4.4.2 ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียนในทางที่

เหมาะสม

4.4.3 แสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือจากบิดามารดา

ผู้ปกครองนักเรียน

4.4.4 แสวงหาบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์

ในการสอน

4.4.5 ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน

4.5 สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จักปฏิบัติดังนี้

4.5.1 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม องค์การ หรือสถาบันในทางการศึกษา

4.5.2 ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้ที่เป็นครู และช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครูด้วยกัน

4.5.3 ส่งเสริมแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ ตลอดจนช่วยเหลือแนะนำควบคุมผู้ที่เป็นนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียน

นอกจากนี้ บุญถิ่น อัตถากร (บุญถิ่น อัตถากร 2514 : 12 - 17) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีว่า อย่างน้อยควรมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ คือมีทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชา และจะต้องสร้างเพิ่มพูนอยู่เสมอ

2. เป็นผู้มีความสามารถในการกลวิธีสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ แนววิธีแห่งปัญญา และอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางดีงาม

3. ครูควรเป็นผู้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม และวัตรธรรม

แนวความคิดดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ (บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ 2515 : 19 - 21) ให้อ้างถึงข้อเขียนของ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ที่มีความเห็นว่าครูประเภทศึกษาที่ดีนั้นต้องมีคุณลักษณะดังนี้ คือ

1. สอนดี โดยผ่านการฝึกอบรมมาแล้วอย่างดี (มีวุฒิทางครูพอสมควร)
2. มีความรู้ดี มีความเข้าใจในวิชาการ หลักการสอน และจิตวิทยา
3. สามารถปลูกฝังบุคลิกภาพต่าง ๆ ของเด็กให้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน หลาย ๆ ทาง

สำหรับ เฮลด์ และมัวร์ (Heald and Moor. 1968 : 142) มีแนวความคิด สอดคล้องกับ สุรินทร์ สรสิริ (สุรินทร์ สรสิริ 2515 : 3 - 9) ในประเด็นที่กล่าวถึง คุณลักษณะของครูที่ดีว่าจะต้องมีบุคลิกภาพแตกต่างไปจากคนอื่น กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มี บุคลิกภาพดี แต่งกายดี เชื้อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดี มีวิจรรย์ญาณ มีความเมตตา มองโลก ในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำงานด้วยความประณีตและเต็มใจ นอกจากนี้ สุรินทร์ สรสิริ ยังมีความเห็นว่าครูที่ดีควรจะสามารถโดยการสอน มีการเตรียมการสอน มีความรู้ดี ในเรื่องที่จะสอน สอนได้ตรงตามหลักสูตร มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และ เป็นผู้มีจรรยาบรรณตามวินัยและระเบียบประเพณีของครู

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อ ปฏิรูปการศึกษา 2518 : 141) ได้กำหนดว่าครูควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความ มั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู

2. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็น หรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณะ หรือเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

3. ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยา อันเป็นบรรทัดฐาน ที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน

4. ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่สภาพ ฐานะยากนั้น มัธยัสถ์ ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรม และจริยธรรม

5. เปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ออก ผู้แสดงนำ มาเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างอิสระ มีเหตุผล

6. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง เคารพกฎของสังคม มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย

7. สนใจศึกษาธรรมชาติ และความแตกต่างในตัวของแต่ละคนเพื่อนำมาเป็น ข้อสังเกตพิจารณาในการปฏิบัติต่อตัวศิษย์

8. พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมและแนะนำการเลือกวิชา และอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

9. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่คุณธรรม จริยธรรม และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

10. มีความรู้และความสนใจในการเกษตรพอที่จะเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเกษตรในห้องได้เป็นอย่างดี

11. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในโอกาสอันเหมาะสม

12. รักความยุติธรรม และกล้าที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยปัญญา และสัจตามกระบวนการที่ถูกต้องของขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และสิทธิแห่งกฎหมาย

13. เต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากแนวความคิดของนักการศึกษาทั้งของไทยและของต่างประเทศในช่วงก่อน การปรับปรุงการใช้หลักสูตร สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าครูที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ มีความรู้ดี มีการสอนดี มีความประพฤติดี สอดคล้องกับหลักคุณธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี และมี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย

2. แนวความคิดในช่วงการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

(พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน) ในช่วงการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จนถึงปัจจุบัน ได้มีนักการศึกษาได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีมีคุณภาพ ไว้ดังนี้

เพทาย ศิริสุภมิตร (เพทาย ศิริสุภมิตร 2521 : 21 - 31) กล่าวว่า ครูเปรียบเสมือนเป็นผู้ขายบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งคือนักเรียน ดังนั้นต้องพยายามทำความเข้าใจให้แก่ลูกค้า โดยมีวิธีการและหลักการที่ดี น่าเลื่อมใส ดังนั้นครูจึงควรมีลักษณะที่ควรปลูกฝังไว้ให้มีคุณภาพที่ชวนให้ลูกค้าสนใจ 3 ประการ คือ

1. มีความจริงใจต่อนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวครู
2. มีความกระตือรือร้นในอาชีพ ครูต้องชวนขายหาความรู้อยู่เสมอ
3. มีความอดทน ต้องมีความอดทนทั้งทางกาย วาจา และใจ รวมไปถึงการอดทนต่อความไม่เข้าใจ และความไม่พอใจของนักเรียนด้วย

สุรชาติ สังข์รุ่ง (สุรชาติ สังข์รุ่ง 2521 : 20 - 21) กล่าวว่า คนที่มีอาชีพเป็นครูนั้น โดยเฉพาะการเป็นครูที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของสังคมจะต้องมีลักษณะพิเศษ 2 ประการ คือ

1. มีความรู้ ในการคัดเลือกนักศึกษาคู ควรคัดเลือกผู้ที่มีสติปัญญาความรู้ดีจริง ๆ เพราะคนที่เป็นครูจะต้องไปให้ความรู้แก่เยาวชนในสังคมและในประเทศ หากเลือกครูที่ด้อยความรู้ ครูย่อมขาดคุณภาพแน่นอน

2. มีคุณธรรม และบุคลิกภาพ การเป็นครูจะมีความรู้อย่างเดียวไม่ได้ ต้องมีคุณธรรม มีความประพฤติดี และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู

ปรีชา เถระฐียร (ปรีชา เถระฐียร 2524 : 58 - 62) เสนอแนวความคิดว่า คำว่า คุณภาพ น่าจะเท่ากับคุณธรรมบวกความรู้ และคนที่มีความรู้คือ คนที่มีความรู้และคุณธรรม ดังนั้นคุณภาพของครูอย่างไ้อย่างก็จะต้องประกอบด้วยความรู้และคุณธรรม ฉะนั้นในการผลิตครูให้มีคุณภาพนั้นต้องปลูกฝังลักษณะที่พึงมี 2 ประการ คือ

1. ความรู้ ให้มีความรู้เพียงพอเพียง ทั้งความรู้พื้นฐาน ความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้ด้านวิชาเฉพาะ

2. คุณธรรม โดยเฉพาะด้านวิญญาณของความเป็นครู ครูต้องมีความอดทน มานะ พยายาม มีความเสียสละ มีจิตมุ่งมั่น มีความเมตตากรุณา และมีคุณภาวดีที่แน่นอนต่อการปฏิบัติงาน

พุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ 2524 : 47 - 62) ได้กล่าวถึงครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กว่า ครูนั้นมีใช้จะมีหน้าที่สอนหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องเป็นผู้นำทางวิญญาณของเด็ก กล่าวคือจะต้องทำให้จิตใจของเด็กเจริญงอกงามด้วย ดังนั้นครูผู้สอนเองก็จะต้องมีวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งหมายความว่าครูจะต้องมีเจตนารมณ์ หรือมีจิตใจที่แท้จริงในการเป็นครู การที่จะมีจิตใจหรือวิญญาณแห่งความเป็นครู ก็คือมีธรรมะนั้นเอง ครูที่มีธรรมะก็ถือว่าเป็นครูที่แท้จริง การที่นักเรียนจะเป็นคนดีมีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ให้นั้นก็จะต้องถือและปฏิบัติตามแบบอย่างของผู้เป็นครู สำหรับธรรมะที่แสดงถึงความเป็นครูในความเป็นครูก็คือความเสียสละ ครูต้องยอมเสียสละ เพื่อหน้าที่และเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

กันต์ ชินบุตร (กันต์ ชินบุตร 2524 : 4 - 6) ได้เสนอแนวความคิด ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทาสภิกขุและนักการศึกษาอีกหลายท่าน โดยกล่าวว่าครูเป็นผู้ที่ควรเคารพบูชา การวางตัวของครูให้เป็นที่ควรเคารพบูชา นั้น ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงาม กล่าวคือ ครูจะต้องมีวิญญาณแห่งความเป็นครูโดยแท้จริง ซึ่งวิญญาณของครูก็หมายถึงจิตสำนึกของครูที่ว่า สิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เพื่อความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาของเด็กและของชาติ สิ่งทีแสดงถึงความมีวิญญาณของครู ได้แก่

1. ความประพฤติ ครูต้องมีความประพฤติดี มีศีลธรรมประจำใจในเรื่องต่อไปนี้
ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา ไม่มีเรื่องทางชู้สาว

2. การเรียนการสอน มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในการสอน ตรงต่อเวลา และตรงต่อแผนหรือกำหนดการสอน

3. ความห่วงใยและเอาใจใส่ ครูต้องเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกกระแจะทั้งในเวลาทำการสอน และนอกเวลาทำการสอน

4. ความเสียสละ ครูควรมีความเสียสละทั้งทางกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกำลังกายและกำลังใจ เช่น เรื่องของเวลา เสียสละเวลาเพื่อสอนซ่อมเสริมให้เด็ก เป็นต้น

5. ครูจะต้องรู้จักครองตน โดยประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในบ้านและนอกบ้าน รู้จักครองงาน มีความขยันหมั่นเพียร กระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์ ต่องานในหน้าที่ ครูต้องเอาใจใส่ เชื่อมงวด ต่อระเบียบวินัยของนักเรียน

ไพบูลย์ จันทยศ (ไพบูลย์ จันทยศ 2526 : 39 - 40) กล่าวว่า การพิจารณาคุณภาพของครูหรือการพิจารณาคำของครูนั้น ควรพิจารณาที่ผลงานของครู ซึ่งผลงานของครูนั้นย่อมเกิดมาจากความขยันและปัญญาของครู หรือกล่าวได้ว่าเป็นวิญญาณของความเป็นครูนั่นเอง สำหรับความขยันนั้นหมายถึง ความขยันในงานเรียนงานสอน ขยันค้นคว้าหาวิธีการโดยอาศัยการนำปัญมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขงานอยู่เสมอ

นอกจากแนวความคิดดังกล่าวแล้วได้มีผู้กล่าวถึงวิญญาณของความเป็นครูไว้อีกหลายท่าน ดังนี้

ประยูร อีระพงษ์ (ประยูร อีระพงษ์ 2528 : 19 - 20) กล่าวถึงความหมายของครูว่า การเป็นครูนั้นมิใช่ว่าผู้ใดที่รู้หรือปรีชาญาณ หรือมีประสบการณ์ในการสอน มาเป็นเวลาาน หากแต่ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่ดีหรือเป็นผู้ยกระดับ วิญญาณของมนุษย์ กล่าวคือ ครูต้องมีวิญญาณของความเป็นครู จึงได้แก่มีความเสียสละ มีความขยัน มานะพยายาม มีความประพฤติดี

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก 2529 : 1 - 9) กล่าวถึงครูที่ควรแก่การยกย่องว่า เป็นครูที่แท้จริง คือครูโดยวิญญาณ คือครูที่ทุ่มเทความเป็นครูของศิษย์อย่างจริงจัง มีความรักและปรารถนาดีต่อศิษย์อย่างแท้จริง ครูที่เป็นครูโดยวิญญาณ ควร มีคุณลักษณะดังนี้

1. เต็มใจและจริงจังที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู มีความห่วงใย สงสาร เมตตา อดทนต่อการสอนศิษย์
2. เป็นผู้พัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพ มีความเสียสละ แต่งตัวถูกต้องตามกาลเทศะ สามารถควบคุมอารมณ์ได้
3. พยายามสร้างเอกลักษณ์ทางเทคนิคของการสอน มีความมั่นใจ และมีความเป็นตัวของตัวเอง

4. พัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยสม่ำเสมอ เป็นผู้รักการอ่าน ชอบค้นคว้า
ขอบแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์

5. เป็นผู้มีเจตคติหรือทัศนคติในทางบวก มองโลกในแง่ดีพร้อมที่จะให้มากกว่ารับ
เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี มีเมตตาธรรม มีสติปัญญา มีความสามัคคี และพร้อมที่จะให้ภัยต่อผู้อื่น
เสมอ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับครูที่ดีมีคุณภาพในช่วงนี้ก็คือ ครูจะต้องมีวิสัยทัศน์
ของความเป็นครู แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ให้แนวความคิดว่า นอกจากครูที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ในความ
เป็นครูแล้ว ครูจำเป็นจะต้องทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่อย่างมีอุดมการณ์ด้วย ดังเช่น

จิตรกร ตั้งเกษมสุข (จิตรกร ตั้งเกษมสุข 2527 : 96 - 101) กล่าวว่า
อุดมการณ์หรืออุดมคติของครูนั้นเน้นว่ามีความสำคัญมาก หากครูทำงานโดยขาดอุดมการณ์แล้ว
นอกจากจะทำให้ตนเองและอาชีพของครูด้อยศักดิ์ศรีและศรัทธาของคนในสังคมแล้ว จะทำให้
เด็กนักเรียนด้อยคุณภาพไปด้วย ดังนั้นครูที่แท้จริงนั้นจะต้องมีอุดมคติหรืออุดมการณ์ มีความ
จริงใจและจริงจัง มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติฉบับใหม่ (ทัศนีย์ สุภาเมธี 2523 : 36 อ้างอิงมาจาก
พระราชบัญญัติฉบับใหม่ ม.ป.ป.) กล่าวว่า ครูเป็นผู้พัฒนาคน ครูจะต้องมีอุดมการณ์
มีคุณธรรม ครูต้องเป็นครูตลอดเวลา ทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้ใดเป็นครูก็แสดงว่าเป็น
คนมีจิตใจสูง มีความเสียสละเพื่อผู้อื่น ดังนั้นอุดมการณ์ของครูจึงอยู่ที่การเสียสละเพื่อศิษย์

พุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ 2523 : 60 - 61) มีความคิดเห็นสอดคล้อง
กับ ทัศนีย์ สุภาเมธี (ทัศนีย์ สุภาเมธี 2523 : 36) ที่ว่าอุดมคติของครูนั้นก็คือการ
เสียสละเพื่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งการจะปฏิบัติตามอุดมคติได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ การบังคับตนเอง โดย
การรู้จักตนเอง บังคับตนเอง เคารพตนเอง และพอใจในตนเอง ครูต้องพยายามคัดกิเลสตัดหา
ความเห็นแก่ตัว มีความเมตตากรุณามากขึ้น จนดำเนินไปสู่อุดมคติของการเป็นครู ในหัวใจ
ของครูที่มีอุดมคติจะมีแต่ปัญญา กับ เมตตา คือ ความรัก ความเสียสละ ทำหน้าที่ของตนโดยไม่
รู้สึกเหน็ดเหนื่อยหรือเอือมระอา ดังนั้นสังคมจะมีความสันติสุขได้ก็เพราะครูที่มีอุดมคติ
ในความเป็นครู

จิตรกร ตั้งเกษมสุข (จิตรกร ตั้งเกษมสุข 2527 : 96 - 101) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นครูที่แท้จริงว่า จะต้องมึลักษณะที่สำคัญคือ มีอุดมคติและอุดมการณ์ มีความจริงใจและจริงจัง มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตน และ เป็นผู้นำทางปัญญาของคนในชุมชน ทั้งในด้านการคิดและการกระทำ

ทองคุณ หงส์พันธ์ (ทองคุณ หงส์พันธ์ 2527 : 120 - 125) กล่าวถึงลักษณะของครูที่มีคุณภาพว่า เครื่องกำหนดคุณภาพของครูอาจารย์น่าจะมี 2 ประการ คือ

1. ความรู้ ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาซึ่งจะรู้ได้จากวุฒิบัตรหรือปริญญาบัตร และจากประสบการณ์ในการทำงานมาว่ามากน้อยเพียงไร
2. คุณธรรมนิยม ได้แก่ อุดมคติของครู วิญญาณครู คุณธรรมของครู และจริยธรรมของครู

คุณภาพที่แท้จริงของครูก็คือ ความมีคุณธรรมนิยม ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อุทิศเวลาและมีความเสียสละที่จะปฏิบัติงาน การที่ครูขาดคุณภาพ ไม่หัดมาการเรียนการสอน ให้อุดมคติสูงนั้น แท้จริงมิใช่เกิดจากการไม่มีความรู้ ไม่มีประสบการณ์ มีวุฒิคำ หรือขาดเครื่องมือในการสอน หากแต่เกิดจากการไม่มีคุณธรรมนิยม จึงทำให้ขาดวิญญาณในการเป็นครู จึงทำให้ความรับผิดชอบ ความอดทน และความเสียสละที่จะอุทิศตนเพื่อการศึกษาจึงขาดไปด้วย สำหรับคุณธรรมที่เป็นลักษณะสำคัญของคุณภาพของครูนั้น หมายถึงคุณธรรมที่ครูพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

1. อุดมคติของครู (Teacher's will) คือความตั้งใจในสิ่งที่ดีที่สุดในสิ่งที่ครูพึงยึดถือ
2. วิญญาณครู (Teacher's spirit) คือลักษณะอันเป็นแก่นแท้ในสภาวะของความเป็นครู
3. คุณธรรมของครู (Teacher's qualification) คือคุณสมบัติหรือความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวครู
4. จริยธรรมของครู (Teacher's function) คือการแสดงออกในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ อันเป็นหน้าที่ที่ครูควรพึงกระทำ

สำหรับแนวความคิดในเรื่องคุณธรรมสำหรับการเป็นครูที่ต้น ยนต์ ชุ่มจิต (ยนต์ ชุ่มจิต 2526 : 41 - 62) ได้กล่าวถึงคุณธรรมสำหรับครูที่จำเป็นต้องนำมายึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งมีดังนี้คือ

1. ความมีระเบียบวินัย คือ การเป็นผู้ยึดถือระเบียบ กฎของสังคมเป็นแนวปฏิบัติ และสามารถบังคับตนเองได้ (มีวินัยในตนเอง) ในเรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่ และการทิ้งของไม่เลือกที่ เป็นต้น
2. ความยุติธรรม คือ ความมีน้ำใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ใช้ปัญญาเป็นเครื่องวิเคราะห์หาเหตุผล
3. ความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ต่อทุก ๆ คน
4. ความขยัน ประหยัด และมีศรัทธาในอาชีพ คือ ความขยันในการปฏิบัติภารกิจ อันได้แก่การสอน การอบรมดูแลนักเรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน ต้องรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สิน ตลอดจนมีการยึดมั่นในอาชีพของตน ไม่ดูถูกอาชีพว่าต่ำต้อย

นอกจากครูจะต้องมีคุณธรรมดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีอุดมการณ์ในการเป็นครูด้วย กล่าวคือ ครูที่มีอุดมการณ์ ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (ยนต์ ชุ่มจิต 2526 : 35)

1. ศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา ได้แก่ ลักษณะหรือคุณสมบัติของครูในเรื่องต่อไปนี้ รู้จักและเข้าใจบทบาทของครู เข้าใจและเห็นคุณค่างานครูที่มีต่อตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภูมิใจและมีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ ต่องานสูง อุทิศเวลาให้แก่งานอาชีพ เอาใจใส่ต่องานจนสำเร็จและมีคุณภาพดี ทำงานเต็มกำลังสติปัญญาและความสามารถ งดเว้นการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ยินดีให้ความช่วยเหลือศิษย์และผู้อื่น ส่งเสริมศิษย์ให้เจริญก้าวหน้า ป้องกันและช่วยเหลือเมื่อศิษย์ทำสิ่งผิดพลาด ไม่ชักนำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสียและหมั่นศึกษาหาความรู้ในวิชาการทั่วไป
2. ดำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู ได้แก่ ลักษณะต่อไปนี้ งดเว้นอบายมุขซึ่งได้แก่ คิมน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวกลางคืน เล่นการพนัน ทบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน มีคุณธรรมเหมาะสมกับงานในหน้าที่ ดำรงชีวิตให้เหมาะสม

สัมพันธ์กับงานในหน้าที่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป รักษาชื่อเสียงของ คณะครูและให้เกียรติแก่กัน ไม่นำความรู้ความสามารถไปใช้ในทางทุจริต ไม่พยายามใช้ หรือให้ผู้อื่นใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองไปในทางที่ผิด พยายามค้นคว้าวิจัย และเผยแพร่ ความรู้ใหม่ ๆ ค่่อสาธารณชน

3. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ได้แก่ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ไม่นำเวลาราชการไปทำงานเพื่อประโยชน์ตน พยายามนำความรู้ ความสามารถของตน ออกเผยแพร่แก่ชุมชน แก้ปัญหาและให้คำปรึกษาเสนอแนะแก่บุคคลที่มีปัญหาาร่วมมือกับชุมชน ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ชุมชนทราบ และร่วมมือกับ ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการสอดส่องดูแลความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

จากแนวความคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีมีคุณภาพ ในย่อการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สรุปได้ว่า ครูที่ดีมีคุณภาพ จะต้องมึคุณลักษณะที่ประกอบด้วย การมีความรู้ดี มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม มีวิถึญาณในความเป็นครู มีอุดมการณ์ในการทำงาน โดยเฉพาะมีความเสียสละเพื่อเด็กอย่างแท้จริง รวมทั้งมีส่วนในการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ด้วย

นอกจากแนวความคิดของนักการศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจน ว่าครูที่ดีมีคุณภาพนั้น ควรจะต้องมีการพิจารณาปรับปรุงให้มีคุณลักษณะอย่างไรบ้างแล้ว ในปัจจุบันนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาได้มีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาและ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น โดยการกำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีไว้เพื่อ เป็นแนวทาง ในการประพฤติปฏิบัติของครู รวมทั้งมีการสรรหาครูที่มีคุณลักษณะที่ดีตามที่กำหนด เพื่อ เป็น การสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าว มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2528 : หลักปก) ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในการควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติงานของ ครู ได้กำหนดลักษณะของครูที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ดี หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. มีความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. มีความประพฤติกดี ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา
4. รักษาวินัยดี ปฏิบัติตามวินัยโดยครบถ้วน
5. กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์
6. สอนและอบรมศิษย์ โดยใช้หลักวิชาการศึกษา มีความรักและเมตตาต่อศิษย์

ทุกคน ติดตามส่งเสริม แก่ไขการเรียน และความประพฤติกของศิษย์

7. ละเว้นอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะ สุรา การพนัน และบุหรื

ในการนี้ไม่เพียงแต่การกำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีไว้เท่านั้น หากแต่ สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2528 : 1 - 14)

ได้กำหนดวินัยสำหรับข้าราชการครูไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะว่าวินัยเป็นข้อบังคับสำหรับการประพฤติก

ปฏิบัติของครู ถือว่าครูที่ดีต้องประพฤติกตามวินัยด้วย การประพฤติกผิดวินัยจะต้องได้รับโทษ

ในปีหนึ่ง ๆ มีข้าราชการครูเป็นจำนวนไม่น้อยที่ทำผิดทางวินัยและถูกลงโทษ ก่อให้เกิด

ความเสียหายแก่ตัวครู และภาพพจน์ของข้าราชการครูเป็นอันมาก จึงการกระทำผิดดังกล่าว

เกิดจากไม่รู้วินัย ดังนั้นเพื่อเป็นการลดการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการครูให้มากที่สุด

จึงได้ระบุนัยครู และโทษของการผิดวินัยครูไว้ให้ทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1. วินัยสำหรับครู

- 1.1 สัมพันธุมการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความ

บริสุทธิ์ใจ

- 1.2 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

- 1.3 สัมพันธุมนโยบายของรัฐบาล ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย

ระเบียบของทางราชการให้เกิดผลดี ก้าวหน้าด้วยความอุตสาหกรรม เอาใจใส่ระมัดระวังและ

รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ

- 1.4 ต้องรักษาความลับของทางราชการ

1.5 ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ ห้ามมิให้ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง

1.6 ต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

1.7 ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องบอกถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

1.8 ต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

1.9 ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

1.10 ต้องสุภาพเรียบร้อย และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ

1.11 ต้องต้อนรับให้ความสะดวกให้ความเป็นธรรมและให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามกดขี่หรือข่มเหงราษฎร

1.12 ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

1.13 ต้องไม่เป็นการมการหรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในลักษณะงานที่คล้ายคลึงกับในตำแหน่งส่วนหรือบริษัท

1.14 ต้องไม่เป็นการมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

1.15 ต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพของมึนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

1.16 ต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจและรับทราบ เหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และป้องกันภัยอันตรายซึ่งบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

2. ความผิดทางวินัย ความผิดที่ข้าราชการกระทำผิดอยู่เสมอ คือ

2.1 ขาดราชการ และหยุดราชการไปก่อนได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

2.2 เล่นการพนัน

2.3 เสพสุราเมามายจนรอสติไม่ได้ จนเกิดเรื่องเสียหายถูกจับกุม

ดำเนินคดี

2.4 ทุจริตการเงิน เล่นแชร์

2.5 ทุจริตการสอบ เช่น การสอบวิชาชุดครู การสอบไล่นักเรียน

2.6 ทะเลาะวิวาทกับข้าราชการด้วยกัน หรืออื่น ๆ เช่น ทำร้ายร่างกาย

2.7 ลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ ไม่เข้าห้องสอน

2.8 ชู้สาว เป็นชู้กับภรรยาหรือสามีของผู้อื่น รวมทั้งผิดประเวณีกับสตรี

อื่น ๆ ด้วย

2.9 ปลอมชื่อเพื่อนครูกู้เงินสหกรณ์

2.10 ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา และ

รายงานเท็จ

2.11 ประทุษร้ายต่อผู้อื่น เช่น ลักทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ตลอดจน

ถ้า ว่า สมประมาทผู้อื่น

2.12 ทาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น วังเต้น ช่วยเหลือผู้เข้าสอบแข่งขัน

รับสินบน

2.13 ละทิ้งหน้าที่เวรยาม ประมาทเลินเล่อ จนเกิดความเสียหายแก่ราชการ

2.14 ผ่าฝืนคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับของทางราชการ กระทำผิดอาญา

ไม่รายงานต่อผู้บังคับบัญชา

2.15 เปิดเผยความลับของทางราชการ เช่น ข้อสอบ

3. โทษผิดวินัย โทษผิดวินัยมี 6 สถาน คือ

3.1 ภาคทัณฑ์

3.2 ตักเตือน

3.3 ลดชั้นเงินเคื่อน

3.4 ให้ออก

3.4 ปลดออก

3.6 ไล่ออก

การลงโทษ นอกจากกำหนดไว้ในบทบัญญัติซึ่งได้ระบุลักษณะการกระทำที่สมควรได้รับโทษแต่ละสถานแล้ว ยังมีมติรัฐมนตรีกำหนดแนวทางการลงโทษเป็นระดับโทษไว้สำหรับผู้บังคับบัญชา ที่จะสั่งลงโทษ ลักษณะการกระทำ ซึ่งได้แก่

1. การทุจริตต่อหน้าที่
2. การเล่นการพนัน
3. การเสพสุรา ซึ่งได้แก่ เมาสุราในขณะปฏิบัติงาน เมาสุราเสียราชการ เมาสุราในที่ชุมนุมชน จนเกิดความเสียหาย
4. ชู้สาว ได้แก่ ประพฤติเป็นชู้สาวกับนักเรียน ชู้สาวกับคู่สมรสของผู้อื่น และจดทะเบียนสมรสซ้อน

สำนักงานเลขาธิการคุรสภา (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก 2529 : 7 อ้างอิงมาจาก สำนักงานเลขาธิการคุรสภา 2526) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้กำหนดระเบียบคุรสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปัจจุบันนี้ โดยพัฒนามาจากระเบียบต่าง ๆ หลายฉบับ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังและใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ

9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา

10. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

นอกจากการกำหนดระเบียบดังกล่าวแล้ว กุรุสภายังมีโครงการเพื่อสนับสนุนการเป็นครูที่มีคุณภาพหลายโครงการ โครงการหนึ่งที่เป็นการส่งเสริมครูให้มีคุณลักษณะที่ดีก็คือโครงการสรรหาครูอุทิศเพื่อคุณธรรม จากโครงการนี้ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติเพื่อการสรรหาครูอุทิศเพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู พ.ศ. 2529 สำหรับครูประถมศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. ศรัทธาในอาชีพครู
2. มีความยุติธรรม
3. มีพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา)
4. มีความซื่อสัตย์สุจริต
5. มีความกตัญญูทุกเวที
6. มีความรับผิดชอบสูง
7. มีความสามัคคี
8. ตรงต่อเวลา

9. มีความเสียสละและอุทิศเวลาเพื่อหน้าที่ครู
10. รู้จักประเมินผลและปรับปรุงตนเอง
11. มีทัศนคติดี (มีความละเอียดต่อการทำซ้ำ)
12. มีความขยัน ประหยัด อดทน และมีวินัย
13. ยึดมั่นในจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียนประเพณีครู
14. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
15. ละเว้นอบายมุข

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529 : 1 - 3)

จากแนวความคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการประถมศึกษาในช่วง 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ชัดเจนว่า แนวโน้มความคิดของนักการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า คุณลักษณะของครูที่ดีหรือครูที่มีคุณภาพ ควรจะประกอบด้วยการเป็นผู้มีความรู้ และมีคุณธรรม ในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมกับครูต้องมีจิตสำนึกในความเป็นครู กล่าวคือ ครูจะต้องมีอุดมการณ์และวิญญานของความเป็นครู มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสมแก่การเป็นครู ปฏิบัติตามระเบียบประเพณี วินัยของครูโดยเคร่งครัด และในขณะเดียวกันก็ต้องมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนที่อยู่ให้เจริญก้าวหน้าด้วย

3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพจากการสัมภาษณ์

จากการศึกษานำ (Pilot study) โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ กับบุคคลที่เป็นบุคคลสำคัญของสังคม มีบทบาทในการพัฒนาสังคมเกี่ยวกับคุณภาพของครู จากคำถามที่ว่า การที่ครูประถมศึกษาจะเป็นครูที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบใดบ้าง หรือจะต้องมีบทบาทอย่างไรบ้างนั้น ปรากฏผลของการศึกษาดังนี้

เสน่ห์ จามริก (เสน่ห์ จามริก ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2529)

เสนอความคิด เกี่ยวกับครูที่มีคุณภาพว่า ปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงไป มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น บทบาทและหน้าที่ของครูก็มีบทบาทและความสำคัญยิ่งขึ้น การพิจารณาถึงคุณภาพของครูในสังคมปัจจุบันนี้ต้องพิจารณาถึงระบบของการศึกษา โดยพิจารณาว่า ระบบ

การศึกษาที่แท้จริงในปัจจุบันนี้ ต้องการให้สังคมหรือประชาชนเป็นอย่างไร ในสภาพปัจจุบันนี้ การศึกษาจะต้องผลิตและพัฒนากำลังคนในประเทศให้ก้าวทันกับความเจริญทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะคนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้นระบบและโครงสร้างของการศึกษา ต้องมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทมีงานทำ และรักถิ่นกำเนิดของตน คือ พยายามให้ ประชาชนในชนบทตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระและประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตน ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาของสังคมที่ประชาชนในชนบทเป็นจำนวนมากมุ่งที่จะต้องเข้ามาทำงาน ในกรุงเทพ ฯ

ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในระบบของการศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพสามารถชี้แนะแนวทางแก่คนในชนบทได้ สำหรับคุณภาพของครูประกอบด้วยองค์ประกอบในข้างต้น หากจะพิจารณาเฉพาะ คุณสมบัตินี้ คุณธรรม ศีลธรรมจรรยาอัน ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม การดูคุณภาพของครูต้องพิจารณาที่ลักษณะของความสัมพันธ์ของครูกับชุมชน เป็นประการสำคัญด้วย กล่าวคือ ครูต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมในชนบท มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพในชุมชนของตน ทั้งนี้โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง โดยสรุปแล้ว ครูที่จะมีคุณภาพได้นั้น นอกจากพิจารณา คุณสมบัตส่วนตัว คุณธรรม และจริยธรรมแล้ว ต้องพิจารณาถึงการเป็นผู้นำในชุมชน โดยเป็นผู้ให้ความรู้ ตลอดจนชี้แนะในการพัฒนาชุมชนแก่ประชาชน สามารถชี้แนะให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นชาวชนบท รักถิ่นฐานและมีความคิดที่จะประกอบอาชีพ และพัฒนาหมู่บ้านของตนให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ฯ

เสรี วงษ์มณฑา (เสรี วงษ์มณฑา ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2529)
เสนอความคิด เกี่ยวกับครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพว่าต้องพิจารณาในสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความรู้ ครูต้องมีความรู้ในด้านวิชาทั่วไป โดยเฉพาะวิชาครูอย่างแท้จริง
ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงพื้นฐานของผู้ที่จะเข้ามาเรียนวิชาชีพครูด้วย
2. บุคลิกภาพ ครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจ
สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและคนทั่วไปได้

3. เป็นผู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ครูต้องเป็นผู้รู้กว้าง รู้ไกล และรู้รอบ ตามทันความเจริญก้าวหน้าของสังคมทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะหรือแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้

4. ความใส่ใจในคุณภาพของคน ครูที่ดีหรือมีคุณภาพจะมีความรู้อย่างเดียวยังไม่ได้ จะต้องมีความประพฤติประจำตัว และในขณะที่สอนจะต้องคำนึงถึงความเป็นคนดีเป็นคนมีคุณภาพด้วย ดังนั้นในขณะที่สอนจะต้องสอดแทรกเรื่องที่ทำให้เด็กเป็นคนดี อาจจะยกตัวอย่างประกอบ การสอนเด็กด้วยถ้อยคำหรือประโยคที่มีความหมายต่อการเป็นคนดีมีคุณภาพ เช่น "ฮะ ๆ ออย่าทิ้งขยะ" เป็นต้น

5. ความสามารถในการสื่อสาร ครูจะต้องสามารถพูดหรือถ่ายทอดความรู้ ในการพูดให้คนอื่นหรือเด็ก รับรู้และเข้าใจได้ เพราะถ้าหากการสื่อสารของครูไม่ดีพอแล้ว แม้ว่าจะมีความรู้เพียงใด ก็ไม่สามารถเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนได้

6. ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเองกับศิษย์ เปรียบประหนึ่งเป็น ละครน้ำ ตันยอ กอไม้ ซึ่งหมายความว่า ให้ความร่มเย็นสบายใจเมื่อลูกศิษย์อยู่ใกล้ มีความ เอาใจใส่ดูแลไม่ปล่อยปละละเลย ให้กำลังใจในการทำงานใด ๆ ทั้งปวง ไม่สร้าง ความรู้สึกประทับใจในทางไม่ดีกับเด็ก เพราะจะทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ไม่ดีตลอดไป ซึ่งสามารถ กล่าวได้ว่า "ครูที่ดีต้องไม่สร้างรอยแผลให้กับเด็กจะทำให้เด็กเป็นแผลในดวงใจ"

พระราชวรมนี (พระราชวรมนี ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2529)

ให้อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพของครูโดยสรุปสาระได้ดังนี้

1. ความหมายของคุณภาพ

คุณภาพ หมายถึง ส่วนที่ดี ๆ ต่าง ๆ ที่จะนำมาประกอบกันให้ทำงานสำเร็จ ตามเป้าหมาย ทั้งนี้โดยพิจารณาประสิทธิภาพของงานเป็นหลัก ถ้าผลงานนั้นมีประสิทธิภาพ ก็แสดงว่าผู้ปฏิบัติงานนั้น เป็นผู้มีความหมาย สำหรับครูที่มีคุณภาพนั้นก็หมายถึงครูที่ปฏิบัติงานของตน ให้อย่างสำเร็จและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี อยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข และครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาสังคมด้วย

2. บทบาทของครูที่มีคุณภาพ ครูที่มีคุณภาพจะต้องมีบทบาทดังนี้ คือ

2.1 เป็นผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยา

2.2 เป็นกัลยาณมิตร

2.3 อยู่ในฐานะ เป็นสมาชิกของชุมชนหรือของสังคม

อธิบายรายละเอียดของแต่ละบทบาทได้ดังนี้

1. เป็นผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยา การที่ครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยาได้อย่างดีนั้น ครูจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ คือ

1.1 มีความรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งทางด้านทั่ว ๆ ไป และด้านวิชาครู สามารถเป็นแหล่งวิชาการให้กับนักเรียนได้ และจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ

1.2 มีศิลปะ หมายความว่าครูจะต้องมีการฝึกฝน มีความชำนาญในการปฏิบัติ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน ให้รู้ได้อย่างแจ่มแจ้ง ถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน สอนศิษย์ได้ปลอดภัย กล่าวคือ ครูจะต้องสามารถสอนให้นักเรียนนำวิชาความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. เป็นกัลยาณมิตร เป็นคุณสมบัติส่วนตัวของครูที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ครูต้องเป็นมิตรที่ดีของผู้เรียน จะทำให้เกิดการศึกษาที่แท้จริง โดยใช้หลักภาวนา 4 ประการ (Growth development) คือ

2.1 กายภาวนา หมายถึง การพัฒนาทางด้านร่างกาย (Physical development) มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน

2.2 ใจภาวนา หมายถึง ความประพฤติที่แสดงออกต่อสังคม (Social development) มีความประพฤติที่ดีเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และคนทั่วไป ไม่เบียดเบียนใครทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ช่วยเหลือ เกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับศิษย์

2.3 จิตภาวนา หมายถึง พัฒนาการทางจิต (Emotion development) โดยมีสภาพจิตที่ดีดังนี้

2.3.1 คุณภาพจิตดี มีคุณธรรม มีความเมตตากรุณา จิตใจอ่อนโยน

2.3.2 สมรรถภาพจิตดี มีจิตใจเข้มแข็ง หนักแน่น มีสมาธิ อุดม

2.3.3 สุขภาพจิตดี มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส ปลอดโปร่ง ร่าเริง

2.4 ปัญญาภาวนา หมายถึง การพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual development) คือการที่รู้จักคิดด้วยเหตุผล มีวิจารณญาณ ให้อำนาจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง คิดตามความเป็นจริง ไม่เอนเอียงด้วยอคติไม่ถูกกิเลส โลภะ โทสะ โมหะ เข้าครอบงำในการวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ

โดยสรุปแล้ว ครูที่เป็นกัลยาณมิตรนั้น จะต้องมีความสมบูรณ์ส่วนตัวที่ได้รับการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา แล้วจะทำให้สามารถพัฒนาชีวิตจิตใจของเด็กไปในทางที่ดีได้ โดยที่ครูนั้นจะต้องมีลักษณะพิเศษคือ ฝึกอบรมเด็กให้เป็นคนดี สอนศิลปวิทยาให้หมดสิ้นเชิง ยกย่องให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง ป้องกันภัยต่าง ๆ ให้ศิษย์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

3. ครูในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนหรือสังคม ซึ่งพิจารณาครูใน 2 ประเด็น คือ

3.1 ในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยตนเอง จะต้องมีความสมบูรณ์ส่วนตัวที่ดี เช่น มีคุณธรรม มีความประพฤติดี

3.2 ในฐานะสมาชิกของสังคม ที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ครูจะต้องเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูและเพื่อนบ้าน ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชน หรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ และปฏิบัติตนช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศชาติ

สรุปแนวความคิดจากการสัมภาษณ์ได้ว่า ครูที่ดีมีคุณภาพนั้น ควรจะมีคุณลักษณะ ดังนี้ คือ

1. มีความรู้ ต้องมีความรู้ในด้านวิชาการทั่ว ๆ ไปที่จะสอน และโดยเฉพาะวิชาครู โดยที่มีความรู้อย่างกว้างขวางทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

2. มีเทคนิควิธีและความสามารถในการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการถ่ายทอด มีความเอาใจใส่ และสามารถสอนให้นักเรียนนำวิชาความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. มีคุณสมบัติส่วนตัวที่ดี โดยมีคุณธรรม มีศีลธรรม จรรยา เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นบุคคลที่มีลักษณะของกัลยาณมิตร ซึ่งได้แก่ มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เบียดเบียนใคร ช่วยเหลือเกื้อกูลกับคนทั่ว ๆ ไป มีสุขภาพจิตที่ดี จิตใจเบิกบานแจ่มใส มีเมตตากรุณา จิตใจอ่อนโยน มีสติปัญญา มีเหตุผล ละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง

4. การพัฒนาชุมชน ครูต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน โดยต้องเป็นผู้นำทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติตน การประกอบอาชีพ ช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อชี้แนะประชาชนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทันต่อความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

1. งานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2510 - 2520 ซึ่งเป็นช่วงที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ไรอันส์ (Ryans. 1970 : 114 - 116) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะของครูที่ดี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่าครูที่ดีมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. ด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ คือ
 - 1.1 ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจและมีความเป็นมิตร
 - 1.2 มีความรับผิดชอบ ทำงานอย่างมีระบบ และทันอกทันใจ
 - 1.3 มีการกระตุ้นยั่วยุ มีความคิดก้าวหน้า
2. ด้านทัศนคติ
 - 2.1 สนใจในความคิดเห็นของนักเรียน
 - 2.2 สนใจความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียน
 - 2.3 สนใจความคิดของผู้บริหารและผู้อื่น

3. ด้านทักษะต่อการศึกษา ถือการเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง
4. ด้านความสามารถในภาษา เข้าใจภาษาพูดได้ดียิ่ง
5. ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ มีอารมณ์สม่ำเสมอ ปรับตัวได้ดี

ดูแมน (อนุศักดิ์ เกตุศิริ 2526 : 23) อ้างอิงมาจาก Duman. 1970 :

24) ได้ทำการศึกษาดังบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนาชนบท ได้ข้อสรุปว่า ในการพัฒนาชนบทนั้นครูจะต้องเป็นผู้วางแผน เป็นผู้ให้การศึกษา เป็นผู้จัดตั้งองค์กร เป็นคณะกรรมการ เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้ประนีประนอม เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค ต้องมีความรู้ และ เป็นผู้ทำการวิจัยให้แก่ชุมชน

ลอเรนซ์ (Lawrence. 1971 : 60 - 66) ได้กล่าวถึงการวิจัยในสหรัฐอเมริกาว่า ในปี ค.ศ. 1969 สมาคมแนะแนวการศึกษาแห่งมลรัฐฟลอริดา ได้สร้างหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถในการปฏิบัติงานของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยนักการศึกษาผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในแวดวงของการศึกษา ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 สภาการศึกษาแห่งมลรัฐฟลอริดา (The teacher education advisory council) ร่วมกับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยฟลอริดา ได้ปรับปรุงเครื่องมือดังกล่าวให้สะดวกในการตอบ และได้ทำการวิจัย ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีควรมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านบุคลิภาพ ได้แก่ ความเชื่อมั่นตนเอง ความมั่นคงในอารมณ์ ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้ความอบอุ่น ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ตั้งใจที่จะอุทิศเวลาเพื่อการศึกษาและการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกเวลา

2. ด้านความเข้าใจ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางกาย และทางสมอง มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการทำงานของกลุ่ม เข้าใจในหลักการจัดการศึกษาของชาติ ตลอดจนการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น

3. ด้านทักษะการสอน ได้แก่ ทักษะในการสอน การฟัง การพูด อ่าน และเขียน การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ มีเทคนิคในการแก้ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมวินิจฉัยและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของห้องเรียน มีการแนะแนว และใช้แหล่งวิทยากรให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีการประสานงานกับครูคนอื่น ส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจและประเมินตนเอง ผูกให้นักเรียนหาความรู้ด้วยตนเอง

นันทนา อ้นศิริ (นันทนา อ้นศิริ 2518 : 47 - 53) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครู ประถมศึกษา ผลปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า ครูประถมศึกษาที่ดีควรมีความรู้ ทักษะ ทศณคติ หน้าที่และงานของครู โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ความรู้ของครู

1.1 ความรู้วิชาสามัญ ความรู้ที่จำเป็นมากที่สุดได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบัน ข่าวดังและเหตุการณ์ปัจจุบัน

1.2 ความรู้วิชาครูที่จำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน การจัดการการสอน จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร ขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปจัดทำบันทึกการสอน รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน จัดทำรายงานผลการเรียน การจัดอุปกรณ์ และเอกสารให้เป็นระเบียบ วิธีสร้างแรงจูงใจ จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก การเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบทเรียน วิธีการสร้างอุปกรณ์การสอนอย่างง่าย ๆ

2. ทักษะในการสอนที่จำเป็นมากที่สุด ได้แก่ เตรียมการสอน และทำบันทึกการสอน การพูดซ้ำ ๆ ชัดเจน ฟังเข้าใจง่าย ตรวจจนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้

3. ทักษะคติของครู ได้แก่ ขยันและตื่นตัวทางวิชาการอยู่เสมอ มีความยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ชื่อสัตย์ กิริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย

4. หน้าที่และงานของครู ได้แก่ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ตรวจสอบงานของนักเรียน ประสานงานกับครูใหญ่และเพื่อนร่วมงาน การปกครองนักเรียน

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 70 - 72) ได้ทำการศึกษาเรื่องลักษณะของครูที่สังคมต้องการโดยใช้แบบสอบถามถามกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิในกรุงเทพมหานคร จำนวน 756 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ลักษณะด้านความประพฤติ ครูไม่ควรเล่นการพนัน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนตลอดเวลา วางตัวเป็นกันเองกับนักเรียน และมีมารยาทเรียบร้อย
2. ลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการของครู ครูต้องมีความรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาที่สอน
3. ลักษณะด้านการสอนของครู ครูควรสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน ครูควรใจดี มีความเข้าใจและสนใจนักเรียน และสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ลักษณะด้านการปกครองนักเรียน ครูควรเข้มงวดกวดขัน ไม่ปล่อยปละละเลยต่อการที่นักเรียนทำผิดระเบียบ ครูควรอบรมความประพฤติของนักเรียนโดยสอดแทรกในชั่วโมงสอน ทำโทษนักเรียนโดยสมเหตุสมผล
5. ลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูควรให้ความสนิทสนมกับเด็ก ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กประสบปัญหา
6. ลักษณะด้านบุคลิกภาพ ครูควรมีเสียงพูดที่ชัดเจนแจ่มใส แต่งกายเรียบร้อย ใช้คำพูดไพเราะเสมอ ควรมีอารมณ์ขันมาจางโอกาส มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ และมีลักษณะเป็นผู้นำ
7. ลักษณะด้านการทำงานนอกเวลาและงานอดิเรก ครูไม่ควรทำงานนอกเวลา ที่ขัดต่อคุณธรรมและศีลธรรมอันดีงาม เช่น ขายสุรา ขวักขว้างฆ่า แต่ควรทำงานที่สุจริต เช่น เย็บผ้า ทำสวน เป็นต้น

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ (เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ 2520 : 363 - 366) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดี ตามความคิดเห็นของกลุ่มบุคคล 6 ประเภท คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู หรือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา พระ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 12 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ความสำคัญของครู ครูมีบทบาทที่สำคัญ คือ ด้านการสอน และการมีความประพฤติที่ดีเป็นแบบอย่างแก่คนอื่นได้
2. ลักษณะครูที่คนไม่ชอบมากที่สุดคือ ขาดความรับผิดชอบ เป็นคนเจ้าอารมณ์ ขาดความยุติธรรม เห็นแก่ตัว และประจบสอพลอ
3. ลักษณะของครูที่คนชอบมากที่สุดคือ ตั้งใจสอนและสอนแจ่มแจ้ง เข้าใจและ เป็นกันเองกับนักเรียน มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม เมตตา ร่าเริง แจ่มใส สุภาพ มีอารมณ์ขัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. ความบกพร่องของครู ครูขาดบกพร่องด้านความประพฤติ ครูหญิงมักบกพร่องด้านการแต่งกาย และมีอารมณ์ฉุนเฉียว
5. หน้าที่ของครู หน้าที่ของครูที่จำเป็นที่สุดคือ สอนและอบรมความประพฤติ เตรียมการสอน งานธุรการ แนะนำ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ดูแลอาคารสถานที่ และ ทำความเข้าใจกับเด็ก
6. ลักษณะของครูที่ดี มีดังต่อไปนี้
 - 6.1 มีความรู้ดี มีการค้นคว้าหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อยู่เสมอ
 - 6.2 สอนดี สามารถใช้ภาษาได้ดี มีเทคนิคในการโน้มน้าวจิตใจคน และสามารถประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ไม่เพียงแต่พูดอย่างเดียว
 - 6.3 สุขภาพดี รู้จักป้องกันโรคติดต่อ งดเว้นสิ่งเสียดีกทั้งปวง ไม่เสเพล และรู้จักรักษาอนามัยให้มั่นคง

6.4 ประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล กล้าพูดกล้าทำ กล้าเผชิญความจริง
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

6.5 มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย มีเหตุผล กล้าพูด กล้าทำ กล้าเผชิญความจริง
เมื่อพิจารณาคุณลักษณะดังกล่าวสามารถจำแนกคุณลักษณะที่ดีของครูออกเป็น

8 ด้านใหญ่ ๆ ตามความจำเป็น เรียงลำดับดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
2. ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคม
3. ด้านอบรมแนะแนว
4. ด้านการสอน
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์
6. ด้านบุคลิกลักษณะ
7. ด้านสุขภาพกายและจิต
8. ด้านวิชาการ

จากผลการวิจัยในช่วง 10 ปี ก่อนการเปลี่ยนแปลงการใช้หลักสูตร สามารถ
สรุปได้ว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะที่ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะในการสอน
มีความประพฤติดีตามคุณธรรม การมีบุคลิกภาพที่ดี และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

2. งานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน ซึ่งเป็นระยะที่เป็นการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ราชา (Raza. 1978 : 19 - 22) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพของการปฏิบัติงาน
ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศปากีสถาน โดยการให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู
และผู้บริหารการศึกษาทั้งชายและหญิงจากในเขตเมืองและนอกเขตเมือง ของจังหวัดต่าง ๆ
15 จังหวัด จำนวน 500 คน ตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ จากการศึกษา พบว่า
องค์ประกอบที่สำคัญที่แสดงถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การมีความรู้สูง
มีวุฒิทางการศึกษาสูง การได้รับการฝึกฝนในเรื่องการสอน และอัตราค่าสุดของการลาออก
กลางคันของนักเรียนในชั้นประถมศึกษา

ฮัสเซน และโพสตีเวียท (Husen and Posttethwaite. 1985 : 5016)
 ทำการศึกษาเรื่องการสอนและบุคลิกภาพของครูกล่าวว่า เบื่ที่ยอมรับกันมาเป็นเวลานานแล้ว
 ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่สำคัญต่อคุณภาพของครูซึ่งเป็นดัชนีแสดงถึงความสำเร็จในการสอน
 ของครูก้าว

จำเนียร น้อยท่าช้าง (จำเนียร น้อยท่าช้าง 2521 : 61 - 76) ได้ทำ
 การศึกษา เรื่องครูดีในทัศนะของเด็ก โดยตามความคิดเห็นของเด็กในชั้นมัธยมศึกษาใน
 เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะโดยทั่วไป
 - 1.1 ควรมีอายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี
 - 1.2 ควรมีวุฒิในระดับปริญญาตรี
 - 1.3 มีความสามารถในการสอนได้ทั่ว ๆ ไป
2. บุคลิกลักษณะ
 - 2.1 ควรมีความสงบเสงี่ยม ระมัดระวังในการวางตัวเสมอ
 - 2.2 ควรแต่งกายเรียบร้อย ๆ ไม่น่าสมัย
 - 2.3 พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวล และดังชัดเจน
 - 2.4 ควรมีอารมณ์เย็น เป็นกันเองกับเด็ก และมีอารมณ์ขันบ้าง
 - 2.5 สุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ
 - 2.6 เป็นผู้นำและเป็นที่ยึดได้
3. ความรู้ด้านวิชาการ
 - 3.1 ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทุกด้าน
 - 3.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - 3.3 เคยเรียนวิธีสอนและผ่านการฝึกสอนมาแล้ว
 - 3.4 มีความรู้วิชาจิตวิทยา และวิทยาศาสตร์

4. การสอนและการปกครอง

- 4.1 ใช้อุปกรณ์การสอนและมีการเตรียมการสอน
- 4.2 ตรวจงานเด็กเสมอ
- 4.3 ไม่เอาเวลาไปทำงานอื่น หาเวลาสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน
- 4.4 ยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด

5. ความประพฤติ

5.1 ควรประพฤติตนให้ดีกว่าข้าราชการอาชีพอื่น ๆ ไม่เล่นการพนัน และเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่าง ๆ

5.2 มีความประพฤติเรียบร้อย มีวัฒนธรรม

6. มนุษยสัมพันธ์

- 6.1 มีความยุติธรรมและใจดี
- 6.2 ควรร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้เข้ากับชุมชนได้

7. งานนอกเวลาและงานอดิเรก

- 7.1 ว่างงานพิเศษนอกเวลาที่สุดจืด ได้แก่ สอนหนังสือ ขายของ เป็นต้น
- 7.2 งานอดิเรก ไม่ควรจะเป็นการท้อแท้ เช่น ยิงนก ตกปลา เป็นต้น

จารึก นนทวาลี (จารึก นนทวาลี 2524 : 3 - 7) ได้ศึกษาเกณฑ์ การตัดสินครูประถมศึกษาคีเด่น จากการศึกษาความเห็นของผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด 62 คน และครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย 80 คน ที่มีต่อการคุณลักษณะของครูดีเด่น ผลการศึกษาสามารถนำคุณลักษณะต่าง ๆ ไปจัดเป็น เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินครูประถมศึกษาคีเด่นรวมได้ 101 ข้อ แยกเป็นหมวดต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ

1. ด้านการสอน
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านกิจการนักเรียน
4. ด้านความสัมพันธ์และการบริการ

5. ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวครู

6. ด้านงานธุรการ และการพัฒนา

จารึก ชุกติพิบูล (จารึก ชุกติพิบูล 2524 : 89 - 102) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยครู พบว่ามีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ ความเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา การยอมรับนับถือผู้อื่น ความขยันศึกษาเล่าเรียน การไม่ถือโชคลาง ความสนใจข่าวสารปัจจุบัน การรักษาสุขภาพจิต การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก การให้ความร่วมมือ ความเมตตากรุณา ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความมีน้ำใจนักกีฬา ความมีใจยุติธรรมในการทำงานร่วมกับคนอื่น การแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารกับคนอื่น การประหยัดค่าใช้จ่าย ความเป็นผู้มีระเบียบประเพณีอันดีและเสียสละเพื่อส่วนรวม และความมีมรรยาท

กรมวิชาการ (อำไพ สุจริตกุล และคนอื่น ๆ ม.ป.ป. อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ 2524 : 10 - 31) ได้ศึกษาขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา 2517 - 2521 ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของครู ในหมวดความรู้ของครู ปรากฏว่า ครูประถมที่มีคุณภาพจะต้องมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ :

1. ความรู้วิชาสามัญเกี่ยวกับการเขียนเรียงความและย่อความ ลักษณะและข้อบังคับของคำประพันธ์และร้อยกรองอย่างง่าย ๆ ลักษณะและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย การอ่านร้อยกรองและทำนองเสนาะทุกชนิด การฟัง อ่าน พูด และเขียนภาษาไทย วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นิเวศศึกษา การทดลองและสาธิตทางวิทยาศาสตร์ ในระดับประถม หลักและเนื้อหาเบื้องต้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ไทย หลานานามัยสำหรับบุคคลและชุมชน ศิลปสำหรับครูและดนตรีสำหรับครู

2. ความรู้วิชาครูเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา การทำบันทึกการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย ความต้องการของเด็กแต่ละวัย การให้รางวัลและการลงโทษ หลักและวิธีการแนะแนว วิธีสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน ระเบียบและหลักการวัดผล วิธีการวัดผล การเขียนข้อสอบ และการฝึกสอน

ระวีวรรณ เสวตามร (ระวีวรรณ เสวตามร 2525 : 61) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอน สังคมศึกษาของครู ปรากฏว่าพฤติกรรมการที่ครูควรแสดงมากที่สุดตามลำดับของค่าเฉลี่ยคือ มั่นใจในการสอน ให้ความยุติธรรมแก่นักเรียน ใช้ภาษาในการอธิบายให้เข้าใจ แสดงความสนใจนักเรียน พึ่งคำถามและตอบอย่างเต็มที่ ให้คำแนะนำช่วยเหลือและชี้แนวทางที่ถูกต้อง กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิด โดยการตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนตอบอย่างมีเหตุผล และตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเพื่อทบทวนบทเรียน

อนุศักดิ์ เกตุสิริ (อนุศักดิ์ เกตุสิริ 2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะของครูที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทว่าลักษณะต่าง ๆ ของครูที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทที่ควรมีมากที่สุด ในความเห็นของประธานสภาตำบล พัฒนาการ และเลขานุการสภาตำบล คือ ความรู้ ความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความซื่อตรงต่อหน้าที่และความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง และการบำรุงรักษาสุขภาพอนามัย ซึ่งในด้านนี้ ประธานกรรมการสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบล มีความเห็นว่าควรมีมากที่สุด ส่วนด้านการยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ นั้น ประธานกรรมการสภาตำบลและพัฒนาการ มีความเห็นว่าควรมีอยู่ในระดับมาก

ติลก บุญเรืองรอด (ติลก บุญเรืองรอด 2526 : เอกสารหมายเลข 2) ได้กล่าวถึงงานวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูไทยของ อีระ รุณเจริญ (Teera Runcharoen. 1982) ซึ่งทำการศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า ครูไทยจะเป็นอย่างไร จากการศึกษาเอกสารและสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,950 คน พบว่าอาชีพครูถูกจัดว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับครูไทยในอนาคต ดังนี้

1. ครูในอนาคตต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้มากกว่าในปัจจุบัน

- 1.1 ความยุติธรรม
- 1.2 ความคิดก้าวหน้า
- 1.3 ความรับผิดชอบ
- 1.4 ความซื่อสัตย์
- 1.5 ความรู้

- 1.6 น้ำใจนักกีฬา
- 1.7 การเข้ากับคนอื่นได้ดี
- 1.8 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.9 ความรอบคอบ
- 1.10 ความคิดริเริ่ม
- 1.11 ความมีเหตุผล
- 1.12 ความอดทน
- 1.13 ความมีคุณธรรม
- 1.14 ความเป็นผู้นำ
- 1.15 มีอารมณ์ขัน

2. ในอนาคตครูประถมศึกษาต้องเน้นการฝึกนักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเองสูง และทำตัวประจบพ้อ-แม่ของนักเรียนเป็นพิเศษ

3. ในอนาคตครูประถมศึกษาจะต้องเน้นบทบาทการจรรโลงขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นพิเศษ

4. ครูประถมศึกษาต้องพัฒนาทักษะในงานทุกด้านเพิ่มขึ้น ยกเว้นการติดต่อสื่อสาร

5. ครูประถมศึกษามาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง แต่ได้รับการฝึกด้านศีลธรรม ค่านิยม จากสถาบันฝึกหัดครูน้อย

6. ครูประถมศึกษามีความวิตกกังวลได้มาก แม้จะทำงานหนัก แต่สวัสดิการน้อย การลดชั่วโมงสอนคงจะทำให้เร่งคุณภาพการสอนได้โดยใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ

ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ (ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ 2527 : 116) ได้ศึกษา เรื่องตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครูตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อค้นหาตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของครู พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวครู ที่เป็นองค์ประกอบที่บ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง หลักสูตร และความสามารถในการสอน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ เกี่ยวกับหลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้กระบวนการกลุ่ม การจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การให้การเสริมแรง การพูด การเขียน การประเมิน การชี้แนะให้นักเรียนคิดค้นและปฏิบัติเอง และการปกครองชั้น

วิชิต ทองนุ้ย (วิชิต ทองนุ้ย 2527 : 8) ได้ทำการประเมินผลการจัดงานวันประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2526 โดยได้ประเมินความคิดเห็นของครูดีเด่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ผลการประเมินปรากฏว่าครูดีเด่นร้อยละ 79 เป็นครูสตรี ส่วนมากมีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี จำนวนร้อยละ 55 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป สำหรับการปฏิบัติงานของครูดีเด่นนั้นพบว่าครูดีเด่นมีวิธีการทำงานโดยตั้งใจจริง เสียสละ มานะ อุตุน ทำให้ดีที่สุด มุ่งผลที่ตัวนักเรียน ชื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี ทำงานเป็นทีม เน้นมนุษยสัมพันธ์ ทำงานโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และมีความคิดริเริ่มอยู่เสมอ ปัจจัยด้านงานซึ่งส่งผลให้ได้รับการคัดเลือกคือการพัฒนาการเรียนการสอน การผลิตสื่อและการตกแต่งห้องเรียน ผลงานที่ภูมิใจของครูดีเด่นก็คือ การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอาหารกลางวัน ห้องสมุดโรงเรียน ฯลฯ ผลงานที่เป็นสิ่งประจักษ์และการเรียนการสอน สำหรับความคิดเห็นด้านบทบาทของครูต่อสังคมนั้น ครูดีเด่นเห็นว่าครูควรเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมหรือชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ให้บริการด้านความรู้ ช่วยเหลือ เสียสละ และช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนมีบทบาทในการผลิตสมาชิกใหม่ที่ดีและมีคุณภาพแก่สังคม ส่วนความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอนนั้นครูดีเด่นมีความเห็นว่าควรใช้วิธีการสอนหลายวิธี ควรจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียน ศึกษาในเทคนิคว่าควรจะมีบทบาทในการนิเทศมากกว่านี้ การสอนทุกครั้งควรมีการเตรียมการสอนและปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ควรสอนให้ครบถ้วนตามหลักสูตรและควรปรับปรุงการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นวิชาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

สุทิน ฉินโฉม และคนอื่น ๆ (สุทิน ฉินโฉม และคนอื่น ๆ 2528 : 97 - 102) ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อบุคลิกลักษณะของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เด็กชอบในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพการสอนและการปกครองของครูชั้นประถมปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 จำนวน 1,526 คน เกี่ยวกับทัศนคติต่อเพื่อน วิชา

และโรงเรียน หัตถ์คนคิดอันบุคลิกภาพ การสอนและการปกครองของครู ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับหัตถ์คนคิดคือครู พบว่านักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ชอบครูที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. มีอายุ 31 - 40 ปี
2. มีสุขภาพแข็งแรง
3. แต่งกายเรียบร้อย
4. มีลักษณะตามใจเด็ก
5. มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธง่าย
6. มีเสียงดังชัดเจน
7. มาทำงานทันหรือก่อนเวลาเข้าเรียน
8. เอาใจใส่ต่อนักเรียน
9. ให้คำแนะนำปรึกษาช่วยแก้ปัญหา
10. อยู่ในห้องเรียนตลอดเวลา
11. ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน
12. ให้การบ้านพอดีกับวัย

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางปรับปรุงการผลิตครูให้มีคุณภาพในด้านการสอน การปกครอง และบุคลิกภาพ นอกจากนี้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้บริหารควรกวาดค้นคุณธรรมและความประพฤติของครูด้วย

กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคกลาง (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคกลาง 2528 : 22 - 35) ให้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความต้องการ และความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัยครูในด้านการถึงและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติของวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัยครู นำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท คือ บุคลากรในวิทยาลัยครู ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้า

คณะวิชา หัวหน้าสำนักงาน และอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของท้องถิ่น ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาพิเศษ ครูใหญ่ ครู และบุคลากรในท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี และบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งหมด จำนวน 1,185 คน ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพครู สรุปได้ดังนี้

1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาภาคปกติในด้านคุณธรรม

วิญญาณของความเป็นครู บุคลิกภาพของครู เป็นอันดับแรก อันดับรองลงไปคือ ปรับปรุงด้านวิชาการและประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการด้านวิชาการและประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นอันดับแรก อันดับรองลงไปคือ ด้านคุณธรรม วิญญาณของความเป็นครู บุคลิกภาพและวินัยของครู

1.3 การผลิตครูในอนาคต คาดหวังว่าจะให้ผลิตครูที่มีคุณภาพดีมาก และลดจำนวนการผลิตลง

2. ภาคเหนือ

2.1 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาภาคปกติในด้านคุณธรรม และจริยธรรมเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาคือ เทคนิคและวิธีสอน ความรู้ทางวิชาการ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบ

2.2 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการตามลำดับ ดังนี้ ความรู้ทางวิชาการ เทคนิควิธีสอน คุณธรรม วิธีการคัดเลือกครู ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.3 การผลิตครูในอนาคต คาดหวังให้ผลิตครูที่มีคุณภาพสูงขึ้นและลดจำนวนการผลิตลง

3. ภาคใต้

3.1 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาภาคปกติซึ่งมีคุณภาพต่ำอยู่บางส่วนในด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอันดับแรก อันดับรองลงไปคือ ด้านวิชาการ เทคนิคการสอน หลักสูตร และรายวิชาเอก มนุษยสัมพันธ์ และวิธีการคัดเลือกเข้าเรียน

3.2 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ซึ่งส่วนใหญ่มีคุณภาพปานกลาง และต่ำ ในด้านการนิเทศและการติดตามผล

3.3 การผลิตครูในอนาคต คาดหวังให้ผลิตครูที่มีคุณภาพเป็นอันดับหนึ่งและลดจำนวนการผลิตลง

4. ภาคตะวันตก

4.1 ต้องการปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาภาคปกติ ในด้านความประพฤติ คุณธรรม และจริยธรรมเป็นอันดับแรก อันดับรองลงไปคือ ความรู้ ความสามารถ และ เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน

4.2 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ให้มีคุณภาพสูงขึ้น

5. ภาคกลาง

5.1 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาภาคปกติซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ในด้านจริยธรรมและคุณธรรม ความมีวินัยครู เป็นอันดับแรก

5.2 ต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพไม่ค่อนักในด้านคุณธรรมและวิชาการ

5.3 การผลิตครูในอนาคต คาดหวังให้ผลิตครูให้มีคุณภาพขึ้นและลดจำนวนการผลิตลง

โดยสรุปผลการศึกษาของทุกภาคซึ่งค่อนข้างจะใกล้เคียงกันได้ว่าบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ มีความเห็นว่าครูที่สำเร็จจากการศึกษาในภาคปกติมีคุณภาพไม่สูงนัก แต่ก็ยังมีคุณภาพดีกว่าครูที่สำเร็จจากโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และในครูทั้ง 2 ประเภทนี้ ควรปรับปรุงด้านคุณธรรมจริยธรรม และความประพฤติ เป็นอันดับแรก อันดับรองลงไปคือ ความรู้ทางวิชาการ เทคนิคการสอน เป็นต้น สำหรับการผลิตครูในอนาคตนั้นต้องมุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณการผลิต

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก ม.ป.ป. : 7 - 8) ได้กล่าวถึง มาตรฐานวิชาชีพครูว่า ครูที่มีมาตรฐานก็คือเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกพอใจ เกิดความศรัทธา

เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในสังคมทั่วไป ซึ่งครูสภาได้กำหนดลักษณะของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่จะได้รับการยกย่องว่าเป็นครูมาตรฐาน ไว้ดังนี้

1. ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
2. จบปริญญาตรีทางการศึกษาหรือ เทียบเท่า หรือมีคุณธรรมและความดีงามอย่างยอดเยี่ยม
3. มีคุณธรรมสูง สมควรแก่การเป็นตัวอย่างแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยทั่วไป
4. เป็นสมาชิกครูสภาและเป็นครูประจำการ
5. ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู

พ.ศ. 2526

6. เป็นที่เคารพนับถือของครู-อาจารย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และศิษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูมาตรฐานนั้นต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

1. มีความรู้ดี ทั้งความรู้ที่จะสอนศิษย์ ความรู้ที่จะพัฒนาตนเอง และความรู้ที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข
2. มีทักษะในการสอน คือสอนแล้วศิษย์นำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ หรือนำไปประกอบอาชีพได้ ศิษย์รู้ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะทางภาคปฏิบัตินั้นต้องทำได้ อย่างเป็นอัตโนมัติ เช่น การถว้ระ การมีเมตตา การมีวินัย การกระตือรือร้นกระฉ่งว่องไว และตลอดไปจนถึงการที่จะเป็นพลเมืองดี
3. มีคุณธรรมสูง มีวินัยเป็นครู ยึดมั่นในจรรยาบรรณ มีความรักเด็ก สงสารเมตตา อดทนและเสียสละเพื่อเด็ก

จากผลการวิจัยในระยะ 10 ปี คือช่วง พ.ศ. 2521 - 2529 ปรากฏว่า คุณลักษณะของครูที่ดี ไม่แตกต่างไปจากผลการวิจัยในช่วง 10 ปีแรก (พ.ศ. 2510 - 2520) มากนัก ผลการวิจัยยังคงชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะของครูที่ดีมีคุณภาพประกอบด้วย ลักษณะต่อไปนี้ คือ มีความรู้ มีทักษะในการสอน มีคุณธรรมจริยธรรม มีความประพฤติที่ดี เป็นแบบอย่างแก่คนทั่วไป มีบุคลิกลักษณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3.4 คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และงานวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคุณภาพครูประถมศึกษาจากบทความ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ โดย พิจารณาคูณลักษณะที่ซ้ำหรือตรงกันถือว่าเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญและจำเป็น จึงเลือกไว้ เป็นคุณลักษณะของคุณภาพครู และในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยก็เลือกคุณลักษณะที่ไม่ซ้ำไว้ด้วย ทั้งนี้ เพราะจะนำคุณลักษณะทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนนี้ไปวิเคราะห์รวมกับคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่ แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาเป็นด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้ (ตาราง 1 ในภาคผนวก)

1. ความรู้

1.1 ความรู้ทั่วไปในวิชาที่สอน

- ภาษาไทย
- คณิตศาสตร์
- สร้างเสริมลักษณะนิสัย
- การงานและพื้นฐานอาชีพ
- ภาษาอังกฤษหรืองานอาชีพ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ได้แก่

- หลักและวิธีการสอน
- จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็ก

1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่

- หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- การวัดและการประเมินผลการเรียน

2. ความสามารถในการสอน

- 2.1 การเตรียมการสอน
- 2.2 การนำเข้าสู่บทเรียน
- 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
- 2.4 การใช้สื่อประกอบการสอน
- 2.5 การเสริมแรง
- 2.6 การมอบหมายงานและการชี้แนะนักเรียน
- 2.7 การวัดและประเมินผลการเรียน
- 2.8 การปกครองชั้นเรียน
- 2.9 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
- 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

3. การพัฒนาชุมชน

3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนและสภาพสังคมท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่

- 3.2 ความเป็นผู้นำ
- 3.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.4 ความมีมนุษยสัมพันธ์
- 3.5 ความอดทน
- 3.6 การยอมรับในวิทยาการใหม่ ๆ
- 3.7 การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัย
- 3.8 ความซื่อสัตย์

4. คุณธรรมและวินัยครู

- 4.1 รักศรัทธาและมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูและต่อเด็ก
- 4.2 ความเสียสละ
- 4.3 ตั้งใจ เอาใจใส่ และมุ่งมั่นทำงานในหน้าที่ด้วยความเต็มใจ
- 4.4 ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี

5. คุณธรรมและจริยธรรม

- 5.1 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 5.2 ความรับผิดชอบ
- 5.3 ความเมตตา-กรุณา
- 5.4 ความกตัญญู-กตเวทิตะ
- 5.5 ความขยันหมั่นเพียร
- 5.6 ความสามัคคี
- 5.7 ความยุติธรรม

6. วินัย

6.1 เลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6.2 ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาไม่ทอดทิ้งหน้าที่หรือการงาน

- 6.3 รักษาชื่อเสียงไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
- 6.4 ไม่ประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่
- 6.5 รักษาความลับของทางราชการ
- 6.6 ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
- 6.7 ไม่ปกปิดหรือรายงานเท็จ
- 6.8 ไม่ดำรงตำแหน่งอื่นใดในลักษณะคล้ายห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
- 6.9 ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

7. บุคลิกภาพ

- 7.1 แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกาลเทศะ
- 7.2 สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์
- 7.3 ร่าเริงแจ่มใส มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขัน
- 7.4 มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้

- 7.5 มีความเข้าใจผู้อื่น และมีความเป็นกันเอง
- 7.6 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
- 7.7 มีมนุษยสัมพันธ์
- 7.8 ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมเมื่อมีโอกาส
- 7.9 พัฒนาและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
- 7.10 พยายามตั้งจิตเจตน์ และสุภาพอ่อนโยน
- 7.11 มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น

สรุปคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา ดังแสดงในภาพประกอบ 1

1. ความรู้ 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน 1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจ 1.3 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	2. ความสามารถในการจัดการเรียน 2.1 การเตรียมการสอน 2.2 การนำเข้าสู่บทเรียน 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.4 การใช้สื่อประกอบ 2.5 การเสริมแรง 2.6 การมอบหมายงานและการชื่นชมและให้กำลังใจ 2.7 การวัดและประเมินผล 2.8 การปกครองชั้นเรียน 2.9 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	3. การพัฒนาตนเอง 3.1 ความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาระบบ 3.2 ความเป็นผู้รู้ 3.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง 3.4 ความมุ่งมั่นในอาชีพ 3.5 ความอดทน 3.6 การยอมรับในวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ 3.7 การทำางานอย่างมีประสิทธิภาพ 3.8 ความรับผิดชอบ 3.9 การนำเสนองาน 3.10 การเรียนรู้จากประสบการณ์	4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4.1 รักการทำงานและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม 4.2 ความเอื้อเฟื้อ 4.3 ใฝ่หาความรู้ 4.4 ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี	5. คุณธรรมและจริยธรรม 5.1 ความซื่อสัตย์สุจริต 5.2 ความรับผิดชอบ 5.3 ความเคารพ-กตัญญู 5.4 ความกล้าหาญ-ความดี 5.5 ความซื่อสัตย์สุจริต 5.6 ความซื่อสัตย์ 5.7 ความซื่อสัตย์ 6. วินัย 6.1 เคารพในกฎระเบียบ 6.2 ใฝ่หาความรู้ 6.3 รักงานที่ได้รับมอบหมาย 6.4 ไม่ประมาทเลินเล่อ 6.5 รักความสะอาดของสถานที่	7. บุคลิกภาพ 7.1 แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสม 7.2 ภาษากายเหมาะสม 7.3 ท่าทางดี มีบุคลิกที่ดี มีมารยาท 7.4 มีความสามารถทางภาษา 7.5 มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 7.6 มีความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม 7.7 มีความรับผิดชอบ 7.8 ทัศนคติที่เปลี่ยนไปเมื่อมีโอกาส 7.9 มีความประพฤติเรียบร้อย 7.10 สุขนิสัยดี มีสุขภาพดี 7.11 มีความสามารถในการปรับตัว	6.6 ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6.7 ไม่ย่อท้อหรือท้อถอย 6.8 ไม่ทำางานที่ผิด 6.9 ไม่เป็นการทักท้วง 6.10 การเมืองการปกครอง 6.11 การเมืองการปกครอง	7.1 แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสม 7.2 ภาษากายเหมาะสม 7.3 ท่าทางดี มีบุคลิกที่ดี มีมารยาท 7.4 มีความสามารถทางภาษา 7.5 มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 7.6 มีความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม 7.7 มีความรับผิดชอบ 7.8 ทัศนคติที่เปลี่ยนไปเมื่อมีโอกาส 7.9 มีความประพฤติเรียบร้อย 7.10 สุขนิสัยดี มีสุขภาพดี 7.11 มีความสามารถในการปรับตัว
---	--	---	--	--	--	--	--

ภาพประกอบ 1 : สรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูพัฒนาระบบ จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์

ตอนที่ 4

การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู

การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู

การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นกระบวนการในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งอนาคตที่พึงประสงค์ โดยพิจารณาทางเลือกและวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมที่สุด การวางแผนจึงเป็นกระบวนการในการตัดสินใจ กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาใหม่ขึ้น จะต้องแสวงหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา และพิจารณาผลดีผลเสียของแต่ละทางเลือกอย่างละเอียดถี่ถ้วน จากนั้นจึงนำมาเปรียบเทียบกัน ทางเลือกใดที่ดีที่สุดจะได้รับการพิจารณาเลือกสรร และนำไปเขียนเป็นแผนเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป (สงวน ช่างฉัตร 2524 : 20) และในการวางแผนพัฒนานั้น หมายถึง การกำหนดล่วงหน้าว่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใด เป็นปริมาณเท่าใดภายในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ผลที่ได้จากการวางแผนก็คือตัวแผนซึ่งหมายถึงสิ่งที่แสดงความตั้งใจล่วงหน้าที่จะดำเนินการภายในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ 2528 : 3 และ เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่ 2528 : 1, 20) อนันต์ เกตุวงศ์ 2528 : 3) ได้กล่าวว่า การวางแผนคือกิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (ธงชัย สันติวงษ์ 2526 : 14) ที่ให้ความหมายของการวางแผนว่า คือการกำหนดวัตถุประสงค์ การตั้งใจ การสื่อความ การวัดผลงานและการพัฒนาบุคคล

จากความหมายของการวางแผนในทัศนะต่าง ๆ กัน สามารถสรุปความหมายของการวางแผนพัฒนาครูประถมศึกษาได้ว่า คือ กระบวนการของการพิจารณา ตัดสินใจ

ล่วงหน้า เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพครูว่าจะทำอย่างไร โดยมีการระบุวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการหรือแผนงานและวิธีการปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ

สำหรับแผนพัฒนาครูประถมศึกษานั้น เป็นผลจากการวางแผน ซึ่งหมายถึงแนวทางการดำเนินงานเฉพาะที่กำหนดขึ้นเพื่อให้มีจำนวนและชนิดของครูตรงตามความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ครู กล่าวคือเพื่อให้ได้ครูประถมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถต่าง ๆ เหมาะสมที่จะให้การศึกษาแก่เด็กประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2. ประเภทของแผน

ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาบุคลากรใน หน่วยงานจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของหน่วยงาน แผนพัฒนาที่สร้างขึ้นมีระยะเวลาที่ต่างกัน โดยทั่วไป ระยะเวลาของแผนจะมี 3 ประเภท คือ แผนระยะสั้น 1 - 2 ปี แผนระยะปานกลาง 5 - 7 ปี และแผนระยะยาว 10 ปีขึ้นไป ในปัจจุบันนี้ ได้นำเอาแผนลักษณะหมุนเวียนมาใช้ โดยทำแผน 5 ปี และใช้หลักการหมุนเวียน โดยการขยายเวลาของแผนออกไป 1 ปี ในแต่ละครั้ง และพบทวนเป้าหมายจากผลที่นำไปใช้บังคับ (Cleland. 1983 : 49 และ เจื้อจันทร จงสถิตอยู่ 2528 : 20) แผนนอกจากแบ่งตามระยะเวลาดังกล่าวแล้ว มีการแบ่งตามขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ แผนระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ แผนระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับหมู่บ้าน แผนอาจแบ่งตามระดับสายงาน เช่น แผนระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรมและระดับกอง เป็นต้น นอกจากนี้แผนที่แบ่งโดยลักษณะเป็นแผนระดับส่วนรวมขนาดใหญ่ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดว่าเป็นแผนมหภาค (Macro plan) ส่วนแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด จัดว่าเป็นแผนจุลภาค (Micro plan)

3. กระบวนการและขั้นตอนในการวางแผน กระบวนการวางแผนแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นตอนการวางแผน ได้แก่ การจัดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดรูปโครงสร้างและกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้การวางแผนดำเนินไปได้ รวมทั้งการสร้างเครื่องมือหาวิธีการปฏิบัติในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ขั้นวางแผน เริ่มด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงปัญหาต่าง ๆ ความสำเร็จ ข้อบกพร่องทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่วนใหญ่มักจะยึดเกณฑ์ความสอดคล้องกับเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ หรือประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดให้ได้ผลสูงสุด แล้วจึงทำการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและค่าใช้จ่ายในอนาคต ก่อนจะนำแผนไปปฏิบัติ ต้องมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วย

3.3 ขั้นกำหนดหรือจัดทำแผน คือการกำหนดรูปแบบในการเขียนแผน ซึ่งบรรจุเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแผนอย่างครบถ้วน เช่น บทนำ การวิเคราะห์วินิจฉัย สภาพปัจจุบันและปัญหา วัตถุประสงค์ นโยบาย ยุทธวิธี เป้าหมายของแผน และค่าใช้จ่าย

3.4 จัดทำรายละเอียดของแผน หมายถึงการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการทั้งหมด เช่น การทำแผนย่อย ๆ หรือการวางแผนระดับจุลภาค หรือการจัดทำแผนงานของแต่ละสาขา

3.5 ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ต้องคำนึงถึงเรื่อง คน เงิน วัสดุต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการวางแผน

3.6 ขั้นติดตามประเมินผล ปรับแผน และจัดทำแผนใหม่ ในการนำแผนไปปฏิบัติ ต้องมีการติดตาม คอบคุม เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานจริงตามแผน อาจมีการประเมินเป็นช่วง หรือระยะระหว่างดำเนินงานตามแผน (Formative evaluation) และประเมินสรุปผลรวม (Summative evaluation)

4. ส่วนประกอบและรูปแบบของแผน

4.1 ส่วนประกอบของแผน

แผนพัฒนาบุคลากร ซึ่งหน่วยงานใช้ปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพและคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงาน ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ของการพัฒนา (2) นโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา (3) มาตรการและแนวทางพัฒนา (4) เงื่อนไขการดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมาย (Argenti. 1980 : 199 - 217 Cleland. 1983 : 49 แสง ปิ่นมณี และชินภัทร ภูมิรัตน์ 2528 : 41 - 42 และสุรพงษ์ ปนาทกุล 2526 : 58 - 102) ส่วนประกอบของแผน มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 วัตถุประสงค์ของแผน วัตถุประสงค์ของแผนเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นแนวทางกว้าง ๆ เพื่อให้ทราบความต้องการขั้นมูลฐานของแผน การดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งแสดงให้เห็นผู้ที่จะใช้แผนเข้าใจและทราบถึงปลายทางที่ต้องการจะไปให้ถึงในการสร้างวัตถุประสงค์พิจารณาจากความต้องการต่าง ๆ ของบุคคลและองค์กรนั้น ๆ รวมทั้งสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในการปฏิบัติงานขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์เป็นความต้องการอย่างกว้าง ๆ ที่ต้องการจะให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคลหรือองค์กร รวมทั้งเป็นแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานด้วย (สุรพงษ์ ปนพาทกุล 2526 : 57 - 58 วีระพล สุวรรณนันท 2526 : 33 - 38 และ ธงชัย สันติวงษ์ 2528 : 39) นอกจากนี้วัตถุประสงค์จะนำไปสู่การกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ งาน และมาตรฐานอย่างถูกต้องด้วย (อนันต์ เกตุวงศ์ 2526 : 26 - 27)

4.1.2 นโยบายการพัฒนานโยบายที่กำหนดในแผนเป็นแนวทางในการกำหนดแนวปฏิบัติ ซึ่งระบุถึงคุณค่าหรือประโยชน์อันพึงจะได้รับจากการปฏิบัติ อันเป็นเจตนารมณ์ หรือความตั้งใจของบุคคล หรือหน่วยงานที่แสดงถึงความต้องการในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งอาจจะกำหนดในลักษณะ เฉพาะเจาะจง หรือในกรอบกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การจัดทำนโยบายนั้น อาจกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือกล่าวด้วยวาจาก็ได้ จึงกล่าวได้ว่านโยบายเป็นแนวบริหาร เป็นแนวกำหนดวิธี กระบวนการ การวางแผนและการกำหนดโครงการ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมาย (สุรพงษ์ ปนพาทกุล 2526 : 59 และอนันต์ เกตุวงศ์ 2526 : 27)

4.1.3 เป้าหมายการดำเนินงานของแผน เป้าหมายเป็นส่วนที่บรรยายสภาพการณ์ หรือความต้องการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เมื่อได้ดำเนินการตามแผนเสร็จสิ้นแล้ว แสดงให้เห็นแนวทางหรือความต้องการที่เล็กที่สุดและชัดเจนที่สุด สภาพการณ์และความต้องการที่คาดหวังนี้ เป็นการกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตจากการดำเนินการตามแผน เมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์แล้ว เป้าหมายเป็นการกำหนดความหมายที่เฉพาะเจาะจง

เป็นช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่า (สุรพงษ์ นันทกุล 2526 : 93 - 94 และ ธงชัย สันติวงษ์ 2528 : 39)

4.1.4 มาตรการและแนวทางการพัฒนา เป็นข้อที่กำหนดหรือหลักการสำหรับ เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนนั้น ๆ ตลอดจนการระบุวิธีการต่าง ๆ ที่เสนอแนะให้เลือกในการพัฒนา วิธีการต่าง ๆ ที่เสนอแนะไว้ได้จากการวิเคราะห์ข้อจำกัด หรือข้อสนับสนุนในเรื่องสภาพที่เป็นปัญหา ขอบข่ายภารกิจของหน่วยงานและแนวคิดวิธีการพัฒนา อันนำไปสู่แนวทางหรือวิธีการพัฒนาบุคลากรนั้น ส่วนหนึ่งกำหนดมาจากความต้องการพัฒนาของบุคคลและความต้องการพัฒนาของหน่วยงาน

4.1.5 เงื่อนไขการดำเนินงาน ส่วนประกอบของแผนส่วนนี้จะระบุแผนงานกิจกรรมของแผน ขอบข่ายหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ตลอดจนความช่วยเหลือที่ต้องการในการดำเนินงานตามแผน เงื่อนไขการดำเนินงานตามแผนประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

4.1.5.1 แผนงานกิจกรรม ได้แก่ การกำหนดการกระทำกิจกรรม การดำเนินงานที่จำเป็นในระยะเวลาต่าง ๆ ของแผน

4.1.5.2 ขอบข่ายหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานในแผนพัฒนาบุคลากร

4.1.5.3 ความช่วยเหลือที่ต้องการในการดำเนินงาน ได้แก่ ความช่วยเหลือทั้งในด้านบุคลากร วิชาการ ทุน งบประมาณ วัสดุต่าง ๆ สำหรับใช้ดำเนินงานตามแผนและกำหนดระยะเวลาต่าง ๆ

4.2 รูปแบบของแผน

เนื่องจากแผนงานเป็นเครื่องมือที่จะนำไปใช้เพื่อช่วยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย การวางแผนควรใช้หลักเหตุผลและวิธีการที่สามารถจะนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้นแผนงานควรมีลักษณะหรือรูปแบบดังต่อไปนี้ คือ (อนันต์ เกตุวงศ์ 2526 : 35 - 37)

4.2.1 ชื่อของแผน การระบุชื่อของแผนไว้ก็เพื่อจะได้ทราบว่าแผนนั้นเกี่ยวกับเรื่องใด การกำหนดชื่อแผนต้องให้สอดคล้องกับเรื่องของแผนนั้น ๆ เช่น แผนพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาการบริหารงาน เป็นต้น

4.2.2 ชื่อผู้ควบคุม ผู้อนุมัติ และผู้เตรียมแผน การระบุชื่อ ผู้ควบคุม ผู้อนุมัติ และผู้เตรียมแผนนั้น เพื่อความสะดวกในการประสานงานและการร่วมมือในการปฏิบัติงาน หรือถ้ามีปัญหาและความขัดข้องเกิดขึ้นเกิดขึ้นเกี่ยวกับแผน ผู้ปฏิบัติจะสามารถติดต่อขอคำแนะนำช่วยเหลือจากบุคคลดังกล่าวได้ถูกต้อง

4.2.3 วัตถุประสงค์ของแผน การระบุวัตถุประสงค์ของแผนก็เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบความประสงค์ตลอดจนเป้าหมายในการทำงานได้ถูกต้องและมีผลดี เป็นไปตามความต้องการของแผนงานนั้น ๆ

4.2.4 ปัญหาต่าง ๆ

เนื่องจากแผนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ก็เพื่อให้แผนที่มียู่เดิมมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือ เพื่อแก้ปัญหาบางอย่างให้สำเร็จตามเป้าหมายและเพื่อวัตถุประสงค์ใหม่ที่ที่ยังไม่เคยมีแผนมาก่อน หรือเพื่อวัตถุประสงค์เดิมที่ยังไม่เคยมีแผนมาก่อน ดังนั้นจึงควรระบุหรือระบุปัญหาทั้งหลายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามแผนจะได้ทราบและหาทางป้องกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.5 วิธีการปฏิบัติ ผู้ตรวจสอบและผู้อนุมัติแผนมักจะมุ่งสนใจที่วิธีการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อทราบว่ามีแนวทางอะไรที่จะกระทำเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ตามข้อ (4) เพราะการบรรลุเป้าหมายของแผนนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการของแผนเป็นประการสำคัญ ในส่วนนี้ของแผนอาจจะระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประเมินผลงาน ระยะเวลาดำเนินการของแผน และการปฏิบัติงานขั้นต่าง ๆ ตลอดจนการติดตามผลด้วย

4.2.6 ผลที่จะได้รับ ควรระบุผลที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการใช้แผนด้วย

4.2.7 ทรัพยากรที่ต้องใช้ ควรระบุความต้องการในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานของแผน เช่น กำลังคน เงิน วัสดุเครื่องมือ เครื่องใช้ ซึ่งอาจเสนอเป็นรูปงบประมาณว่าจะต้องใช้จ่ายในเรื่องอะไรบ้าง

4.2.8 เหตุผลและหลักฐานสนับสนุนแผน ควรมียรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลและหลักฐานสนับสนุนแผน ทั้งนี้ควรชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีแผนและผลเสียของการไม่มีแผน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมองเห็นความสำคัญและให้ความสนับสนุนแผนต่อไป

4.2.9 วันเสนออนุมัติปฏิบัติงาน และวันสิ้นสุดของแผน การระบุนวัน เดือน ปี ของการเสนออนุมัติ ระยะเวลาการปฏิบัติงานช่วงต่าง ๆ ของแผน จนถึงวันสิ้นสุดของการดำเนินการตามแผนไว้ จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงกระบวนการทั้งหมดของแผน การดำเนินการต่าง ๆ ก็สามารถรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดได้

5. แนวทางในการพัฒนา

การพัฒนาบุคคลเป็นความพยายามของหน่วยงานที่จะส่งเสริมให้บุคคลได้มีความก้าวหน้าในงานที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบปฏิบัติอยู่ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จร่วมกันและบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของหน่วยงาน การพัฒนาบุคลากรนี้สามารถกระทำได้ ทั้งในลักษณะที่หน่วยงานพยายามปรับปรุงความสามารถของบุคลากรแต่ละคนให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทของเขาในปัจจุบันให้ดีขึ้น และลักษณะที่หน่วยงานพยายามส่งเสริมให้บุคลากรแต่ละคนได้มีความสามารถสูงขึ้น เพื่อความรับผิดชอบงานในอนาคตของหน่วยงานได้

(Dwivedi. 1980 : 116 - 117, Werther and Davis. 1982 : 173 - 193)

แนวทางหรือวิธีการที่ใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน ได้แก่ การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคล (Training and development) การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์จะเพิ่มความสามารถให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถเฉพาะตัวในด้านความรู้ ด้านทักษะเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบอยู่ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคลมีแนวทางดังนี้ (Knowles. 1971 : 411 - 412 and Pigors and Myers. 1981 : 282 - 285)

5.1 การประเมินนิเทศ และการชี้แจงงาน คือกระบวนการที่จัดเตรียมไว้เพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาแก่บุคลากรใหม่ของหน่วยงานให้ได้มีความคุ้นเคยอย่างรวดเร็วกับงานที่ต้องรับผิดชอบ ปฏิบัติและสภาพแวดล้อมของงานนั้น ๆ

5.2 การฝึกอบรม ซึ่งได้แก่

5.2.1 การฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหาร คือกระบวนการที่จัดเตรียมไว้เพื่อปรับปรุงคุณภาพของหัวหน้างานระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน มีจุดเน้นที่จะเพิ่มพูนความรู้และทักษะการบริหารและการจัดการงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

5.2.2 การฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติงาน คือกระบวนการที่จัดเตรียมไว้เพื่อปรับปรุงความรู้และทักษะเฉพาะด้านของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ

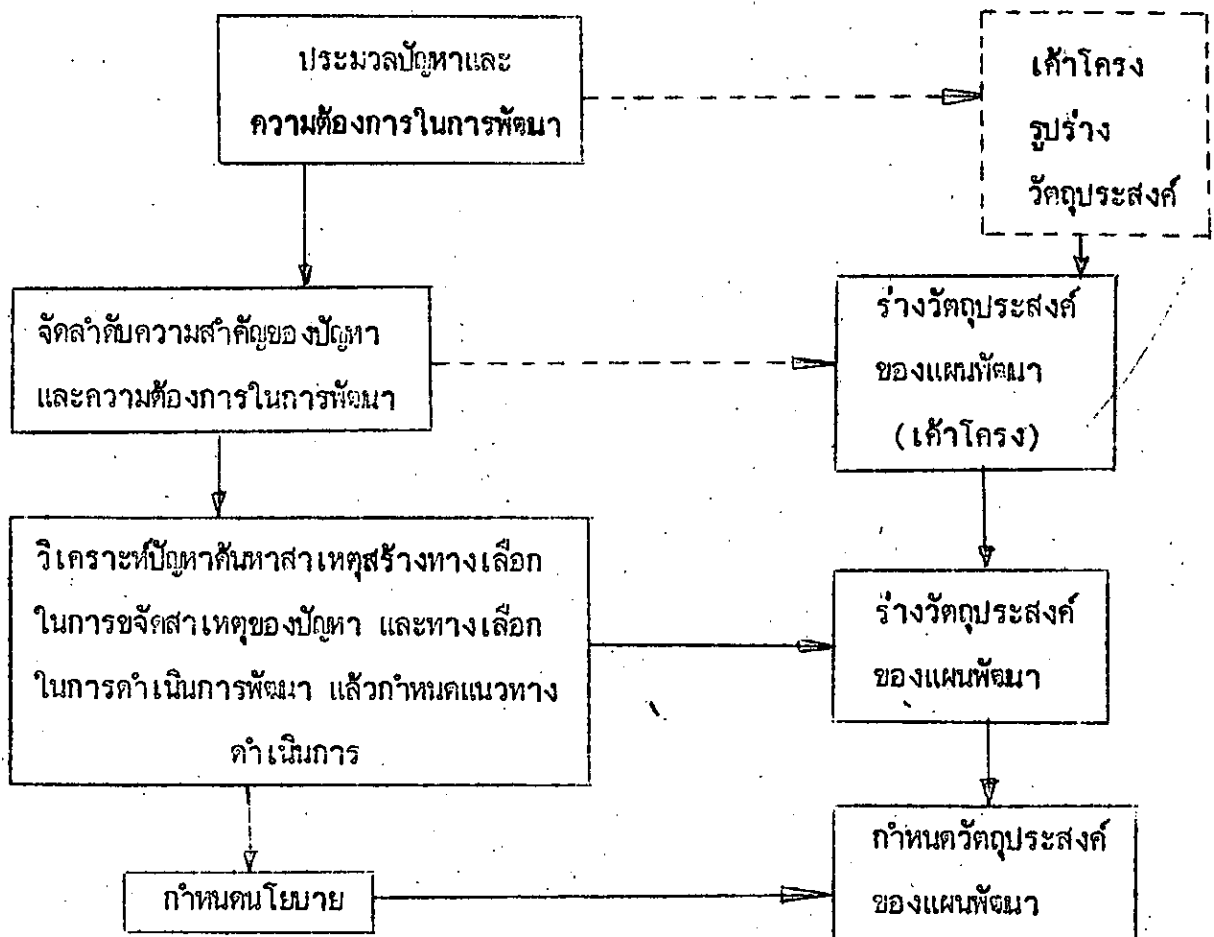
5.3 การพัฒนาบุคคล คือกระบวนการที่จัดเตรียมขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะของแต่ละบุคคลในหน่วยงาน โดยเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านภายในขอบข่ายภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ บุคลากรแต่ละคนต้องช่วยเหลือตนเองมากที่สุด โดยมีหน่วยงานให้การสนับสนุนในเรื่องโอกาสและความช่วยเหลืออื่น ๆ

นโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานในการพัฒนาบุคลากร วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาและความต้องการทางการศึกษาของบุคคลและหน่วยงานจะเป็นข้อจำกัดหรือข้อสนับสนุนในการพิจารณาเลือกใช้ แนวทางพัฒนาบุคลากรดังกล่าวข้างต้น

6. การสร้างวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา

วัตถุประสงค์คือสิ่งที่แสดงถึงผลงานหรือจุดหมายสุดท้ายที่ต้องการในการทำงานตามแผนที่กำหนด จุดสุดท้ายหรือความต้องการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องกำหนดให้แน่นอน ชัดเจน ไม่คลุมเครือ หากสามารถกำหนดได้แน่นอนแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในกระบวนการวางแผนพัฒนา ซึ่งอยู่ในรูปของนโยบาย เพื่อใช้เป็นกรอบในการเลือกในการกำหนดแผนงาน และวิธีดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการ ให้เป็นไปด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และมีประสิทธิภาพมากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ 2528 : 5 - 7)

การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนประกอบด้วยขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา

การประมวลและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนา จะนำไปสู่การจัดทำร่างวัตถุประสงค์ของแผน ซึ่งเป็นร่างวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ อันจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการกระทำสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้เป็นผลสำเร็จนั่นเอง

การวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุ และการสร้างทางเลือกเพื่อกำหนดแนวทาง สำหรับแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของปัญหา เป็นการตรวจสอบและกำหนดร่าง วัตถุประสงค์วัตถุประสงค์ให้ชัดเจนขึ้น และเมื่อประมวลแนวทางดำเนินการในประเด็นปัญหาต่าง ๆ

ตามความต้องการในการพัฒนาในรูปแบบของนโยบายหรือแนวทางดำเนินการของแผนในด้านต่าง ๆ ได้
การกำหนดวัตถุประสงค์ก็จะชัดเจน โดยเฉพาะข้อความที่ร่างไว้ก็จะกระชับรัดกุมเหมาะสมสะดวก
ในการไปใช้เป็นกรอบในการวางแผนต่อไป

7. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผน

การทำให้รูปแบบของแผนพัฒนามีความชัดเจนโดยวิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
เชิงเหตุผลสัมพันธ์ (Logical framework) นั้น เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ตรวจสอบความสมบูรณ์
ของแผน (ประกอบ คูณรักษ์ 2526 : 393 - 400) การตรวจสอบความสมบูรณ์
ของแผนโดยวิธีการนี้ก็คือ การพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ระหว่างองค์ประกอบ
ด้านเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ผลงาน (Output) และทรัพยากร (Input) ของ
แผน วิธีการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างองค์ประกอบดังกล่าวมีวิธีการ
ดังนี้

7.1 การกำหนดแบบตารางเหตุผลสัมพันธ์ ตารางเหตุผลสัมพันธ์เป็นแบบ
 4×4 แต่ละตารางย่อยใช้สำหรับบันทึกสาระสำคัญของแผนเพื่ออำนวยความสะดวกในการ
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผน รายละเอียดดังแสดงใน
ภาพประกอบ 3

เป้าประสงค์	การวัดผลสัมฤทธิ์ ของเป้าประสงค์	การตรวจสอบ ผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าประสงค์	ข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อการสัมฤทธิ์ผล ตามเป้าประสงค์
วัตถุประสงค์	สภาพที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดแผน	การตรวจสอบ สภาพที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดแผน	ข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์
ผลงาน	ขนาดของผลงาน	การตรวจสอบ ผลงาน	ข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อให้ผลิตงานได้
ทรัพยากร	การกำหนด เป้าหมาย การปฏิบัติงาน	การตรวจสอบ ทรัพยากร	สภาพเมื่อ เริ่มต้น ของแผน

ภาพประกอบ 3 แบบตารางเหตุผลสัมพันธ์

แบบตารางเหตุผลสัมพันธ์ ดังแสดงในภาพประกอบ มีความหมายและวิธีการเขียน
แต่ละตารางย่อยดังนี้

7.1.1 แยกที่ 1 เป้าประสงค์ คือ ความประสงค์ขั้นสุดท้ายของแผน
ที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลของแผน และกำหนดจุดหมายปลายทางของความประสงค์เป้าประสงค์
เป็นเครื่องชี้แนวทางให้แผนดำเนินไป ตามความพยายามของหน่วยงาน มีรายละเอียดของ
ส่วนประกอบ ดังนี้คือ

1. เป้าประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุข้อสรุปความประสงค์
ขั้นสุดท้ายของแผนว่า คืออะไร

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ของเป้าประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุกรณี
ที่แสดงให้เห็นว่า เรื่องที่คาดหมายไว้ในแผนที่มีส่วนทำให้เป้าประสงค์ของแผนสัมฤทธิ์ผลได้

3. การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ เป็นส่วนที่
ระบุเครื่องมือ เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ หรือได้มาซึ่งกรณีวัดผลสัมฤทธิ์ของเป้าประสงค์

4. ข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อการสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์
เป็นส่วนที่ระบุองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมีเพื่อสนับสนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์

7.1.2 แฉกที่ 2 วัตถุประสงค์ คือข้อความซึ่งระบุการเปลี่ยนแปลง
ในเชิงปริมาณหรือคุณภาพที่ขึ้นาการปฏิบัติไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของแผน มีรายละเอียด
ของแต่ละส่วนประกอบ คือ

1. วัตถุประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุสิ่งที่แผนมุ่งหวังจะให้
สัมฤทธิ์ผลตามกำหนดเวลา

2. สภาพที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดของแผนตารางย่อยระบุ
สภาพที่จะเกิดขึ้นเมื่อแผนสัมฤทธิ์ผล

3. การตรวจสอบสภาพที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดแผน เป็น
ส่วนที่ระบุเหตุการณ์หรือแหล่งข้อมูล เทคนิค เครื่องมือที่ใช้วัดสภาพเมื่อสิ้นสุดแผน

4. ข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ เป็น
ส่วนที่ระบุองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมีเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์

7.1.3 แฉกที่ 3 ผลงาน คือ ผลที่แผนได้กำหนดไว้โดยเฉพาะและ
คาดหวังจะได้รับ เมื่อมีการจัดทรัพยากรให้อย่างเต็มที่แล้ว มีรายละเอียดของแต่ละส่วน
ประกอบคือ

1. ผลงาน เป็นส่วนที่ระบุรายละเอียดความคาดหวัง
ที่จะได้รับผลงานสำคัญจากการดำเนินงานตามแผน

2. ขนาดของผลงาน เป็นส่วนที่ระบุรายละเอียด ปริมาณ
ผลงานที่ใช้ตรวจสอบขนาดของผลงาน

3. การตรวจสอบผลงาน เป็นส่วนที่ระบุรายละเอียด
หลักฐานเพิ่มเติมที่ใช้ตรวจสอบขนาดของผลงาน

4. ข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อให้ผลิตงานได้ เป็นส่วนที่ระบุองค์ประกอบภายนอกที่จะมีอิทธิพลต่อการผลิตผลงานตามแผนที่ควรตระหนักไว้เพื่อให้ได้ผลงานตามกำหนดเวลา

7.1.4 แดทที่ 4 ทรัพยากรคือ การปฏิบัติ หรือบริการซึ่งจัดหาให้เพื่อสร้างผลงานอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา มีรายละเอียดแต่ละส่วนประกอบ คือ

1. ทรัพยากร เป็นส่วนที่ระบุทรัพยากรสำคัญของแผนซึ่งอาจเขียนในเชิงกิจกรรมหรืองานก็ได้
2. การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน เป็นส่วนที่ระบุปริมาณทรัพยากรแต่ละรายการ
3. การตรวจสอบทรัพยากร เป็นส่วนที่ระบุแหล่งทรัพยากร
4. สภาพเมื่อเริ่มต้นของแผน เป็นส่วนที่ระบุสภาพเมื่อเริ่มต้น และสภาพที่ถูกกระทบจากการทำกิจกรรมของแผนซึ่งเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการจัดทรัพยากร

7.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนเพื่อตัดสินความสมบูรณ์ของแผนพัฒนานั้น มีวิธีการ 2 ขั้นตอน คือ

7.2.1 ขั้นตอนที่ 1 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ขององค์ประกอบแผน โดยการวิเคราะห์แผนพัฒนาบุคลากรออกเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ ของตารางเหตุผลสัมพันธ์ แล้วจึงพิจารณาว่าสามารถแยกออกเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ เหล่านั้นได้ครบถ้วนหรือไม่

7.2.2 ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาความสอดคล้องของการเปลี่ยนแปลงระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดหาทรัพยากร คือการเปลี่ยนจากทรัพยากรไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงาน

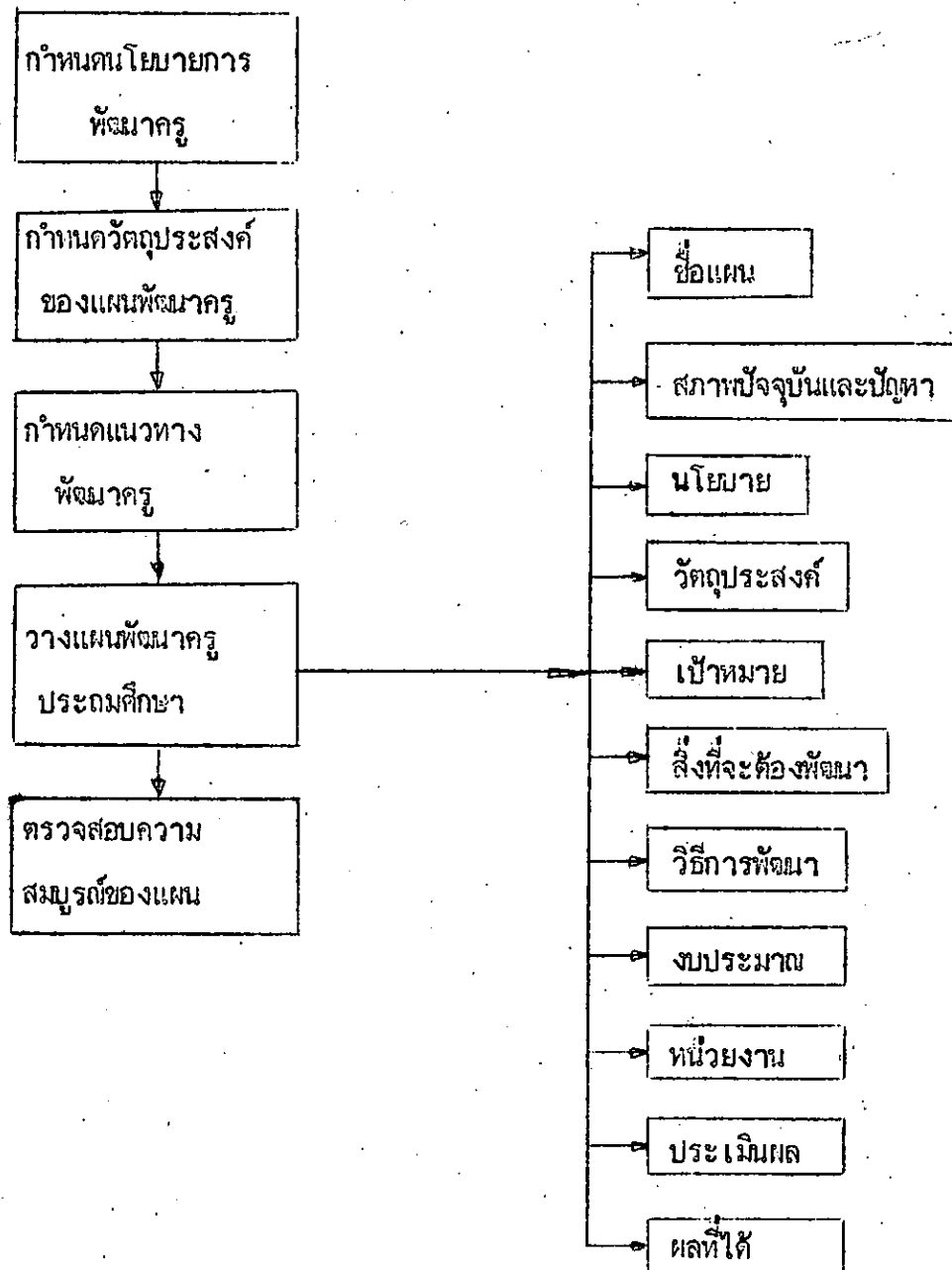
2. การเปลี่ยนทรัพยากรไปสู่ผลงาน คือการเปลี่ยนจากทรัพยากรไปสู่ผลงาน และการเปลี่ยนจากการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานไปสู่ขนาดของผลงาน

3. การเปลี่ยนผลงานไปสู่วัตถุประสงค์ คือการเปลี่ยนจากสภาพที่คาดหวังเมื่อสิ้นสุดของแผนไปสู่วัตถุประสงค์ การเปลี่ยนจากข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อให้ผลิตงานได้ไปสู่ข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ การเปลี่ยนจากผลงานไปสู่สภาพที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดแผน การเปลี่ยนจากผลงานไปสู่วัตถุประสงค์

4. การเปลี่ยนจากวัตถุประสงค์ ไปสู่เป้าหมาย คือการเปลี่ยนจากวัตถุประสงค์ไปสู่เป้าหมาย และการเปลี่ยนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายไปสู่เป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ทั้งสองขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีในแผนที่มา ซึ่งจะต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้แผนที่มีความสมบูรณ์เสียก่อนจะมีการดำเนินงานตามแผนที่ไป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพ ดังได้เสนอในตอนที่ ผู้วิจัยได้กำหนด กรอบความคิด ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพครูสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การวางแผนพัฒนาคุณภาพครู

จากภาพประกอบ กรอบความคิดในการวางแผนพัฒนาคุณภาพครู มีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดนโยบายในการพัฒนาครู โดยวิเคราะห์จากคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครู ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาครู โดยนำนโยบายการพัฒนาครูมาวิเคราะห์ข้อจำกัดและข้อสนับสนุนการพัฒนาครู และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของแผน
3. กำหนดแนวทางและวิธีการในการพัฒนาครู จากการศึกษาความคิดเห็นของครู และศึกษานิเทศก์ ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และแนวทางในการพัฒนาครูจากการศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. สร้างแผนในการพัฒนาครู โดยมีรายละเอียดของแผนดังนี้
 - 4.1 กำหนดชื่อแผนพัฒนาครู
 - 4.2 บรรยายสภาพปัญหา ความเป็นมาและความจำเป็นที่จะต้องสร้างแผนพัฒนาครู
 - 4.3 กำหนดนโยบายของแผน ซึ่งเป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามแผน
 - 4.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของแผน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางในการพัฒนาครู
 - 4.5 กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ตามความคาดหวังเมื่อสิ้นสุดแผน
 - 4.6 กำหนดหรือระบุคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพของครู
 - 4.7 กำหนดแนวทางหรือวิธีการพัฒนาครูที่สอดคล้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ
 - 4.8 กำหนดรายละเอียดของงบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรม
 - 4.9 กำหนดบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

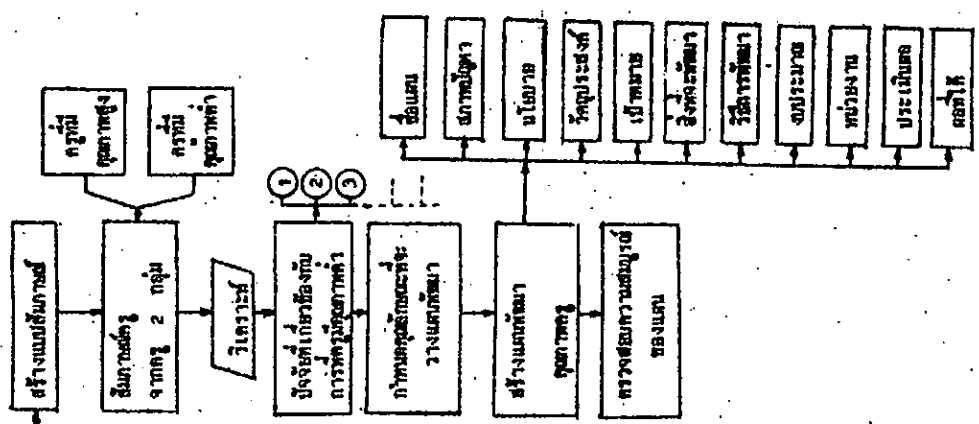
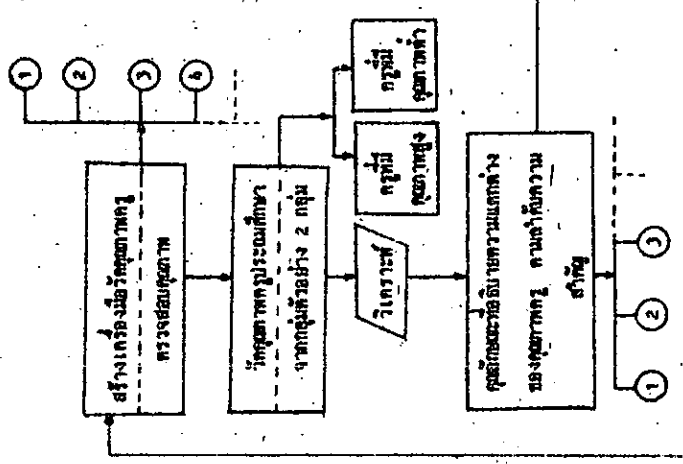
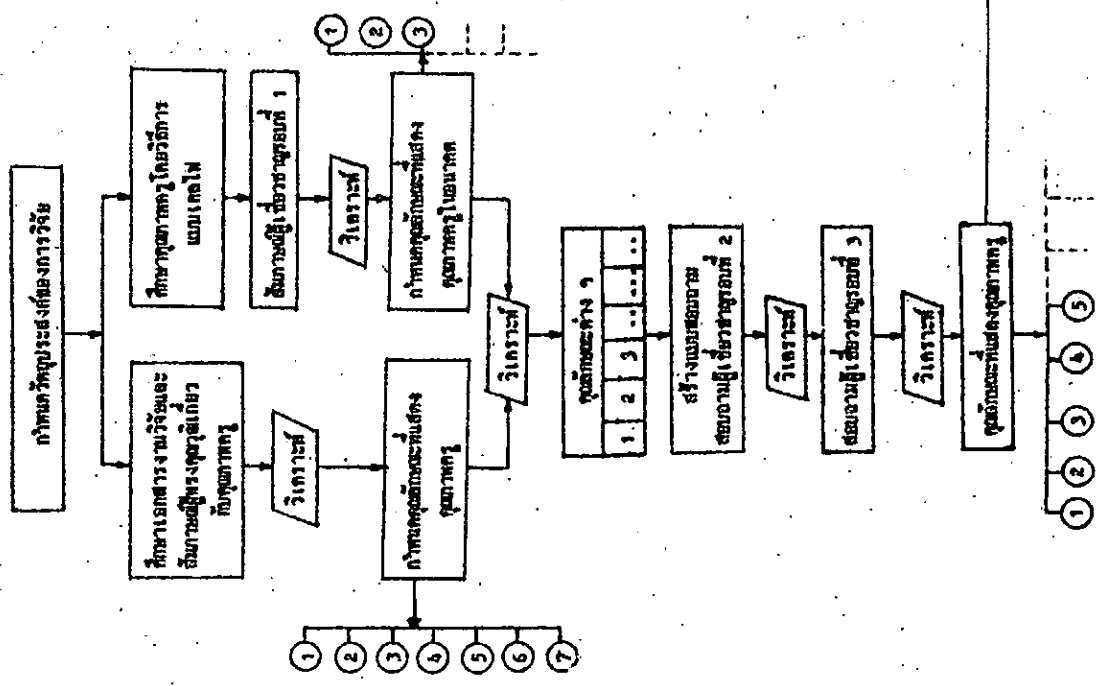
การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษาในครั้งนี้ มีกระบวนการในการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับวิธีการของเทคนิคเดลไฟ (Delphi technique)

ตอนที่ 2 การศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และจัดลำดับความสำคัญของคูณลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น โดยวิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant analysis)

ตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ โดยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบผลเพื่อหาสาเหตุ (Expost facto) และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

เพื่อให้เห็นรูปแบบการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งความสัมพันธ์ของขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นรูปแบบของการวิจัยในครั้งนี้ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แผนภาพแสดงรายละเอียดการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพกระบวนการผลิต

ตอนที่ 1

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อค้นหาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งดำเนินการศึกษา 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของครูประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร บทความ ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีแนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของครู บทบาท ภาระหน้าที่ของครู และคุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ ตลอดจนเอกสารหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูของสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีมีคุณภาพ

1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีบทบาทภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติ จำนวน 3 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่จำเป็นของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องมี เพื่อที่จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการของสังคม

1.3 วิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา จากผลการศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย และผลการสัมภาษณ์ ซึ่งสรุปคุณลักษณะได้ 7 ด้าน (รายละเอียดดังสรุปไว้ในบทที่ 2) แล้วนำผลการวิเคราะห์นี้ไปวิเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากกระบวนการเทคนิคเดลไฟ ในขั้นต่อไป

2. ขั้นที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษาที่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามกระบวนการของเทคนิคเดลไฟ ซึ่งดำเนินการดังนี้

2.1 การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ พิจารณาเลือกจากเกณฑ์ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

2.1.1 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษา

2.1.2 เคยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะการประถมศึกษา และปัจจุบันก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่

2.1.3 มีผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและ เป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษา

2.1.4 ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

2.1.4.1 หน่วยงานที่ผลิตครู ได้แก่ มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู จำนวน 6 คน

2.1.4.2 หน่วยงานที่ใช้ครู ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 7 คน

2.1.4.3 หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จำนวน 7 คน

รวมจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด จำนวน 20 คน รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข.

2.2 การสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามจำนวน 3 รอบ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2530 ดังรายละเอียดการสอบถามแต่ละรอบ ดังนี้

2.2.1 รอบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมี เพื่อที่จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการประถมศึกษา วิเคราะห์คำตอบทั้งหมดสรุปเป็น

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปวิเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาคูณลักษณะของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพจากการศึกษาเอกสารในตอนที่ 1 และนำผลจากการวิเคราะห์ในขั้นสุดท้าย ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะและรายละเอียดของคุณลักษณะต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน ไปสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ต่อไป

2.2.2 รอบที่ 2 สอบถามผู้เชี่ยวชาญให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาแต่ละด้านว่า มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดสำหรับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา โดยวิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาลำดับความจำเป็น ซึ่งกำหนดไว้ 5 ลำดับ คือ จำเป็นน้อยที่สุด จำเป็นน้อย จำเป็นปานกลาง จำเป็นมาก และจำเป็นมากที่สุด นำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าความเบี่ยงเบน (Interquartile range) แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3

2.2.3 รอบที่ 2 สอบถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่งโดยให้แสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับการตอบในรอบที่ 2 แต่ในแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ได้มีการแสดงถึงตำแหน่งค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบน ของแต่ละข้อคำถามซึ่งเป็นคำตอบของคณะผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ได้ตอบไว้ในรอบที่ 2 ด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 นำคำตอบของคณะผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบนอีกครั้งหนึ่ง

นำผลจากการวิเคราะห์คำตอบของคณะผู้เชี่ยวชาญจากการตอบในรอบที่ 3 นี้ไปพิจารณาเลือกรายละเอียดของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูที่จำเป็นจะต้องมีเพื่อการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากค่าลำดับความจำเป็นที่ได้จากค่าความสอดคล้องของคำตอบจากคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่ามัธยฐานของคำตอบที่เท่ากับหรือมากกว่า 4.51 ขึ้นไป เป็นค่าที่แสดงถึงความจำเป็นมาก และค่ามัธยฐานที่เท่ากับหรือต่ำกว่า 4.50 ลงมา เป็นค่าที่แสดงถึงความจำเป็นน้อย สำหรับการพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบนั้น ถ้าค่าความเบี่ยงเบนที่เท่ากับหรือต่ำกว่า 1.05 ถือว่าเป็นค่าที่แสดงถึงความสอดคล้องกันสูง ค่าความเบี่ยงเบนที่เท่ากับหรือต่ำกว่า 1.50 และมากกว่า 1.05 เป็นค่าที่แสดงถึงความสอดคล้องปานกลาง และค่าความเบี่ยงเบนที่มากกว่า 1.50 เป็นค่าที่แสดงถึงความสอดคล้องต่ำ

พิจารณาเลือกรายละเอียดของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูแต่ละด้านที่ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันสูง (ค่าความเบี่ยงเบนเท่ากับหรือต่ำกว่า 1.05) ที่มีความจำเป็น มาก (ค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 4.51) ไว้เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครู ประถมศึกษาสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตอนที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและผลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด พิจารณาเลือกคุณลักษณะที่สอดคล้องกัน ตัดทอน คุณลักษณะที่ซ้ำซ้อนกันออกไป แล้วจัดกลุ่มคุณลักษณะต่าง ๆ ที่กระจกระบายเข้าเป็นหมวดหมู่ เดียวกัน สรุปเป็นคุณลักษณะที่ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของคณะผู้เชี่ยวชาญ ตาม วิธีการของเทคนิคเดลไฟ ดังนี้

3.2.1 นำความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาสังเคราะห์รวมกับผลการศึกษาจากเอกสารในการวิเคราะห์ข้อมูลข้อ 3.1 แล้วพิจารณา เลือกคุณลักษณะที่ซ้ำซ้อนกันออกไป แล้วรวบรวมคุณลักษณะที่ปรากฏทั้งหมดออกเป็นคุณลักษณะ ที่ต้องการ

3.2.2 วิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 โดยคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบน

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การหาค่ามัธยฐานของข้อมูลที่ไม่จัดกลุ่ม ใช้สูตร ดังนี้

$$Mdn = lrl + \left[\frac{.5N - \Sigma fb}{fw} \right] i$$

(Wynne. 1982 : 47)

เมื่อ	Mdn	แทนค่ามัธยฐาน
	lr1	แทนขอบ เขตจำนวนจริงต่ำสุดของชั้นคะแนนที่มีค่าประมาณของมัธยฐาน
	N	แทนจำนวนข้อมูลทั้งหมด
	Σfb	แทนผลรวมของความถี่ก่อนถึงชั้นคะแนนที่มีค่าประมาณของค่ามัธยฐาน
	fw	แทนความถี่ของชั้นคะแนนที่มีค่าประมาณของมัธยฐาน
	i	แทนความกว้างของชั้นคะแนน

3.3.2 การหาค่าความเบี่ยงเบน โดยใช้สูตรดังนี้

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ	IQR	แทนค่าความเบี่ยงเบน
	Q_1	แทนค่าควอไทล์ที่ 1
	Q_3	แทนค่าควอไทล์ที่ 3

$$\text{และ } Q_1 = lr1 + \left[\frac{.25N - \Sigma fb}{fw} \right] i$$

$$Q_3 = lr1 + \left[\frac{.75N - \Sigma fb}{fw} \right] i$$

(Wynne. 1982 : 63)

เมื่อ	lr1	แทนค่าขอบ เขตจำนวนจริงต่ำสุดของชั้นคะแนนที่มีค่าประมาณของควอไทล์ที่ 1 หรือควอไทล์ที่ 3
	N	แทนจำนวนข้อมูลทั้งหมด

ตอนที่ 2

การศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา

การศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง กับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และลำดับความสำคัญของคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น มีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 4,186 คน รายละเอียดซึ่งจำแนกตามอำเภอต่าง ๆ ปรากฏดังในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรในการวิจัย

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1. พระนครศรีอยุธยา	33	472
2. ท่าวเรือ	27	244
3. นครหลวง	22	240
4. บางซ้าย	17	145
5. บางไทร	34	287
6. บางบาล	27	247
7. บางปะหัน	33	274
8. บางปะอิน	35	368
9. บำเพ็ญ	8	82
10. ผักไห้	21	275

ตาราง 2 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
11. ภาษี	26	224
12. มหาสารคาม	22	205
13. ลาดบัวหลวง	26	215
14. วังน้อย	30	309
15. เสนา	35	358
16. อุทัย	31	241
รวม	427	4,186

2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 332 คน แบ่งเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง จำนวน 166 คน และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ จำนวน 166 คน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้ เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ โดยมีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610 and Yamane, 1973 : 1088) การเลือกกลุ่มตัวอย่างครูดำเนินการดังนี้

2.1 สุ่มอำเภออย่างง่าย เป็นสัดส่วน .50 กับจำนวนอำเภอทั้งหมด
ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 อำเภอ

2.2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภออย่างง่าย เป็นสัดส่วนประมาณ .50 กับจำนวนโรงเรียนทั้งหมด รวมเป็นโรงเรียน 107 โรงเรียน

2.3 เลือกครูแบบเจาะจง โดยให้ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูใหญ่ หรือ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาเลือก ครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ เป็นคู่ จากโรงเรียนเดียวกันประมาณโรงเรียนละ 1 ถึง 3 คู่ โดยมีจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรครูของแต่ละอำเภอ ในการเลือกครูนั้น ประเมินคุณภาพของครูจากคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ความรู้ในวิชาชีพ
2. คุณธรรมและจรรยาบรรณ
3. อุทิศการณและวิญญานครู
4. การพัฒนาชุมชน
5. วินัย
6. บุคลิกภาพ

รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในชั้นตอนนี้ แสดงในตาราง 3

ตาราง-3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยตอนที่ 2

อำเภอ	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
		โรงเรียน	ครูคุณภาพสูง	ครูคุณภาพต่ำ	รวม
1. นครหลวง	240	13	17	21	38
2. บางซ้าย	145	11	12	12	24
3. บางบาล	247	18	19	19	38
4. บางปะหัน	247	13	24	20	44
5. บางปะอิน	368	13	29	29	58
6. มหาราช	205	6	17	17	34
7. เสนา	358	19	28	28	56
8. อุทัย	241	14	20	20	40
รวม	2,078	107	166	166	332

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการวิจัยในตอนที่ 2 ไว้ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ คือ คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครู
ประถมศึกษา มี 6 ตัวแปร ดังนี้

3.1.1 ความรู้ในวิชาชีพ

3.1.2 คุณธรรมและจริยธรรม

3.1.3 อุทิศการณและวิญญานครู

3.1.4 การพัฒนาชุมชน

3.1.5 วินัย

3.1.6 บุคลิกภาพ

3.2 ตัวแปรตาม ตัวแปรตามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือระดับคุณภาพของครูประถมศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้เป็น 2 ระดับดังนี้

3.2.1 คุณภาพครูประถมศึกษาที่มีระดับสูง

3.2.2 คุณภาพครูประถมศึกษาที่มีระดับต่ำ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน รวมเป็นแบบทดสอบจำนวน 28 ข้อ และแบบสอบถาม จำนวน 81 ข้อ มีรายละเอียดของแบบสอบถามและขั้นตอนในการสร้างดังนี้

4.1 นำผลการศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาและรายละเอียดของแต่ละด้านจากผลการศึกษาในตอนต้น มากำหนดเป็นเนื้อหาในแบบสอบถาม

4.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อวัดคุณลักษณะของคุณภาพครูประถมศึกษาตามรายละเอียดของแต่ละด้าน โดยมีลักษณะของแบบสอบถามตามความเหมาะสมของคุณลักษณะแต่ละด้าน ดังนี้

4.2.1 ความรู้ในวิชาชีพ

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ในวิชาชีพครู มีลักษณะ เป็นแบบให้เลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 28 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องต่อไปนี้

4.2.1.1 ความรู้ในวิชาที่สอน ประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัย
5. การงานพื้นฐานและอาชีพ

4.2.1.2 ความรู้ในวิชาชีพครู ประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1. จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็ก
2. หลักและเทคนิคการสอน
3. รูปแบบการเรียนรู้ของเด็ก

4.2.1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดและการประเมินผลการเรียน

4.2.1.4 ความรู้ด้านการแนะแนว ประกอบด้วยเรื่องการศึกษา
เด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของ
นักเรียน และการให้คำปรึกษา

4.2.1.5 ความรู้ด้านการพัฒนา ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับ
การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

สำหรับเนื้อหาเรื่อง ความใฝ่รู้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง

1. การเตรียมการสอนประกอบด้วยรายละเอียด
เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. นิสัยรักการอ่าน
3. การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเอง

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความใฝ่รู้ มีลักษณะ เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่จำเป็นต้อง
ปฏิบัติ ให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามคำตอบที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก จำนวน 18 ข้อ

4.2.2 คุณธรรมและจริยธรรม

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรม โดยกำหนดเป็นสถานการณ์และเหตุการณ์
ต่าง ๆ ที่น่าจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามความเห็นหรือความจริง
ที่ตนปฏิบัติ ให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก จำนวน 18 ข้อ ครอบคลุม
เนื้อหาในเรื่องต่อไปนี้

- 4.2.2.1 ความเมตตา-กรุณา
- 4.2.2.2 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 4.2.2.3 ความขยันหมั่นเพียร มานะ บากบั่น

4.2.2.4 ความรับผิดชอบ

4.2.2.5 ความอดทน อดกลั้น และความมุมานะให้ได้

4.2.2.6 ความประพฤติตามศีลธรรม จรรยา ประพฤติตน

เป็นแบบอย่างที่ดี และประพฤติตามความคิดความเชื่อที่สอนเด็ก

4.2.2.7 สติปัญญา ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ

มีสติในการคิด การพูดและการกระทำ ใช้ปัญญาในการวิเคราะห์แก้ปัญหา และปรับปรุง

ตนเอง และไม่หลงเชื่อมงายในวัตถุหรือสิ่งที่ไม่มีความจริง ซึ่งพิสูจน์ไม่ได้

4.2.2.8 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ

4.2.2.9 ความยุติธรรมไม่ลำเอียง

4.2.3 อุดมการณ์และวิญญานครู

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดอุดมการณ์และวิญญานครู โดยกำหนดเป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าจะเกิดเกี่ยวกับงานที่ครูปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องต่อไปนี้

เกี่ยวกับ

4.2.3.1 มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก ประกอบด้วยรายละเอียด

1. รัก เอาใจใส่ และเป็นเพื่อนเด็กได้

2. ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้วยความเต็มใจ

4.2.3.2 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ประกอบด้วยรายละเอียด

เกี่ยวกับ

1. มีความศรัทธาต่ออาชีพครู

2. มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วยความเต็มใจ

3. อดทน ไม่เบื่อง่ายต่อการสอน และต่อการ

อธิบายบทเรียนซ้ำ ๆ แก่ศิษย์

หน้าที่การงาน

4. หน้าที่ รัฐสำนักในความเป็นครู ไม่ทอดทิ้ง

งานครู

5. อุทิศเวลา กำลังกาย และสติปัญญาให้แก่

4.2.4 การพัฒนาชุมชน

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการปฏิบัติตนในการพัฒนาชุมชน มีลักษณะ เป็นข้อคำถาม หรือ ข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติในเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน มีทั้งข้อความที่เป็นทางบวก (Positive) และข้อความในทางลบ (Negative) ให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามระดับ พฤติกรรมการปฏิบัติ ตามความเป็นจริงของตนเอง โดยกำหนดระดับของการปฏิบัติ 4 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ (เป็นความจริงมากที่สุด) ปฏิบัติบ่อย (เป็นความจริง) ปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง (เป็นความจริงบ้าง) และไม่ปฏิบัติเลย (ไม่เป็นความจริง) มีจำนวน ข้อคำถาม 5 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

4.2.4.1 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของสังคม

4.2.4.2 มีวิธีการ สื่อสารเรื่องราวของโรงเรียน และ เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

4.2.5 วินัย

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของข้าราชการครู มีลักษณะ เช่น เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดการปฏิบัติตนในการพัฒนาชุมชน มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

4.2.5.1 รักษาชื่อเสียง ไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว ในเรื่อง หนี้สิน ขู่สาว การพนัน และประพฤติตนตามอบายมุขต่าง ๆ

4.2.5.2 มีวินัยในตนเอง

4.2.5.3 ทำงานโดยมีการวางแผน ตรวจสอบงาน และ มีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ

4.2.5.4 ปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาครู

4.2.6 บุคลิกภาพ

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดบุคลิกภาพของครู โดยมีลักษณะข้อคำถามเช่นเดียวกับแบบวัด การพัฒนาชุมชน และแบบวัดวินัย มีข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ

4.3 นำแบบทดสอบและแบบวัดทั้งหมดไปทดลองกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ กลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มละ 30 คน สำหรับข้อสอบและ แบบสอบถามแต่ละข้อ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบนั้น ผู้วิจัยได้เว้นที่ไว้เป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ ผู้ตอบเติมคำตอบที่ไม่มีให้เลือกรว้ ทั้งนี้เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบวัด ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.4 นำผลการทดลองมาแก้ไขปรับปรุงแบบวัดต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ขึ้น แล้วรวม แบบวัดทั้งหมดเข้าเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ จำนวนทั้งหมด 109 ข้อ โดยแบ่งรายละเอียด ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว จำนวน 6 ข้อ มีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 4.4.1 เพศ
- 4.4.2 อายุ
- 4.4.3 วุฒิ
- 4.4.4 ประสบการณ์ในการสอน
- 4.4.5 ชั้นที่สอน
- 4.4.6 กลุ่มประสบการณ์ที่สอน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 4.4.7 ความรู้ในวิชาชีพ จำนวน 37 ข้อ
- 4.4.8 คุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 18 ข้อ
- 4.4.9 อุทิศการณและวิญญานครู จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 4.4.10 การพัฒนาชุมชน จำนวน 5 ข้อ
- 4.4.11 วินัย จำนวน 9 ข้อ

4.4.12 บุคลิกภาพ จำนวน 16 ข้อ

4.4.13 ความไม่รู้ในวิชาชีพ จำนวน 9 ข้อ

4.5 การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ปรากฏผลดังนี้

4.5.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทุกข้อ (ยกเว้นแบบทดสอบข้อ 1 - 28) สามารถจำแนกครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า $t > 2.000$) สำหรับแบบทดสอบวัดความรู้ในวิชาชีพ (ข้อ 1 - 28) นั้น มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .41 - .83 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .22 - .52

4.5.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปรากฏว่า ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ในวิชาชีพ (จำนวน 28 ข้อ) คำนวณหาโดยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson 20 - KR 20) มีค่าเท่ากับ 0.832 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (จำนวน 81 ข้อ) คำนวณหาโดยวิธีการหาค่าแอลฟา ของ ครอนแบค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.866

4.5.3 ส่วนความเที่ยงตรงของแบบสอบถามฉบับนี้ เนื่องจากได้สร้างมาจากผลการศึกษา ซึ่งได้รับการพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละด้านจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 แล้ว จึงกล่าวได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) อย่างพอเพียง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

5.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.2 ผู้วิจัยพร้อมด้วยศึกษานิเทศก์อำเภอ ในอำเภอที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปให้ครูที่ได้รับการเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ และรับกลับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของคำตอบ แล้วเตรียมการเพื่อวิเคราะห์ในตอนที่ 2 ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยตอนที่ 2 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบคำถามของการวิจัยที่ว่า มีคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาด้านใดบ้างที่ค้นพบได้จากผลการวิจัยตอนที่ 1 ทำให้ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ แตกต่างกัน และคุณลักษณะที่ทำให้ครูมีคุณภาพแตกต่างกันนั้น มีลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant analysis)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของการวิจัยตอนนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ทางฮัอม ด้วยวิธีการของ ราว (Rao) ซึ่งมีสถิติและสมการพื้นฐานดังนี้ (Tatsuka, 1971 : 158 และ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ 2526 : 120 - 137)

สำหรับคะแนนดิบ

$$Y = v_1 X_1 + v_2 X_2 + \dots + v_p X_p$$

- เมื่อ
- Y แทน คะแนนจำนวนกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
 - X แทน คะแนนดิบที่วัดได้จากตัวแปรแต่ละตัวในสมการ
 - v แทน ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มเป็นคะแนนดิบ
 - p แทน ลำดับของตัวแปรในสมการ

สำหรับคะแนนมาตรฐาน

$$D = d_1 Z_1 + d_2 Z_2 + \dots + d_p Z_p$$

- เมื่อ
- D แทน คะแนนจำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนมาตรฐาน
 - d แทน ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนมาตรฐาน
 - Z แทน คะแนนมาตรฐานที่วัดได้จากตัวแปรแต่ละตัวในสมการ

สูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

$$1. F(i) = \frac{(t_{ii} - w_{ii})(n - g)}{w_{ii}(g - 1)}$$

$$df = g - 1, n - g$$

$$2. F_{en}(i) = \frac{(\bar{t}_{ii} - \bar{w}_{ii})(n - q - g)}{\bar{w}_{ii}(g - 1)}$$

$$df = g - 1, n - q - g$$

$$3. F_{re}(i) = \frac{(\bar{w}_{ii} - \bar{t}_{ii})(n - q - g + 1)}{\bar{t}_{ii}(g - 1)}$$

$$df = g - 1, n - q - g + 1$$

เมื่อ $F(i)$ แทน Univariate F ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของตัวแปร i

$F_{en}(i)$ แทน F-to-enter ใช้ทดสอบค่า Partial F
สำหรับตัวแปร i ที่จะเข้าไปในสมการ

$F_{re}(i)$ แทน F-to-remove ใช้ทดสอบค่า Partial F
สำหรับตัวแปร i ที่ได้รับเลือกเข้าไปในสมการแล้ว

t_{ii} แทน Total sum of square and crossproduct
matrix (T)

$\bar{t}_{ii}$ แทน t_{ii} ที่เกิดขึ้นใหม่ระหว่างการเลือกตัวแปรเข้าสมการ
แต่ละขั้น (Step)

w_{ii} แทน Within group sums of squares and
crossproduct matrix (W)

$\hat{w}_{ii}$ แทน w_{ii} ที่เกิดขึ้นใหม่ระหว่างการเลือกตัวแปรเข้าสมการ
แต่ละขั้น

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

g แทน จำนวนกลุ่ม

q แทน จำนวนตัวแปร

df แทน degree of freedom

(Norusis, 1979 : 71 - 74)

$$4. \quad \lambda_i = \mu_i^2 / (1 - \mu_i^2)$$

เมื่อ λ_i แทน eigenvalue ที่ i

μ_i^2 แทน กำลังสองของค่า Canonical correlation
ของสมการที่เกิดจากค่า i

(Tatsuoka, 1971 : 187)

$$5. \quad R_c = \sqrt{\lambda_k / (1 + \lambda_k)}$$

เมื่อ R_c แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและชุดของ
ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการ (Canonical correlation)

λ_k แทน ค่า eigenvalue ของสมการ k

(Norusis, 1979 : 77 and Tatsuoka, 1971 : 184)

$$6. \quad A = 1 / \sum_{i=1}^r (1 + \lambda_i)$$

- เมื่อ Λ แทน Wilk's lambda
 q แทน การแปรผันร่วมกันของ λ ที่ 1 ถึง r
 λ_i แทน ค่า eigenvalue ที่ 1 ถึง r
 r แทน จำนวน λ

(Tatsuoka, 1971 : 187, 212)

$$7. \quad \chi^2 = - \left[n - (q + g)/2 - 1 \quad \ln \Lambda_k \right]$$

- เมื่อ χ^2 แทน ค่า Chi - square
 n แทน จำนวนคนทั้งหมด
 q แทน จำนวนตัวแปร
 g แทน จำนวนกลุ่ม
 $\ln$ แทน natural log
 Λ_k แทน ค่า Wilk's lambda จากสมการที่ k

(Norusis, 1970 : 77)

ตอนที่ 3

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ
และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำและการจัดทำแผนพัฒนา
ครูประถมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการหาแนวพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สูงขึ้น มีรายละเอียดของการศึกษาในขั้นตอนนี้ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 2 ซึ่งมีกลุ่มครูสองกลุ่มคือ กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ แต่จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้ 3 นี้ มีทั้งหมดจำนวน 60 คน เป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงจำนวน 30 คน และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวน 30 คน นอกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประถมศึกษาจำนวน 60 คนแล้ว ยังมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการให้การอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการสอนให้แก่ครูอีกจำนวน 30 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างครูประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

1.1 สุ่มอำเภออย่างง่าย ในสัดส่วน 1 : 2 ระหว่างจำนวนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในตอนที่ 3 กับจำนวนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในตอนที่ 2 ได้จำนวน 4 อำเภอ

1.2 สุ่มครูอย่างง่ายจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแต่ละอำเภอที่เคยเป็นกลุ่มตัวอย่างเดิม จากการวิจัยในตอนที่ 2 ในอัตราส่วน 1 : 3 ระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 3 กับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 2

รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 3

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างเดิม			กลุ่มตัวอย่างใหม่		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
1. มหาสารคาม	17	17	34	6	6	12
2. อุทัย	20	20	40	7	7	14
3. บางปะอิน	29	29	58	10	10	20
4. บางบาล	19	19	38	7	7	14
รวม	85	85	170	30	30	60

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศึกษานิเทศก์นั้น เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 10 คน
ศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 20 คน รวมทั้งหมดจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์
ชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
และจากผลการศึกษาในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
คือ

1. สถานภาพส่วนตัว ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของครู

1. เพศ
2. อายุ
3. วุฒิทางการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการสอน
5. สุขภาพร่างกาย

1.2 สภาพครอบครัว

1. สถานภาพสมรส
2. รายได้และรายจ่ายของครอบครัว
3. สภาพที่อยู่อาศัย

2. สภาพการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 2.1 การปฏิบัติงานสอนและงานอื่น ๆ
- 2.2 สภาพการบริหาร
- 2.3 การให้หาความรู้
- 2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

3. การพัฒนาคุณภาพครู

- 3.1 การประเมินผลการอบรม สัมมนา
- 3.2 กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู

(รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แสดงไว้ในภาคผนวก)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งกล่าวไว้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face validity) ซึ่งมีคุณภาพพอเพียงที่จะนำไปใช้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ 2528 : 90 - 91) ไปทดลองใช้กับครูประถมศึกษาที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ตลอดจนความเข้าใจในข้อคำถามต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 4 อำเภอที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 30 คนนั้น ให้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

นำข้อมูลทั้งสองชุดมาทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษา
มีคุณภาพต่ำ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สูงขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยชั้นตอนที่ 3 ดังนี้

4.1 รวบรวมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพครูทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง
และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ จัดเป็นหมวดหมู่ และจัดลำดับความสำคัญโดยพิจารณาจากค่าความถี่
และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์และความต้องการ
ของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการสำหรับใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถใน
การปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา
คุณภาพครูประถมศึกษาต่อไป

5. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

นำผลจากการวิจัยในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาใช้ประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทาง
พัฒนาคุณภาพครู ในรูปของการจัดแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของการ
ดำเนินการดังนี้

5.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา โดยการศึกษาจาก
เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา ได้แก่ แผนการศึกษาชาติ
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พุทธศักราช 2530 - 2534) ตลอดจนเอกสารที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการฝึกหัดครู
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็นต้น

5.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครู โดยดำเนินการดังนี้

5.2.1 นำผลการศึกษาจากตอนที่ 1 และตอนที่ 2 และผลจากการ
ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ในข้อ 5.1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา
คุณภาพครู

5.2.2 นำนโยบายการพัฒนามาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เป็นข้อจำกัดและข้อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

5.2.3 ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา โดยนำผลการศึกษาดังคุณลักษณะที่แสดงถึงความแตกต่างของคุณภาพครูประถมศึกษาสองกลุ่มในการวิจัย ตอนที่ 2 และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา แล้วปรับปรุงวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครูให้สมบูรณ์

5.3 กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู โดยการวิเคราะห์จากแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ในการพัฒนาครู ตลอดจนความต้องการกิจกรรมหรือวิธีการในการพัฒนาคุณภาพครูและจากความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่มและศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผลการวิจัยในตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูต่อไป

5.4 การเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู ในรูปของแผนพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งนำเสนอในรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

5.4.1 ชื่อแผนพัฒนาคุณภาพครู

5.4.2 สภาพปัญหาและนโยบายในการพัฒนาคุณภาพครู เป็นการบรรยายความเป็นมาและความจำเป็นที่จะต้องสร้างแผนพัฒนาคุณภาพครู เพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

5.4.3 วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครู เป็นการระบุจุดหมายปลายทางที่ต้องการให้ปฏิบัติ เพื่อบรรลุความตามนโยบายของแผนพัฒนาคุณภาพครู

5.4.4 เป้าหมายการดำเนินงานของแผนพัฒนาคุณภาพครูเป็นการระบุหรือกำหนดสภาพที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น เมื่อการปฏิบัติตามแผนเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้โดยคาดหวังว่าครูจะมีคุณภาพสูงขึ้น

5.4.5 คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ครูจะต้องพัฒนาให้สูงขึ้น เมื่อการปฏิบัติตามแผนสิ้นสุดลง เป็นการระบุถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของคุณลักษณะที่จะต้องทำการพัฒนา ซึ่งเป็นรายละเอียดจากผลการวิจัยในตอนที่ 2

5.4.6 วิธีการพัฒนาคุณภาพครู เป็นการระบุถึงแนวทางหรือวิธีการที่จะพัฒนาคุณภาพครูให้สูงขึ้น

5.4.7 แผนงานกิจกรรม เป็นการระบุถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการตามระยะเวลาต่าง ๆ ของแผนพัฒนาคุณภาพครู

5.4.8 งบประมาณในการดำเนินการ เป็นการระบุถึงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายโดยประมาณในการดำเนินงานตามแผนงานกิจกรรมต่าง ๆ

5.4.9 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ เป็นการระบุบทบาทหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผน

5.4.10 การประเมินผล เป็นการระบุถึงกระบวนการประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพครู

5.4.12 ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการระบุให้ทราบถึงสภาพการณ์ที่ครูประถมศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อศึกษาคูณภาพครูประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

ตอนที่ 2 การศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และลำดับความสำคัญของคูณลักษณะเหล่านั้น

ตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1

ผลการศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึง

คุณภาพครูประถมศึกษา

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

ศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับวิธีการของเทคนิคเดลไฟ ซึ่งดำเนินการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาจำนวน 6 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของการประถมศึกษา คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ความรู้ในวิชาที่สอน ประกอบด้วยความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1.1 ภาษาไทย
- 1.1.2 คณิตศาสตร์
- 1.1.3 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 1.1.4 สร้างเสริมลักษณะนิสัย
- 1.1.5 การงานและพื้นฐานอาชีพ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ประกอบด้วยความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1.2.1 จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็ก
- 1.2.2 หลักและเทคนิคการสอน
- 1.2.3 รูปแบบการเรียนของเด็ก

1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วยความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1.3.1 หลักการและจุดหมายของหลักสูตร
- 1.3.2 โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

1.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1.3.4 การวัดและการประเมินผลการเรียน

1.4 ความรู้ด้านการแนะแนว ประกอบด้วยความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

1.4.1 การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

1.4.1.1 การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน

1.4.1.2 การให้คำปรึกษา

1.5 ความรู้ด้านการพัฒนา ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ของโรงเรียน

1.6 ความรู้ ประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1.6.1 การเตรียมการสอน

1.6.1.1 เทคนิคและวิธีการสอน

1.6.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1.6.2 นิสัยรักการอ่าน

1.6.3 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเอง

2. คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักความดีที่ครูยึดถือเป็นหลักประจำใจ
สำหรับเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความดีต่าง ๆ อันเป็น
ที่ยอมรับและเกิดความพึงพอใจจากสังคมส่วนใหญ่ คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียด
ดังนี้

2.1 ความเมตตา - กรุณา

2.2 ความซื่อสัตย์ - มั่นเพียร มานะบากบั่น

2.3 ความซื่อสัตย์ - สุจริต

2.4 ความรับผิดชอบ

2.5 ความอดทน - อดกลั้น และควบคุมอารมณ์ได้

2.6 ความประพฤติ ความมีศีลธรรมจรรยา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

และประพฤติตนตามความคิดความเชื่อที่สอนเด็ก

2.7 สติ - ปัญญา ประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

2.7.1 มีสติในการคิด การพูด และการกระทำ

2.7.2 ใช้ปัญญาในการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และปรับปรุงตนเอง

2.7.3 ไม่หลงเชื่อมงายในวัตถุหรือสิ่งไม่มีตัวตนซึ่งพิสูจน์ไม่ได้

2.8 การรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ

2.9 ความยุติธรรมไม่ลำเอียง

3. อุดมการณ์และวิญญานครู หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อที่ครูยึดถือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยความตั้งใจ มีความรู้สำนึก มีสภาพจิตใจที่มุ่งมั่นต่อการเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก ประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 รัก เอาใจใส่ และเป็นเพื่อนเด็กได้

3.1.2 ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้วยความเต็มใจ

3.2 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

3.2.1 มีความศรัทธาต่ออาชีพครู

3.2.2 มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วยความเต็มใจ

3.2.3 อุตุนไม่เบื่อง่ายต่อการสอน และต่อการอธิบายทบทวนซ้ำ ๆ

แก่ศิษย์

3.2.4 รู้หน้าที่ รู้สำนึกในความเป็นครู ไม่ทอดทิ้งหน้าที่การงาน

3.2.5 อุทิศเวลา กำลังกาย และสติปัญญาให้แก่งานครู

4. การพัฒนาชุมชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขของชุมชน คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

4.1 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาของ

สังคม

4.2 มีวิธีการสื่อสารเรื่องราวของโรงเรียน และเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

5. วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นข้อบังคับให้ครูซึ่งอยู่ในสังกัดเดียวกัน ปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมโดยรวม คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

5.1 รักษาชื่อเสียง ไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติก้าวในเรื่องหนี้สิน ชู้สาว การพนัน และประพฤติดนตามอบายมุขต่าง ๆ

5.2 มีวินัยในตนเอง

5.3 ทำงานโดยมีการวางแผน ตรวจสอบและมีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ

5.4 ปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาครู

6. บุคลิกภาพ หมายถึง กิริยาท่าทาง และพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งด้านร่างกาย วาจา และจิตใจ อันเป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

6.1 สุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง

6.2 กิริยาวาจาดี ท่าทางสง่าผ่าเผย

6.3 มีอารมณ์ขัน

6.4 คล่องแคล่วว่องไว และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

6.5 ใจกว้าง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

6.7 เคารพในสิทธิ ความเชื่อ และการกระทำของผู้อื่น

6.8 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

6.9 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์

6.10 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เอกสารร่วมกับการวิเคราะห์ตาม
กระบวนการของเทคนิคเดลไฟ เพื่อตอบปัญหาทางการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยใน
ประเด็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา ปรากฏว่ามี 6 ด้าน คือ
ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์ และวิญญานครู การพัฒนาชุมชน วินัย
และบุคลิกภาพ ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยรายละเอียดที่เป็นพฤติกรรมย่อย ๆ จำนวน 6, 9,
2, 2, 4 และ 10 รายการ ตามลำดับ รวมทั้งสิ้นมีพฤติกรรมย่อย ๆ 33 รายการ

ตอนที่ 2

ผลการศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนก

คุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็น

ครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

การศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และลำดับความสำคัญของคุณลักษณะเหล่านั้น

การวิจัยในตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครู ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาในตอนที่ 1 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศตนและวินัย การพัฒนาชุมชน วินัย และบุคลิกภาพ มาสร้างเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ดังเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าสถิติที่สำคัญในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา
3. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา
4. ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา
5. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูประถมศึกษา

เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
$S.D.$	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x_i	แทน ความรู้ในวิชาชีพ

x_2	แทน คุณธรรมและจริยธรรม
x_3	แทน อุดมการณ์และวิญญาดครู
x_4	แทน การพัฒนาชุมชน
x_5	แทน วินัย
x_6	แทน บุคลิกภาพ
t	แทน ค่า t - distribution ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่า คะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม
F	แทน ค่า Univariate F - ratio ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่า คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป
χ^2	แทน ค่า Chi - square ใช้ทดสอบความแตกต่างของความถี่ สัดส่วน หรือร้อยละของตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป
λ	แทน ค่า Eigenvalue
R_c	แทน ค่า Canonical Correlation
Λ	แทน ค่า Wilk's Lambda
df	แทน degree of freedom
d	แทน ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนมาตรฐาน
z	แทน ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนี่ 2 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 332 คน
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ มีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

1.1 เพศ จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูชายและครูหญิง ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำเพศชายและเพศหญิง

เพศ	กลุ่มคุณภาพ			χ^2
	สูง (n = 166) (%)	ต่ำ (n = 166) (%)	รวม (N = 332) (%)	
1. ชาย	43 (32.33)	90 (67.67)	133 (100)	27.70** (df = 1)
2. หญิง	123 (61.80)	76 (38.20)	199 (100)	

** $P < .01$

จากตาราง 5 ปรากฏว่าครูชายที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนมากกว่า (ร้อยละ 67.67) ครูชายที่มีคุณภาพสูง และครูหญิงที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนน้อยกว่า (38.20) ครูหญิงที่มีคุณภาพสูง เมื่อทดสอบความแตกต่างร้อยละของครูชายและครูหญิงที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2 = 27.70 > (.99) \chi^2_1 = 6.64$)

1.2 อายุ จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีระดับอายุต่าง ๆ กัน ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดง รายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำจำแนกตามระดับอายุ

อายุ	กลุ่มคุณภาพครู			χ^2
	สูง (n = 166) (%)	ต่ำ (n = 166) (%)	รวม (N = 332) (%)	
1. 25 - 30 ปี	46 (52.27)	42 (47.73)	88 (100)	2.46 (df = 2)
2. 31 - 40 ปี	88 (52.38)	80 (47.62)	168 (100)	
3. 41 - มากกว่า 50 ปี	32 (42.11)	44 (57.89)	76 (100)	

**
P < .01

จากตาราง 6 ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มมีอายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนมากกว่า (ร้อยละ 57.89) จำนวนครูที่มีคุณภาพสูง (ร้อยละ 42.11) ในช่วงอายุ 41 - มากกว่า 50 ปี

เมื่อทดสอบความแตกต่างของร้อยละของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำที่มีอายุแตกต่างกันพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 2.46 < (.99)\chi^2_{.99} = 9.21$)

1.3 วิถีทางการศึกษา จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีวิถีทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำจำแนกตามระดับวิถีทางการศึกษา

วิถีทางการศึกษา	กลุ่มคุณภาพครู			χ^2
	สูง (n = 166) (%)	ต่ำ (n = 166) (%)	รวม (N = 332) (%)	
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	24 (28.92)	59 (71.08)	83 (100)	19.67** (df = 2)
2. ปริญญาตรี	141 (56.85)	107 (43.15)	248 (100)	
3. สูงกว่าปริญญาตรี	1 (100)	- -	1 (100)	

** $P < .01$

จากตาราง 7 ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีคุณภาพต่ำ มีจำนวนมากกว่า (ร้อยละ 71.08) ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีวุฒิปริญญาตรีที่มีคุณภาพต่ำ มีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 43.15) ครูที่มีคุณภาพสูง

เมื่อทดสอบความแตกต่างของร้อยละของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ที่มีวิถีทางการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2 = 19.69 > (.99) \chi^2 = 9.21$)

1.4 ประสบการณ์ในการสอน จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนในระดับต่าง ๆ ปรากฏผลการวิเคราะห์ที่แสดงรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำจำแนกตามระดับประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	กลุ่มคุณภาพครู			χ^2
	สูง (n = 166) (%)	ต่ำ (n = 166) (%)	รวม, (N = 332) (%)	
1. 1 - 10 ปี	50 (50)	50 (50)	100 (100)	1.23 (df = 2)
2. 11 - 20 ปี	94 (51.93)	87 (48.07)	181 (100)	
3. มากกว่า 20 ปี	22 (43.14)	29 (56.86)	51 (100)	

**
P < .01

จากตาราง 8 ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มมีประสบการณ์ในการสอนจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 51.93 และ 48.07) ในช่วง 11 - 20 ปี เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนมากว่า (ร้อยละ 56.86) ครูที่มีคุณภาพสูง ที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี

เมื่อทดสอบความแตกต่างของร้อยละของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1.23 < (.99)\chi^2_2 = 9.21$)

1.5 ชั้นที่สอน ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สอนในชั้นต่าง ๆ มีจำนวนแตกต่างกัน
จึงแสดงรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนครูจำแนกตามการสอนในชั้นต่าง ๆ

ชั้นที่ครูสอน	คุณภาพสูง (n = 166)		คุณภาพต่ำ (n = 166)		รวม (n = 332)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นประถมศึกษาที่ 1	17	51.52	16	48.48	33	100
ชั้นประถมศึกษาที่ 2	13	36.11	23	63.89	36	100
ชั้นประถมศึกษาที่ 3	8	26.67	22	73.33	30	100
ชั้นประถมศึกษาที่ 4	14	53.85	12	46.15	26	100
ชั้นประถมศึกษาที่ 5	8	44.44	10	55.56	18	100
ชั้นประถมศึกษาที่ 6	19	57.36	9	32.14	28	100
สอนมากกว่า 1 ชั้น	87	54.04	74	45.96	161	100

จากตาราง 9 ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มทำหน้าที่สอนในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้น
ประถมศึกษาที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาที่ 6 ครูจำนวนมากที่สุดสอนมากกว่า 1 ชั้น เมื่อพิจารณาแต่ละ
กลุ่มปรากฏว่า ครูที่มีคุณภาพสูงสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 4, 6 และมากกว่า 1 ชั้น
มากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 5 มากกว่า

1.6 วิชาที่สอน ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ดังแสดง

รายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนครูจำแนกตามวิชาที่สอน

กลุ่มประสบการณ์ที่สอน	คุณภาพสูง (n = 165)		คุณภาพต่ำ (n = 166)		รวม (N = 332)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทักษะ						
ภาษาไทย	2	25.0	6	75.0	8	100
คณิตศาสตร์	4	66.67	2	33.33	6	100
2. สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	8	47.06	9	52.94	17	100
3. สร้างเสริมลักษณะนิสัย	4	80.0	1	20.00	5	100
4. การงานและพื้นฐานอาชีพ	1	20.0	4	80.0	5	100
5. ประสบการณ์พิเศษ	3	50.0	3	50.0	6	100
6. มากกว่า 1 กลุ่มประสบการณ์	144	50.53	141	49.47	285	100

จากตาราง 10 ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มสอนในทุกกลุ่มประสบการณ์ ครูจำนวนมากที่สุดสอนมากกว่า 1 ประสบการณ์ เมื่อพิจารณาครูแต่ละกลุ่มปรากฏว่า ครูที่มีคุณภาพสูงสอนในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ สร้างเสริมลักษณะนิสัย และสอนมากกว่า 1 ประสบการณ์มากกว่า สอนในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ซึ่งครูที่มีคุณภาพต่ำสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่เหลือมากกว่า

2. ค่าสถิติที่สำคัญในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบความแตกต่าง

ของค่าคะแนนเฉลี่ย (F) ของคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา 6 ด้าน ของครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำนวนกลุ่มละ 166 คน มีรายละเอียดของค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติ Univariate F - ratio (F) ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าการทดสอบความแตกต่าง ของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน

คุณลักษณะ	คุณภาพสูง (n = 166)		คุณภาพต่ำ (n = 166)		รวม (N = 332)		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความรู้ในวิชาชีพ	69.289	6.010	65.126	7.081	67.207	6.880	33.35**
2. คุณธรรมและ จริยธรรม	63.180	3.776	60.813	6.037	61.996	5.165	18.35**
3. อุทิศกานด์และ วิญญาณครู	51.879	3.928	49.831	4.704	50.855	4.446	18.54**
4. การพัฒนาชุมชน	11.981	2.895	11.988	2.633	11.984	2.786	-.000
5. วินัย	29.421	3.662	27.807	3.732	28.614	3.778	15.83**
6. บุคลิกภาพ	49.156	5.197	47.584	5.260	48.370	5.279	7.51**

**
P < .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่า กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในคุณลักษณะจำนวน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ ความรู้ในวิชาชีพครู คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศการณและวินยาดครู วินยและบุคลิภาพ มีคุณลักษณะเพียงด้านเดียว คือ ด้านพัฒนาชุมชน ที่กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านนี้ของครูทั้งสองกลุ่มพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำมีค่าสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีคุณภาพสูง เล็กน้อย ซึ่งกล่าวได้ว่า กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำมีคุณลักษณะด้านการพัฒนาชุมชน เท่าเทียมกัน และมีแนวโน้มว่า กลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำจะมีคุณลักษณะด้านนี้สูงกว่ากลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงด้วย

2.2 ระดับคุณภาพ (Goal Attainment) ของครูประถมศึกษา

การศึกษาระดับคุณภาพของครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อคำนึงถึงลักษณะ 6 ด้าน คำนวณจากคะแนนเต็มของเครื่องมือวัดคุณภาพครูในการศึกษาครั้งนี้ โดยพิจารณาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คำนวณจากสูตรดังนี้

$$GA = \frac{\sum A_i w_i}{\sum w_i}$$

เมื่อ GA แทน ระดับคุณภาพ (Goal Attainment)

A_i แทน จำนวนร้อยละของสัดส่วนระหว่างคะแนนเฉลี่ยกับคะแนนเต็ม

$$(A = \frac{\bar{X}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100)$$

w_i แทน ค่า Correlation function

ผลการศึกษาระดับคุณภาพครูประถมศึกษาปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 ระดับคุณภาพของครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ของเครื่องมือวัดในการศึกษาครั้งนี้

คุณลักษณะ	คะแนนเต็ม	ค่า Correlation function (w_i)	λ (%)	$A_i(w_i)$
1. ความรู้ในวิชาชีพ	100	.89199	67.207%	59.948
2. คุณธรรมและจริยธรรม	72	.6612	86.106%	56.933
3. อุทิศการณและวิญญานครู	60	.54584	84.758%	46.264
4. การพัฒนาชุมชน	20	.00304	59.920%	0.182
5. วินัย	36	.61455	79.483%	48.846
6. บุคลิกภาพ	64	.40389	75.578%	30.525

ระดับคุณภาพครูประถมศึกษาเท่ากับ 77.78%

จากตาราง 12 ปรากฏว่า ระดับคุณภาพของครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าเท่ากับ 77.78 จากคะแนนเต็มของคุณภาพ 100 คะแนน ซึ่งแสดงว่าคุณภาพของครูประถมศึกษาในการศึกษานี้อยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูทั้ง 6 ด้าน ปรากฏผลดังแสดงรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน

คุณลักษณะ	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6
x_1 (ความรู้ในวิชาชีพ)	1.000	.345**	.502**	.163	.514**	.400**
x_2 (คุณธรรมและจริยธรรม)		1.000	.371**	.043	.193**	.188
x_3 (อุดมการณ์และวิญญานครู)			1.000	.198*	.427**	.372**
x_4 (การพัฒนาชุมชน)				1.000	.234*	.319**
x_5 (วินัย)					1.000	.513**
x_6 (บุคลิกภาพ)						1.000

** $P < .01$ (.254)

* $P < .05$ (.195)

จากตาราง 13 ปรากฏว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

ความรู้ในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับคุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์และวิญญานครู วินัย และบุคลิกภาพ

คุณธรรมและจริยธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับอุดมการณ์และวิญญานครู และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับวินัย

อุดมการณ์และวิญญานครู มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
กับการพัฒนาชุมชน และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับวินัย
และบุคลิกภาพ

การพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับวินัย
และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับบุคลิกภาพ

วินัย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับบุคลิกภาพ

3. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เพื่อค้นหาคุณลักษณะที่สามารถจำแนก
คุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม แบบเลือก
ตัวแปรเข้าไปในสมการขั้นละตัว (Stepwise discriminant analysis) ปรากฏว่ามี
คุณลักษณะที่ได้รับการเลือกเข้าสู่สมการแล้ว ทำให้สมการมีอำนาจในการจำแนกกลุ่มครูที่มี
คุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำเพิ่มขึ้น รายละเอียดของค่าสถิติต่าง ๆ ที่แสดงถึงอำนาจ
ในการจำแนกกลุ่มครูมีดังต่อไปนี้

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มของคุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มจากคุณลักษณะ 6 ด้าน ปรากฏว่า มีคุณลักษณะเพียง 4 ด้าน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกสูงหรือเป็นคุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูที่มีคุณภาพสูงและต่ำได้ ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา

ชั้นที่เลือก เข้าสมัคร	คุณลักษณะ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม		ลำดับที่ ความสำคัญ
		a	z	
1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.662	0.001	1
2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.394	0.073	2
3	วินัย	0.241	0.065	3
4	การพัฒนาชุมชน	-0.184	-0.066	4

จากตาราง 14 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นคะแนนมาตรฐาน คุณลักษณะที่สามารถจำแนกกลุ่มคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ได้มากที่สุด และรองลงมาตามลำดับ คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม วินัย และการพัฒนาชุมชน

3.2 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มซึ่งมีคุณลักษณะ 4 ด้าน ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำได้ดีที่สุด ปรากฏค่าสถิติต่าง ๆ ที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา แสดงรายละเอียดในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา

λ	Rc	Λ	λ^2	df	
0.127	0.336	0.887	39.217	4	$P < .01$

จากตาราง 15 เมื่อพิจารณาค่าสถิติต่าง ๆ จากในสมการที่ปรากฏในตารางพบว่า ค่า Cononical correlation ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีค่าสูงพอประมาณ แสดงว่าสมการนี้มีอำนาจจำแนกในการจำแนกกลุ่มได้ดีพอสมควร และเมื่อพิจารณาค่า wilk's lambda ซึ่งเป็นค่าที่ใช้สำหรับทดสอบความเท่ากันของค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรระหว่างกลุ่มตัวแปรตาม พบว่า มีค่าปานกลาง แสดงว่ามีอำนาจในการแบ่งแยกกลุ่มได้ไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตามจากค่าสถิติ 2 ค่าดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า สมการที่ได้จากการเลือกคุณลักษณะ 4 ด้าน มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน สามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ โดยสามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ

คุณภาพต่ำ

ผลของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ
ปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม คุณภาพครูประถมศึกษา

กลุ่มจริง	จำนวนคน ในกลุ่ม	กลุ่มที่คาดคะเน	
		คุณภาพสูง	คุณภาพต่ำ
1. คุณภาพสูง	166	115 (69.3%)	51 (30.7%)
2. คุณภาพต่ำ	166	65 (39.2%)	101 (60.8%)

ร้อยละของการคาดคะเนสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้อง เท่ากับ 65.06

จากตาราง 16 ปรากฏว่า คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูทั้ง 4 ด้าน
สามารถให้อำนาจในการจำแนกกลุ่ม ซึ่งมีผลในการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้
ถูกต้องเป็นจำนวนร้อยละ 65.06 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการคาดคะเนที่ถูกต้องพอสมควร

4. ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็น ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานในตาราง 13 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่จะบอกให้ทราบว่า ตัวแปรให้อำนาจในการจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำได้มากน้อยเพียงใด สามารถจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ที่ให้อำนาจในการจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาได้ดังนี้

อันดับที่ 1	ความรู้ในวิชาชีพ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มเท่ากับ	0.662
อันดับที่ 2	คุณธรรมและจริยธรรม	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มเท่ากับ	0.394
อันดับที่ 3	วินัย	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มเท่ากับ	0.241
อันดับที่ 4	การพัฒนาชุมชน	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มเท่ากับ	-0.184

สรุปผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพื่อค้นหาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ โดยการคัดเลือกคุณลักษณะ ขึ้นละด้านเข้าสู่สมการ ปรากฏว่าได้สมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการจำแนกกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา 4 ด้าน เรียงลำดับตามความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของการจำแนก คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม วินัย และการพัฒนาชุมชน

5. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและ คุณภาพต่ำ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน โดยวิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรเข้าไปในสมการ ขึ้นละตัวแปร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 เพศ

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งสามารถจำแนกคุณภาพครูของกลุ่มครูชายและหญิง ที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูชายและหญิง ที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏผล ดังนี้

5.1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ

ความแตกต่างของคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ที่จำแนกคุณภาพครู ของครูเพศชาย และหญิง ที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ปรากฏว่ากลุ่มครูชายที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูชายที่มีคุณภาพต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 2 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านอุดมการณ์และวิญญาณครู ส่วนคุณลักษณะในด้านอื่น ๆ นั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูชายที่มีคุณภาพสูงมีค่าสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูชายที่มีคุณภาพต่ำเล็กน้อย

สำหรับค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มครูหญิงที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูหญิงที่มีคุณภาพต่ำนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์และวิญญาณครู และวินัย ส่วนด้านอื่น ๆ นั้น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูหญิงที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูหญิงที่มีคุณภาพต่ำ เช่นเดียวกับครูชาย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ของครูหญิงและครูชายทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของครูหญิงทั้งสองกลุ่มสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของครูชายทั้งสองกลุ่มในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ยกเว้นเพียงด้านเดียวคือ คุณลักษณะด้านการพัฒนาชุมชน ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของครูชายสูงกว่าครูหญิงทั้งสองกลุ่ม ดังนั้นแสดงว่า ครูหญิงมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ สูงกว่าครูชาย (ตาราง 33 ในภาคผนวก ง)

5.1.2 คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มที่สามารถจำแนก

คุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษาที่สามารถจำแนกครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำที่เป็นครูชายและครูหญิง ปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูชายและหญิง

เพศ	ขั้นที่เลือกเข้า สมการ	คุณลักษณะ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม		ลำดับที่ ความสำคัญ
			d	z	
ชาย	1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.623	0.087	1
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.570	0.091	2
หญิง	1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.819	0.136	1
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.396	0.099	2

จากตาราง 17 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นคะแนนมาตรฐาน พบว่า มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูทั้งครูชายและครูหญิงได้ดีที่สุด 2 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม

5.1.3 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครู

ประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทั้งครูชายและครูหญิง ซึ่งมีคุณลักษณะ 2 ด้าน ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพสูงและต่ำได้ดีที่สุด ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าต่าง ๆ จากในสมการทั้งสอง คือค่า Canonical correlation มีค่าต่ำ และค่า Wilk's lambda มีค่าสูง แสดงว่า สมการทั้งสองมีอำนาจในการจำแนกกลุ่มไม่สูงนัก และสามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มไม่ค่อยดี แต่อย่างไรก็ตามพบว่าคุณลักษณะทั้ง 2 ด้าน สามารถจำแนกคุณภาพครู ของครูชายและครูหญิง ที่มีคุณภาพสูงและต่ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง 34 ในภาคผนวก)

5.1.4 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ

ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูชายและหญิงที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ปรากฏว่าคุณลักษณะทั้ง 2 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม สามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูชายและครูหญิงที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำได้ถูกต้อง เป็นจำนวนร้อยละ 58.65 และ 64.32 ตามลำดับ (ตาราง 35 ในภาคผนวก ง)

5.2 อายุ

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ โดยจำแนกตามอายุ ปรากฏผลดังนี้

5.2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาจำแนกตามอายุของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่ากลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งจำแนกตามอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูแตกต่างกันดังนี้

ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งมีอายุ 25 - 30 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความรู้ในวิชาชีพ และที่ระดับ .05 ในด้านวินัยและบุคลิกภาพ ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศการงานและวิญญานครู และวินัย สำหรับครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในด้านอุทิศการงานและวิญญานครู กับการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ ส่วนครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปนั้น ค่าคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูทั้งสองกลุ่มในทุกช่วงอายุ ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่า

ค่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพต่ำเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงคุณลักษณะบางด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพต่ำ มีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพสูง ซึ่งได้แก่ด้านการพัฒนาชุมชนของครูทุกกลุ่มช่วงอายุ และด้านวินัยของครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี (ตาราง 36 ภาคผนวก ง)

5.2.2 คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มของคุณลักษณะที่

จำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษาที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามอายุปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับอายุ

อายุ	ชั้นที่เลือกเข้า สมการ	คุณลักษณะ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม		ลำดับที่ ความสำคัญ
			d	z	
25 - 30 ปี	1	ความรู้ในวิชาชีพ	1.000	0.142	1
31 - 40 ปี	1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.475	0.076	2
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.450	0.089	3
	3	วินัย	0.479	0.133	1
	4	การพัฒนาชุมชน	-0.381	-0.138	4
41 - 50 ปี	1	อุดมการณ์และวิญญานครู	0.987	0.246	1
	2	การพัฒนาชุมชน	0.691	0.250	2
	3	วินัย	-0.403	-0.116	3
มากกว่า 50 ปี	1	บุคลิกภาพ	1.514	0.363	1
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	-0.783	-0.201	2
	3	ความรู้ในวิชาชีพ	-0.703	-0.804	3

จากตาราง 18 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นคะแนนมาตรฐาน พบว่า คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูซึ่งจำแนกตามอายุมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังนี้

คุณลักษณะที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำที่มีอายุ 25 - 30 ปี ดีที่สุดมี 1 ด้าน คือ ด้านความรู้ในวิชาชีพ คุณลักษณะที่จำแนกกลุ่มครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี มี 4 ด้าน ตามลำดับความสำคัญคือ วินัย ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม และ การพัฒนาชุมชน สำหรับกลุ่มครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี มี 3 ด้าน ตามลำดับความสำคัญคือ

อุดมการณ์และวิญญานครู การพัฒนาชุมชน และวินัย ส่วนกลุ่มครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มี 3 ด้าน ตามลำดับความสำคัญคือ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม และความรู้ในวิชาชีพ

5.2.3 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครู

ประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของคุณภาพครูจำแนกตามอายุ ซึ่งมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้วที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาได้ดีที่สุดปรากฏว่าเมื่อพิจารณาค่าต่าง ๆ จากในสมการ คือ ค่า Canonical correlation ของสมการทั้ง 3 มีค่าไม่สูงมากนัก และเมื่อพิจารณาค่า wilk's lambda มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง สามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคุณลักษณะด้านต่าง ๆ สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ซึ่งจำแนกตามอายุ 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับสมการสุดท้าย ซึ่งคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูอายุมากกว่า 50 ปี พบว่า ค่าอำนาจในการจำแนกไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 37 ภาคผนวก ง)

5.2.4 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง

และครูที่มีคุณภาพต่ำ

ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามอายุ ปรากฏว่าคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้วในตาราง 18 สามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำจำแนกตามอายุ ได้ถูกต้องเป็นจำนวนร้อยละ 67.05, 67.86, 70.69 และ 83.33 ตามลำดับ (ตาราง 38 ในภาคผนวก ง)

5.3 วิธีการการศึกษา

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ โดยจำแนกตามวิธีการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

5.3.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ

ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตามวิถีทางการศึกษาของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่า กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำซึ่งจำแนกตามวิถีการศึกษาในระดับต่าง ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะในแต่ละด้านต่างกัน ดังนี้

ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งมีวิถีต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศการณและวินยาดครู และบุคลิกภาพ สำหรับครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม อุทิศการณและวินยาดครู และวินย

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูทั้งสองกลุ่มในทุกระดับวุฒิ ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพต่ำ เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางด้านเท่านั้นที่น้อยกว่าเพียงเล็กน้อย คือ ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีที่มีคุณภาพสูงมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านการพัฒนาชุมชนน้อยกว่าครูวุฒิปริญญาตรีที่มีคุณภาพต่ำ

สำหรับครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาดรนั้น มีอยู่เฉพาะในกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงเท่านั้น (ตาราง 39 ในภาคผนวก ง)

5.3.2 คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มของคุณลักษณะ

ที่จำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามระดับวุฒิต่าง ๆ ปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับวุฒิการศึกษา

วุฒิ ทางการศึกษา	ขั้นที่เลือกเข้า สมการ	คุณลักษณะ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม		ลำดับที่ ความสำคัญ
			a	z	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	บุคลิกภาพ	0.453	0.154	5
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.754	0.064	2
	3	อุดมการณ์และวิญญานครู	-0.933	-0.243	1
	4	วินัย	0.532	0.145	3
	5	การพัฒนาชุมชน	-0.491	-0.167	4
ปริญญาตรี	1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.590	0.095	1
	2	คุณธรรมและจริยธรรม	0.367	0.079	3
	3	วินัย	0.408	0.115	2
	4	การพัฒนาชุมชน	-0.291	-0.105	4

จากตาราง 19 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่ม จากค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นคะแนนมาตรฐาน พบว่า คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาซึ่งจำแนกตามระดับวุฒิศึกษามีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังนี้

คุณลักษณะที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี โดยให้ค่าสัมประสิทธิ์อำนาจในการจำแนกสูงมี 5 ด้านตามลำดับความสำคัญ คือ อุดมการณ์และวิญญานครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิกภาพ สำหรับครูที่มีวุฒิปริญญานั้น มีคุณลักษณะ 4 ด้าน ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูได้ดีที่สุดตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ วินัย คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน

5.3.3 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครู

ประภณศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของคุณภาพครูจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ซึ่งมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้ว ในตาราง 19 ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประภณศึกษาได้ดีที่สุด ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าต่าง ๆ จากในสมการทั้ง 2 สมการ คือ ค่า Canonical correlation อยู่ในระดับปานกลาง และค่า Wilk's lambda ค่อนข้างสูง แสดงว่า สามารถจำแนกกลุ่มได้ดีพอสมควร และสามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ค่อนข้างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า คุณลักษณะต่าง ๆ สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ซึ่งจำแนกตามวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิปริญญาตรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง 40 ในภาคผนวก ง)

5.3.4 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง

และครูที่มีคุณภาพต่ำ

ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ปรากฏว่า คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้วสามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของครูที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ จำแนกตามวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ได้ถูกต้องเป็นจำนวนร้อยละ 72.00, และ 67.74 ตามลำดับ (ตาราง 41 ในภาคผนวก)

5.4 ประสพการณ์ในการสอน

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประภณศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตามประสพการณ์ในการสอน ปรากฏผลดังนี้

5.4.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ

ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย ของคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพครูประภณศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประภณศึกษา จำแนกตามประสพการณ์ในการสอนของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ จำแนกตามประสพการณ์ในการสอน ดังนี้

ครูทั้งสองกลุ่มซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนเป็นเวลา 1 - 10 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 6 ด้าน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในคุณลักษณะ 4 ด้าน ดังนี้คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย และบุคลิกภาพ สำหรับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในด้านความรู้ในวิชาชีพ อุทิศการณและวินยคุณครู

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูทั้งสองกลุ่มในทุกช่วงประสบการณ์ในการสอน ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพต่ำทุกด้าน (ตาราง 42 ในภาคผนวก ง)

5.4.2 คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มของคุณลักษณะที่จำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษาที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูตามระดับประสบการณ์
ในการสอน

ประสบการณ์ ในการสอน	ขั้นที่เลือกเข้า สมัคร	คุณลักษณะ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม		ลำดับที่ ความสำคัญ
			d	z	
1 - 10 ปี	1	ความรู้ในวิชาชีพ	0.830	0.118	1
	2	บุคลิกภาพ	0.357	0.061	2
11 - 20 ปี	1	วินัย	0.821	0.241	1
	2	การพัฒนาชุมชน	0.380	0.142	4
	3	คุณธรรมและจริยธรรม	0.367	0.078	5
	4	บุคลิกภาพ	0.613	0.127	2
	5	ความรู้ในวิชาชีพ	0.440	0.071	3
มากกว่า 20 ปี	1	อุดมการณ์และวิญญานครู	1.000	0.225	

จากตาราง 20 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นคะแนนมาตรฐาน พบว่า คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูซึ่งจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้

คุณลักษณะที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี มี 2 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ และบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่จำแนกกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี มี 5 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ วินัย บุคลิกภาพ ความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี มีคุณลักษณะที่จำแนกกลุ่มเพียงด้านเดียว คือ อุดมการณ์และวิญญานครู

5.4.3 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครู

ประณตศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคุณภาพครูจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ซึ่งมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้ว (ตาราง 20) ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประณตศึกษาได้ดีที่สุด ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาค่าต่าง ๆ ในสมการทั้ง 3 คือ ค่า Canonical correlation (R_c) อยู่ในระดับปานกลาง และค่า Wilk's lambda (Λ) ค่อนข้างสูง แสดงว่า สมการทั้ง 3 มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มได้พอสมควร และสามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคุณลักษณะด้านต่าง ๆ สามารถจำแนกคุณภาพครูประณตศึกษาของกลุ่มครูที่มีอายุ 1 - 10 ปี 11 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง 43 ในภาคผนวก ง)

5.4.4 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ

ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ปรากฏว่าคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังได้เสนอไปแล้ว สามารถให้ค่าอำนาจจำแนกแก่สมการทั้ง 3 สมการ ซึ่งมีผลในการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนได้ถูกต้องเป็นจำนวนร้อยละ 70.00, 69.05 และ 60.78 ตามลำดับ (ตาราง 44 ในภาคผนวก ง)

5.5 สรุปคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประณตศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูประณตศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพื่อค้นหาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประณตศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครู ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ดังได้แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในตาราง 17 ถึงตาราง 20 แล้วนั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม จึงได้สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ดังแสดงในตาราง 21

สำหรับหมายเลข 1 - 6 นั้น หมายถึง ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่สามารถ
จำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ โดยมีความหมายดังนี้

1	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	1
2	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	2
3	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	3
4	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	4
5	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	5
6	หมายถึง	คุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูได้เป็นลำดับที่	6

ตาราง 21 สรุปคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ ตามลำดับความสำคัญ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครู

ข้อมูลพื้นฐาน	คุณลักษณะ					
	ความรู้ ใน วิชาชีพ	คุณธรรม และ จริยธรรม	อุดมการณ์ และ วิญญานครู	การพัฒนา ชุมชน	วินัย	บุคลิกภาพ
1. เพศ						
ชาย	1	2	-	-	-	-
หญิง	1	2	-	-	-	-
2. อายุ						
25 - 30 ปี	1	-	-	-	-	-
31 - 40 ปี	2	3	-	4	1	-
41 - 50 ปี	-	-	1	2	3	-
มากกว่า 50 ปี	3	2	-	-	-	1
3. วุฒิทางการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	2	1	4	3	5
ปริญญาตรี	1	3	-	4	2	-
4. ประสบการณ์ในการสอน						
1 - 10 ปี	1	-	-	-	-	2
11 - 20 ปี	3	5	-	4	1	2
มากกว่า 20 ปี	-	-	1	-	-	-

จากตาราง 21 สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ เมื่อพิจารณาจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครู พบว่า มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. เพศ มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่เป็นชายและครูหญิง ออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ 2 ด้าน ตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม

2. อายุ มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ แตกต่างกันไปตามระดับอายุดังนี้

2.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูของครูที่มีอายุ 20 - 25 ปี มี 1 ด้านคือ ความรู้ในวิชาชีพ

2.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี มี 4 ด้าน ตามลำดับคือ วินัย ความรู้ในวิชาชีพ อุทิศการณและวิญญานครู และการพัฒนาชุมชน

2.3 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี มี 3 ด้าน ตามลำดับคือ อุทิศการณและวิญญานครู การพัฒนาชุมชน และบุคลิภาพ

2.4 คุณลักษณะสามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มี 3 ด้าน ตามลำดับคือ บุคลิภาพ อุทิศการณและวิญญานครู และความรู้ในวิชาชีพ

3. วุฒิทางการศึกษา มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ แตกต่างกันไปตามระดับของวุฒิทางการศึกษา ดังนี้

3.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มี 5 ด้าน ตามลำดับคือ อุทิศการณและวิญญานครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิภาพ

3.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มี 4 ด้าน ตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ วินัย คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน

4. ประสบการณ์ในการสอน มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ แตกต่างกันไปตามระดับประสบการณ์ในการสอน ดังนี้

4.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี มี 2 ด้าน ตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพและบุคลิภาพ

4.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีประสิทธิภาพในการสอน

11 - 20 ปี มี 5 ด้าน ตามลำดับคือ วินัย บุคลิกภาพ ความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม

4.3 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูที่มีประสิทธิภาพในการสอน

มากกว่า 20 ปี มี 1 ด้าน คือ อุทิศการณและวิญญาณครู

ตอนที่ 3

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู

การวิจัยในตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป โดยใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบผลเพื่อหาสาเหตุจากครูประถมศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ
 2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา
- รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ

ผลการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูลซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ ในรายละเอียดเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัว และสภาพการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพครู ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 สถานภาพส่วนตัว

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของครู

ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของครูที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีคุณภาพสูง กับครูที่มีคุณภาพต่ำ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 ข้อมูลพื้นฐานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	5	29.41	12	70.59
หญิง	25	58.14	18	41.86
2. อายุ				
ต่ำกว่า 30 ปี	3	42.86	4	57.14
31 - 40 ปี	20	54.05	17	45.95
41 - 50 ปี	7	50.00	7	50.00
มากกว่า 50 ปี	-	-	2	100.00
3. วุฒิทางการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	8	100.00
ปริญญาตรี	30	57.69	22	42.31
4. ประสบการณ์ในการสอน				
5 - 10 ปี	6	50.00	6	50.00
11 - 15 ปี	13	56.52	10	43.48
16 - 20 ปี	6	54.55	5	45.54
21 - 25 ปี	5	62.50	3	37.50
26 - 30 ปี	-	-	4	100.00
มากกว่า 30 ปี	-	-	2	100.00

ตาราง 22 (ต่อ)

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. สุขภาพร่างกาย				
แข็งแรง	16	57.14	12	42.86
เจ็บป่วยบ้าง	14	46.67	16	53.33
เจ็บป่วยประจำ	-	-	2	100.00

จากตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีแนวโน้มจะเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำได้แก่

1. เพศ ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะเป็นชายมากกว่าหญิง
 2. อายุ ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีอายุมากกว่าครูที่มีคุณภาพสูง กล่าวคือ มีอายุประมาณ 50 ปี มากที่สุด และมีอายุน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 30 ปี
 3. วุฒิทางการศึกษา ครูส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มมีวุฒิปริญญาตรี โดยเฉพาะครูที่มีคุณภาพสูงมีวุฒิปริญญาตรีมากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะเป็นครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
 4. ประสบการณ์ในการสอน ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่าครูคุณภาพสูง โดยมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 26 ปี - มากกว่า 30 ปี
 5. สุขภาพร่างกาย ครูทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการเจ็บป่วยบ้าง เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะแข็งแรงน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง และมีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคภูมิแพ้ และโรคไทรอยด์ เป็นต้น
- ดังนั้นสรุปได้ว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีแนวโน้มที่จะเป็นครูที่มีอายุสูง กล่าวคือ มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และมีอายุน้อย คือ

ต่ำกว่า 30 ปี สำหรับบุคลากรศึกษานั้น ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ส่วนประสิทธิภาพในการสอนนั้น ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิผลในการสอนนานตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ครูที่มีคุณภาพต่ำมีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงนัก มีการเจ็บป่วยบ่อย ๆ และเป็นประจำ

1.1.2 สภาพครอบครัว

ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสภาพครอบครัวของครูที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีคุณภาพสูง กับครูที่มีคุณภาพต่ำ มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1.1.2.1 สถานภาพสมรส แสดงรายละเอียดในตาราง 23

ตาราง 23 สถานภาพสมรสของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพสมรส				
โสด	7	50.00	7	50.00
หม้าย	2	66.67	1	33.33
สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน	21	50.00	21	50.00
สมรสแล้วแยกกันอยู่	-	-	1	100.00
2. สมาชิกในครอบครัวที่ ต้องรับผิดชอบ				
ไม่มี	3	37.50	5	62.50
1 - 2 คน	18	56.25	14	43.75
3 - 4 คน	7	53.85	6	46.15
มากกว่า 5 คน	2	28.57	5	71.43

จากตาราง 23 ปรากฏว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพครอบครัวของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเฉพาะในเรื่องสถานภาพสมรสพบว่า ครูส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มสมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน และเป็นโสดมีจำนวนเท่า ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตามครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะเป็นหม้ายน้อยกว่า

สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวนั้น ครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนครูที่ไม่มีสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบมีมากกว่า และมีแนวโน้มที่จะมีสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า 5 คน มากกว่าครูที่มีคุณภาพสูง

ดังนั้นน่าจะสรุปได้ว่า สภาพครอบครัวโดยเฉพาะสถานภาพสมรสไม่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ แต่สำหรับการมีสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบนั้น มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของครูด้วย

1.1.2.2 รายได้และรายจ่ายของครอบครัว

1.1.2.2.1 รายรับและรายจ่ายของ

ครอบครัว แสดงรายละเอียดในตาราง 24

ตาราง 24 รายได้และรายจ่ายของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้ของตนเอง				
ประมาณเดือนละ				
2,000 - 3,000 บาท	-	-	1	100.00
3,000 - 4,000 บาท	4	28.57	10	71.43
4,000 - 5,000 บาท	13	68.42	6	31.58
5,000 - 6,000 บาท	7	58.33	5	41.67
มากกว่า 6,000 บาท	6	42.86	8	57.14
2. รวมรายได้ในครอบครัว				
ประมาณเดือนละ				
4,000 - 5,000 บาท	-	-	4	100.00
5,000 - 6,000 บาท	1	33.33	2	66.67
6,000 - 7,000 บาท	3	42.86	4	57.14
7,000 - 8,000 บาท	4	22.22	14	77.78
มากกว่า 8,000 บาท	14	70.00	6	30.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. รายจ่ายของครอบครัว ประมาณเดือนละ				
2,000 - 3,000 บาท	5	35.71	9	64.29
3,000 - 4,000 บาท	8	66.67	4	33.33
4,000 - 5,000 บาท	4	80.00	1	20.00
5,000 - 6,000 บาท	4	44.44	5	55.56
6,000 - 7,000 บาท	3	30.00	7	70.00
7,000 - 8,000 บาท	2	66.67	1	33.33
มากกว่า 8,000 บาท	4	57.14	3	42.86

จากตาราง 24 เมื่อพิจารณารายได้และรายจ่ายของครอบครัวทั้งสองกลุ่ม พบว่า
 ในเรื่องรายได้ของตนเองนั้น ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนมากที่สุดจำนวนร้อยละ 68.42
 มีรายได้เดือนละ 4,000 - 5,000 บาท มีรายได้สูงที่สุดมากกว่า 6,000 บาท และมีรายได้
 น้อยที่สุด 3,000 - 4,000 บาท ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนมากที่สุด จำนวนร้อยละ 71.43
 มีรายได้เดือนละ 3,000 - 4,000 บาท ซึ่งจะเห็นว่าเป็นอัตรารายได้ที่ต่ำกว่ารายได้ของ
 ครูที่มีคุณภาพสูง นอกจากนั้นครูที่มีคุณภาพต่ำมีรายได้ต่ำที่สุดคือ 2,000 - 3,000 บาท ซึ่งครู
 ที่มีคุณภาพสูงไม่มี ดังนั้น แม้ว่าครูที่มีคุณภาพต่ำจะมีรายได้สูงที่สุดคือ มากกว่า 6,000 บาท
 ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วจะเห็นได้ว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีรายได้
 น้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง

เมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัวเมื่อรวมกับรายได้ของภรรยา (สามี) ปรากฏว่า ครุที่มีคุณภาพส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 70.00 มีรายได้มากกว่า 8,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่สูงที่สุด และครุจำนวนน้อยที่สุดมีรายได้ 5,000 - 6,000 บาท เป็นรายได้ที่ต่ำที่สุด ส่วนครุที่มีคุณภาพต่ำนั้น ส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 77.78 มีรายได้ 7,000 - 8,000 บาท และมีรายได้ที่น้อยที่สุด 5,000 - 6,000 บาท จากการเปรียบเทียบรายได้ของครุทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีสถานภาพสมรสไม่แตกต่างกัน ปรากฏว่าครุที่มีคุณภาพต่ำ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าครุที่มีคุณภาพสูง นอกจากนั้นจำนวนครุที่มีรายได้มากที่สุดของครุที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนน้อยกว่า และครุที่มีรายได้ที่น้อยที่สุดมีจำนวนมากกว่าครุที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นสรุปได้ว่ารายได้ของครอบครัวครุที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มจะน้อยกว่าครุที่มีคุณภาพสูง

สำหรับเรื่องรายจ่ายนั้น เมื่อพิจารณาครุแต่ละกลุ่มพบว่า ครุที่มีคุณภาพสูงและครุที่มีคุณภาพต่ำมีรายจ่ายใกล้เคียงกัน โดยมีรายจ่ายตั้งแต่ 2,000 - 8,000 บาท เมื่อพิจารณาจำนวนรายจ่ายที่สูงที่สุด คือ มากกว่า 8,000 บาท ปรากฏว่าจำนวนครุทั้งสองกลุ่มที่มีรายจ่ายอยู่ในช่วงนี้ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาจำนวนครุสูงสุดของครุกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำ คือ ร้อยละ 70.00 มีรายจ่าย 6,000 - 7,000 บาท ในขณะที่จำนวนครุสูงสุดของครุที่มีคุณภาพสูง คือ ร้อยละ 80.00 มีรายจ่าย 4,000 - 5,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าครุที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีรายจ่ายสูงกว่าครุที่มีคุณภาพสูง

1.1.2.2.2 การใช้จ่ายภายในครอบครัว

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายการใช้จ่ายต่าง ๆ ของครอบครัวครุที่มีคุณภาพสูง และครุที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่าครุทั้งสองกลุ่มใช้จ่ายเงินไปในเรื่องค่าอาหารเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงไปตามลำดับคือ การศึกษาของสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบ เสื้อผ้า เครื่องใช้ต่าง ๆ ค่ารักษาพยาบาลและการบันเทิงต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าครุที่มีคุณภาพต่ำใช้จ่ายเงินไปในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสังคม (ร้อยละ 53.33) มากกว่าครุที่มีคุณภาพสูง (ร้อยละ 23.33) และสำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นั้น ในขณะที่ครุที่มีคุณภาพสูงส่วนมากใช้จ่ายไปในเรื่องการทำบุญ ให้อทานที่นึ่งและลงพูนอื่น ๆ นั้น ครุที่มีคุณภาพต่ำใช้จ่ายไปในเรื่องที่อยู่อาศัยมากกว่า

ในเรื่องสภาพที่อยู่อาศัยนั้น ปรากฏว่าครูที่มีคุณภาพสูงมีบ้านของตนเองเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.67) และพักบ้านพ่อแม่ - แม่ เป็นอันดับรองลงมา (ร้อยละ 36.67) สำหรับการพักบ้านเช่าและบ้านพักครูนั้นมีน้อยมาก (ร้อยละ 3.33) สำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำ แม้ว่า จะพักบ้านของตนเองมากกว่าพักที่อื่น แต่ก็มีย่านน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง (ร้อยละ 33.33) นอกจากนั้นที่พักบ้านพ่อแม่ - แม่ (ร้อยละ 33.33) พักบ้านพักครู (ร้อยละ 20.0) และพัก บ้านเช่า (ร้อยละ 6.67)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ มีค่าใช้จ่ายในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งค้มก่อนข้างสูง และมีแนวโน้มที่จะต้องมีการะในการใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องที่พักอาศัยด้วย เพราะยังมีครูเป็น จำนวนไม่น้อยที่ยังไม่มีบ้านเป็นของตนเอง

1.1.2.2.3 ความพอเพียงของรายรับกับรายจ่าย

จากผลการวิเคราะห์ดังได้เสนอแล้วในตอนต้นซึ่งพบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีรายจ่าย เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ สูงตามลำดับ ได้แก่ อาหาร (ร้อยละ 86.67) เสื้อผ้าเครื่องใช้ (ร้อยละ 56.67) การศึกษาของสมาชิกที่รับผิดชอบ (ร้อยละ 46.67) ค่ารักษาพยาบาล (ร้อยละ 43.33) และค่าการบันเทิง (ร้อยละ 16.67) นอกจากนั้นยังพบว่า ยังมีค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับสิ่งค้มก่อนข้างมาก รวมทั้งค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องที่พักอาศัยด้วย เมื่อพิจารณาถึงความ พอเพียงของรายได้กับรายจ่ายแล้ว ปรากฏว่า ครูที่มีคุณภาพสูงมีความพอเพียงสูงมาก (ร้อยละ 86.67) ในขณะที่ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีความพอเพียงน้อยกว่า (ร้อยละ 60.00) และมีความไม่พอเพียงค่อนข้างมาก ในกรณีที่รายได้ไม่พอเพียงนั้นครูทั้ง 2 กลุ่ม แก้ปัญหาโดยการกู้ยืมสหกรณ์ออมทรัพย์มากกว่าวิธีการอื่น ๆ (ร้อยละ 56.67 และ 53.33) การแก้ ปัญหาที่รองลงมาก็คือ การยืมเพื่อนหรือญาติ สำหรับการทํางานพิเศษนั้น มีน้อยมาก (ร้อยละ 3.33)

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของครอบครัวของครูทั้ง 2 กลุ่ม กล่าวได้ว่า สภาพทางเศรษฐกิจหรือรายได้รายจ่ายของครอบครัวน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำด้วย

1.1.2.3 สภาพที่อยู่อาศัย

ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีบ้านของตนเองน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง นอกจากอาศัยบ้านพ่อแม่แล้ว ครูจำนวนหนึ่งต้องอาศัยบ้านพักครูและบ้านเช่า สำหรับระยะเวลาในการเดินทางมาโรงเรียนนั้นพบว่า ครูทั้งสองกลุ่มจำนวนมาก (ร้อยละ 40.00 และ 46.67) พักอยู่ใกล้โรงเรียน ซึ่งเดินทางมาโรงเรียนด้วยความสะดวกและใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 5 - 20 นาที เป็นอย่างมาก นอกจากนี้พบว่าพักอยู่ต่างหมู่บ้าน ต่างอำเภอ และในตัวจังหวัดซึ่งเดินทางมาโรงเรียนไม่ลำบากนัก และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง

แต่อย่างไรก็ตามมีครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ 13.33) มีบ้านพักอยู่ต่างจังหวัด ต้องใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 2 - 2 $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง อยู่บนรถโดยสาร จึงคนแน่นและมีจำนวนน้อยคน จึงทำให้ได้รับความเหน็ดเหนื่อยในการเดินทางพอสมควร

สรุปได้ว่า การที่มีบ้านพักไกลจากโรงเรียนและใช้เวลาในการเดินทางมากน่าจะมีแนวโน้มที่จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำได้

1.2 สภาพการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การปฏิบัติงานสอนและงานอื่น ๆ

1.2.1.1 จำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานสอนและงานอื่น ๆ

จำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานสอนและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอนของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 25

ตาราง 25 จำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

ปัจจัย	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนชั่วโมงที่สอน ใน 1 สัปดาห์				
ต่ำกว่า 15 ชั่วโมง	1	100.00	-	-
15 - 20 ชั่วโมง	7	46.67	3	53.33
21 - 25 ชั่วโมง	15	45.45	13	54.55
26 - 30 ชั่วโมง	7	63.64	4	36.36
2. จำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานอื่น ไม่มีงานอื่น	6	28.57	15	71.43
1 - 5 ชั่วโมง	13	61.90	8	38.10
6 - 10 ชั่วโมง	6	55.55	5	45.45
11 - 15 ชั่วโมง	5	71.43	2	28.57
3. จำนวนภาระงานอื่น นอกจากการสอน				
ไม่มี	-	-	9	100.00
1 - 2 ชั่วโมง	10	37.04	17	62.96
3 - 4 ชั่วโมง	18	81.82	4	18.18
5 - 6 ชั่วโมง	1	100.00	-	-
7 - 8 ชั่วโมง	1	100.00	-	-

จากตาราง 25 เมื่อพิจารณาจำนวนชั่วโมงที่สอนใน 1 สัปดาห์ของครูที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ ปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มมีจำนวนชั่วโมงที่สอนใกล้เคียงกัน โดยที่ครูที่มีคุณภาพสูง มีจำนวนชั่วโมงสอนตั้งแต่ ต่ำกว่า 15 ชั่วโมง - 30 ชั่วโมง และครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวน ชั่วโมงสอน 15 - 30 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาจำนวนครูที่มีคุณภาพต่ำพบว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำ ที่มีชั่วโมงสอน 15 - 25 ชั่วโมง ใน 1 สัปดาห์ มีจำนวนมากกว่าจำนวนครูที่มีคุณภาพสูงที่ สอนในช่วงเวลานี้ จำนวนครูที่มีคุณภาพสูงซึ่งสอน 26 - 30 ชั่วโมง มีจำนวนมากกว่าครูที่มี คุณภาพต่ำ ที่สอนเท่ากัน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมน่าจะกล่าวได้ว่าครูที่มี คุณภาพต่ำมีจำนวนชั่วโมงที่สอนใน 1 สัปดาห์ใกล้เคียงกับครูที่มีคุณภาพสูง

สำหรับจำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานอื่นนั้น เมื่อพิจารณาครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า ครูที่มีคุณภาพสูงมีงานอื่นมากที่สุดจำนวน 11 - 15 ชั่วโมง เป็นจำนวนร้อยละ 71.43 ในขณะที่ครูที่มีคุณภาพต่ำไม่มีงานอื่นมากที่สุดจำนวนร้อยละ 71.43 เมื่อพิจารณาจำนวนชั่วโมง ที่ปฏิบัติงานอื่นตั้งแต่ 1 - 15 ชั่วโมง ปรากฏว่า จำนวนครูที่มีคุณภาพสูงมีมากกว่าจำนวนครู ที่มีคุณภาพต่ำ ดังนั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ครูที่มีคุณภาพสูงมีจำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงาน อื่นมากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ

ส่วนภาระงานอื่นนอกจากงานสอนนั้น ปรากฏว่าครูที่มีคุณภาพสูงทุกคนได้รับมอบหมาย ให้ทำงานอื่นคนหนึ่ง ๆ ประมาณ 1 - 8 หน้าที่ และไม่มีครูที่ไม่ได้รับมอบหมายให้ทำงานอื่น ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำ มีครูที่ไม่ได้รับมอบหมายงานอื่นถึงร้อยละ 100 เมื่อเปรียบเทียบกับ จำนวนครูที่มีคุณภาพสูง และครูได้รับมอบหมายหน้าที่คนหนึ่ง ๆ ประมาณ 1 - 4 หน้าที่เท่านั้น ดังนั้นสรุปได้ว่าครูที่มีคุณภาพสูงมีภาระงานอื่น ๆ มากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ

สรุปได้ว่า ครูที่มีคุณภาพสูงมีจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ มากใกล้เคียงกับครู ที่มีคุณภาพต่ำ มีจำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานอื่น ๆ และภาระงานอื่น ๆ นอกจากงานสอน มีแนวโน้มว่ามากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งกล่าวได้ว่า จำนวนชั่วโมงสอน จำนวนชั่วโมงที่ ปฏิบัติงานอื่น ๆ และภาระหน้าที่อื่นนอกจากการสอน ไม่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมี คุณภาพต่ำ

สำหรับภาระงานอื่น ๆ ที่ครูทั้งสองกลุ่มได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน
พิจารณาจากจำนวนร้อยละของงานของครูแต่ละกลุ่ม ตามลำดับร้อยละที่สูงสุดถึงนี้

ครูที่มีคุณภาพสูง (n = 30)	ครูที่มีคุณภาพต่ำ (n = 30)
1. เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน (ร้อยละ 33.33) 2. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ร้อยละ 33.33) 3. หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน (ร้อยละ 30.00) 4. เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน (ร้อยละ 30.00) 5. เจ้าหน้าที่วิชาการอำเภอ (ร้อยละ 26.67) 6. เจ้าหน้าที่ธุรการและสารบรรณ (ร้อยละ 23.33) 7. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ของโรงเรียน (ร้อยละ 13.33) 8. เจ้าหน้าที่พัสดุ (ร้อยละ 13.33) 9. หัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน (ร้อยละ 10.0) 10. เจ้าหน้าที่พยาบาล (ร้อยละ 6.67) 11. เจ้าหน้าที่แนะแนว (ร้อยละ 6.67) 12. ผู้นำกลุ่ม (ร้อยละ 6.67)	1. เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน (ร้อยละ 26.67) 2. เจ้าหน้าที่พัสดุ (ร้อยละ 13.33) 3. กรรมการกิจกรรมนักเรียน (ร้อยละ 13.33) 4. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ร้อยละ 10.00) 5. เจ้าหน้าที่วิชาการกลุ่มโรงเรียน (ร้อยละ 10.00) 6. กรรมการกีฬาของโรงเรียน (ร้อยละ 6.67) 7. เจ้าหน้าที่อาคารสถานที่ (ร้อยละ 6.67) 8. เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน (ร้อยละ 3.33) 9. เจ้าหน้าที่ธุรการ 10. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ของโรงเรียน 11. เจ้าหน้าที่พยาบาล 12. เจ้าหน้าที่อาคารสถานที่ 13. เจ้าหน้าที่โครงการประชาธิปไตย

ครูที่มีคุณภาพสูง (n = 30)	ครูที่มีคุณภาพต่ำ (n = 30)
13. ครูวิชาการกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มทักษะ ประสมการคณิตศาสตร์ การงานและพื้นฐาน อาชีพ (ร้อยละ 3.33) 14. หัวหน้าศูนย์อุปกรณ์ 15. งานประชาสัมพันธ์ 16. เจ้าหน้าที่อบรมจริยศึกษา 17. เจ้าหน้าที่โครงการประชาสัมพันธ์ 18. ครูผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	14. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถิติ 15. เจ้าหน้าที่ลูกเสือ

จากภาระงานอื่น ๆ ของครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า งานที่รับมอบหมายส่วนใหญ่จะเป็นงานประเภทเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ครูที่มีคุณภาพสูง มักจะได้รับมอบหมายงานที่เป็นงานด้านวิชาการมากกว่า ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำจะได้รับมอบหมายงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานวิชาการ และเป็นงานธุรการมากกว่า

1.2.1.2 ผลกระทบจากการปฏิบัติภาระงานอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการปฏิบัติภาระหน้าที่อื่น ๆ อันจะทำให้กระทบกระเทือนต่องานสอนนั้น โดยพิจารณาจากจำนวนร้อยละของความเห็นของครูแต่ละกลุ่มปรากฏว่า ครูทั้งกลุ่มที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ จำนวนร้อยละ 60.00 และ 40.00 ตามลำดับ กล่าวว่าไม่กระทบกระเทือนต่องานสอนอย่างใด โดยเฉพาะครูที่มีคุณภาพสูงกล่าวว่า จะปฏิบัติงานอื่น ๆ ในช่วงว่างหรือเวลาอกรายการ และครูที่มีคุณภาพต่ำกล่าวว่า มีภาระงานอื่นไม่บ่อยนักเป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตาม ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนร้อยละ 13.33 กล่าวว่า เพราะภาระงานอื่น ๆ เช่น การประชุม และการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ทำให้ต้องทดสอบบ่อย ๆ แต่ก็มีได้ละเลยต่อการสอน จะสั่งงานไว้ และหรือจะสอนพิเศษเป็นการชดเชยในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์

ดังนั้นจะเห็นว่าภาระงานอื่น ๆ นั้นมิได้มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานสอนของครูที่มีคุณภาพสูงมากนัก และในขณะเดียวกันครูที่มีคุณภาพต่ำมีภาระหน้าที่งานอื่นน้อย จึงมีผลกระทบกระเทือนต่องานสอนน้อยเช่นกัน

1.2.2 สภาพการบริหาร

1.2.2.1 การสนับสนุนของผู้บริหาร

ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุน การปฏิบัติงานของครูผู้สอนมากเป็นจำนวนร้อยละ 66.67 และ 53.33 ตามลำดับ ให้การสนับสนุนพอสมควร เป็นจำนวนร้อยละ 23.33 และ 16.67 ตามลำดับ ส่วนครูที่มีคุณภาพสูง จำนวนร้อยละ 10.00 กล่าวว่า ผู้บริหารขาดความสนใจในการทำงานของครู ให้การสนับสนุนน้อย แต่พยายามจะให้การสนับสนุนเมื่อมีการขอร้อง สำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนร้อยละ 30.00 กล่าวว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานน้อย ระบบการทำงานไม่คล่องตัว ผู้บริหารขาดการวางแผนที่ดี กำหนดหน้าที่ในการทำงานอย่างไม่เหมาะสม และผู้บริหารมักจะใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นหลักเสมอ

1.2.2.2 ปัญหาในการปฏิบัติงาน

ครูที่มีคุณภาพสูง จำนวนร้อยละ 63.33 กล่าวว่า การบริหารงานในโรงเรียนทำให้ การปฏิบัติงาน สะดวก คล่องตัว และไม่มีปัญหาในการทำงาน ส่วนครูจำนวนที่เหลือเห็นว่า ยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานบ้าง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารไม่ได้กำหนดสายงานไว้อย่างชัดเจน และ มอบหมายงานไม่ตรงตามสายงานที่กำหนด ในบางครั้งเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบบ่อย ๆ ทำให้ครูปฏิบัติงานด้วยความสับสน นอกจากนั้นงานบางอย่างซับซ้อนและเร่งด่วนเกินไปทำให้ เกิดปัญหา และการปฏิบัติงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร สำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำนั้น จำนวนร้อยละ 50.00 มีความเห็นว่าไม่มีปัญหาในการปฏิบัติงาน ส่วนครูจำนวนที่เหลือมีความเห็นว่า มีปัญหาในการทำงานมาก ทำงานด้วยความไม่คล่องตัว เพราะผู้บริหารไม่เห็นความจำเป็นของการเรียนการสอนเท่าที่ควร นอกจากนั้นผู้บริหารไม่สนับสนุนที่จะให้มีการช่วยเหลือกัน ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน แต่แม้ว่าจะมีปัญหาในการปฏิบัติงานและทำงานไม่คล่องตัว ถ้าหาก เป็นปัญหาที่ไม่สำคัญหรือปัญหาน้อยๆ ยากซับซ้อนมากนัก ครูก็จะแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

จากผลการเปรียบเทียบความเห็นของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าสภาพการบริหารงานมีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของทั้งสองกลุ่มมากพอสมควร โดยเฉพาะมีบทบาทกับครูที่มีคุณภาพต่ำมาก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สภาพการบริหารน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำอีกประการหนึ่ง

1.2.3 การไต่หาความรู้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.3.1 การเตรียมการสอน

ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนร้อยละ 30.00 กล่าวว่า มีเวลาพอเพียงในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเตรียมการสอน ส่วนครูที่เหลือน้อยกว่า ไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพื่อเตรียมการสอนโดยเฉพาะเวลากลางวันที่โรงเรียน เพราะนอกจากจะมีงานสอนแล้วยังมีการะหน้าที่อื่น ๆ ด้วย ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจึงเป็นเวลาว่างในช่วงพักกลางวัน และใช้เวลาตอนกลางคืนที่บ้าน รวมทั้งใช้เวลาในวันเสาร์ วันอาทิตย์ด้วย สำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำ จำนวนร้อยละ 23.33 กล่าวว่า มีเวลาพอเพียงในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเตรียมการสอน โดยใช้เวลาตอนช่วงว่างจากการสอน ซึ่งครูบางคน (ร้อยละ 26.67) มีเวลาว่างที่จะใช้ค้นคว้าเพื่อเตรียมการสอนได้สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ส่วนครูที่เหลือน้อยกว่า มีเวลาน้อยที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หรือเตรียมการสอน มีครูจำนวนร้อยละ 36.67 ต้องเตรียมการสอน โดยใช้เวลาที่บ้านในตอนกลางคืน รวมทั้งในวันเสาร์และวันอาทิตย์ด้วย

โดยสรุปแล้วครูทั้งสองกลุ่มไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อการเตรียมการสอนมากนัก และต้องใช้เวลาอื่นในการเตรียมการสอน เวลาที่ใช้ส่วนใหญ่นั้นคือเวลาที่บ้าน รวมทั้งเวลาในวันเสาร์อาทิตย์ด้วย ดังนั้นปัจจัยในเรื่องเวลาสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อการเตรียมการสอนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ

1.2.3.2 การอบรมสัมมนา

1.2.3.2.1 โอกาสในการอบรมสัมมนา

ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้าร่วมการอบรมและสัมมนานั้น ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำทุกคน (ร้อยละ 100) เคยเข้ารับการอบรมสัมมนา โดยที่ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนร้อยละ 36.67 เคยเข้ารับการอบรมบ่อย ๆ ส่วนครูที่เหลือเป็นจำนวนมากเคยเข้ารับการอบรมไม่บ่อยนัก จะเห็นว่าครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนน้อยที่เข้ารับการอบรมบ่อย ๆ

1.2.3.2.2 ประโยชน์ในการอบรมสัมมนา

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนานั้น ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนร้อยละ 56.67 เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก และครูจำนวนร้อยละ 30.00 เห็นว่ามีประโยชน์พอสมควร ถ้าจะให้ได้ประโยชน์จริง ๆ ควรให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการฝึกปฏิบัติจริง ๆ รวมทั้งการเสนอแนะเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ นอกจากนี้ครูจำนวนที่เหลือมีความเห็นว่า ผลการอบรมทำให้มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตามครูส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 6.67) มีความเห็นว่า ในบางครั้งได้ประโยชน์น้อยและส่วนมากหลังจากการอบรมแล้วไม่ค่อยได้นำมาใช้ เพราะขาดกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยสรุปแล้วครูที่มีคุณภาพสูงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการอบรมสัมมนานั้น มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำนั้นจำนวนร้อยละ 46.67 มีความเห็นว่ามีประโยชน์มาก และครูจำนวนร้อยละ 33.33 มีความเห็นว่ามีประโยชน์พอสมควร ครูที่เหลือมีความเห็นว่าในบางครั้งการอบรมก็ไม่เกิดประโยชน์ เพราะซ้ำซากจำเจ นอกจากนี้จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้เข้าอบรมนำมาใช้ในโรงเรียน รวมทั้งมีการนิเทศให้ผู้อื่นทราบด้วย แต่ในความเป็นจริงนั้นผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่ค่อยได้นำไปใช้จริง ๆ

1.2.3.2.3 ปัญหา อุปสรรคในการไปอบรมสัมมนา

ปัญหาและอุปสรรคในการอบรมสัมมนาใน ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนร้อยละ 60.00 ไม่มีปัญหาใด ๆ ส่วนครูที่เหลือมีปัญหาแตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก เวลาในการเข้าอบรมช้าไปบ่อย ๆ และเป็นเวลาหลาย ๆ วันจะทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนของเด็ก นอกจากนี้เป็นปัญหาทางบ้านครอบครัวด้วย สำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนร้อยละ 63.33 ไม่มีปัญหาใด ๆ ส่วนครูที่เหลือมีปัญหาในเรื่องการเดินทาง ภาระทางครอบครัว ปัญหาด้านการเงินและปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการอบรม

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำเกี่ยวกับการอบรมสัมมนา สรุปได้ว่าการที่ครูมีโอกาสในการเข้ารับการอบรมไม่บ่อย การที่ไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการไปอบรมสัมมนาใน น่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำอีกประการหนึ่ง

1.2.4 ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานสอน

ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูจึงเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ พิจารณาจากผลการเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ตามลำดับร้อยละของความถี่สูงสุดดังต่อไปนี้

ครูที่มีคุณภาพสูง (n = 30)	ครูที่มีคุณภาพต่ำ (n = 30)
1. เนื้อหาวิชา แบบฝึกหัดมากเกินไป ทำให้จัดการเรียนการสอนไม่ทันตามที่กำหนด (ร้อยละ 26.67) 2. มีงานอื่นมากทำให้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย ไม่มีเวลาสอบซ่อมเสริม (ร้อยละ 23.33)	1. ไม่มีปัญหาใด ๆ (ร้อยละ 50.0) 2. สื่อการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาผลิตสื่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 100) 3. เด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ในการสั่งงานเพื่อทำกิจกรรมประกอบบทเรียนนั้น จึงมีปัญหา ไม่มีของตามที่สั่ง (ร้อยละ 6.67)

ครูที่มีคุณภาพสูง (n = 30)	ครูที่มีคุณภาพต่ำ (n = 30)
3. สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอและครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 16.67) 4. เด็กนักเรียนมีพื้นฐานต่างกัน (ร้อยละ 6.67) 5. ขาดกำลังใจ ขาดการสนับสนุน และขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร (ร้อยละ 6.67) 6. ใช้เวลาในการสอนมากเกินไป โดยใช้วิธีการหมั่นเวียนกับสอน ทำให้เหนื่อยและไม่มีเวลาตรวจงานให้เด็ก 7. ขาดเวลาและเทคนิคในการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพ 8. มีกิจกรรมพิเศษมากเกินไป ทำให้มีเวลาเรียนน้อย และผลการเรียนของเด็กลดลง 9. มีการเปลี่ยนแปลงการสอนบ่อย ๆ ทำให้เสียเวลาในการจัดเตรียมสื่อต่าง ๆ 10. บางวิชาไม่เน้นต้องเชิญวิทยากร 11. ขาดงบประมาณที่จะใช้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4. เด็กมีพื้นฐานทางการศึกษาคำ และแตกต่างกัน ทำให้สอนลำบาก 5. ในบางกลุ่มประสิทธิภาพไม่สามารถจะสอนได้ เพราะไม่มีความถนัด 6. การงานอื่น ๆ มากเกินไป ต้องไม่ประชุม ทำให้การสอนต้องหยุดชะงัก ถ้ามีงานเร่งมาก ๆ ทำให้เหนื่อยและเกิดการพักผ่อน 7. ใช้เวลามากในการเดินทางมาโรงเรียน และเสียค่าใช้จ่ายมากทำให้เหนื่อย สอนได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร 8. สถานที่เรียน ห้องเรียนไม่พอเพียง การใช้อาคารหรือห้องเรียนชั่วคราวทำให้มีเสียงจากห้องข้างเคียงรบกวน 9. ภาระงานสอนมีมาก ทำให้สอนได้ไม่ได้เท่าที่ควร 10. ปัญหาเรื่องขวัญกำลังใจจากการขึ้นเงินเดือน 2 ชั้น 11. ระบบการบริหารและการวางแผนของโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้โครงการต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน ล้มเหลว ทำให้กระทบกระเทือนการเรียนการสอนด้วย

ครูที่มีคุณภาพสูง (n = 30)	ครูที่มีคุณภาพต่ำ (n = 30)
	12. เนื้อหาในบางกลุ่มประสบการณ์น้อยเกินไป ไม่เพียงพอ 13. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมากทำให้สอน ไม่ทัน

จากปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ สรุปได้ว่าปัญหาของครูที่มีคุณภาพสูง กับครูที่มีคุณภาพต่ำ มีส่วนคล้ายคลึงและไม่แตกต่างกันมากนัก จึงทำให้ไม่สามารถสรุปได้เด่นชัดว่า ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ หากมีการปรับปรุงแก้ไข หรือกำจัดให้หมดไป ก็น่าจะทำให้คุณภาพของครูสูงขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นปัญหาเหล่านี้แม้ว่าจะจะเป็นปัญหาของครูที่มีคุณภาพสูงด้วยก็ตาม ก็น่าจะกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำด้วยเช่นกัน

1.3 การพัฒนาคุณภาพครู

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจากความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูงกับครูที่มีคุณภาพในการสอนต่ำ มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การประเมินผลการอบรมและสัมมนา

จากความคิดเห็นของครูทุกคนซึ่งมีโอกาสดำเนินการร่วมการอบรม สัมมนา สามารถสรุปผลการอบรมและสัมมนาที่ครูได้รับ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 26

ตาราง 26 ค่าร้อยละของผลการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาคุณภาพครู

รายละเอียด	คุณภาพสูง (n = 30)		คุณภาพต่ำ (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เนื้อหาสาระที่จัดให้ไม่น่าสนใจและมีประโยชน์น้อย	6	54.55	5	45.45
2. ระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป ทำให้เข้าใจได้สัวย	15	51.72	14	46.28
3. จุดมุ่งหมายในการอบรมไม่ชัดเจน	7	53.84	6	46.16
4. การอบรม สัมมนา ทำอย่างไม่ค่อยเนื่อง	13	54.17	11	45.83
5. วิทยากรมีความรู้และประสบการณ์น้อย	1	16.67	5	83.33
6. ได้ผล ไม่คุ้มค่าที่ต้อง เสียเงินด้วยตนเอง	2	22.22	7	77.78
7. ขาดการติดตามผลการอบรม	2	100.00	-	-
8. วิทยากรถ่ายทอดไม่เป็น พูดย่อยไม่น่าสนใจ	-	-	1	100.00
9. การอบรมย่อย ๆ ทำให้เสียเวลาเรียนของเล็ก	1	100.00	-	-
10. ผู้เข้ารับการอบรมขาดความตั้งใจจริง ทำให้ขบวนการกลุ่มไม่ได้ผล	1	100.00	-	-
11. ได้รับประโยชน์มาก	3	60.0	2	40.00

จากตาราง 26 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า ครูจำนวนมากที่สุดของทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป และความเห็นที่มารองลงมาคือ การอบรม สัมมนา ทำอย่างไม่ค่อยเนื่อง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันเกือบทุกเรื่อง

และมี 3 เรื่องที่ครูที่มีคุณภาพทำจำนวนมากกว่าครูที่มีคุณภาพสูงมีความเห็นว่า วิทยากรมีความรู้ และประสบการณ์น้อย ได้ผลไม่คุ้มค่าที่ต้องเสียเงินด้วยตนเองและวิทยากรถ่ายทอดไม่เป็นและ พูดไม่น่าสนใจ

จากความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่มแสดงว่า ในการอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถในการสอนนั้น การดำเนินการจัดอบรม สัมมนา ยังไม่สามารถทำให้ครู พัฒนาคุณภาพสูงขึ้นได้ ซึ่งอาจทำให้ครูมีเจตคติไม่ดีต่อการอบรมและสัมมนา ทำให้ครู เบื่อหน่าย ไม่สนใจและไม่ได้รับประโยชน์จากการอบรมตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ในการที่จะพัฒนาคุณภาพ ครูนั้น การพัฒนารูปแบบและวิธีการพัฒนาครูก็จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขด้วยเช่นเดียวกัน

1.3.2 กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูง ครูที่มีคุณภาพต่ำ และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนของครู โดยการพิจารณาจากผลการรวมและค่าคะแนนเฉลี่ยของลำดับที่ของความคิดเห็นของครูและ ศึกษานิเทศก์ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.2.1 ลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนา คุณภาพครูตามความคิดเห็นของครูและศึกษานิเทศก์

ลำดับความสำคัญของกิจกรรม ซึ่งพิจารณาจากผลรวมและค่าคะแนนเฉลี่ยของลำดับที่ ความความคิดเห็นของครูและศึกษานิเทศก์ แสดงรายละเอียดในตาราง 27

ตาราง 27 ลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู

กิจกรรม	ครูคุณภาพสูง (n=30)			ครูคุณภาพต่ำ (n=30)			ศึกษานิเทศก์ (n=30)			รวม (n=90)	
	ผล รวม	$\bar{x}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	$\bar{x}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	$\bar{x}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	ลำดับ ที่
1. การประชุม ก่อนการปฏิบัติ งานทุกภาคเรียน หรือทุกครั้งที่ เริ่มงานใหม่	76	2.53	1	62	2.06	1	64	2.13	1	3	1
2. การประชุม ปรึกษาหารือ	83	2.76	2	68	2.26	2	95	3.16	2	6	2
3. การเชิญวิทยากร มาบรรยาย อภิปรายหรือ แสดงปาฐกถา	175	5.83	8	131	4.36	4	219	7.30	7	19	6
4. จัดให้มีห้องสมุด สำหรับครู	173	5.76	7	161	5.36	6	189	6.30	5	18	5
5. การอบรมสัมมนา	161	5.36	4	119	3.96	3	190	6.33	6	13	4
6. การจัดตั้งคณะ กรรมการศึกษา เฉพาะเรื่อง	194	6.46	9	187	6.23	7	255	8.50	10	26	9
7. การประชุม ปฏิบัติการ	135	4.50	3	132	4.40	5	119	3.96	3	11	3

ตาราง 27 (ต่อ)

กิจกรรม	ครูคุณภาพสูง (n=30)			ครูคุณภาพต่ำ (n=30)			ศึกษานิเทศก์ (n=30)			รวม (n=90)	
	ผล รวม	$\bar{X}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	$\bar{X}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	$\bar{X}$	ลำดับ ที่	ผล รวม	ลำดับ ที่
8. การเยี่ยมห้อง เรียนเพื่อสังเกต											
การสอน	172	5.73	6	202	6.73	10	169	5.63	4	20	7
9. การดูงาน	204	6.80	10	137	6.23	7	237	7.90	9	26	9
10. การสาธิต											
การสอน	169	5.63	5	188	6.26	9	219	7.30	7	21	8
11. การให้คำแนะนำ	282	9.40	12	247	8.23	11	300	10.0	11	34	11
12. การสนับสนุนให้ เขียนบทความ											
ทางวิชาการ	252	8.40	11	256	8.53	12	322	10.73	12	35	12
13. การจัดทำ จดหมายข่าว วารสารหรือ หนังสือ เผยแพร่ ความรู้ต่าง ๆ	284	9.46	13	278	9.26	13	329	10.96	13	39	13

จากตาราง 27 เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ควรจัดตามความคิดเห็น

ของครูและศึกษานิเทศก์ ปรากฏว่ากิจกรรมทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด และ

จัดลำดับให้มีความสำคัญมากที่สุด 2 กิจกรรมตามลำดับคือ การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงาน
ทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่มีเริ่มงานใหม่ และการประชุมปรึกษาหารือ สำหรับกิจกรรมที่มีความ
เห็นสอดคล้องกันทั้งสามกลุ่มและจัดลำดับให้มีความสำคัญน้อยที่สุดมี 1 กิจกรรม คือ การจัด
ทำจดหมาย วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมปรากฏว่า กิจกรรมที่ควรจัดมากที่สุด คือ
การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน หรือทุกครั้งที่มีเริ่มงานใหม่ และกิจกรรมที่ควรจัด
น้อยที่สุดคือ การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ

1.3.2.2 กิจกรรมที่ครูและศึกษานิเทศก์มีความคิดเห็น
สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของ 4 ลำดับแรก 5 ลำดับปานกลาง และ
4 ลำดับสุดท้าย ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นแสดงรายละเอียดในตาราง 28

ผู้สังเกตความคิดเห็น	4 ลำดับแรก	ความคิดเห็น	4 ลำดับสุดท้าย
ครูผู้สอนชั้นสูง	1. การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่เริ่มงานใหม่ 2. การประชุมปรึกษาหารือ 7. การประชุมปฏิบัติการ 5. การอบรมสัมมนา	10. การสาธิตการสอน 8. การเยี่ยมห้องเรียนเพื่อสังเกตการสอน 4. จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู 3. การเชิญวิทยากรมาบรรยายอภิปรายหรือแสดงปาฐกถา 6. การจัดตั้งกรรมการติดตามค่าเฉพาะเรื่อง	9. การดูงาน 12. การสนับสนุนให้เขียนบทความทางวิชาการ 11. การศึกษาต่อ 13. การจัดทำหมายข่าววารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ
ครูผู้สอนชั้นต่ำ	1. การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่เริ่มงานใหม่ 2. การประชุมปรึกษาหารือ 5. การอบรมสัมมนา 7. การประชุมปฏิบัติการ	3. การเชิญวิทยากรมาบรรยายอภิปรายหรือแสดงปาฐกถา 4. การจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู 10. การสาธิตการสอน 6. การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามค่าเฉพาะเรื่อง 8. การเยี่ยมห้องเรียนเพื่อสังเกต	9. การดูงาน 11. การศึกษาต่อ 12. การสนับสนุนให้เขียนบทความวิชาการ 13. การจัดทำหมายข่าววารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ

ผู้แสดงความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	4 ลำดับแรก	5 ลำดับกลาง	4 ลำดับสุดท้าย
ศึกษานิเทศก์	1. การประชุมเพื่อก่อนการปฏิบัติงาน ทุกภาคเรียนหรืออยู่ครั้งหนึ่งเริ่ม งานใหม่ 2. การประชุมสรุปการทำงานหรือ 7. การประชุมปฏิบัติการ 8. การเยี่ยมห้องเรียนเพื่อ สังเกตการสอน	4. จัดให้ห้องสมุดสำหรับครู 5. การอบรม สัมมนา 3. การเชิญวิทยากรมา บรรยาย อภิปราย หรือ แสดงปาฐกถา 10. การสาธิตการสอน 9. การดูงาน	6. การจัดตั้งกรรมการค้นคว้า เฉพาะเรื่อง 11. การศึกษาค้นคว้า 12. การสนับสนุนให้เขียนบทความ ทางวิชาการ 13. การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ ต่าง ๆ

จากตาราง 28 ปรากฏว่ากิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสอน ที่สอดคล้องกันตามความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูง ครูที่มีคุณภาพต่ำ และศึกษานิเทศก์ โดยพิจารณาความสอดคล้องตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ในแต่ละลำดับของความสำคัญ ดังนี้

1. กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันในกลุ่มความสำคัญ 4 ลำดับแรก ตามลำดับความสอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่

- 1.1 การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่เริ่มงานใหม่
- 1.2 การประชุมปรึกษาหารือ
- 1.3 การประชุมปฏิบัติการ
- 1.4 การอบรมสัมมนา

ดังนั้นกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมดังกล่าวในข้อ 1 จึงนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาครูมากที่สุด ทั้งนี้โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพการณ์

2. กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันในกลุ่มความสำคัญ 5 ลำดับกลาง ตามลำดับความสอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่

- 2.1 จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู
- 2.2 การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถา
- 2.3 การสาธิตการสอน
- 2.4 การจัดตั้งคณะกรรมการกันค้ำว้าเฉพาะเรื่อง

กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมดังกล่าวในข้อ 2 เป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการพิจารณาจัดเป็นลำดับรองลงมา หากไม่สามารถจะจัดกิจกรรมในข้อ 1 ดังกล่าวได้แล้ว

3. กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันในกลุ่มความสำคัญ 4 อันดับสุดท้าย ตามลำดับความสอดคล้องกันมากที่สุด ดังนี้

- 3.1 การศึกษาต่อ
- 3.2 การสนับสนุนให้เขียนบทความทางวิชาการ

3.3 การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ

3.4 การจัดงาน

กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมดังกล่าวในข้อ 3 เป็นกิจกรรมที่ควรพิจารณาจัดเป็นอันดับสุดท้าย ตามความเหมาะสมและความจำเป็นและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพครู

2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

จากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 พบว่ามีคุณลักษณะ 4 ด้าน ที่สามารถจำแนกความแตกต่างของคุณภาพครู ออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ ตามลำดับความสำคัญคือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย และการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครู พบว่า คุณลักษณะอีก 2 ด้าน คือ อุทิศการดำเนินงานครู และบุคลิกภาพ ก็สามารถจำแนกคุณภาพครู ที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนต่างกันได้ด้วย และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน จากการวัด และประเมินตนเองของกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่ามีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ดังกล่าวแล้ว ของครูที่มีคุณภาพต่ำให้สูงขึ้นตามลำดับก่อน - หลัง ของความสำคัญ

และเพื่อเป็นการค้นหาข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำในการวิจัยตอนที่ 3 และนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู เพื่อให้การจัดทำแผน สมบูรณ์เหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ด้วย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ชื่อแทน

แผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

2. สภาพปัจจุบันและปัญหา

เนื่องจากผลการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูประถมศึกษา พบว่า ครูยังก้อยคุณภาพและจำเป็นจะต้องทำการพัฒนา และผลจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ข้อค้นพบ ที่เป็นการสนับสนุนผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นว่า ครูประถมศึกษาจะต้องทำการพัฒนาให้มี คุณภาพสูงขึ้นในเรื่องต่อไปนี้คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย และการพัฒนา ชุมชน นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูซึ่งเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ให้ข้อค้นพบว่าคุณลักษณะที่ทำให้ครูมีคุณภาพต่างกันนั้น แตกต่างกัน ออกไปตามข้อมูลพื้นฐานของครูดังนี้

1. เพศ จากการศึกษเกี่ยวกับเพศของครูที่มีคุณภาพต่างกัน พบว่า มีคุณลักษณะ 2 ด้านที่สามารถจำแนกครูชายและครูหญิงออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำได้ตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม

2. อายุ จากผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีอายุในระดับต่าง ๆ กัน มีคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูได้ต่างกันออกไปดังนี้

2.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูอายุ 25 - 30 ปี ออกเป็นกลุ่มครูที่มี คุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 1 ด้านคือ ความรู้ในวิชาชีพ

2.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูอายุ 31 - 40 ปี ออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูง และต่ำ มี 4 ด้านตามลำดับคือ วินัย ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนา ชุมชน

2.3 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูอายุ 41 - 50 ปี ออกเป็นครูที่มี คุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 3 ด้านตามลำดับคือ อุดมการณ์และวิญญานครู การพัฒนาชุมชน และวินัย

2.4 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 3 ด้านตามลำดับคือ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม และความรู้ในวิชาชีพ

3. วุฒิทางการศึกษา คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มีดังต่อไปนี้

3.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูประถมศึกษาวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 5 ด้านตามลำดับคือ อุทุมการณ์และวิญญานครู คุณธรรม และจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิกภาพ

3.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูประถมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 4 ด้านตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ วินัย คุณธรรม และจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน

4. ประสบการณ์ในการสอน คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำมีดังต่อไปนี้

4.1 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 2 ด้านตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ และวินัย

4.2 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 5 ด้านตามลำดับคือ วินัย บุคลิกภาพ ความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม

4.3 คุณลักษณะที่สามารถจำแนกครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี ออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มี 1 ด้าน คือ อุทุมการณ์และวิญญานครู

ดังนั้น คุณลักษณะอีก 2 ด้าน คือ อุทุมการณ์และวิญญานครูกับบุคลิกภาพ จึงต้องได้รับการพัฒนาด้วย นอกจากนั้นจากผลการวิจัยในตอนที 3. ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ พบว่า ปัจจัยที่มีแนวโน้มที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ มีดังนี้

1. ครูเพศชาย
2. ครูที่มีอายุน้อย (ต่ำกว่า 30 ปี) และมีอายุมาก (มากกว่า 50 ปี)
3. ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนนาน (มากกว่า 26 ปี)
5. ครูที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย และมีโรคประจำตัว
6. ครูที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบมาก
7. ครูที่มีรายได้น้อย และไม่เพียงพอจากรายจ่าย
8. ที่พักอาศัยที่อยู่ไกลจากโรงเรียน
9. ปัญหาในการปฏิบัติงานไม่สะดวกหรือคล่องตัว
10. โอกาสในการให้ความรู้ โดยการค้นคว้าทางวิชาการหรือเข้ารับการอบรม
สัมมนา มีไม่บ่อยนัก แม้ว่าจะเคยเข้ารับการอบรมทุกคนก็ตาม
11. การจัดอบรมหรือสัมมนาที่ไม่สะดวกให้ประโยชน์แก่ครูได้อย่างเต็มที่

จากการค้นพบดังได้กล่าวแล้วข้างต้นแสดงว่า มีองค์ประกอบและปัจจัยหลายประการของครูประถมศึกษาที่จะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะจากผลการวิจัยในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 และนอกจากนี้จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครู ทำให้ได้ข้อควรพิจารณาว่าในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษานั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการที่หน้าจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะในเรื่องของ เพศ อายุ วุฒิต่างทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนของครูนั้น จะต้องนำไปพิจารณาเลือกบุคคลหรือครูที่จะทำการพัฒนาให้เหมาะสมหรือตรงกับคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ยังค้อยหรือขาดอยู่ ในขณะที่เกี่ยวข้องกันก็จำเป็นจะต้องพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อค้นพบในการวิจัยตอนที่ 3 ควบคู่กันไปด้วย การพัฒนาคุณภาพครูจึงจะบรรลุตามเป้าหมาย

สำหรับวิธีการหรือกิจกรรมที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่ม ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอได้ข้อสรุปกิจกรรมที่ควรจัดพัฒนาคุณภาพครู ตามลำดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังนี้

1. การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน หรือทุกครั้งที่มีเริ่มงานใหม่
2. การประชุมปรึกษาหารือ
3. การประชุมปฏิบัติการ
4. การอบรมสัมมนา
5. การจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู
6. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถา
7. การสาธิตการสอน
8. การจัดตั้งคณะกรรมการค้นคว้าเฉพาะเรื่อง

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3. นโยบายการพัฒนาคุณภาพครู

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์นโยบายในการพัฒนาคุณภาพครู จากเอกสารที่เป็นแผนการปฏิบัติงานพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 แผนการพัฒนาคูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกรมการฝึกหัดครู และแผนการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ตลอดจนผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ เพื่อมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาคุณภาพครูได้ ดังนี้

3.1 เร่งปรับปรุงการจัดการบริการด้านสวัสดิการในเรื่อง เศรษฐกิจของครู ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในเรื่องการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครู รวมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสูงขึ้น

3.2 เร่งรัดพัฒนาครูประถมศึกษาในทุกรูปแบบให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานในอาชีพครู ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม อุทิศการณและวิญญาณครู

มีบุคลากรที่ดี มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ตลอดจนมีบทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชน โดยทำหน้าที่เป็น ศูนย์บริการทางวิชาการ ทางด้านอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม นันทนาการ และข่าวสารแก่ชุมชน

3.3 เร่งปรับปรุงระบบ และรูปแบบของการให้การศึกษาอบรมสัมมนาเพื่อ
เพิ่มพูนคุณวุฒิ วิทยฐานะ และพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้มี
ประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 จัดดำเนินการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในทุกรูปแบบ เพื่อให้ครูมีคุณภาพ
ในการปฏิบัติงานสูงขึ้น รวมทั้งสนับสนุนและดำเนินการที่จะลดภาระหน้าที่อื่น ๆ ให้น้อยลง
ขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้มีเวลาศึกษาค้นคว้า พัฒนาความรู้และความสามารถของตนเอง
ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็น

3.5 จัดอบรมผู้บริหาร ทั้งระดับหน่วยงานและในระดับโรงเรียน และ
ศึกษานิเทศก์ เพื่อเร่งปรับปรุงระบบการบริหาร และการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
โดยเน้นให้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้แผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการ
นิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างมีระบบ นำวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้
ในการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการ

4. วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครู

จากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ตลอดจนนโยบายในการพัฒนาคุณภาพครู
ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาคุณภาพครูไว้ดังนี้คือ

เพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จ
ตามนโยบาย และจุดมุ่งหมายของการจัดการประถมศึกษาในช่วงปีพุทธศักราช 2530 - 2540
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะของแผนพัฒนาคุณภาพครูมีดังต่อไปนี้

4.1 เพื่อเพิ่มพูนขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูให้สามารถปฏิบัติงาน
อย่างเต็มความรู้ความสามารถ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.2 เพื่อให้ครูประถมศึกษาได้รับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย ตลอดจนสวัสดิการในด้านการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน อุทิศตนและวินยาศรัย และบุคลิกภาพ อันจะทำให้ครูมีคุณภาพสูงขึ้น

4.4 เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการ ในการอบรม สัมมนา แก่ครูประถมศึกษา ให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดในการเพิ่มพูนวุฒิและความรู้ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงานสอน

4.5 เพื่อสร้างโอกาสให้แก่ครูประถมศึกษาในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของตนให้มีคุณภาพสูงสุด

4.6 เพื่อส่งเสริมสถานภาพในการดำรงชีวิตของครูประถมศึกษาให้สูงขึ้น ตลอดจนได้รับการยกย่องนับถือ และเชิดชูเกียรติ จากบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างภาคภูมิใจ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.7 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน

4.8 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน โดยเน้นการวางแผน การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลงาน/โครงการ ตลอดจนการนิเทศภายในโรงเรียน

4.9 เพื่อเพิ่มสมรรถภาพของผู้บริหารด้านความรู้ ทักษะ เจตคติในการบริหารงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนชุมชน

5. เป้าหมายในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครู

ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ดังนี้

5.1 กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาโดยใช้แผนที่จัดทำขึ้นนี้คือ

5.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ

5.1.2 ครูประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในการพิจารณาเลือกครูเพื่อพัฒนาคุณภาพตามแผนนั้นต้องคำนึงถึง
สิ่งที่ควรพิจารณา ก่อน - หลัง ตามลำดับความสำคัญด้วย อนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาได้นำ
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูมาเป็นข้อจำกัดหรือข้อสนับสนุน และตรวจสอบความเป็นไปได้
ของการใช้แผนเพื่อพัฒนาคุณภาพครูในครั้งนี้ ดังนั้นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา
คุณภาพครูประถมศึกษาสำหรับแผนพัฒนาคุณภาพครูจึงพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐาน และได้กำหนด
กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ดังนี้

5.1.2.1 แผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครู กลุ่มเป้าหมายที่ควร
ได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนที่ ตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง คือ ครูชาย ครูหญิง
ครูที่มีอายุ 25 - 30 ปี ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี
(ความสำคัญลำดับที่ 1) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ
มากกว่า 50 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 3)

5.1.2.2 แผนพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม กลุ่มเป้าหมายที่
ควรได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนที่ ตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง คือ ครูชาย
ครูหญิง และครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี
และครูที่มีวุฒิปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 3) และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน
11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 5)

5.1.2.3 แผนพัฒนาอุดมการณ์และวิญญาณครู กลุ่มเป้าหมายที่
ควรได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนที่ ตามลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี
ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี (ความสำคัญ
ลำดับที่ 1)

5.1.2.4 แผนพัฒนาการพัฒนาชุมชน กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนนี้ ตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง คือ ครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 4)

5.1.2.5 แผนพัฒนาวินัย กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนนี้ ตามลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 1)

5.1.2.6 แผนพัฒนาบุคลิกภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการพิจารณาให้พัฒนาตามแผนนี้ ตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง คือ ครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) และครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 5)

สำหรับการพัฒนาเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัว สถานภาพครอบครัว สภาพการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาในตอนต้น 3 นั้น กลุ่มเป้าหมายคือ ครูประถมศึกษาที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทุกคน

5.2 เป้าหมายด้านปริมาณ

5.2.1 ครูประถมศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ

5.2.2 ครูประถมศึกษาทุกคนมีสถานภาพในการดำรงชีวิตดีขึ้น ตลอดจนได้รับการยกย่องนับถือเชิดชูเกียรติจากบุคคลต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น

5.2.3 ผู้บริหารโรงเรียน ได้รับการอบรม สัมมนา หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ ทุกคน

5.3 เป้าหมายด้านคุณภาพ

5.3.1 ครูประถมศึกษาทุกคนมีคุณภาพสูงขึ้นและสามารถปฏิบัติงานสอนได้ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายของการประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ครูประถมศึกษาทุกคนมีสถานภาพในการดำรงชีวิตและได้รับการยกย่องนับถือ เชิดชูเกียรติจากบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

5.3.3 ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนที่ได้รับการพัฒนาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. สิ่งที่ต้องพัฒนาตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง

คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความแตกต่างของครู 2 กลุ่ม คือ ครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ที่เป็นผลจากการวิจัยในชั้นตอนที่ 1 และ 2 และผู้วิจัยนำไปเป็นเนื้อหาในการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีดังต่อไปนี้

6.1 ความรู้ในวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้ด้านการแนะแนว ความรู้ด้านการพัฒนา และความรู้ด้านวิชาชีพ

6.2 คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักความดีที่ครูยึดถือเป็นหลักประจำใจสำหรับเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความดีต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับ และเกิดความพึงพอใจจากสังคมส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ความเมตตา - กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความอดทน อดกลั้น และความซื่อสัตย์สุจริต ความประพฤติตามศีลธรรมจรรยา สติ - ปัญญา การรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ และความยุติธรรม ไม่ลำเอียง

6.3 การพัฒนาชุมชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาชุมชน ให้ความเจริญก้าวหน้าเป็นชุมชนที่สงบสุข ซึ่งประกอบด้วย การมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของสังคม และการมีวิธีการสื่อสารเรื่องราวของโรงเรียน และเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

6.4 วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นข้อบังคับให้ครูซึ่งอยู่ในสังคมเดียวกันปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะนำไปสู่ความ

สงบสุขของสังคมโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย การรักษาชื่อเสียงไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติน่า
การมีวินัยในตนเอง การทำงานโดยมีการวางแผน ตรวจสอบงาน และมีการปรับปรุงงาน
อยู่เสมอ และการปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาบรรณ

6.5 อุดมการณ์และวิญญาณครู หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อที่
ครูยึดถือ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ มีความรู้สำนึก มีสภาพจิตใจที่
มุ่งมั่นต่อการเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา ซึ่งประกอบด้วย
การมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเอาใจใส่เป็นเพื่อนกับเด็ก ให้ความช่วยเหลือเด็กด้วยความเต็มใจ
และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู มีความศรัทธา มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพ อดทน ไม่เบื่อง่ายต่อ
การสอน รู้หน้าที่ รู้สึกรักในความเป็นครู อุทิศเวลากำลังกายและสติปัญญาให้แก่งานครู

6.6 บุคลิกภาพ หมายถึง กริยาท่าทาง และพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งด้าน
ร่างกาย วาจา และจิตใจ อันเป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ซึ่งประกอบด้วย การมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง กริยาวาจาดี ท่าทางสง่าผ่าเผย มีอารมณ์ขัน
คล่องแคล่วว่องไว และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใจกว้าง มีเหตุผล ยอมรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เคารพในสิทธิความเชื่อและการกระทำของผู้อื่น
สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูกวิพากษ์
วิจารณ์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

นอกจากคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วในตอนต้น ผลการวิจัยถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ ในการวิจัยชั้นตอนที่ 3 ซึ่งจะเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพล
ต่อการที่ครูมีคุณภาพต่ำ ซึ่งเป็นข้อที่ควรคำนึงถึงและนำมาเป็นปัจจัยที่ต้องทำการพัฒนาในแผน
พัฒนาคุณภาพครูด้วย ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งได้แก่

6.7 สถานภาพส่วนตัวครู ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์
ในการสอนของครู และสุขภาพร่างกาย

6.8 สถานภาพครอบครัว ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้และ
รายจ่ายของครอบครัว สภาพที่อยู่อาศัย

6.9 สภาพการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย สภาพการบริหาร การเฝ้าหาความรู้
รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

7. วิธีการพัฒนาคุณภาพครู

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กิจกรรมหรือวิธีการที่จะใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูประเภทศึกษา
จากความคิดเห็นของครูที่มีคุณภาพสูง ครูที่มีคุณภาพต่ำ และศึกษานิเทศก์ ซึ่งสรุปวิธีการที่เป็น
ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน นำมาเป็นวิธีการในการพัฒนาคุณภาพครูได้ดังนี้

7.1 จัดการปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน หรือทุกครั้งที่จะเริ่มงานใหม่
แก่ครูที่บรรจุใหม่และครูประจำการทุกคน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจระเบียบ กฎเกณฑ์ การบริหาร
งานของโรงเรียน เข้าใจงานและทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานหน้าที่สำหรับ
ปีการศึกษาใหม่ ตลอดจนทราบปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

7.2 จัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมความรู้ของครู
เช่น ครูใหญ่อาจเล่าความเคลื่อนไหวทางวิชาการที่ได้รับมาจากอำเภอหรือจังหวัดให้ครูฟัง
แบ่งหน้าที่ให้ครูแต่ละคนอ่านบทความที่น่าสนใจในหนังสือพิมพ์ วารสารทางวิชาการ และนำมา
พูดในที่ประชุมครู หรือถ้ามีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ตรงกับความต้องการ
มาเยี่ยมโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรเพื่อพูดให้ครูฟัง

7.3 จัดการประชุมปฏิบัติการ (workshops) ก่อนเปิดภาคเรียนระหว่างปิด
ภาคเรียน ในวันสุดสัปดาห์ หรือสองสัปดาห์ต่อครั้ง ตลอดปีตามความเหมาะสม เพื่อสนองความ
ต้องการด้านวิชาการแก่ครู และสนับสนุนด้านการเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้กับครูที่มาประชุม
ด้วย

7.4 จัดการอบรม หรือสัมมนาแก่ครู เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะในการปฏิบัติงาน
สอนเฉพาะอย่าง เช่น เมื่อโรงเรียนหรือสถาบันต้องการให้ครูเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนอย่างใด
อย่างหนึ่ง หรือต้องการให้ครูมีความรู้เฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ความรู้ในการออก
ข้อสอบ เป็นต้น

7.5 จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู เพื่อเป็นการส่งเสริมการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ จะช่วยให้ครูมีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนควรจัดหาหนังสือ และวารสารทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ไว้สำหรับครู ได้ค้นคว้าหาความรู้

7.6 จัดให้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปรายหรือแสดงปาฐกถาในหัวข้อที่น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับอาชีพครู นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสฟังปาฐกถา การบรรยายและการอภิปราย ที่หน่วยราชการและองค์กรต่าง ๆ ได้จัดให้มีขึ้นเสมอ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา

7.7 จัดให้มีการสาธิตการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของครูด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น

7.8 จัดให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือคณะกรรมการให้มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อช่วยให้ครูมีความรู้ในเรื่องนั้นมากยิ่งขึ้น

8. การนำแผนพัฒนาคุณภาพครู ไปปฏิบัติ

เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้นพบว่ามีคุณลักษณะต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน อุทิศตนและวิญญานครู และบุคลิกภาพ รวมทั้งปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัวของครู สถานภาพครอบครัว และการปฏิบัติงาน ของครูประถมศึกษา บางคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพครู ดังได้เสนอไปแล้ว และเพื่อเป็นแนวทางในการนำแผนพัฒนาคุณภาพครู ประถมศึกษาไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนย่อยเพื่อพัฒนาคุณภาพครูโดยเลือกทำแผนพัฒนาคุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ที่ควรพัฒนาครูเพียง 1 แผน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะอื่น ๆ ต่อไป คุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ความรู้ในวิชาชีพครู มีรายละเอียดของแผนพัฒนาดังนี้

8.1 ชื่อแผน

แผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครูประถมศึกษา

8.2 สภาพปัจจุบันและปัญหา

ด้วยปัจจุบันนี้ เป็นที่กล่าวกันอย่างกว้างขวางทั้งในวงการศึกษาและทางสื่อมวลชน เกี่ยวกับคุณภาพของเยาวชนในระดับประถมศึกษายังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา และยังไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนยังมีคุณภาพไม่เป็นที่น่าพอใจในการดำเนินการสอน จึงจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพของประชากรของประเทศ อันหนึ่งการที่ครูจะสอนดีมีคุณภาพนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบหลายประการที่เกี่ยวข้องด้วย องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ความรู้ของครู ซึ่งเป็นที่ตระหนักและยอมรับจากนักการศึกษาทั่วไป ตลอดจนจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่พบว่าความรู้เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับครู ดังนั้น จึงมีการสร้างเสริมและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูอยู่เสมอและตลอดมา เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ความรู้ในวิชาชีพของครู เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุด จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพครูให้สูงขึ้นจนสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงสุด ดังนั้น จึงได้จัดทำแผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพครูให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไป

8.3 วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเสริมและเพิ่มพูนความรู้ของครูประถมศึกษาให้มีความรู้เพียงพอเพียงในการนำไปปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยให้ครูมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

8.3.1 ความรู้ในวิชาที่สอน

8.3.2 ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู

8.3.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

8.3.4 ความรู้ด้านการแนะแนว

8.3.5 ความรู้ด้านการพัฒนา

8.3.6 ความใฝ่รู้

8.4 เป้าหมาย

เป้าหมายของแผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพคือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพที่เกี่ยวกับความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้ด้านการแนะแนว ความรู้ด้านการพัฒนา และความใฝ่รู้ ให้แก่ครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจนสามารถนำไปประกอบ การปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาตามแผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครั้งนี้คือ ครูประถมศึกษาที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ควรได้รับการพิจารณาเลือกให้พัฒนาตามแผนนี้ ตามลำดับ ความสำคัญก่อน - หลัง ดังนี้คือ

8.4.1 ลำดับแรก ได้แก่ ครูชาย และครูหญิง ที่มีอายุ

25 - 30 ปี ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี

8.4.2 ลำดับที่สอง ได้แก่ ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี

8.4.3 ลำดับที่สาม ได้แก่ ครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และครูที่มี

ประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี

8.5 แนวทางดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผน จึงกำหนดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ

ดังนี้

8.5.1 การปฐมนิเทศครูในแต่ละจังหวัด ก่อนเปิดภาคเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับแนวนโยบาย และการปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไป บทบาทภาระหน้าที่ของครูในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการปฏิบัติตนในสถานภาพต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติงาน

นอกจากการปฐมนิเทศในระดับจังหวัดแล้ว โรงเรียนควรจัดการปฐมนิเทศแก่ครูทุกคน ก่อนเริ่มปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน โดยเน้นในเรื่องความเป็นครูนั้นจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในด้านความรู้ที่จะถ่ายทอดแก่นักเรียนนั้น ครูจำเป็นต้องมีความรู้

ในเรื่องใดบ้างอย่างถูกต้อง และมากพอต่อการนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำนวน
 มากได้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่ครูในการศึกษาค้นคว้าและเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

8.5.2 การประชุมปรึกษาหารือ จัดการประชุมครูในโรงเรียนหรือกลุ่ม
 โรงเรียนระหว่างครูที่สอน ในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน สอนชั้นเดียวกัน หรือระดับเดียวกัน
 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้อาจเชิญวิทยากรมาบรรยายให้
 ความรู้เฉพาะเรื่อง ความรู้ในวิชาชีพ ตามประเด็นต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ครูซักถามความรู้
 ความเข้าใจอย่างเต็มที่

8.5.3 การประชุมปฏิบัติการ ดำเนินการประชุมปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มพูน
 ความรู้ด้านวิชาชีพแก่ครูที่มีคุณภาพต่ำในเรื่องเกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ความรู้เกี่ยวกับ
 หลักสูตร ความรู้ด้านการแนะแนว และความใฝ่รู้

8.5.4 การอบรมหรือสัมมนา จัดการอบรมหรือสัมมนาในระยะสั้น ดำเนินการ
 อบรมหรือสัมมนาในระยะสั้น ๆ เพื่อให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับ ความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้
 เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ความรู้ด้านการแนะแนว ความรู้ด้านการพัฒนา และ
 เรื่องความใฝ่รู้

8.6 งบประมาณ งบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพครู ใช้
 งบประมาณของแผ่นดิน ของกลุ่มโรงเรียน อำเภอ และจังหวัด

8.7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบใน
 การดำเนินงานตามแผน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการ
 ฝึกหัดครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กรมวิชาการ
 มหาวิทยาลัยที่ผลิตครู ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการใช้และการพัฒนาครู

อนึ่งในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพครูนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว
 จำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนในการที่จะนำไปปฏิบัติ รวมถึงการดำเนิน
 งานในเรื่องงบประมาณ การบริหารบุคคลและการติดตามและประเมินผลด้วย

8.8 การประเมินผล คำเเนินการประเมินผลการดำเนินงานตลอดโครงการ โดยการประเมินระหว่างการทำงานตามแผน และประเมินผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นตามแผน ทั้งนี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบทำการประเมินผล หรือให้หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ประเมินผล

8.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำทุกคนจะมีความรู้ในวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำหรับครูที่มีคุณภาพสูงอยู่แล้วก็จะได้รับการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษาในครั้งนี้ สรุปขั้นตอนการวิจัยและผลของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่ทำให้ครูประถมศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดมุ่งหมายในการจัดการประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ และเพื่อจัดลำดับความสำคัญของคูณลักษณะเหล่านั้น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาซึ่งดำเนินการศึกษาดังนี้

1. วิเคราะห์หาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาจากผลการศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คุณภาพของครู บทบาท ภาระหน้าที่ และคูณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ ร่วมกับการสัมภาษณ์ครูคุณวุฒิที่มีบทบาทหน้าที่และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติเกี่ยวกับ บทบาท ภาระหน้าที่ และคูณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ จำเป็นจะต้องมี ผลการวิเคราะห์ได้คูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา 7 ด้าน คือ ความรู้ ความสามารถในการสอน การพัฒนาชุมชน อุคมการณ์และวิญญาณครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัย และบุคลิภาพ

2. วิเคราะห์หาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่จำเป็นจะต้องมี

ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการของเทคนิคเดลไฟ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ และสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยพิจารณาเลือกจากหน่วยงานต่อไปนี้ คือ หน่วยงานที่ผลิตครู หน่วยงานที่ใช้ครู และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 20 คน ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จำนวน 3 รอบ โดยที่ในรอบแรกสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะและรายละเอียดของคุณลักษณะแต่ละด้าน แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ดังกล่าวแล้วในตอนต้น สรุปเป็นรายละเอียดของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาจำนวน 6 ด้าน นำคุณลักษณะดังกล่าวไปสร้างเป็นแบบสอบถาม ตามความจำเป็นของรายละเอียดของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกระดับของความจำเป็นในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3

2.2 วิเคราะห์คำตอบในรอบที่ 3 โดยการหาค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบน ใช้ค่าสถิติทั้งสองนี้ กำหนดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกระดับความจำเป็นของรายละเอียดของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดจำนวน 33 รายการ แล้วนำไปดำเนินการวิจัยในตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษากออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงกับครูที่มีคุณภาพต่ำ และจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะเหล่านั้น ซึ่งดำเนินการศึกษาดังนี้

1. สร้างเครื่องมือวัดคุณภาพครูประถมศึกษา โดยครอบคลุมรายละเอียดของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ที่เป็นผลจากการวิจัยในตอนที่ 1 ลักษณะของเครื่องมือ มี 2 ประเภท คือ แบบทดสอบและแบบสอบถาม ชนิดให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้

ในวิชาชีพ แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์และวินัยครู และ
แบบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติ ซินมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ แบบวัดการพัฒนา
ชุมชน วินัย และบุคลิกภาพ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 332 คน เป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพ
สูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำนวนกลุ่มละ 166 คน

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มแบบเลือกตัวแปร
เข้าไปในสมการขั้นละตัวแปร (Stepwise Discriminant Analysis)

ตอนที่ 3 เป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ และ
การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว
และสภาพการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา แล้วนำไปสอบถามครู ซึ่งสุ่มจากครูที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างเดิม ที่ใช้ในการวิจัยในตอนต้น 2 จำนวนกลุ่มละ 30 คน รวมทั้งสอบถามความคิดเห็น
เกี่ยวกับวิธีการหรือกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาและจากศึกษานิเทศก์
จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 30 คน

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ โดยการพิจารณาจากค่า
ความถี่ และค่าร้อยละของคำตอบ และวิเคราะห์ความสอดคล้องของความเห็นของศึกษานิเทศก์
กับความเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการหรือกิจกรรม ที่ควรจัดเพื่อพัฒนาความรู้ในวิชาชีพของครู

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาครู โดยการสังเคราะห์นโยบายการพัฒนาครู
จากเอกสารที่เป็นแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวโน้มนการพัฒนา
ครูในอนาคต ซึ่งได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2530 - 2534) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2540) ของ
กรมศึกษาธิการ และแผนการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครู โดยการวิเคราะห์จาก ผลการวิจัยในตอนทั้ง 2 และ 3 ร่วมกับการศึกษานโยบายในการพัฒนาครูของหน่วยงาน ต่าง ๆ

3.3 กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพครู โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ในการพัฒนาครู จากเอกสารและจากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของ ศึกษานิเทศก์ และความเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการหรือกิจกรรมที่ควรจัดในการพัฒนาความรู้ใน วิชาชีพครู

3.4 การนำแผนพัฒนาคุณภาพครูไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้เสนอแผนพัฒนาคุณภาพครู เพื่อเป็นแบบหรือแนวทางในการนำไปปฏิบัติ โดยการเสนอแผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ ซึ่งเป็น คุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ในการจำแนกคุณภาพของครู โดยการบรรยายตาม โครงสร้างของแผน ตามลำดับดังนี้ ชื่อแผนพัฒนาคุณภาพครู สภาพปัจจุบันและปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน งบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ การประเมินผล ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาคูณาครูประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยตอนที่ 1

ผลการศึกษาคูณาครูที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ปรากฏว่ามีจำนวน 6 ด้าน

ดังนี้

1. ความรู้ในวิชาชีพ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้ด้านการแนะแนว ความรู้ด้านการพัฒนา และความรู้ใฝ่รู้
2. คุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความอดทน อดกลั่น

และควบคุมอารมณ์ได้ ความประพฤติตามศีลธรรมจรรยา สติ - ปัญญา การรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ และความยุติธรรมไม่ลำเอียง

3. อุดมการณ์และวิญญานครู ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก และการมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

4. การพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับความเสียสละเพื่อส่วนรวม และวิธีการสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียน และความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชน

5. วินัย ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ การรักษาชื่อเสียง ความมีวินัยในตนเอง การวางแผน และการปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาครู

6. บุคลิกภาพ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ การมีสุขภาพจิตดี กริยาวาจาดี มีอารมณ์ขัน คล่องแคล่วว่องไว กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใจกว้างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เคารพในสิทธิ ความเชื่อและการกระทำของผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ผลการวิจัยตอนที่ 2

1. ผลจากการวิเคราะห์ระดับคุณภาพของครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน จากการวัดคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่ามีระดับคุณภาพเท่ากับ 77.78 % ซึ่งกล่าวได้ว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ

2. ผลการศึกษาคคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ ปรากฏว่ามี 4 ด้านเรียงตามลำดับความสำคัญคือ

2.1 ความรู้ในวิชาชีพ

2.2 คุณธรรมและจริยธรรม

2.3 วินัย

2.4 การพัฒนาชุมชน

3. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครู ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน สรุปได้ดังนี้

3.1 เพศ คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มี 2 ด้านเรียงตามลำดับความสำคัญคือ ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม

3.2 อายุ คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำจำแนกตามระดับอายุต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

3.2.1 อายุ 25 - 30 ปี มีคุณลักษณะ 1 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ

3.2.2 อายุ 31 - 40 ปี มีคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ วินัย ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน

3.2.3 อายุ 41 - 50 ปี มีคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ อุทิศการณและวิญญาณครู การพัฒนาชุมชน และวินัย

3.2.4 อายุมากกว่า 50 ปี มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม และความรู้ในวิชาชีพ

3.3 วุฒิทางการศึกษา คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

3.3.1 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มี 5 ด้าน คือ อุทิศการณและวิญญาณครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิกภาพ

3.3.2 วุฒิปริญญาตรี มี 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ วินัย คุณธรรม และจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน

3.4 ประสบการณ์ในการสอน คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

3.4.1 ประสพการณ์ 1 - 10 ปี มี 2 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ และบุคลิกภาพ

3.4.2 ประสพการณ์ 11 - 20 ปี มี 5 ด้าน คือ วินัย บุคลิกภาพ ความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม

3.4.3 ประสพการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี มี 1 ด้าน คือ อุดมการณ์และวิญญานครู

ผลการวิจัยตอนที่ 3

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามัคคุภาพต่ำ มีดังนี้คือ

1.1 สถานภาพส่วนตัว

1.1.1 เพศ ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีแนวโน้มที่จะเป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง

1.1.2 อายุ ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีอายุน้อยคือต่ำกว่า 30 ปี และมีอายุค่อนข้างมากคือ มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

1.1.3 วุฒิทางการศึกษา ครูที่มีคุณภาพต่ำเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

1.1.4 ประสพการณ์ในการสอน ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีประสพการณ์ในการสอนนานจำนวน 26 - มากกว่า 30 ปี

1.1.5 สุขภาพร่างกาย ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว

1.2 สถานภาพครอบครัว

1.2.1 สถานภาพสมรส ครูทั้งสองกลุ่มมีการสมรสแล้วจำนวนเท่ากัน และมีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะมีสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก

1.2.2 รายได้และรายจ่ายของครอบครัว ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มจะมีรายได้น้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง และมีรายจ่ายสูงกว่า ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปในเรื่อง

เกี่ยวกับสังคมและบ้านพักอาศัย สำหรับการเดินทางไปโรงเรียนนั้น ครูทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีบ้านพักใกล้โรงเรียน ใช้เวลาเดินทาง 15 - 20 นาทีเป็นส่วนมาก แต่มีครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนหนึ่ง มีบ้านพักอยู่ไกลต้องใช้เวลาในการเดินทาง $2 - 2\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ซึ่งทำให้เกิดความเหนื่อยอ่อนเพลีย

1.3 สภาพการปฏิบัติงาน

1.3.1 การปฏิบัติงานสอน ครูทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอนใกล้เคียงกัน โดยมีจำนวนชั่วโมงสอนต่ำกว่า 15 - 30 ชั่วโมง ดังนั้น งานสอนปกติจึงไม่น่าจะมีผลต่อการที่ครูมีคุณภาพต่ำ

1.3.2 ภาระงานอื่นนอกจากงานสอน ครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานอื่นน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง โดยที่ครูที่มีคุณภาพสูงจำนวนมากที่สุดปฏิบัติงานอื่น 1 - 5 ชั่วโมง ในขณะที่ครูที่มีคุณภาพต่ำ ไม่มีงานอื่นมากที่สุดจำนวนร้อยละ 71.43 สำหรับจำนวนภาระงานอื่นนั้น ครูที่มีคุณภาพสูงมีภาระงานอื่นมาก โดยมีหน้าที่ 1 - 8 หน้าที่ ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำมีหน้าที่เพียง 1 - 4 หน้าที่ และมีครูบางคนไม่มีหน้าที่เลย แต่อย่างไรก็ตามภาระหน้าที่อื่นไม่มีผลกระทบในการปฏิบัติงานสอนจนถึงกับเป็นปัญหา

หน้าที่ส่วนใหญ่ของครูที่มีคุณภาพสูง มักจะเป็นงานทางวิชาการ แต่หน้าที่ของครูที่มีคุณภาพต่ำ มักเป็นงานทางด้านธุรการมากกว่า ดังนั้นการปฏิบัติงานจึงไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับภาระที่ครูมีคุณภาพต่ำ

1.3.3 สภาพการบริหารงาน ครูทั้งสองกลุ่มได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานดี แต่มีครูทั้งสองกลุ่มเช่นเดียวกับที่ได้รับการสนับสนุนน้อยและครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มมากกว่าที่จะได้รับการสนับสนุนน้อยทำให้ทำงานไม่คล่องตัว นอกจากนี้ในบางครั้งยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานบ้าง

1.3.4 การเฝ้าหาความรู้ ครูทั้งสองกลุ่มไม่มีเวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพราะมีภาระงานมาก ต้องใช้เวลาในตอนกลางวันและในวันเสาร์ อาทิตย์ สำหรับการเรื่องการอบรมสัมมนานั้นปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มทุกคนเคยเข้าอบรมสัมมนา ส่วนครู

ที่มีคุณภาพสูงมีโอกาสอบรมน้อย ๆ มากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ ครูส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการไปอบรม มีครูที่มีคุณภาพต่ำบางคนมีปัญหาในเรื่องภาระของครอบครัว การเดินทางและปัญหาการเงิน

1.4 การพัฒนาคุณภาพครู

1.4.1 การประเมินผลการอบรมหรือสัมมนา ครูทั้งสองกลุ่มมีความเห็นในเรื่องผลจากการอบรมสัมมนาใกล้เคียงกัน โดยมีความเห็นว่า ระยะเวลาในการเข้าอบรมน้อยเกินไปทำให้เข้าใจได้น้อยลงมากที่สุด และความเห็นที่มากรองลงมาคือ การอบรมสัมมนาทำอย่างไม่ต่อเนื่อง เนื้อหาสาระที่จัดให้ไม่น่าสนใจและมีประโยชน์น้อย แสดงว่าผลการอบรมยังไม่เป็นที่น่าพอใจต่อครูส่วนใหญ่

1.4.2 กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู ครูทั้งสองกลุ่มและศึกษานิเทศก์ มีความเห็นสอดคล้องกับในกิจกรรม 4 ลำดับแรกที่ควรจัด คือ

1.4.2.1 การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน หรือทุกครั้งที่เริ่มงาน

1.4.2.2 การประชุมปรึกษาหารือ

1.4.2.3 การประชุมปฏิบัติการ

1.4.2.4 การอบรมสัมมนา

สำหรับกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันใน 5 ลำดับปานกลาง คือ

1. จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู
2. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
3. การสาธิตการสอน
4. การตั้งกรรมการค้นคว้าเฉพาะเรื่อง

2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการที่จะพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ปรากฏว่า กิจกรรมที่ควรจัดใน 4 อันดับแรกที่สอดคล้องกันมากที่สุด

คือ การประชุมพิเศษก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่จะเริ่มงานใหม่ การประชุมปรึกษาหารือ การประชุมปฏิบัติการ และการอบรมสัมมนา และกิจกรรมที่ควรจัดใน 4 อันดับที่ยังรองลงไป ซึ่งมีความสอดคล้องกันมากที่สุด คือ การจัดให้ห้องสมุดสำหรับครู การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถา การสาธิตการสอน และการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครู เพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสรุปได้ดังนี้

2.2.1 นโยบายของการพัฒนาคุณภาพครู คือ ปรับปรุงการจัดการบริการด้านสวัสดิการในเรื่อง เศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ปรับปรุงระบบการบริหาร และการนิเทศการศึกษา ปรับปรุงระบบและรูปแบบของการให้การศึกษา อบรมและสัมมนาแก่ครู และเร่งรัดพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้สูงขึ้นในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6

2.2.2 วัตถุประสงค์การพัฒนาคุณภาพครู คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและจุดหมายของการจัดการประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 เป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครู คือ ให้ครูประถมศึกษาที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณภาพต่ำ ได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างทั่วถึงทุกคน โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน อุทิศการณและวิญญาณครู และบุคลิกภาพ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำให้ครูมีคุณภาพต่ำ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการใช้แผนพัฒนาที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้คือ

2.2.3.1 แผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครู กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาตามลำดับความสำคัญคือ ครูชาย ครูหญิง ครูที่มีอายุ 25 - 30 ปี ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี (มีความสำคัญลำดับที่ 1) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี (มีความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (มีความสำคัญลำดับที่ 3)

2.2.3.2 แผนพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม กลุ่มเป้าหมาย

ในการพัฒนาตามลำดับความสำคัญคือ ครูชาย ครูหญิง ครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี และครูที่มีวุฒิปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 3) และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 5)

2.2.3.3 แผนพัฒนาอุดมการณ์และวิญาณครู กลุ่มเป้าหมาย

ในการพัฒนาตามลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 1)

2.2.3.4 แผนพัฒนาการพัฒนาชุมชน กลุ่มเป้าหมายในการ

พัฒนาตามลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 4)

2.2.3.5 แผนพัฒนาวินัย กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาตาม

ลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 1) ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 2) ครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี และครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 3)

2.2.3.6 แผนพัฒนาบุคลิกภาพ กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

ตามลำดับความสำคัญคือ ครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี (ความสำคัญลำดับที่ 2) และครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (ความสำคัญลำดับที่ 5)

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพดีนั้น คือ ครูทุกคนที่มีปัญหาในเรื่องสถานภาพส่วนตัว สถานภาพครอบครัว และการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาระบบบริหารด้วย

2.2.4 สิ่งที่ต้องพัฒนาครูประถมศึกษาให้สูงขึ้น เรียงตามลำดับความ

สำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน อุดมการณ์และ

วิญญาณครู และบุคลิกภาพ รวมทั้งสถานภาพส่วนตัวของครู สถานภาพครอบครัว และ
การปฏิบัติงานของครู ซึ่งมีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ

2.2.5 วิธีการพัฒนาคุณภาพครู ที่ควรจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ
มากที่สุดและปานกลาง ของความสอดคล้องของความคิดเห็น คือ การจัดการปฐมนิเทศฯ
การจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ การจัดประชุมปฏิบัติการ การอบรม สัมมนา การจัดห้องสมุด
สำหรับครู การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การสาธิตการสอน และการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการ
กันคว้าเฉพาะเรื่อง

2.2.6 การนำแผนพัฒนาคุณภาพครู ไปปฏิบัตินั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแผนย่อย
เป็นแผนพัฒนาคุณภาพครูในเรื่อง การพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
คุณลักษณะในด้านอื่น ๆ ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาในครั้งนี ผู้วิจัยได้นำมาเป็น
ประเด็นในการอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา มีประเด็นในการ
อภิปรายดังนี้

1.1 ผลการศึกษาคูณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา จากการศึกษา
เอกสาร จากการสัมภาษณ์ และใช้กระบวนการของเทคนิคเดลไฟ ปรากฏว่า มีคุณลักษณะ
6 ด้าน และรายละเอียดต่าง ๆ รวม 33 ประการ ที่ได้พิจารณาเลือกเป็นคุณลักษณะที่แสดง
ถึงคุณภาพครูในการศึกษาค้างนี้ เมื่อพิจารณาค่ามัธยฐาน และค่าความเบี่ยงเบนของคุณลักษณะ
แต่ละด้าน พบว่า มัธยฐานมีค่าค่อนข้างสูงมาก (4.05 - 4.93) และค่าความเบี่ยงเบน
ค่อนข้างแคบ (0.50 - 1.04) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงมาก
ในเรื่องความจำเป็นของคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม
สำหรับคุณลักษณะอื่น ๆ ที่มิได้รับการพิจารณาเลือก และถูกคัดออกจากคุณลักษณะที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้เหตุผลว่า คุณลักษณะที่ไม่ได้รับเลือกนั้นไม่ใช่ว่าครูประถมศึกษาที่มี

คุณภาพไม่จำเป็นจะต้องมี หากแต่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่จะต้องมีสำหรับคนที่มีคุณภาพทุกคน ส่วนคุณลักษณะที่ได้รับการพิจารณาเลือกในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นคุณลักษณะพิเศษนอกเหนือไปจากคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี และสามารถสร้างเสริมให้เกิดหรือพัฒนาให้มีมากขึ้นได้ ถ้าพบว่าขาดหรือมีน้อยเกินไป ดังนั้น คุณลักษณะอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อครูประถมศึกษาน้อยหรือไม่สามารถจะพัฒนาในตัวครูได้ จึงถูกคัดออกไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ จำนวน 33 ประการ ที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษาที่จำเป็นจะต้องมี และได้รับการสร้างเสริมให้มีในตัวครูมากที่สุด

1.2 ในการศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษานั้น ได้ใช้การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับกระบวนการของเทคนิคเดลไฟ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคุณลักษณะที่ได้จากการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าได้ผลหรือข้อสรุปที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เกิดขึ้นในอดีตมากกว่าผลงานวิจัยในปัจจุบัน ซึ่งผลงานวิจัยในปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดีหรือมีคุณภาพมีน้อยมาก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย น่าจะเป็นคุณภาพของครูที่เป็นแนวความคิดในอดีต แต่อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมปัจจุบัน และมีความรู้สึกและแนวความคิดมุ่งสู่อนาคตด้วย ผลปรากฏว่า คุณลักษณะของคุณภาพครูจากแนวความคิดของนักการศึกษาในปัจจุบัน ไม่แตกต่างไปจากแนวความคิดของนักการศึกษาในอดีต แสดงให้เห็นว่าความสำคัญของครูในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น ไม่ว่าในยุคลิทธิหรือสมัยใด ย่อมไม่แตกต่างกัน แม้ว่าในปัจจุบันนี้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปมากเพียงใด ครูก็ยังมิบทบาทภาระหน้าที่ในการที่จะอบรมสั่งสอนและพัฒนาประชากรของชาติให้เป็นคนดี มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นคุณลักษณะของครูที่ดีหรือมีคุณภาพที่พบใน

การวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า สอดคล้องและเป็นไปตามแนวความคิดและผลงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่ว่า ครูที่ดีนั้นจะต้องมีทั้งความรู้ ความประพฤติกู้ และมีส่วนในการช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าด้วย

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ และลำดับความสำคัญของคุณลักษณะ เหล่านั้น

2.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งสามารถจำแนกครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.1.1 ความรู้ในวิชาชีพ

ความรู้ในวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษาทั้งสองกลุ่มได้มากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้จากการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยนี้มีค่ามากเป็นลำดับที่ 1 และมีค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มมากกว่าคุณลักษณะด้านอื่น ๆ โดยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 นอกจากนี้เนื่องจากความรู้ในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์สูงกับคุณธรรมจริยธรรม อุทิศการและวินยาดครู วินัย และบุคลิกภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ความรู้ในวิชาชีพจึงมีส่วนช่วยให้อำนาจในการจำแนกกลุ่มเพิ่มมากขึ้นมากกว่าตัวแปรใด ๆ และสามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาได้มากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการที่คุณลักษณะด้านนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงแสดงว่า การที่ครูมีความรู้ในวิชาชีพสูงย่อมจะทำให้มีคุณลักษณะด้านอื่น ๆ สูงขึ้นด้วย ดังนั้นคุณลักษณะด้านนี้ จึงนับว่ามีค่าสำคัญมากที่สุดในการที่จะพัฒนาให้แก่ครู

ในเรื่องตัวแปรหรือคุณลักษณะของครูประถมศึกษานั้น ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ (ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ 2526 : 97) ซึ่งทำการศึกษาตัวแปรที่บ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครู ตามแนวทางใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยศึกษาจาก

กลุ่มครูที่มีระดับการปฏิบัติตามแนวการใช้หลักสูตรสูง กับกลุ่มครูที่มีระดับการปฏิบัติตามแนวการใช้หลักสูตรต่ำ ได้ข้อค้นพบในเรื่องตัวแปรด้านครูว่า ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรของครู และความสามารถในการสอนของครู เป็นตัวบ่งชี้ปริมาณและคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาที่ต่างกัน ได้ ซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 และ 3 ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวแล้วข้างต้น แม้ว่าตัวแปรดังกล่าวจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาชีพ แต่ก็นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญมากสำหรับคุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาชีพ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยของ ตักศิณี ชัยคิยาสุวรรณ มีความสอดคล้องและสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลเลม ราชา (Chulam Raza. 1978 : 19 - 21) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องคุณภาพของการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศปากีสถานพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรกที่ต้องถึงคุณภาพหรือประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูก็คือ การมีความรู้สูง เช่นเดียวกัน

2.1.2 คุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษาทั้งสองกลุ่มได้มากเป็นลำดับที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะในด้านนี้ของครูทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า มีค่ามากเป็นอันดับที่ 3 นอกจากนี้พบว่า คุณธรรมและจริยธรรม มีความสัมพันธ์สูงกับความรู้ในวิชาชีพ อุทิศการและวินัยครู และวินัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านดังกล่าวของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ ดังนั้น จึงช่วยให้คุณธรรมและจริยธรรมสามารถอธิบายความแตกต่างของกลุ่มได้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของคุณลักษณะด้านนี้สูงขึ้นเป็นลำดับที่ 2 จึงกล่าวได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญมากรองลงมาจากรู้ในวิชาชีพ ในการจำแนกคุณภาพครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ

ผลการวิจัยในเรื่องนี้ สอดคล้องกับแนวคิดและผลการศึกษานักการศึกษาหลายท่าน ที่ให้
ข้อสรุปว่า การที่จะเป็นครูที่ดีและมีคุณภาพเป็นที่ปรารถนาของสังคมนั้น จะต้องมียุคุณลักษณะ
พิเศษ 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม (สุรชาติ สังขรัตน์ 2521 : 21 - 21
ปรีชา เศรษฐีธร 2524 : 58 - 62 ทองกุล ทงสินธ์ 2527 : 120 - 125)

จากการที่คุณธรรมและจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
ความรู้ในวิชาชีพ อุทกการณ์และวินัย นั้น แสดงว่า การที่ครูที่มีคุณภาพสูงมี
คุณธรรมและจริยธรรมสูงก็จะมีความรู้ในวิชาชีพ อุทกการณ์และวินัยสูงไปด้วย
ดังนั้น การที่จะพัฒนาคุณลักษณะด้านนี้ให้สูงขึ้นก็จะทำให้คุณลักษณะอีก 3 ด้านดังกล่าว ได้รับการ
พัฒนาเพิ่มขึ้นด้วย

2.1.3 วินัย

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ด้านวินัยของครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ
ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง มีค่าสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครู
ที่มีคุณภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนน
เฉลี่ยนี้มีค่ามากเป็นลำดับที่ 4 นอกจากนี้พบว่า วินัยมีความสัมพันธ์สูงกับความรู้ในวิชาชีพ
คุณธรรมและจริยธรรม อุทกการณ์และวินัย การพัฒนาชุมชน และบุคลิกภาพ อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ
ดังกล่าวปรากฏว่า คุณลักษณะเกือบทุกด้านยกเว้นด้านการพัฒนาชุมชน ทำให้ครูที่มีคุณภาพสูง
และครูที่มีคุณภาพต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าการทดสอบ
ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่ 1, 3, 2 และ 5 ตามลำดับ ดังนั้น
คุณลักษณะด้านอื่น ๆ จึงช่วยให้สามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มได้เพิ่มขึ้น โดยมีค่า
สัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของคุณลักษณะด้านนี้สูงเป็นลำดับที่ 3 จึงกล่าวได้ว่า วินัยเป็นคุณลักษณะ
ที่มีความสำคัญมากเป็นลำดับที่ 3 ในการที่ทำให้ครูมีคุณภาพสูงและต่ำแตกต่างกัน ผลการวิจัย
ในเรื่องนี้สอดคล้องและเป็นไปตามแนวความคิดและผลการศึกษานักการศึกษาหลายท่านที่ให้
ข้อสรุปว่า ครูที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องมียุคุณด้วย (จำเนียร น้อยท่าช้าง 2521 : 61 - 76
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : เอกสารหมายเลข 6 : 1 - 4

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2528 : หลังปก และสุทิน ชินโณ และคนอื่น ๆ .
2528 : 97 - 102)

จากการทวนัยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณลักษณะทุกด้าน (5 ด้าน) นั้น แสดงว่า การที่ครูมีวินัยสูงนั้นก็จะมีคุณลักษณะด้านอื่น ๆ สูงด้วย ดังนั้น วินัยจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่ครูที่มีคุณภาพจะต้องมี และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีในตัวของครูทุกคน

2.1.4 การพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นคุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพครูประเภทที่ศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำ เป็นลำดับที่ 4 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากการพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์สูงกับอุดมการณ์และวิญาณครู วินัย และบุคลิกภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ พบว่า คุณลักษณะทั้งสามด้านนี้ทำให้ครูทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ คุณลักษณะดังกล่าวแล้วยังมีความสัมพันธ์สูงกับคุณลักษณะอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น แม้ว่าการพัฒนาชุมชนจะไม่ทำให้ครูทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกกลุ่มร่วมกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ จึงช่วยทำให้สามารถอธิบายความแตกต่างของกลุ่มได้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของคุณลักษณะด้านนี้สูงขึ้นเป็นลำดับที่ 4

อนึ่งการที่ค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มมีค่าเป็นลบนั้น อภิปรายได้ว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำนั้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะด้านการพัฒนาชุมชนมากกว่าครูที่มีคุณภาพสูง ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในกรณีที่ครูที่มีคุณภาพต่ำให้การเอาใจใส่กับเรื่องการพัฒนาชุมชนมากกว่าเรื่องความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม และวินัย ซึ่งตรงกันข้ามกับครูที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นในเรื่องการพัฒนาชุมชนนี้จำเป็นต้องพัฒนาครูทั้งสองกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตรงกันข้ามกัน กล่าวคือ ครูกลุ่มที่มีคุณภาพสูงจะต้องพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้น ส่วนครูในกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำจะต้องลดให้น้อยลงตามความจำเป็นและเหมาะสม

ดังนั้นคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ จึงมีทั้งหมด 4 ด้าน มีคุณลักษณะ 2 ด้าน ที่ไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของครูสองกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อุดมการณ์และวิญญาณครู และบุคลิกภาพ ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 2 ด้านนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีความสำคัญต่อการเป็นครูที่ดีเป็นอย่างมาก และจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็พบว่า คุณลักษณะทั้งสองด้านนี้มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเป็นครูที่ดีและมีคุณธรรมมากเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้งสอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะด้านอุดมการณ์และวิญญาณครู พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากกับทุกด้าน โดยเฉพาะมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาชีพมากที่สุด แสดงว่า อุดมการณ์และวิญญาณครูมีความเข้าช้อยกับคุณลักษณะทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ในวิชาชีพเข้าช้อยมากที่สุด นอกจากนี้แสดงว่าคุณลักษณะด้านนี้ไม่ได้เพิ่มค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มให้แก่สมการตามเกณฑ์ที่กำหนดเหมือนกับความรู้ในวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ดังนั้นอุดมการณ์และวิญญาณครูจึงไม่สามารถจำแนกคุณภาพครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่มจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม

สำหรับบุคลิกภาพ เป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ถูกตัดออกจากสมการจำแนกกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการพิจารณาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะด้านนี้กับคุณลักษณะด้านอื่นพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับคุณลักษณะเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีความสัมพันธ์กับวินัยมากที่สุด แสดงว่า มีความเข้าช้อยกับคุณลักษณะด้านอื่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านวินัย นอกจากนี้แสดงว่าคุณลักษณะด้านนี้ไม่ช่วยย้ให้สมการมีค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดเช่นเดียวกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ดังนั้นแม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของครูทั้งสองกลุ่มได้

2.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็น ครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ ในการสอน มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.2.1 เพศของครู การที่กลุ่มครูหญิงมีแนวโน้มที่จะอยู่ในกลุ่มที่มี คุณภาพสูงมากกว่าครูชาย และครูชายมีแนวโน้มที่จะอยู่ในกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำมากกว่าครูหญิงนั้น มีข้อสังเกตคือ จากสถิติจำนวนครูประถมศึกษาจำนวนทั่วประเทศทั้งหมด ในทุกยุคทุกสมัย ปรากฏว่า ครูหญิงมีจำนวนมากกว่าครูชาย และโดยเฉพาะจำนวนครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4,186 คน ปรากฏว่า เป็นครูหญิงมากกว่าครูชายเช่นเดียวกัน แสดงว่าครูชายนั้นเลือกอาชีพ การเป็นครูน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ทหาร ตำรวจ และนักการปกครอง และการเลือก อาชีพครูนั้น มักจะเลือกเพราะไม่ตั้งใจ และเพราะความจำเป็นที่ไม่สามารถจะเลือกอาชีพ อื่นได้ (นิศยา ธรรมพันธ์ 2523 : 83 - 90) ดังนั้นครูชายจึงมีแนวโน้มที่จะมีจำนวน ครูที่มีคุณภาพต่ำมากกว่าเพศหญิง

สำหรับคุณลักษณะที่จำแนกความแตกต่างของคุณภาพครูทั้งสองกลุ่มนั้น ความรู้ในวิชาชีพ และคุณธรรมและจริยธรรม สามารถจำแนกความแตกต่างของครูทั้งสองกลุ่มทั้งเพศชาย และเพศหญิง ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะทั้ง 2 ด้านนี้ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า ทำให้กลุ่ม ทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะ ทุกด้านสูงมาก ดังนั้นคุณลักษณะอื่น ๆ จึงทำให้มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มเพิ่มขึ้นและมากกว่า คุณลักษณะอื่น ๆ

2.2.2 อายุ ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ มีอายุอยู่ในระดับ ต่ำ ๆ ตั้งแต่ 25 - 40 ปี จำนวนใกล้เคียงกัน โดยที่จำนวนครูที่มีคุณภาพสูงมีมากกว่า แต่ ครูในกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มที่จะอายุอยู่ในช่วง 41 - มากกว่า 50 ปีมากกว่า ซึ่งแสดงว่า ครูในกลุ่มต่ำมีแนวโน้มจะเป็นครูที่มีอายุก่อนข้างมาก มากกว่าครูที่มีคุณภาพสูง ทั้งนี้อาจเป็น ไปได้เพราะครูที่มีอายุน้อยมาทำการสอนมานาน ย่อมเกิดความเบื่อหน่ายหรือท้อถอย และขาดความ กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น กอปรกับมีการเปลี่ยนแปลง การใช้หลักสูตรประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งครูที่มีอายุน้อยยังไม่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการสอนแนวใหม่ ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมการสอนได้ จึงทำให้ครูที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่มีคุณภาพต่ำมากกว่า

สำหรับข้อค้นพบที่ว่าคุณลักษณะที่จำแนกคุณภาพของครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและ
ครูที่มีคุณภาพต่ำ มีความแตกต่างกันออกไปตามระดับอายุต่าง ๆ คืออายุ 25 - 30 ปี มีเพียง
ด้านเดียว คือ ความรู้ในวิชาชีพ อายุ 31 - 40 ปี มี 4 ด้าน คือ วินัย ความรู้ในวิชาชีพครู
คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน อายุ 41 - 50 ปี มี 3 ด้าน คือ อุทิศตนและ
วิญญานครู การพัฒนาชุมชน และวินัย และอายุมากกว่า 50 ปี มี 3 ด้านคือ บุคลิกภาพ
คุณธรรมและจริยธรรม และความรู้ในวิชาชีพ จากการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ
ด้านต่าง ๆ ของแต่ละช่วงอายุพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะเหล่านี้ของครูทั้งสองกลุ่ม
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของคุณลักษณะเหล่านี้พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ด้วย
ดังนั้นคุณลักษณะเหล่านี้จึงช่วยทำให้ค่าอำนาจในการจำแนกกลุ่มเพิ่มขึ้น สามารถจำแนกคุณภาพ
ครูทั้งสองกลุ่มดีกว่าคุณลักษณะด้านอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามจากค่าสถิติในสมการจำแนกกลุ่มของ
ระดับอายุมากกว่า 50 ปี พบว่า สามารถจำแนกกลุ่มได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า
คุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งสามด้านนี้เพิ่มค่าในการจำแนกกลุ่มได้น้อยมาก

2.2.3 วุฒิทางการศึกษา จากการที่พบว่า ครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มี
คุณภาพต่ำ ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี แสดงว่า ครูประถมศึกษาในปัจจุบันสามารถพัฒนาให้มีวุฒิ
ปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
ประถมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ วิทยาลัยครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็นต้น เปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อ และมีการ
อบรมและสัมมนาต่าง ๆ เพื่อเพิ่มวุฒิให้แก่ครู จึงทำให้ครูส่วนใหญ่มีวุฒิสองถึงปริญญาตรี นอกจากนี้
พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีนั้นอยู่ในกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนร้อยละเท่า ๆ กับครูที่มีวุฒิ
ต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีคุณภาพต่ำ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนครูมีน้อยกว่าครูวุฒิปริญญาตรีที่มีคุณภาพ
สูง ผลการศึกษานี้แสดงว่า ครูที่มีวุฒิสองนั้นมิได้หมายความว่ามีความหรือสรุปได้ว่าจะมีคุณภาพสูงและ

สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องทำการพัฒนาเช่นเดียวกันกับครูที่มี วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีด้วย

สำหรับคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประเภทศึกษาออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ จำแนกตามวุฒินั้น มีความแตกต่างกันออกไปโดยที่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มี 5 ด้าน คือ อุดมการณ์และวินัยคุณครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน และ บุคลิกภาพ สำหรับวุฒิปริญญาตรีนั้น มีจำนวน 4 ด้าน เรียงตามลำดับคือ ความรู้ในวิชาชีพ วินัย คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาชุมชน จากการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของ คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อ พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรด้านอื่น ๆ พบว่า มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะด้าน อื่น ๆ สูง ดังนั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงช่วยให้สมการมีค่าอำนาจในการ จำแนกกลุ่มเพิ่มขึ้นมากกว่าคุณลักษณะต่าง ๆ และสามารถจำแนกคุณภาพของครูซึ่งจำแนก ตามวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.4 ประสพการณ์ในการสอน จากการศึกษาที่พบว่า ครูประเภทศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 20 ปี ทั้งครูกลุ่มที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ และในระดับประสบการณ์อื่น ๆ ก็พบว่าครูทั้งสองกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จะเป็นครูในกลุ่มต่ำมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็น ไปได้เพราะครูที่ทำการสอนมานานย่อมจะมีความเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองมากกว่าจึงทำงานมีประสิทธิภาพน้อยลง

สำหรับคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มี คุณภาพต่ำนั้น มีความแตกต่างกันออกไปตามจำนวนประสบการณ์ในการสอน คือจำนวน 1 - 10 ปี มี 2 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพครู และบุคลิกภาพ จำนวน 11 - 20 ปี มี 5 ด้าน คือ วินัย บุคลิกภาพ ความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรม และจำนวนมากกว่า 20 ปี มี 1 ด้าน คือ อุดมการณ์และวินัยคุณครู จากการพิจารณาค่า คะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้พบว่า คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ ดังนั้นคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้จึงช่วยเพิ่มอำนาจในการจำแนกกลุ่มให้แก่
สมการมากกว่าคุณลักษณะอื่น ๆ และสามารถจำแนกคุณภาพครูออกเป็นครูที่มีคุณภาพสูงและ
คุณภาพต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อนึ่งผลการวิเคราะห์คุณลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถจำแนกคุณภาพครูทั้งสองกลุ่ม
โดยการจำแนกตามตัวแปรดังกล่าวแล้วนั้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพิจารณาคบคู่ไป
กับการพัฒนาคุณภาพครู ทั้งนี้เพราะจะเป็นข้อสนับสนุนและข้อจำกัดในการพิจารณาเลือก
ดำเนินการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ และการจัด
ทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

3.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ

3.1.1 สถานภาพส่วนตัว จากการที่พบว่า สถานภาพส่วนตัวในเรื่อง
เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และสุขภาพ มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้อง
กับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ โดยที่ครูที่มีคุณภาพต่ำเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษา
ต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นครูที่มีอายุก่อนวัยมาก คือ มากกว่า 41 ปีขึ้นไป และมีการเจ็บป่วย
บ่อยมากกว่าครูที่มีคุณภาพสูง ผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งพบว่า
ครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มเป็นเพศชาย และมีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีวุฒิทางการศึกษาที่
ต่ำกว่าปริญญาโทมากกว่า และมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี ผลการ
วิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิจิต ทองนุ้ย (วิจิต ทองนุ้ย 2527 : 8) ซึ่งได้
ทำการประเมินความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่เด่น เกี่ยวกับการปฏิบัติ พบว่า ในเรื่อง
สถานภาพส่วนตัวนั้นครูที่เด่นส่วนใหญ่ร้อยละ 79 เป็นเพศหญิง ส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง
25 - 40 ปี จำนวนร้อยละ 55 มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

การที่ครูหญิงเป็นครูที่มีคุณภาพมากกว่าครูชายนั้น อาจเป็นเพราะว่า ครูชายส่วนใหญ่
มักไม่นิยมทำงานเป็นครู ดังนั้นจึงมีครูชายเลือกอาชีพครูน้อยกว่า และผู้ที่เลือกอาชีพครูก็ด้วย
เหตุผลที่ไม่สามารถเลือกอาชีพอื่นได้ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น สติปัญญา สถานภาพทาง
เศรษฐกิจ เป็นต้น ในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิธยา ธรรมพันธ์

(นิตยา ธรรมพันธุ์ 2523 : 87 - 90) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนชายมีค่านิยมในการเลือกอาชีพที่มีระเบียบแบบแผนน้อยที่สุด และอาชีพที่เลือกมากที่สุด คือ ทหาร เลือกอาชีพครุณ้อยมากเพียงร้อยละ 2.38 ในขณะที่นักเรียนหญิงเลือกอาชีพครุมากถึงร้อยละ 7.51 เมื่อเปรียบเทียบกับการเลือกอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นการที่มีค่านิยมและทัศนคติต่อการเป็นครุน้อย เมื่อจำเป็นต้องมาประกอบอาชีพนี้ก็จะทำให้การปฏิบัติงานเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นและค่อยคุณภาพ ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อุดม นวลคี (อุดม นวลคี 2524 : 119) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูชายหญิงพบว่ามีความกระตือรือร้นที่จะทำงานต่างกัน ทั้งนี้เพราะครูหญิงมีความรับผิดชอบมากกว่าครูชาย และครูหญิงมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครุมากกว่าครูชาย ดังนั้นจึงให้ครูหญิงปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพมากกว่าครูชาย

สำหรับเรื่องอายุ ประสบการณ์ในการสอน และสุขภาพนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวโยงกัน กล่าวคือ ถ้าครูมีอายุมากขึ้น สุขภาพร่างกายก็ย่อมจะอ่อนแอลง ทำให้เจ็บป่วยบ่อยขึ้น มีโรคประจำตัวทำให้ต้องมีการะในการรักษา กอปรกับมีเวลาในการทำงานมานาน ก็จะทำให้เบื่อหน่าย เฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นที่จะชวนชววยหรือพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการใหม่ ๆ สำหรับเรื่องวุฒิทางการศึกษานั้น จากการศึกษาของ วิชิต ทองนุ้ย ซึ่งพบว่า ครูที่เด่นมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 55 และจากผลการศึกษาในตอนที่ 2 พบว่า ครูทั้งสองกลุ่ม มีวุฒิปริญญาตร้มากที่สุด และสำหรับครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น ครูกลุ่มต่ำมีแนวโน้มที่จะมากกว่าครูในกลุ่มสูง ดังนั้นในเรื่องวุฒิทางการศึกษานั้น ยังไม่สามารถจะสรุปได้แน่นอนทีเดียวว่าครูที่มีวุฒิสองจะสามารถปฏิบัติงานได้มีคุณภาพสูง แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยในตอนที่ 3 สอดคล้องกับผลการวิจัยในตอนที่ 2 ซึ่งพบว่าครูที่มีคุณภาพต่ำมีแนวโน้มจะเป็นครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า วุฒิของครูก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำเช่นเดียวกัน

3.1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพครอบครัว ปรากฏว่า เศรษฐกิจของครอบครัว มีแนวโน้มว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ ทั้งนี้เพราะพบว่า ครูทั้งสองกลุ่ม เป็นโสดและแต่งงานแล้วมีจำนวนเท่า ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ครูที่มี

คุณภาพต่ำ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า และเมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัวปรากฏว่า ครูที่มีคุณภาพต่ำมีรายได้น้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง แต่เมื่อพิจารณารายจ่ายของครูทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีรายจ่ายใกล้เคียงกัน และมีแนวโน้มว่าครูที่มีคุณภาพต่ำจะใช้จ่ายเงินมากกว่า ครูที่มีคุณภาพสูงส่วนใหญ่ใช้จ่ายเดือนละ 3,000 - 4,000 บาท ในขณะที่ครูที่มีคุณภาพต่ำส่วนใหญ่ใช้จ่ายเดือนละ 6,000 - 7,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่ของครูที่มีคุณภาพต่ำต้องใช้จ่ายไปในเรื่องที่พักอาศัย และเรื่องทางสังคม ดังนั้นจึงทำให้ครูที่มีคุณภาพต่ำมีรายได้ไม่พอเพียง ในขณะที่ครูที่มีคุณภาพสูงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.67) มีรายได้พอเพียง ครูที่มีคุณภาพต่ำจึงต้องมีการะเรื่องหนี้สิน มีความวิตกกังวลต้องทำงานอื่นเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว อันเป็นเหตุให้ครูไม่มีเวลาและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดความสนใจค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

สำหรับสภาพที่อยู่อาศัยนั้น จากการที่พบว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ ส่วนใหญ่พักบ้านพอ - แม่บ้านพักครู และบ้านเช่า และนอกจากนี้ ในการเดินทางมาโรงเรียนพบว่า ครูส่วนใหญ่อยู่ใกล้โรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามครูที่มีคุณภาพต่ำ ยังมีบ้านพักอยู่ห่างจากโรงเรียนมากและต้องใช้เวลาในการเดินทางหลายชั่วโมงทำให้เหนื่อยและสุขภาพอ่อนแอ ซึ่งมีผลต่อการทำงานได้ไม่ดี ดังนั้นเรื่องที่พักอาศัยและการเดินทางของครู จึงกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของครู

3.1.3 สภาพการปฏิบัติงาน ในเรื่องภาระหน้าที่งานอื่นนั้นพบว่า

ครูที่มีคุณภาพต่ำ และคุณภาพสูงมีจำนวนชั่วโมงสอนใกล้เคียงกัน คือ สัปดาห์ละ 21 - 25 ชั่วโมง มากที่สุด และพบว่าครูที่มีคุณภาพต่ำมีจำนวนชั่วโมงที่จะต้องไปปฏิบัติงานอื่นน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูงมาก ในขณะที่ครูกลุ่มที่มีคุณภาพสูงมีการะหน้าที่งานอื่น ๆ 1 - 8 หน้าที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติภาระงานอื่น ๆ นั้นไม่น่าจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานให้มคุณภาพมากนัก

สำหรับเรื่องสภาพการบริหารนั้น แม้ว่าจากผลการศึกษาพบว่า ครูทั้งสองกลุ่มกล่าวว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนมาก และพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามครูทั้งสองกลุ่มโดยเฉพาะครูที่มีคุณภาพต่ำจำนวนร้อยละ 30 กล่าวว่า ผู้บริหารให้ความสนใจและสนับสนุนน้อย ทำให้

ทำงานไม่คล่องตัว และมีระบบการบริหารไม่เหมาะสม ด้วยสภาพปัญหานี้ อาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจทำงานไม่ได้ดังที่ตนวางแผน เกิดความท้อแท้และทำให้ผลงานขาดประสิทธิภาพ พร้อม ๆ กับที่สถานภาพส่วนตัวของครูในกลุ่มต่ำก็มีปัญหา เมื่อพบปัญหาเรื่องการทำงานด้วย จึงเป็นเหตุที่ร่วมกันทำให้ครูค่อยคุณภาพได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารหรือครูใหญ่จะต้องให้ความสนใจ และพยายามศึกษาถึงเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับส่งเสริมครูที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของตนให้มีความสามารถ และมีความสะดวกคล่องตัวในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า สภาพการบริหารหรือการบริหารงานในโรงเรียน น่าจะมีอิทธิพลต่อคุณภาพของครูด้วย

ในเรื่องการเฝ้าหาความรู้นั้น ผลจากการศึกษาพบว่า ครูทั้งสองกลุ่มมีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเตรียมการสอนน้อยมาก เพราะมีชั่วโมงในการสอนมาก และต้องมีการะหนัการทำงานอื่นอีก ต้องใช้เวลาเตรียมการสอนที่บ้านในตอนกลางคืน และในวันเสาร์ - อาทิตย์ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจได้ว่า ครูที่มีคุณภาพสูง ซึ่งมีภาระงานอื่น ๆ นอกจากงานสอนมาก มีเวลาศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 30.00) มากกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ (ร้อยละ 23.33) ซึ่งมีภาระงานอื่น ๆ น้อยกว่า ในเรื่องนี้อาจเป็นเพราะงานภาระอื่นที่ครูที่มีคุณภาพสูงทำนั้นส่วนใหญ่เป็นงานที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ เช่น เป็นครูวิชาการ กลุ่มวิชาต่าง ๆ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เจ้าหน้าที่วิชาการโรงเรียนและอำเภอ ในขณะที่งานของครูที่มีคุณภาพต่ำเป็นงานธุรการมากกว่า เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุ โครงการอาหารกลางวัน ฯลฯ จึงทำให้ครูที่มีคุณภาพสูงต้องค้นคว้าหาความรู้อยู่แล้วควบคู่กับความรับผิดชอบสูงจึงหาเวลาในการค้นคว้า เพื่อเตรียมการสอนได้มากกว่า ส่วนครูที่มีคุณภาพต่ำอาจจะใช้เวลาไปในการทำงานอื่น ๆ ตลอดจนเพื่อแก้ปัญหาของครอบครัวจึงทำให้มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม น้อย ดังนั้นแม้ว่าครูทั้งสองกลุ่มจะมีปัญหาในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะครูที่มีคุณภาพต่ำก็สามารถสรุปได้ เวลาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมซึ่งมีน้อยควรจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ

ในเรื่องการอบรมและสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของครูนั้นปรากฏว่า ครูทั้งสองกลุ่มทุกคนเคยได้รับการอบรมแล้ว แต่ครูที่มีคุณภาพต่ำเข้ารับการอบรม

หรือสัมมนาน้อย น้อยกว่าครูที่มีคุณภาพสูง จากการสัมภาษณ์ครูพบว่า ครูที่ได้รับการยอมรับนับถือในโรงเรียนก็จะได้รับการไว้วางใจและได้รับการมอบหมายให้เข้าอบรม และสัมมนาบ่อย ๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับครูอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับการยอมรับน้อยก็จะได้รับการสนับสนุนน้อยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มยอมรับว่า การอบรมและสัมมนา มีประโยชน์มาก โดยเฉพาะครูที่มีคุณภาพสูงมีความเห็นตรงกันว่า ถ้าในการอบรมหรือสัมมนา ได้ฝึกปฏิบัติจริงและนำมาใช้ในโรงเรียนได้จริง ๆ ก็จะเป็นประโยชน์มากกว่าในทุกวันนี้ ดังนั้น การที่ครูที่มีคุณภาพต่ำมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมน้อยกว่าก็น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูไม่ได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถเช่นเดียวกับอีกกลุ่มหนึ่งได้

3.1.4 การพัฒนาคุณภาพครู

3.1.4.1 ผลจากการอบรมสัมมนา

ในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของครูนั้นพบว่า วิธีหนึ่งที่ครูได้รับคือ การอบรมสัมมนา ผลจากการเข้าอบรมสัมมนานั้น ครูทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่าผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ มีระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไปทำให้เข้าใจได้น้อย และการอบรมสัมมนาทำอย่างไม่ต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าประเด็นเรื่องระยะเวลาของการอบรมน้อยเกินไปจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้รัดกุม เพราะในการอบรมแต่ละครั้งนั้นกระหนกระเทือนหลายฝ่าย ต้องเปลี่ยนแปลงงบประมาณ เวลา และกำลังคนในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ครูผู้เข้ารับการอบรม ถ้าใช้เวลาในการอบรมนานเกินไปจะทำให้เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีครูพอดีกับชั้นเรียนจะพบปัญหาในเรื่องนี้มาก แต่ถ้าระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป จนผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถนำผลจากการอบรมสัมมนาไปใช้ได้ก็จะเป็นการสูญเปล่าทางงบประมาณ เวลา โดยสิ้นเชิง ดังนั้นในการจัดอบรมสัมมนาให้แก่ครู ควรต้องคำนึงถึงเรื่องนี้เป็นประการสำคัญ ผู้ดำเนินการอบรมจำเป็นจะต้องบรรจุเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดและเหมาะสมกับเวลาที่ผู้รับการอบรมสามารถจะรับและทำความเข้าใจได้ การอบรมครั้งหนึ่ง ๆ นั้น จึงจะมีประโยชน์

สำหรับการอบรมสัมมนาอย่างไม่ต่อเนื่องนั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เป็นผลทำให้การพัฒนาคุณภาพของครูไม่ได้รับการพัฒนาตามที่ต้องการ ทั้งนี้เพราะในการพัฒนาคุณภาพนั้น จำเป็นต้องกระทำบ่อย ๆ และเป็นระยะ หากทำการอบรมหรือสัมมนาเพียงครั้งเดียว อาจทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงานไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องมีโครงการอบรมสัมมนาในครั้งต่อ ๆ ไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ในการอบรมสำหรับโครงการที่ต่อเนื่องนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดส่งผู้เข้ารับการอบรมคนเดิมเข้าร่วมอบรมจนจบโครงการ มิฉะนั้นจะทำให้ผลของการอบรมไม่ต่อเนื่องกัน และไม่สามารถนำผลมาใช้อย่างจริงจัง ๆ ในการปฏิบัติงานได้ สำหรับปัญหาอื่น ๆ เช่น เนื้อหาสาระไม่น่าสนใจและมีประโยชน์น้อย จุดมุ่งหมายในการอบรมไม่ชัดเจน และปัญหาอื่น ๆ นั้น ในการจัดอบรมเพื่อจะให้ครูได้รับประโยชน์จริง ๆ นั้น การจัดอบรมสัมมนาก็จำเป็นต้องยิ่งที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ให้หมดไป เพื่อประโยชน์โดยตรงแก่การพัฒนาคุณภาพครูให้สูงขึ้น

3.1.4.2 กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพครู

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่มและศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดอบรมสัมมนาให้แก่ครูอยู่เป็นประจำเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการที่ควรจัดเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ได้ผลมากที่สุด พบว่ากิจกรรมที่ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันใน 4 ลำดับแรก คือ การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนหรือทุกครั้งที่จะเริ่มงานใหม่ การประชุมปรึกษาหารือ การประชุมปฏิบัติการและการอบรมสัมมนา กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมนี้จะเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่เป็นที่นิยมในการนำมาปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการอบรมสัมมนา แต่อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏว่า มีกิจกรรมหรือวิธีการใดที่ดีที่สุด ที่จะนำไปใช้แล้วเกิดประโยชน์มากที่สุด ดังนั้น การที่จะใช้กิจกรรมใด ๆ นั้น ผู้ใช้ต้องคำนึงถึงหรือพิจารณาข้อสนับสนุนและข้อจำกัดในการใช้ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเกี่ยวข้อง ได้แก่ วัตถุประสงค์ เวลา สถานที่ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมายและการพิจารณาเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพการณ์มากที่สุด สำหรับกิจกรรม 4 อันดับ ที่ได้รับเลือกว่าควรจะนำมาใช้ในลำดับปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การสาธิตการสอน และการจัดตั้ง

คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง จะเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้บริหารจะเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ เช่นเดียวกันกับกิจกรรม 4 ประการแรกที่ถูกกล่าวไปแล้ว ซึ่งจะเลือกใช้วิธีการใดก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยหลายประการดังกล่าวแล้วเช่นเดียวกัน ส่วนกิจกรรมอีก 4 ประการ คือ การศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เขียนบทความทางวิชาการ การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ และงานดูงาน ซึ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมประเภทสุดท้ายที่ควรได้รับเลือกมาใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวเป็นประการสำคัญ เช่น การศึกษาต่อ ปัจจุบันมีปรากฏว่าครูได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อกันอย่างกว้างขวางทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่การศึกษาค่อนใช้เวลานาน และไม่สามารถจะกระทำได้อย่างทั่วถึง เช่นเดียวกับการเขียนบทความ และการไปดูงาน ดังนั้นกิจกรรมเหล่านี้จึงได้รับพิจารณาอยู่ในลำดับท้าย

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษา มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในครั้งนี้ เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยต้องการชี้แนะความเป็นไปได้ในการนำผลการวิจัยไปใช้ จึงได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติที่จะใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยการเสนอแนะในรูปแผนพัฒนาคุณภาพครู ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพครูจึงเป็นเพียงข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้วิจัยได้จัดทำโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของการพัฒนาครูมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในการนำแผนพัฒนาคุณภาพครูไปใช้ก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย รายละเอียดของแผนมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. นโยบายและวัตถุประสงค์ของแผน ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาคุณภาพครูในครั้งนี้ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติมากที่สุด จำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประถมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรมการฝึกหัดครู รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 6 มาสังเคราะห์

รวมกับผลการวิจัยในครั้งนี้นำมาพิจารณาเป็นนโยบายของแผน นอกจากนี้ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนนั้น ได้นำนโยบายดังกล่าวแล้วมาเป็นข้อจำกัดและข้อสนับสนุนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนด้วย

2. สิ่งที่ต้องทำการพัฒนา เนื่องจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนา ซึ่งได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย การพัฒนาชุมชน อุดมการณ์และวิญญานครู และบุคลิกภาพ แต่จากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ชี้ให้เห็นว่า การที่ครูขาดหรือด้อยคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านดังกล่าวแล้วนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ซึ่งได้แก่ สถานภาพส่วนตัวครู สถานภาพครอบครัว และสถานภาพในการปฏิบัติ ปัญหาจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าพิจารณาแล้วจะพบว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพครู แม้ว่าจะจัดการอบรม สัมมนาหรือพัฒนาครูด้วยรูปแบบใด ๆ ก็ตามให้มีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม วินัย ตลอดจนการพัฒนาชุมชน แต่โดยส่วนตัวของครูเองยังมิได้หา ทางด้านครอบครัว ด้านการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพครูก็ยังไม่ประสบผลตามต้องการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จำเป็นต้องหาวิธีการพัฒนา สภาพครอบครัว และสภาพการปฏิบัติงานของครูให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเท่าที่เป็นในปัจจุบันด้วย ในการพัฒนาปัญหาที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว อาจจะกระทำไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่แสดงถึงคุณภาพครู จะทำให้ครูมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

3. วิธีการพัฒนาคุณภาพครู สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูนั้น เป็นผลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ในการนำแผนไปปฏิบัติจริง ๆ นั้น ผู้ดำเนินการพัฒนาอาจพิจารณาเลือกทำกิจกรรมเพียงบางกิจกรรม หรือเลือกกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากที่เสนอไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป้าหมายของการพัฒนา

4. การนำแผนพัฒนาคุณภาพครูไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนพัฒนาย่อยโดยจัดทำแผนพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ที่จำแนกคุณภาพครูประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ด้วย อนึ่งในการนำแผนพัฒนาย่อยไปปฏิบัตินั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของครู สถานภาพส่วนตัว และสภาพการปฏิบัติงานของครูแล้วจะต้องคำนึงถึง ความพร้อมในด้านเวลา อัตรากำลังคน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะดำเนินการด้วย สำหรับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ นั้นก็จำเป็นจะต้องทำการพัฒนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการเช่นเดียวกับที่ได้เสนอไปแล้ว ซึ่งอาจจัดทำในรูปของแผนพัฒนาย่อย เฉพาะคุณลักษณะ เช่นเดียวกันหรืออาจจัดเป็นแผนร่วมกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมต่าง ๆ ของหน่วยงานที่จะดำเนินการ

นอกจากนี้ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพครู ไปปฏิบัตินั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่นำไปใช้จะต้องมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผน เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ประกอบการตัดสินใจดำเนินการตามแผนในการตรวจสอบความเป็นไปได้นั้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่แผนงานของแต่ละหน่วยงาน ควรจะเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการศึกษาเอกชน และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรจะนำคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูไปประเมินครูประถมศึกษา โดยอาจจะดัดแปลงเครื่องมือที่ใช้ให้เหมาะสมกับความจำเป็นและสภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทราบคุณภาพครูประถมศึกษาในสังกัดหรือหน่วยงานต่าง ๆ ว่า มีความบกพร่องในเรื่องใด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้ครูมีคุณภาพสูงขึ้น

2. สถาบันที่ผลิตครู ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยครู และคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรจะได้นำคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ไปกำหนดเป็นหลักสูตรสำหรับผู้ที่จะออกไปเป็นครูในระดับประถมศึกษา เพื่อเตรียมและพัฒนานักศึกษาคูให้มีคุณภาพพร้อมที่จะไปปฏิบัติงานให้มีผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจจะกระทำโดยการสอดแทรกเนื้อหาของคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ลงไปในรายวิชาต่าง ๆ หรือกำหนดเป็นรายวิชาใหม่ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กรมวิชาการและ
หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ในเรื่องของคุณลักษณะที่แสดงถึง
คุณภาพครู ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน
และดำเนินการพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาครู
หนึ่งในการพัฒนาครูนั้น ควรพัฒนาครูทุกคน ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าครูที่มีคุณภาพสูงควรส่งเสริมและ
สนับสนุนให้มีคุณภาพอยู่ในระดับเดิมหรือสูงขึ้น และสำหรับครูที่มีคุณภาพต่ำก็พัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ในการดำเนินการพัฒนาครูนั้น ควรจะกระทำให้ครบทุกคุณลักษณะ ทั้งนี้ควรจะมี
การพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยพิจารณาความพร้อมของครูเป็นประการสำคัญด้วย

4. หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วในข้อ 3 ควรมีโครงการหรือแผนในการพัฒนา
ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการที่มีคุณภาพต่ำ ได้แก่ สถานภาพส่วนตัว และสภาพการปฏิบัติ
งาน ควบคู่ไปกับโครงการหรือแผนพัฒนาคุณภาพครู และดำเนินการพัฒนาเป็นระยะ ๆ อย่าง
ต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เช่น แผนการอบรมการปฏิบัติงานของผู้บริหาร แผนการอบรม
ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

5. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีโครงการช่วยเหลือ
ครูในเรื่องเศรษฐกิจ ที่พัก และสุขภาพอนามัยอย่างทั่วถึง เช่น โครงการสร้างงานพิเศษ
เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครู โครงการตรวจสุขภาพประจำปี โครงการจัดสร้างหมู่บ้านครู หรือให้
สวัสดิการในการสร้างบ้านแก่ครู เป็นต้น

6. ควรมีการนำแผนพัฒนาคุณภาพครูไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ
นอกจากนี้ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาย่อย ๆ สำหรับคุณลักษณะแต่ละด้านเพื่อการพัฒนาครูให้
ครบทุกคุณลักษณะ และทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การที่ครูมีคุณภาพต่ำด้วย

7. ในการคัดเลือกครูเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้เป็นครูนั้น ควรเป็นการตรวจสอบหรือ
ประเมินคุณภาพครูด้วย โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อ
จะได้ครูที่มีคุณภาพสูงที่สุดในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการสร้างเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพครูระดับจังหวัด เขต และประเทศ เพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพครูประถมศึกษาในโอกาสต่อไป
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบหรือปัจจัยส่งผลต่อคุณภาพครูประถมศึกษา โดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือไปจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้
3. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของนักศึกษาครูในชั้นปีต่าง ๆ เพื่อศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา
4. ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาคุณลักษณะของคุณภาพครูในทำนองเดียวกับการวิจัยเรื่องนี้ โดยใช้วิธีการทางสถิติอื่น ๆ เช่น การศึกษาองค์ประกอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แล้วเปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องนี้
5. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้ครูมีคุณภาพต่ำ โดยใช้วิธีการทางสถิติอื่นและตัวแปรอื่น ๆ นอกจากที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้
6. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพครูในระดับอื่น ๆ และเปรียบเทียบกับ การวิจัยเรื่องนี้
7. จากผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สภาพการบริหาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่ครูมีคุณภาพต่ำ ดังนั้นการวิจัยต่อไปควรมีการศึกษากระบวนการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาให้ชัดเจนว่า มีสภาพเป็นอย่างไร และมีปัญหาอย่างไร เพื่อหาทางพัฒนาระบบการบริหารให้ดีขึ้น
8. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของครูที่จบจากการเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ กับคุณภาพของครูที่จบโดยการอบรมตามโครงการที่ต้องการเพิ่มวุฒิของครู ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการอบรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุกประเสริฐ และคณะวิจัยที่ 2 โครงการปรับปรุงหลักสูตรกรรมการฝึกหัดครู :
การศึกษาหาสมรรถนะของครูประถมศึกษาที่ดัดแปลง จงเจริญการพิมพ์ 2525,
280 หน้า
- เกษม บุญอ่อน "เคลพาย เทคนิคในการวิจัย" คุรุปริทัศน์ ปีที่ 4(10) ตุลาคม
2522
- กันต์ ชินบุตร "วิญญาณครู" ประชาศึกษา 32(13) : 4 - 6 ตุลาคม 2524
- กล้าหาญ วรพุทธพร กลุ่มคุณภาพ เอเชียเพรสการพิมพ์ 2527, 117 หน้า
- การฝึกหัดครู, กรม กระทรวงศึกษาธิการ โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาประจำการเพื่อส่งเสริมวิทยฐานะ ตามหลักสูตรกรรมการฝึกหัดครู พุทธศักราช
2519 ม.ป.ท. 5 หน้า
- _____ แผนพัฒนาการศึกษากรรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2525 - 2529 โรงพิมพ์การ
ศาสนา ม.ป.ท., 161 หน้า
- _____ จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษา สังกัดสถานศึกษาฝึกหัดครู หน่วยศึกษา-
นิเทศกรรมการฝึกหัดครู 2525, 305 หน้า
- _____ แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) กองแผนงานกรมการ
ฝึกหัดครู ม.ป.ป., 383 หน้า อัดสำเนา
- การศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม การประชุมสัมมนาเรื่องบทบาทของครูต่อการพัฒนา
ชุมชน เจริญวิทยการพิมพ์ 2527, 177 หน้า
- กุศล กลแกม ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษาส่วนกลาง ปริณูพานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
2528, 75 หน้า อัดสำเนา

กลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง

"ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัย" ใน
เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 1 : การวิจัยด้านการฝึกหัดครูและ
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู หน้า 22 - 35 โรงพิมพ์ศาสนา 2528

ก่อ สวัสดิพานิชย์ "ครูกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา" ป.ศร 2519 : 1 - 11

โรงพิมพ์ไชยวัฒนาการพิมพ์ 2519

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528,
 39 หน้า

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการประชุมทางวิชาการ
ครูประถมศึกษาใต้เด่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.,
 19 หน้า อัดสำเนา

แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ 2530, 457 หน้า อัดสำเนา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5
(พ.ศ. 2525 - 2529) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524,
 369 หน้า

องค์กำหนดประสิทธิภาพของครูประถมศึกษา : รายงานการศึกษาและประเมิน
ผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา เล่มที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ 2526, 272 หน้า

การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด เจริญผลการพิมพ์ 2528,
 57 หน้า

รายงานการประชุมปฏิบัติการเรื่องจรรยาครู สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ 2524, 81 หน้า

รายงานการสัมมนาผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา
ปี 2525 รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ 2525, 112 หน้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6

(พ.ศ. 2530 - 2534) รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ 2529, 248 หน้า

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการรักษาวินัย

ข้าราชการครู โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2528,

27 หน้า

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย 2525, 433 หน้า

คณะผู้จัดทำวารสารเศรษฐศาสตร์และสังคม "ประชากรกับการพัฒนาชนบท ความเห็นจาก

ครูศรีเด่น" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 15 : 38 - 42 พฤศจิกายน - ธันวาคม

2521

จรินทร์ ธาณิรัตน์ บทานุกรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518, 172 หน้า

จรีรัตน์ สาครินทร์ "คุณภาพของครูอยู่ที่ไหน" วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2(4) : 32 - 36 ตุลาคม 2528 - มกราคม

2529

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก มาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.

16 หน้า อัดสำเนา

จรรยาบรรณสำหรับครูไทย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529, 30 หน้า

อัดสำเนา

ครู : แก้วสารพัฒน์ของสังคม สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.

20 หน้า อัดสำเนา

จิตรกร ตั้งเกษมสุข "ครูประณตศึกษากับการพัฒนาชนบท" คุรุปริทัศน์ 8(12) :

88 - 89 ธันวาคม 2526

"บทเรียน จากอดีต : ครูกับการพัฒนาชีวิตและสังคม" วารสารคุรุศาสตร์

12(4) : 96 - 101 เมษายน - มิถุนายน 2527

จารึก ชูทิศติกุล การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักศึกษาครูและสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม วิทยานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 375 หน้า อัดสำเนา

จารึก นนทวาลี เกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 112 หน้า อัดสำเนา

จำเนียร น้อยท่าช้าง ครูดีในทัศนะของเด็ก ราชบุรี วิศวกรรมพิมพ์ 2521, 86 หน้า

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ แนวคิดและวิธีวางแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528, 55 หน้า

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ ลักษณะของครูที่ดี หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู 2520, 425 หน้า

ซงค์ วงศ์จันทร์ "จรรยาภักชี" ใน รายงานการประชุม สัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 2 หน้า 76 - 90 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2527

ชาญชัย ศรีไสยเพชร การประถมศึกษา (2) : ศึกษา 336 ม.ป.ท. 2523, 275 หน้า

ณัฐภา สรรพศรี "แนวโน้มการวิจัยการศึกษาในอนาคต" วารสารเศรษฐศาสตร์ 10 1 - 19 มกราคม - มิถุนายน 2524

แนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 138 หน้า

ไฉย อุดมบุญญาภาพ "คุณภาพของครูกับอนาคตของประเทศ" ประชาศึกษา 35(8) : 3 - 5 พฤษภาคม 2528

ดิลก บุญเรืองรอด ปรัชญาการฝึกหัดครูไทย : การจัดการฝึกหัดครูเพื่อให้ได้ครูที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2526, 9 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ จริยธรรมของเยาวชนไทย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520,
344 หน้า

ทัศนีย์ ศุภเมธี "บทบาทของครูในสังคมปัจจุบัน" มิตรครู 23(3) : 36 - 37

15 กุมภาพันธ์ 2524

ทองคุณ หงส์พันธ์ การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน
ปริญฐานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 308 หน้า

การศึกษากับการพัฒนา แนวความคิด ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ภาพพิมพ์ ม.ป.ป. 211 หน้า

ครู : บทบาท พฤติกรรมและคุณภาพ บุรีรัมย์ สวัสดิ์การพิมพ์ 2527,

193 หน้า

ธงชัย สันติวงษ์ การวางแผน ไทยวัฒนาพานิช 2528, 140 หน้า

นันทนา อ้นศิริ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขต
หน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2518, 200 หน้า อัดสำเนา

นิพนธ์ จิตตภักดิ์ "เราจะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างไรดี" สารพัฒนาหลักสูตร

39 : 3 - 5 มิถุนายน 2528

นิรุต ถึงนาค "วิทยาลัยครูกับการผลิตครูที่มีคุณภาพ" คุรุปริทัศน์ 8(12) : 90 - 93

ธันวาคม 2526

นิตยา ธรรมพันธ์ ค่านิยมในการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้น มศ. 3 โรงเรียนมัธยมของ

รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2523, 140 หน้า อัดสำเนา

บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, วิทยาลัยครู ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โรงพิมพ์สามมิตร

2518, 123 หน้า

- บุญชม ไชยโกษี การส่งเสริมการศึกษาระหว่างประชากรของครูประถมศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม มหาสารคาม 2521, 89 หน้า
- บุญโชติ จันทรสุพัฒน์ ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูประชากรของผู้บริหาร
การศึกษาและครูประชากรสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2527, 65 หน้า อัดสำเนา
- บุญเพิ่ม อิทธิรัตน์ "คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูสอนภาษาในอุดมคติ" วารสารวิจัย
และพัฒนาการเรียนการสอน 1(1) : 16 - 20 มกราคม - มิถุนายน 2529
- บุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ "เราเลือกครูประถมกันอย่างไร" วิทยาสาร 26 : 19 - 21
4 กรกฎาคม 2515
- ปลัดกระทรวง, สำนักงาน กองแผนงาน ทิศทางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลป
วัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) กระทรวงศึกษาธิการ 2528,
158 หน้า
- ประกอบ คุณารักษ์ การจัดทำโครงการและการประเมินผลเชิงระบบ (พร้อมแบบฝึกหัด)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2526, 517 หน้า อัดสำเนา
- ประยูร ชีระพงษ์ "วิญญานครู" 40 ปีครูสภา 2528, 140 หน้า
- ประยูร ศรีประสาธน์ "วิเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกหัดครูในประเทศไทย"
วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 2 : 68 - 69 กันยายน 2516
- _____ "เทคนิคการวิจัยแบบเดลไฟ" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 14
ฉบับที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2522
- ประสิทธิ์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล คู่มือการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพของงาน
โรงพิมพ์เจริญผล 2527, 232 หน้า
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา "ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย" ครูศาสตร์
13(1) : 9 - 11 กรกฎาคม - กันยายน 2527

ประสิทธิ์ ธรรมประสิทธิ์ การส่งเสริมครูประจำการระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6

ความต้องการของครู การปฏิบัติงาน และมีปัญหา ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 71 หน้า อัดสำเนา

ปัญญานันทมุนี, พระราช "แต่คุณครูที่รัก" ข่าวการประถมศึกษา 2(84) : 3 - 4

1 มกราคม 2524

ปรีชา เศรษฐีธร "คุณภาพ คุณธรรม และความรู้" ครูปริทัศน์ 6(1) : 58 - 62

มกราคม 2524

เป็รื่อง กุมุท "ครูดีของนักเรียน" วารสารศึกษาเอกชน 3 : 10 ธันวาคม 2517

พโยม วรรณศิริ ผู้รวบรวม "การประชุมทางวิชาการครูกับเสถียรภาพของประเทศ"

วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 4 : 42 - 44 เมษายน 2513

พจน์ สัจจามนต์ และคนอื่น ๆ การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย

ไทยวัฒนาพานิช 2523, 323 หน้า

พีรศักดิ์ ทองมาก "แผนงานการผลิตครู เพื่อคุณภาพในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5

พ.ศ. 2525 - 2529" ครูปริทัศน์ 8(1) : 34 - 39 มกราคม 2526

พุทธทาสภิกขุ "วิญญานแห่งความเป็นครู" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 15(4) :

44 - 62 เมษายน - พฤษภาคม 2524

พจน์ สะเพียรชัย "คำกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่องแนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู"

-ใน รายงานการสัมมนาเรื่องแนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู 19 - 21

ตุลาคม 2524 หน้า 191 - 192 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524, 295 หน้า

"ทิศทางการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6" ใน

รายงานการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 4 หน้า 17 - 28 โรงพิมพ์

คุรุสภา 2528

เพทาย ศิริสุขุมิตร "ครู - ทางผ่านที่ (น่าจะ) รื่นรมย์" ศึกษาศาสตร์สาร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7(2) : 21 - 31 มิถุนายน 2521

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร การสร้างแผนพัฒนาบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ปทุมธานี ภาศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2529, 298 หน้า อัดสำเนา
 ไพฑูรย์ จันทยศ "ค่าของครูมีใช้อยู่ที่ปทุมธานี" สารพัฒนาหลักสูตร 23 : 38 - 40
 สิงหาคม 2526

"จริงหรือ? เขาว่าเมืองไทยเอาคนโง่มาเป็นครู" สารพัฒนาหลักสูตร
 20 : 32 - 33 พฤษภาคม 2526

ไพฑูรย์ สุวรรณโพธิ์ศรี การบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2522,
 267 หน้า

ปิญญู สาร การบริหารงานบุคคล ไทยวัฒนาพานิช 2517, 587 หน้า
 ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา "พระบรมราโชวาท พระราชทาน
 แก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน" มิตรครู : 8 สิงหาคม
 2520

มานพ ภาสกรวิไลธรรม การประเมินโครงการการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
ประจำการ ปทุมธานี ภาศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2525, 221 หน้า อัดสำเนา

เมธี ปิณฑานนท์ "ครูกับการพัฒนาชนบทยากจน" มิตรครู 23 : 31 - 34
 พฤศจิกายน 2524

ยนต์ ชุมจิต ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู สำนักพิมพ์แพรวพิทยา 2526, 187 หน้า
 "ระดม ความคิด...ปัญหาการศึกษาไทยปัจจุบันและแนวทางแก้ไข" มติชนรายวัน
 2 ตุลาคม 2529 หน้า 13

ระวีวรรณ เสวตามร ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครปฐม
ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2525, 107 หน้า อัดสำเนา

ราชบัณฑิตสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 พิมพ์ครั้งที่ 18
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดคนทชัย 2523, 1,053 หน้า

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2523, 60 หน้า

_____ กองมาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติเพื่อการสรรหาครู อุทิศตนเพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529, 10 หน้า
อัครสำเนา

_____ การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
ม.ป.ป., 36 หน้า อัครสำเนา

_____ วรมนี, พระราช ธรรมบุญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม อมรินทร์การพิมพ์
2529, 94 หน้า

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ศรีสมร พุ่มสะอาด เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่สถานฟื้นฟูสุขภาพ
ลำลูกกา ปทุมธานี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

_____ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 2518, 374 หน้า
วัน เคชพิชัย การประเมินโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสร็จขั้นพื้นฐานประเภทชั้นเรียน
ในเขตการศึกษา 2 ปรินญาณพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2527,
432 หน้า อัครสำเนา

_____ วิจิตร ศรีส้าน "ศึกษา - วิทยาการ" บทสัมภาษณ์ใน มติชน วันที่ 10 กรกฎาคม
2528 หน้า 10

_____ วิจิต ทองนุ้ย "ผลการประเมินการจัดงานวันประถมศึกษาแห่งชาติ" ประชาศึกษา
34(12) : 5 - 9 กันยายน 2527

_____ วิรัตน์ ไวยกุล ปัญหาในการประกอบอาชีพครู กับการผลิตของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรินญาณพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2524, 251 หน้า อัครสำเนา

_____ วิชากร, กอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คู่มือการประเมิน
โรงเรียน ครู และนักเรียนดีเด่น ปีการศึกษา 2526 สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ 2526, ไม่มีเลขหน้ารวม, เอกสาร 7 ชุด

วางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา; คณะกรรมการ การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม สมาคม
ผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย 2518, 294 หน้า

วีรพล สุวรรณันต์ หลักและเทคนิคการวางแผน ประยวงส์การพิมพ์ 2526,
100 หน้า

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 พิมพ์
ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์คุรุสภา 2525, 308 หน้า

ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ ตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครู ตามแนวการใช้
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ปรินิพนธ์พนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 146 หน้า อัดสำเนา

ส. ครุวรรณ "ครูที่รักเด็ก" ร่มขวัญ 10(72) : 3 - 5 พฤศจิกายน 2528

สงวน ช่างฉัตร "ธรรมชาติของการวางแผน" มิตรครู 23(13) : 21 - 21

15 กรกฎาคม 2524

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู อักษรบัณฑิต 2524, 138 หน้า

เสน่ห์ จามริก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ศรีสมร ทุมสะอาด เป็นผู้สัมภาษณ์ ทีมมหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

สมาน รังสียกฤษฎ์ การบริหารบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 8 สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

2525, 104 หน้า

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ เจ้าพระยาการพิมพ์

2527, 404 หน้า

สาโรช บัวศรี "แนวความคิดเรื่องจรรยาครู" ใน รายงานการประชุมปฏิบัติการเรื่อง

จรรยาครู หน้า 1 - 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524

สายหยุด จำปาทอง "อนาคตของครูไทย" เอกสารประกอบคำบรรยาย ม.ป.ท.

2529, 11 หน้า

- สุทิน ฉินโถม และคนอื่น ๆ "ทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อบุคลิกลักษณะของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เด็กชอบในกรุงเทพมหานคร" ใน บทความวิจัยที่ได้รับทุนจากสภาการศึกษา หน้า 97 - 102 2528
- สุธีระ ทานตวลิช "การบริหารงานบุคคล" ใน การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา หน้า 33 - 62 โรงพิมพ์สตรีเนติศึกษา 2525
- สุรชาติ สังข์รุ่ง "การเลือกครูดีให้สังคม" วิทยาสาร 29(11) : 20 - 21 เมษายน 2521
- สุรพงษ์ ปนาทกุล การวางแผนการศึกษา โรงพิมพ์เจริญผล 2526, 305 หน้า
- สุรินทร์ สรศิริ "ครูดีนั้นเป็นอย่างไร" วิทยาสาร 5(71) : 3 - 9 กรกฎาคม 2513
- เสรี วงษ์มณฑา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ศรีสมร ห่มสะอาด เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2529
- แสวง ปิ่นมณี และชินภัทร ภูมิรัตน์ การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528, 57 หน้า
- สำเริง บุญเรืองรัตน์ เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ โรงพิมพ์ศึกษาพร. 2526, 194 หน้า
- _____ "ความเที่ยงตรง" สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 1 : 90 - 91 กรกฎาคม - กันยายน 2528
- สุนทร สุนันทชัย คู่มือครูใหญ่ประถมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา 2517, 225 หน้า
- สมบูรณ์ ตันยะ การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา ปรินิพพานินทร์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 386 หน้า อัดสำเนา
- สมพงศ์ เกษมสิน การบริหารบุคคลแผนใหม่ ไทยวัฒนาพานิช 2523, 380 หน้า
- อดิศักดิ์ พงษ์พันธุ์ผลศักดิ์ การควบคุมคุณภาพ โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ 2527, 405 หน้า

- อนันต์ เกตุวงศ์ หลักและเทคนิคของการวางแผน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2526, 275 หน้า
- อนุศักดิ์ เกตุสิริ ลักษณะของครูที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ
สภาตำบล ในเขตรับผิดชอบของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 138 หน้า
- อมร รักษาสัตย์ และคนอื่น ๆ "แนวนโยบายของรัฐด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง
และการบริหาร" รายงานการศึกษาในโครงการศึกษาแนวนโยบายของรัฐ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2529, 362 หน้า
- อรุณ ปริติฉัตร "การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู" ใน รายงานการประชุมสัมมนา
สมาคมวิชาชีพครูครั้งที่ 2 หน้า 57 - 64 โรงพิมพ์คุรุสภา 2526
- อารมณีย์ เทียนพิทักษ์ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิตฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพ ตามการรับรู้ของอาจารย์ฝ่ายนิเทศก์ ฝ่ายคณะอาจารย์นิเทศก์
ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหารและนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528, 144 หน้า
- อุดม นวลดี ปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการ
ของผู้บริหารการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปริณญาานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2524, 151 หน้า อัดสำเนา
- อุทัย บุญประเสริฐ "การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษาในระดับ
จังหวัด" การฝึกอบรมวางแผนการพัฒนา การศึกษาแบบบูรณาการในจังหวัด 2528,
38 หน้า
- เอกวิทย์ ณ ถลาง "คุณภาพและการไม่มีคุณภาพทางการศึกษา" ใน รายงานการประชุม
สัมมนา สมาคมวิชาชีพครูครั้งที่ 3 หน้า 24 - 38 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527
- "ผลกระทบของการประกอบอาชีพครูกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน" สารพัฒนา
หลักสูตร 24 : 8 - 12 กันยายน 2526

เอกวิทย์ ณ ถลาง "คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาไทย" บรรยายพิเศษที่
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เวลา
9.00 - 12.00 น.

อำไพ สุจริตกุล และคนอื่น ๆ "ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา
ศึกษา 2517 - 2521" วารสารวิจัยทางการศึกษา 11(2) : 10 - 31 กรมวิชาการ
2524

อำรุง จันทวานิช "การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการประถมศึกษา" วารสารการวัดผล
การศึกษา 2 : 83 กันยายน - ธันวาคม 2523

Argenti, John. Practical Corporate Planing. London, George Allen
& Unwin, 1980. 221 p.

Armstrong, Harold R. "Performance Evaluation", The National
Elementary Principle. 5 : 51 February 1973.

Bennett, Nicholus. Barriers and Bridges for Rural Development.
Bangkok, The Foundation for the Promotion of Social Sciences
and Humanities Testbook Project, 2521. 199 p.

Bloom, Benjamin S. Human Characteristics and School Learning.
New York, Mc Graw-Hill Company, 1976. 284 p.

Boonon, Kasem. The Future of Teacher Education in Thailand : A Delphi
Application. Doctor's Thesis, The University of Alabama, 1979.
151 p. mimeographed.

Cohen P.A. and W.J. Mc Keachie. "The Role of Colleagues in the
Evaluation of College Teaching", Improving College and University
Teaching. p. 147 - 154. 28 (1980)

Chulam, Raza N., Bhutlo Ali, Mohammad A Mehar. The Quality of
teacher's Performance in Primary Schools of Province of Sind as
a Sound Base. Baurean of Curriculum and Extension wing
Sind Hyderabad Pakistan in collaboration with Federal Ministry
of Educational Island, 1978. 184 p.

Cleland, David I. and William R. King. System Analysis and Project
Management. 3rd ed., New York, McGraw-Hill Book Company, 1983.
489 p.

Cochran, Willian C. Sampling Technigues. 3rd ed., New York,
John Wiley & Sons, 1977. 428 p.

- Dwivedi, R.S. Management of Human Resources : A Behavioral Approach to Personnel. New Delhi, Oxford & IBH Publis Publishing Co., 1980. 499 p.
- Gibson, R Oliver and Herold C. Hunt. The School Personnel Administrator. Boston, Houghton Mifflin Company, 1965. 493 p.
- Good, Cater V. Dictionary of Education. 3rd ed., New York, McGraw-Hill, 1973. 681 p.
- Harrison, Raymond Hand Lawrence E. Gowin. The elementary Teacher in Action. San Francisco, Wadworth Publishing Co., Inc., 1958. 298 p.
- Heald, Jane E. and Samuel A. Moore. The Teacher and Administrative Relationship in School System. New York. The Macmillan Co., 1968. 304 p.
- Helmer, Olaf. The Delphi Method for Systematizing Judgement about The Future. Los Angeles, Institute of Government and Public Affairs, University of California, 1966. 12 p.
- Knowles, Malcolm S. The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus Pedagogy. New York, Association Press, 1971. 384 p.
- Kohtbantau, Sunthorn. Adult Education in Thailand : A Needs Assessment. Doctor's Thesis, The University of Oregon, 1978. 175 p.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sampling Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. p. 607 - 610. Vol. 30, 1970.
- Lawrence, Gordon. "Measuring Teacher Competencies for the Middle School," The National Elementary Principle. 3 : 60 - 66 November, 1971.
- Lehmann, Irvin J. and William A. Mehrens. Educational Research Reading in Focus. New York, Holt; Rinehart and Winston, 1971. 460 p.
- Musgrove, Frank and Philip H. Taylor. Society and the Teacher's Role. London, Routledge & Kegan Paul, 1969. 104 p.
- Norusis, M.J. SPSS Statistical Algorithms. 2nd.ed., Chicago, SPSS Inc., 1979. 166 p.

- Pigors, Paul and Chales A. Myers Personnel Administration : A point of View and A Method. International Student Edition. Tokyo, McGraw-Hill International Book Company, 1981. 588 p.
- Pill, Juri. "The Delphi Substance, Context, A Critique and an Annotated Bibliography," Socio-Econ. Plan-Sci. p. 57 - 71, Vol. 5, 1971.
- Pires, Edward A. Student Teaching Practices in Primary Teacher Training Institution in Asia. Bangkok, Unesco Regional office for Education in Asia, 1967. 148 p.
- Pomeroy, Edward C. "What's Going on in Teaching Education?", The Education Digest. 5 ; 34.- 35, January 1967.
- Prall, Charles E. and Leslie C. Cushman. Teacher Education In-Service. Washington, American Council on Education, 1944. 503 p.
- Quastel, Leah and Roger Boshier. "Educational Needs and Opportunities as Antecedents of Job Satisfaction," Adult Education. p. 130 - 141 Vol. 32, No. 3, 1982.
- Ryans, David G. Characteristics of Teachers. George Banta Company. Manasha, 1960. 416 p.
- Spear, Harold. Improving the Supervision of Instruction. New York, Prentice-Hall, 1953. 478 p.
- Tatsuoka M. Maurice. Multivariate Analysis : Techniques for educational and psychological Research. John Wiley & Sons, Inc., New York, 1971.
- Teera Runcharoen and other. Philosophy of Teacher Education Thailand : An ASEAN Development Education. Project, 1982. 170 p.
- Torsten, Husein T. and Neville Postlethwaite. The International Encyclopedia of Educational. Volum 9(T-Z), P. 4987 - 5648, 1985.
- Wynne, James D. Learning Statistic : A common-Sence Approach. New York, Macmillan Publishing Co., Inc., 1982. 546 p.
- Werther, William B. and Devis Keith. Personnel Management and Human Resources. International Student Edition. Tokyo, McGraw-Hill International Book Company, 1982. 508 p.
- Yamane, Taro. Statistics : An Introductory analysis. 3rd.ed., Harpen & Row Publishing, Inc., 1973. 1,130 p.

ภาคผนวก

เทคนิคเดลไฟ (Delphi technique)

เทคนิคเดลไฟเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นวิธีการที่ใช้ศึกษาเพื่อกำหนดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดวิธีการของเทคนิคเดลไฟดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมา

เทคนิคเดลไฟเป็นวิธีการที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อหาวิธีการให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่ยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจของกลุ่มเป็นไปอย่างถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ผู้ที่คิดและพัฒนาวิธีการนี้ขึ้นมาใช้ คือ นักวิจัยของบริษัท แรนด์ คอร์ปอเรชั่น (Rand corporation) ชื่อโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน คอลคีย์ (Norman Dalkey) ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2503 (เกษม บุญอ่อน 2522 : 27, Kothbantun. 1978 : 175) และเทคนิคนี้ได้แพร่หลายอย่างกว้างขวางโดย เฮลเมอร์ และนอร์แมน ได้เขียนบทความลงในวารสาร Management Science ในปี พ.ศ. 2506 ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการนำเทคนิคนี้ไปใช้ในการวิจัยอย่างแพร่หลาย (ประยูร ศรีประสาธน์ 2522 : 50)

2. ความหมาย

ความหมายของเทคนิคเดลไฟ ได้มีผู้กล่าวไว้หลายท่านดังนี้

ฟิล (Pill. 1971 : 57) กล่าวถึงเทคนิคเดลไฟว่า เป็นวิธีการที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบ

รัสป์ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2522 : 50 อ้างอิงมาจาก Rasp. 1973 : 29 - 30) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลไฟว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติที่ประชุม นอกจากนี้

ได้กล่าวถึง โอลาฟ เฮลเมอร์ และนิโคลัส เรสเซอร์ ที่ได้ให้ความหมายของเทคนิคเคลฟว่า คือโครงการที่จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ได้รับข้อมูล และความคิดเห็นกลับมา ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจ และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เป็น

สำหรับ ประยูร ศรีประสาธน์ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2522 : 51) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเคลฟว่า คือ ขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในเรื่องเกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะเป็น ทั้งนี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียก ประชุม

จากความหมายและความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคนิคเคลฟ สามารถสรุปความหมายของเทคนิคเคลฟได้ดังนี้ คือ เทคนิคเคลฟเป็นกระบวนการที่ใช้ในการแสวงหาข้อสรุป จากการรวบรวมความคิดเห็นที่กระจัดกระจายและแตกต่างกันออกไปของกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ทั้งนี้ให้ได้ข้อสรุปที่มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ด้านเวลา ปริมาณ และ/หรือ สถานการณ์ที่ต้องการให้เป็นไปด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

เทคนิคเคลฟมีความเป็นปรนัย และแม่นยำในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมากกว่าวิธีการอื่น ๆ ที่จัดให้กลุ่มบุคคลได้มาจับกลุ่มกันโดยตรง เพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะว่าเทคนิคเคลฟไม่จำเป็นต้องให้บุคคลมาเผชิญหน้ากัน ดังนั้น จึงเป็นการป้องกันอิทธิพลที่สมาชิกของกลุ่มจะมีซึ่งกันและกันได้ สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีความปลอดภัยที่ความคิดเห็นของตนไม่ตรงกับผู้อื่นและด้วยความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็น

3. คุณลักษณะทั่ว ๆ ไป

คุณลักษณะทั่ว ๆ ไปของเทคนิคเคลฟมีดังนี้คือ (Helmer. 1966 : 5, Pill. 1971 : 57 - 58)

3.1 มีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญอย่างชาญฉลาด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมในการวิจัย จะไม่ทราบว่าผู้ใดบ้างที่รวมอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้ เหตุที่ต้องทำเช่นนี้ เพื่อเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มหรืออิทธิพลของลักษณะเด่นของผู้เชี่ยวชาญบางคนที่อาจส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ดังนั้นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเคลไพนี จึงนิยมใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสื่อสารอื่น ๆ ที่ช่วยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่ต้องมาเผชิญหน้ากัน

3.2 มีการกำหนดเงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความสามารถของตนอย่างชัดเจน รวมถึงการให้ผู้เชี่ยวชาญได้รับรู้ผลการแสดงความคิดเห็นของตนเองกับความคิดเห็นของกลุ่มด้วย การวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้มักจะใช้แบบสอบถามในการรวบรวมความคิดเห็นเพราะเป็นเงื่อนไขที่ชัดเจนต่อผู้เชี่ยวชาญทุกคน และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงต้องมีการใช้แบบสอบถาม ถามย้ำหลาย ๆ รอบ ในแต่ละรอบของแบบสอบถามที่ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยจะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ในรอบก่อนเอาไว้ด้วย เพื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้ทราบว่าความคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร แตกต่างกับความคิดเห็นของผู้อื่นหรือไม่อย่างไร

3.3 นำวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยในการจำกัดวงคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะช่วยลดการกระจายกระจายของคำตอบของกลุ่ม ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วิธีการทางสถิติจะช่วยในการยืนยันว่า ความคิดเห็นในคำตอบรอบสุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นตัวแทนของความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มด้วย

สถิติที่นำมาใช้ในการพิจารณาคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ก็คือสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central tendency) ซึ่งได้แก่ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) หรือค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงตำแหน่งของความคิดเห็น เนื่องจากมาตราที่ใช้กับคำตอบมีเพียงเล็กน้อย ดังนั้นการใช้ค่าเฉลี่ยจึงไม่เหมาะสมจะมีการใช้มัธยฐานมากกว่าในกรณีที่เป็นความคิดเห็นในเรื่องเวลา และปริมาณ สำหรับกรณีที่ยายามจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ในอนาคตนั้น มักจะใช้ฐานนิยม

มากกว่า (ประยูร ศรีประสาธน์ 2522 : 55) อย่างไรก็ตามโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มักจะใช้ค่ามัธยฐาน และค่าความเบี่ยงเบน (Interquartile Range) มากกว่าค่าสถิติอื่น ๆ (เกษม บุญอ่อน 2522 : 27)

4. การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลไฟ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ฉะนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับต้องขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ตอบว่ามีความรอบรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงหรือไม่ และมีจำนวนมากพอที่จะใช้เป็นตัวแทนของผู้รู้ในเรื่องนั้นหรือไม่ ด้วยเหตุนี้การคัดเลือกตัวผู้เข้าร่วมโครงการจึงจำเป็นต้องพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบ ความเชื่อมั่นของเทคนิคเดลไฟจะยิ่งสูงขึ้น ถ้าสามารถพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสมจริง ๆ

ดิกชันนารีของเวสเตอร์ ให้คำจำกัดความของผู้เชี่ยวชาญว่า คือผู้ที่รับการฝึกฝน และมีความรู้เป็นเลิศในสาขานั้น ๆ นอกจากนั้นอร์แมน ดัลคี (Norman Dalkey) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยของบริษัท Rand กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญคือผู้ที่มีความรู้เป็นพิเศษในสาขาที่เขาสนใจ (เกษม บุญอ่อน 2522 : 28) ส่วนพิล (Pill. 1971 : 58) ได้ให้ความคิดเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญอาจจะหมายความว่ารวมถึงทุก ๆ คนซึ่งสามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเลือกผู้เชี่ยวชาญร่วมในการวิจัยนั้น จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อที่จะให้ได้ผู้ที่มีความรู้เป็นเลิศ ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีในสาขานั้น ๆ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการ ได้อย่างแท้จริง และประการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงก็คือ บุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น ต้องมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัย

สำหรับจำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์สูง จะใช้ผู้เชี่ยวชาญเพียง 10 - 15 คน แต่ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ต่ำอาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 30 คน จึงจะได้ความเชื่อมั่นสูง จากผลการวิจัยกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยทั่วไป พบว่าหากมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปแล้ว

อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อย (เกษม บุญอ่อน 2522 : 27 - 28) ส่วนผลการศึกษาเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อนของคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีจำนวนต่างกันจากการวิจัยเรื่อง แนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคตของ ภัฏฐา สรรพศรี (ภัฏฐา สรรพศรี 2524 : 77) พบว่า เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 14 คนขึ้นไป ความคลาดเคลื่อนจะลดน้อยลงมาก ดังนั้นจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการจึงไม่ควร มีน้อยกว่า 14 - 17 คน

5. กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยที่สำคัญของเทคนิคเดลไฟ อยู่ที่การใช้ชุดของแบบสอบถามในการถามซ้ำความคิดเห็น โดยทั่วไปแบบสอบถามฉบับแรกจะกำหนดให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ สำหรับแบบสอบถามฉบับต่อ ๆ มาจะสร้างโดยการปรับปรุงมาจากแบบสอบถามฉบับก่อน ๆ กระบวนการวิจัยนี้จะสิ้นสุดเมื่อได้รับความเห็นที่สอดคล้องกันเพียงพอแล้ว

โดยปกติแล้ว การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลไฟจะใช้แบบสอบถาม 4 รอบด้วยกัน ในบางกรณีอาจใช้แบบสอบถามเพียงสองหรือสามรอบเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าแบบสอบถามฉบับแรกเริ่มด้วยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญลงมติหรือจัดลำดับความสำคัญ เมื่อถึงแบบสอบถามในรอบที่สองและสาม ถ้าพบว่าคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก หรือพบว่า ค่าความเบี่ยงเบนแคบมาก (Kothbantau. 1978 : 28 - 30 และวัน เดชพิชัย 2527 : 126) กระบวนการวิจัยโดยเทคนิคนี้ก็สามารถหยุดได้

ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละรอบมีดังนี้

รอบที่ 1 ส่วนมากแบบสอบถามในรอบแรก มักมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งต้องการให้ผู้ตอบ ตอบข้อคำถามในประเด็นปัญหาที่กว้าง ๆ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่สองพัฒนามาจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 ความคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบในรอบที่ 1 จะถูกนำมาสร้างให้เป็น

ประโยค หรือข้อความตามปัญหาหรือเรื่องราวที่ต้องการศึกษา ในแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับการขอร้องให้ลงมติ จัดอันดับความสำคัญ หรือให้เบอร์ขึ้นต้นความสำคัญในแต่ละประโยคหรือข้อความ

สำหรับการวิจัยบางเรื่อง ไม่ได้เริ่มต้นด้วยแบบสอบถามปลายเปิดตามที่กล่าวมาข้างต้น แต่สร้างแบบสอบถามในรอบที่ 1 ให้มีลักษณะคล้ายกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สร้างประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องราวที่ต้องการศึกษาขึ้นมาเอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ตามความต้องการ โดยมีข้อความปลายเปิดไว้ตอนท้ายของแบบสอบถามด้วย

รอบที่ 3 แบบสอบถามในรอบที่ 3 พัฒนามาจากผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ลักษณะของแบบสอบถามในรอบที่สามนี้ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่เหมือนกันกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่ได้แสดงค่ามัธยฐาน และค่าความเบี่ยงเบนของแต่ละข้อความ รวมทั้งตำแหน่งของค่าที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในแบบสอบถามจากรอบที่ 2 ไว้ด้วย การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้ทบทวนและพิจารณาคำตอบของตนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนใหม่ เมื่อได้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบของกลุ่ม หรืออาจจะยังคงยืนยันในคำตอบเดิมของตนก็ได้ ในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนใดตกอยู่สูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าความเบี่ยงเบน ก็จะได้รับ การขอร้องให้แสดงเหตุผลในการตอบด้วย

รอบที่ 4 ดำเนินการเหมือนรอบที่ 3 แต่ในการวิจัยจำนวนมากได้ตัดการสอบถามในรอบที่ 4 ไป ทั้งนี้เพราะจากผลงานวิจัยจำนวนมากที่ผ่านมา จะมีความแตกต่างกันน้อยมาก ในความคิดเห็นที่ได้จากการตอบในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 (ประยูร ศรีประสาธน์

2522 : 54)

6. งานวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลไฟ

งานวิจัยที่ใช้วิธีการของเทคนิคเดลไฟในต่างประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีการของเทคนิคเดลไฟ เช่น แอนเดอร์สัน (Anderson)

ได้ศึกษาเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ในแต่ละเขตของรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกาไซเฟอร์ท์ และแกนต์ (Cyphert and Gant) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมายของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ราสพ์ (Rasp) ได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของระบบโรงเรียนในรัฐวอชิงตันเพื่อทำปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก และซัมเมอร์ (Summer) ได้ใช้เทคนิคเคลฟเป็นเครื่องมือในการสำรวจความต้องการของการพัฒนาอาจารย์ด้านการศึกษาผู้ใหญ่ในรัฐเคนซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา (Kohtbantau. 1978 : 27 - 28)

ควอสเทล และบอสเชียร์ (Quastel and Boshier. 1982) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางการศึกษา โอกาสทางการศึกษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ของพนักงานในสำนักบริการสุขภาพทางจิตของเทศบาลนครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา

สุนทร โคตรบรรเทา (Kohtbantau. 1978 : 1 - 175) ได้สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย เพื่อเป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยโอเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา

เกษม บุญอ่อน (Boonon. 1980 : 4538 - A) ได้ศึกษานาถของการฝึกหัดครูในประเทศไทย เพื่อเป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยอลาบามา ประเทศสหรัฐอเมริกา

ณัฐภา สรรพศรี (ณัฐภา สรรพศรี 2524 : 1 - 19) ได้ศึกษาแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต คือในปี พ.ศ. 2535 เป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมบุรณ์ ตันยะ (สมบุรณ์ ตันยะ 2524 : 1 - 395) ได้ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา เป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วัน เศษพิชัย (วัน เศษพิชัย 2527 : 1 - 433) ได้สร้างเกณฑ์สำหรับ
ประเมินโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานประเภทชั้นเรียน ในเขตการศึกษา 2
เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร 2529 : 71 - 74) ได้สร้างเกณฑ์
ประเมินสมรรถภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ในช่วงปีพุทธศักราช 2530 - 2534 เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเคลฟ

1. ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์
อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมมณี
หัวหน้าภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา เวสารัชช
ประธานสาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. ดร.อภิชัย พันธุ์เสน
คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. ศาสตราจารย์ ดร.อาร์ สัณหฉวี
อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
7. ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย
โรงเรียนสาธิต
วิทยาลัยครูเพชรบุรีลงกรณ์
8. ดร.กมล สุคประเสริฐ
ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
9. ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง
รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
10. ดร.โกวิท วรพิพัฒน์
อธิบดีกรมวิชาการ
11. นายบรรจง ชูสกุลชาติ
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
12. ดร.กมล ภูประเสริฐ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ
13. นายทวี กาญจนานา
ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร

14. นางสาวระพีพันธ์ อารีย์
15. นางสาวบังอร พุ่มสะอาด
16. นายเรวัต รัตนกำพล
17. นายธำนาญ นุ่มบุญน้ำ
18. นางสาวทองคำ ผดุงสุข
19. ม.ร.ว.สุรวัช ศรีธวัช
20. พระมหาพระยุม ธรรมจิตโต (มีฤกษ์)

ผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์
 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ศึกษาธิการเขตบางกะปิ
 ศึกษาธิการเขตคลองสาน
 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคอมรินทราราม
 ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์
 ผู้อำนวยการกองวิชาการ
 महाจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
 (วัดมหาธาตุ)

ตาราง 29 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
1. <u>อำเภอนครหลวง</u>			
1. วัดน้อย	2	3	5
2. วัดโพธิ์ทอง	1	1	2
3. วัดละมุด (ร.ส.พ.ราษฎร์บำรุง)	2	2	4
4. วัดใหญ่ (สามไถยาสุขประเสริฐ)	1	2	3
5. วัดมเหยงค์	1	1	2
6. วัดบันได	1	3	4
7. วัดตะโหนด	1	1	2
8. วัดบ้านคู้	1	1	2
9. วัดสามะกัน	1	1	2
10. วัดลาย (ทวีปัญญา)	1	1	3
11. วัดเรือแข่ง (ประชาอุปถัมภ์)	1	2	3
12. วัดปริคาราม	2	1	3
13. นครหลวง (พิบูลย์ประเสริฐวิทย์)	2	1	3
2. <u>อำเภอบางซ้าย</u>			
1. คชเวกวิทยา	2	-	2
2. วัดคอนพัฒนาราม	1	-	1
3. วัดบางซ้ายใน	2	1	3
4. คอตัน	1	2	3
5. วัดเทพมงคล	2	-	2

ตาราง 29 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
6. วัดวังชะโด	1	-	1
7. วัดค้ำทาน	1	1	2
8. วัดบางช้างนอก	1	4	5
9. วัดบางช้างนอก	-	1	1
10. วัดโคตาพรหม	-	3	3
11. วัดสกลนาราม	1	-	1
3. อำเภอบางบาล			
1. วัดโพธิ์	-	1	1
2. วัดไทรน้อย	2	1	3
3. วัดสีกุก	1	1	2
4. วัดโบสถ์	1	1	2
5. วัดตะกุก	-	1	1
6. วัดแจ้ง	-	1	1
7. วัดอัมพวา (วัดนารายณ์รูปถ้ำ)	2	2	4
8. วัดนกกกระเจา	1	1	2
9. วัดบุญกันนาวาส	1	1	2
10. วัดพระขาว (ประชาชนเคราะห์)	1	1	2
11. วัดจุฬามณี (ชดหะจันทนประชาสรรค์)	1	1	2
12. วัดบางบาล	2	2	4

ตาราง 29 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
13. วัดม่วงหวาน	2	2	4
14. วัดบางปลาหมอ (ราษฎร์รังสรรค์)	1	1	2
15. วัดเสาชิง	1	1	2
16. วัดน้ำเต้า (อุดมราษฎร์นิมิตร)	1	1	2
17. วัดท่าสุทธาวาส	1	-	1
18. วัดอินทาราม	1	-	1
4. <u>อำเภอบางปะหัน</u>			
1. วัดไก่อ	3	1	4
2. วัดเสาชิง (เก่า)	2	1	3
3. วัดพระงาม	2	2	4
4. วัดคอกไม้	3	-	3
5. วัดทอง	3	-	3
6. วัดเสาชิง (ใหม่)	2	-	2
7. วัดเทพอุปการาม	3	-	3
8. วัดบางพลับ	1	1	2
9. วัดนาค	2	3	5
10. วัดอินกัลยา	3	3	6
11. วัดบ้านแจ้ง	-	3	3
12. วัดโคกนค	-	3	3
13. วัดบางเคื่อ	-	3	3

ตาราง 29 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
5. <u>อำเภอบางปะอิน</u>			
1. วัดตลาด	4	4	8
2. วัดบ้านสร้าง	2	2	4
3. ปราสาททองวิทยา	2	2	4
4. เขียวรากน้อย	2	2	4
5. เสริมปัญญา	1	1	2
6. วัดชนอนบ้านกรด	1	1	2
7. วัดทองบ่อ (ประชาธรรมรัฐ)	1	1	2
8. วัดท่าเลไทยโปรดสัตว์	1	1	2
9. วัดบ้านพาสน์	2	2	4
10. ราษฎร์นิรมิตร	1	1	2
11. วัดชุมพลนิกายาราม	2	2	4
12. ชุมชนวัดกำแพง	2	2	4
13. วัดบ้านกลิ้ง	1	1	2
14. วัดยม (เครื่องวงษ์ราษฎร์บำรุง)	2	2	4
15. วัดสามเรือน	1	1	2
16. วัดบางกะสัน	2	2	4
17. วัดโพธิ์	1	1	2
18. วัดธรรมนาวา	1	1	2

ตาราง 29 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
6. อำเภอมหาราช			
1. วัดตะบอง	3	3	6
2. วัดอุโลม	3	3	6
3. วัดปากคลอง	5	5	10
4. วัดน้ำเต้า	2	2	4
5. วัดเจ้าปลุก	2	2	4
6. วัดธรรมรส	2	2	4
7. อำเภอเสนา			
1. วัดสุธาโกชน์ (ไทรยรรวิทย์)	2	-	2
2. วัดกลาง	2	-	2
3. วัดหัวเวียง	3	2	5
4. วัดบางกะพิง	2	2	4
5. ราษฎร์ศุภประดิษฐ์	2	2	4
6. วัดปิ่นแก้ว	2	2	4
7. วัดเจ้าเจ็ดใน	1	1	2
8. วัดโบสถ์ (ศุภพิทยาคาร)	2	2	4
9. วัดกระโถงทอง	1	1	2
10. วัดเจ้าเจ็ดนอก	2	-	2
11. วัดสามกอ	5	5	10
12. วัดบางนมโค	-	3	3

ตาราง 29 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู		
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	รวม
13. วัดประดู่โลกเชษฐ์	1	1	2
14. ลาดงาวิทยาคม	1	1	2
15. วัดโพธิ์	-	1	1
16. วัดบันไดช้าง	-	1	1
17. วัดโบสถ์ (วงศ์พานิช)	-	2	2
18. วัดกู่สลอด	-	2	2
19. วัดบ้านแพน	2	-	2
8. <u>อำเภอยุทัย</u>			
1. เขาวนวิศ	-	2	2
2. วัดสามัคคี	-	1	1
3. วัดกะสังข์	1	-	1
4. วัดจำปา	2	-	2
5. วัดขุนทราย	-	1	1
6. วัดบ้านหีบ	2	2	4
7. วัดไทรงาม	2	3	5
8. วัดโดนด้าย	2	1	3
9. วัดสะแก	3	1	4
10. วัดโคกช้าง	2	2	4
11. วัดอุทัย	2	2	4

แบบสอบถามรอบที่ 1

คุณลักษณะของครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ให้ท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีเกี่ยวกับคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีของครูประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานครูได้บรรลุเป้าหมายของการจัดการประถมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540

โปรดแสดงความเห็นของท่าน โดยพิจารณาแนวโน้มของความต้องการหรือความจำเป็นของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ของประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540 ซึ่งจะมีผลทำให้ครูประถมศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม เพื่อที่จะสามารถสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อไป

คำชี้แจงการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลไฟ

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบาย และจุดมุ่งหมายในการจัดการประถมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540 ดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลไฟ ซึ่งมีวิธีการในการขอทราบความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการตอบแบบสอบถามจำนวน 3 รอบ ดังนี้

1. รอบที่ 1 เป็นการขอทราบความคิดเห็นว่า ครูประถมศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง จึงจะเป็นครูที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการประถมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองในช่วง ปี พ.ศ. 2530 - 2540 ทั้งนี้ขอความกรุณาช่วย ระบุรายละเอียดของคุณลักษณะนั้น ๆ ด้วย

2. รอบที่ 2 เป็นการขอความคิดเห็นว่า ในแต่ละคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษานั้น ประกอบด้วยรายละเอียดอะไรบ้าง โดยขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการจัดลำดับความสำคัญ ในรายละเอียดของคุณลักษณะต่าง ๆ ว่า มีความจำเป็นมากที่สุด จำเป็นมาก จำเป็นค่อนข้างมาก จำเป็นค่อนข้างน้อย จำเป็นน้อย และจำเป็นน้อยที่สุด สำหรับคุณภาพครูประถมศึกษาในอนาคต

3. รอบที่ 3 เป็นการขอทราบความคิดเห็นเช่นเดียวกับในรอบที่สอง แต่ในรอบนี้จะได้แสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และความคิดเห็นของท่าน ในการจัดลำดับความสำคัญของรายละเอียดของคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา ดังกล่าวแล้วในรอบที่สอง ด้วย เพื่อเป็นข้อมูลให้ท่านได้ใช้ประกอบการพิจารณา ตัดสินใจที่จะยืนยันความคิดเห็นเดิมของท่าน หรือแสดงความคิดเห็นใหม่ ในการจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูประถมศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อคำกล่าวที่ว่า "ใคร ๆ ก็สามารถเป็นครูสอนในชั้นประถมศึกษาได้ ไม่จำเป็นต้อง เป็นคนที่เรียนเก่ง มีวุฒิสูง หรือมีความรู้ทางวิชาชีพครู"

.....

2. ท่านคิดว่าโดยทั่ว ๆ ไป ครูประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะในเรื่องต่อไปนี้บ้าง (หากท่านคิดว่าควรมีคุณลักษณะอื่น ๆ โปรดระบุเพิ่มเติม พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของคุณลักษณะนั้น ๆ ด้วย)

2.1 คุณลักษณะด้านส่วนตัว

.....

2.2 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานของครู

.....

2.3 คุณลักษณะทางด้านสังคม (การเป็นสมาชิกของสังคม)

.....

2.4 คุณลักษณะด้านอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าในอนาคตครูประถมศึกษา จะต้องมีความรู้คุณลักษณะที่เด่นในเรื่องใดบ้าง จึงจะสามารถพัฒนาคุณภาพของเยาวชนไทย ได้ตามความต้องการของสภาพสังคม (โปรดระบุรายละเอียดของคุณลักษณะในแต่ละด้านด้วย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ถ้าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเชิญให้ร่วมเป็นคณะกรรมการ พิจารณาตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น (มีคุณภาพ) ท่านคิดว่าจะมีเกณฑ์ในการพิจารณาในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าในอนาคต หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา
ควรมุ่งพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีในอนาคต อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ด้วยความขอบพระคุณอย่างสูง

ศรีสมร พุ่มสะอาด

แบบสอบถามรอบที่ 2

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา จำนวน 6 ด้าน

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในแต่ละด้านนั้น แต่ละรายการมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดสำหรับคุณลักษณะแต่ละด้าน ที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540 โดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความจำเป็นที่ตรงกับรายละเอียดของคุณลักษณะแต่ละด้าน ตามความหมายของความจำเป็นแต่ละระดับดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง จำเป็นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง จำเป็นน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง จำเป็นปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง จำเป็นมาก
- ระดับ 5 หมายถึง จำเป็นมากที่สุด

1. ความรู้ในวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา

คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา					
1) ภาษาไทย					
2) คณิตศาสตร์					
3) สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต					
4) สร้างเสริมลักษณะนิสัย					
5) การงานและพื้นฐานอาชีพ					
6) ภาษาอังกฤษ					
1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู					
1) จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็ก					
2) หลักและเทคนิควิธีการสอน					
3) รูปแบบการเรียนรู้ของเด็ก					
1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร					
1) ความหมาย หลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร					
3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4) การวัดและการประเมินผลการเรียน					
5) ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษา					
1.4 ความรู้ด้านธุรการ					
1) ธุรการทั่วไป เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน และระเบียบราชการ ที่เกี่ยวข้องกับครู					
2) ธุรการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การทำบัญชีเรียกชื่อ การทำสมุด ประจำชั้น ฯลฯ					
1.5 ความรู้ด้านกิจกรรมและการบริการนักเรียน					
1) การบริการด้านสุขภาพอนามัย เช่น การตรวจสอบสุขภาพ					
2) การจัดบริการอาหารกลางวัน					
1.6 ความรู้ด้านการแนะแนว					
1) การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล					
2) การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ของนักเรียน					
3) การให้คำปรึกษา					
1.7 ความรู้ทางด้านการพัฒนา					
1) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน					
2) การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์การศึกษา ของชุมชน					

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
3) หลักการ เป้าหมาย และลักษณะต่าง ๆ ของชุมชน					
1.8 ความรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู					
1) ด้านภาษา					
2) ด้านมนุษยศาสตร์					
3) ด้านปรัชญาการศึกษา					
4) ด้านสังคมศาสตร์					
5) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์					
1.9 ความรู้ทางการเกษตร หรืออาชีพหลักของ ท้องถิ่น					
1.10 ความใฝ่รู้					
1) การเตรียมการสอน					
2) การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ					
3) การจัดหาจัดทำเพื่อเตรียมสื่อสำหรับ ประกอบการสอน					
4) ศึกษาหรือค้นคว้าเพื่อหาประสบการณ์ เกี่ยวกับความรู้พิเศษต่าง ๆ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี การเล่นเกม ตลอดจนการเล่นกีฬา เพื่อนำมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
5) นิสิยรักการอ่าน					
6) การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา ตนเอง					

2. การพัฒนาชุมชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดี
ในการปฏิบัติงานของครู เพื่อสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขของชุมชน
คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
2.1 มีความเป็นผู้นำ					
2.2 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของสังคม					
2.3 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว หมู่บ้านและชุมชน					
2.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรหรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหลักของท้องถิ่น					
2.5 ประพฤติตนตามวิถีทางของประชาธิปไตย					
2.6 มีความยุติธรรม กล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อ ความเป็นธรรมของสังคมด้วยสติปัญญา ตามกระบวนการที่เหมาะสม					
2.7 สื่อสารเรื่องราวของโรงเรียนและเผยแพร่ ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม					
2.8 นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหา ต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต แก่ชุมชนและสังคม					

3. อุดมการณ์และวิญญานครู หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อถือ
ที่ครูยึดถือ เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ด้วยความตั้งใจ มีความรู้สำนึก มีสภาพจิตใจที่มุ่งมั่นต่อ
การเป็นครู ทุ่มเทพาหนะที่ และความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา
คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
3.1 มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก					
1) รัก เอาใจใส่และเป็นเพื่อนเด็กได้					
2) ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้วย ความเต็มใจ					
3.2 มีความรัก ความเข้าใจ ความศรัทธาใน เพื่อนมนุษย์และต้องการเห็นเพื่อนมนุษย์ เจริญก้าวหน้า					
3.3 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู					
1) มีความศรัทธาต่ออาชีพครู					
2) มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วย ความเต็มใจ					
3) มีความอดทนไม่เบื่อง่ายต่อการสอน และต่อการอธิบายทบทวนซ้ำ ๆ แก่ศิษย์					
4) รู้หน้าที่ รู้สำนึกในความเป็นครู ไม่ทอดทิ้งหน้าที่การงาน					
5) อุทิศเวลา กำลังกาย และสติปัญญา ให้แก่งานครู					

4. คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักความดีที่ควรยึดถือเป็นหลักประจำใจ
สำหรับเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความดีต่าง ๆ อันเป็น
ที่ยอมรับ และเกิดความพึงพอใจจากสังคมส่วนใหญ่

คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4.1 มีความเมตตา - กรุณา					
4.2 มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง					
4.3 มีสติ - ปัญญา					
1) มีสติในการคิด ในการพูดและ					
การกระทำ					
2) ใช้ปัญญาในการวิเคราะห์แก้ปัญหา					
และปรับปรุงตนเอง					
3) ไม่หลงใหลมกมายในวัตถุหรือสิ่งที่ไม่มี					
ตัวตน ซึ่งพิสูจน์ไม่ได้					
4.4 ใช้จ่ายอย่างประหยัดและอดออม					
4.5 ขยันหมั่นเพียร มีความมานะบากบั่น					
4.6 โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่					
4.7 อดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์ได้					
4.8 มีความซื่อสัตย์สุจริต					
4.9 มีความรับผิดชอบ					

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4.10 มีความประพฤติตามศีลธรรมจรรยา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และประพฤติ ตนตามความกตัญญู-กตเวทิตา					
4.11 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ					
4.12 เคารพในคุณค่าของวัฒนธรรมและ ประเพณีอันดีงาม					
4.13 มีความกตัญญู-กตเวทิตา					

5. วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนซึ่งเป็นข้อบังคับให้ครูซึ่งอยู่ในสังกัดเดียวกัน ปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะนำไปสู่ความสงบสุข ของสังคมโดยรวม

คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
5.1 รักษาชื่อเสียง ไม่ให้ชู้ชื่อน่าประพาศติชั่ว ในเรื่องหนี้สิน ผู้สาว การพนัน และ ประพาศติคนตามอบายมุขต่าง ๆ					
5.2 มีวินัยในตนเอง					
5.3 ทำงานโดยมีการวางแผน ตรวจสอบงาน และมีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ					
5.4 ปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาครู					
5.5 รักษาความลับของทางราชการ					
5.6 ไม่ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่					
5.7 เลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย					
5.8 ไม่ดำรงตำแหน่งอื่นใดในลักษณะคล้าย ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท					
5.9 ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือ เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง					

6. บุคลิกภาพ หมายถึง กริยาท่าทางและพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งด้านร่างกาย วาจา และจิตใจ อันเป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
6.1 สุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง					
6.2 กริยาท่าทางดี สง่าผ่าเผย					
6.3 มีอารมณ์ขัน					
6.4 คล่องแคล่วว่องไวและกระตือรือร้นใน การทำกิจกรรมต่าง ๆ					
6.5 ใจกว้าง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น					
6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
6.7 เคารพในสิทธิ ความเชื่อและการกระทำ ของผู้อื่น					
6.8 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้					
6.9 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูก วิพากษ์วิจารณ์					
6.10 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					

แบบสอบถามรอบที่ 3

การศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา จำนวน 6 ด้าน

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในแต่ละด้านนั้น แต่ละรายการมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดสำหรับคุณลักษณะแต่ละด้าน ที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540 โดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความจำเป็นที่ตรงกับรายละเอียดของคุณลักษณะแต่ละด้าน ตามความหมายของความจำเป็นแต่ละระดับดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง จำเป็นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง จำเป็นน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง จำเป็นปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง จำเป็นมาก
- ระดับ 5 หมายถึง จำเป็นมากที่สุด

อนึ่งคำตอบที่เป็นตัวแทนความเห็นของคณะผู้เชี่ยวชาญ และคำตอบของท่าน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 แสดงด้วยสัญลักษณ์ดังนี้

* หมายถึง ตำแหน่งระดับความจำเป็นที่เป็นตัวแทนของคำตอบของคณะผู้เชี่ยวชาญ

— หมายถึง คำตอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวนกึ่งหนึ่งตรงกลางอยู่ในช่วงนี้

* (สีแดง) หมายถึง ตำแหน่งระดับความจำเป็นที่เป็นคำตอบของท่าน

1. ความรู้ในวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องมี และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา

คุณลักษณะค่านี้นี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา					
1) ภาษาไทย	*				
2) คณิตศาสตร์	*				
3) สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	*				
4) สร้างเสริมลักษณะนิสัย	*				
5) การงานและพื้นฐานอาชีพ	*				
6) ภาษาอังกฤษ		*			
1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิชาการ					
1) จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็ก	*				
2) หลักและเทคนิควิธีการสอน	*				
3) รูปแบบการเรียนของเด็ก	*				
1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร					
1) ความหมาย หลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	*				
2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร	*				
3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	*				

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4) การวัดและการประเมินผลการเรียน	5	4	3	2	1
5) ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	5	4	3	2	1
1.4 ความรู้ด้านธุรการ					
1) ธุรการทั่วไป เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน และระเบียบราชการ ที่เกี่ยวข้องกับครู	5	4	3	2	1
2) ธุรการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การทำบัญชีเรียกชื่อ การทำสมุด ประจำชั้น ฯลฯ	5	4	3	2	1
1.5 ความรู้ด้านกิจกรรมและการบริการนักเรียน					
1) การบริการด้านสุขภาพอนามัย เช่น การตรวจสุขภาพ	5	4	3	2	1
2) การจัดการอาหารกลางวัน	5	4	3	2	1
1.6 ความรู้ด้านการแนะแนว					
1) การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล	5	4	3	2	1
2) การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ของนักเรียน	5	4	3	2	1
3) การให้คำปรึกษา	5	4	3	2	1
1.7 ความรู้ทางด้านการพัฒนา					
1) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	5	4	3	2	1
2) การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์การศึกษา ของชุมชน	5	4	3	2	1

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
3) หลักการ เป้าหมาย และลักษณะต่าง ๆ ของชุมชน		*			
1.8 ความรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู					
1) ด้านภาษา	*				
2) ด้านมนุษยศาสตร์		*			
3) ด้านปรัชญาการศึกษา	*				
4) ด้านสังคมศาสตร์	*				
5) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	*				
1.9 ความรู้ทางการเกษตร หรืออาชีพหลักของ ท้องถิ่น	*				
1.10 ความใฝ่รู้					
1) การเตรียมการสอน	*				
2) การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ	*				
3) การจัดหาจัดทำเพื่อเตรียมสื่อสำหรับ ประกอบการสอน	*				
4) ศึกษาหรือค้นคว้าเพื่อหาประสบการณ์ เกี่ยวกับความรู้พิเศษต่าง ๆ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี การเล่นเกม ตลอดจนการเล่นกีฬา เพื่อนำมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		*			
5) นิยัรักการอ่าน	*				
6) การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา ตนเอง	*				

2. การพัฒนาชุมชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดี
ในการปฏิบัติงานของครู เพื่อสร้างเสริมความก้าวหน้าและความสงบสุขของสังคม
คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
2.1 มีความเป็นผู้นำ		*			
2.2 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความ ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของสังคม		*			
2.3 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว หมู่บ้านและชุมชน		*			
2.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรหรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหลักของท้องถิ่น		*			
2.5 ประพฤติตนตามวิถีทางของประชาธิปไตย		*			
2.6 มีความยุติธรรม กล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อ ความเป็นธรรมของสังคมด้วยสติปัญญา ตามกระบวนการที่เหมาะสม		*			
2.7 สื่อสารเรื่องราวของโรงเรียนและเผยแพร่ ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม		*			
2.8 นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหา ต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต แก่ชุมชนและสังคม		*			

3. อุดมการณ์และวิญญานครู หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อถือที่
 ครูยึดถือ เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ด้วยความตั้งใจ มีความรู้สำนึก มีสภาพจิตใจที่มุ่งมั่นต่อ
 การเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา
 คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
3.1 มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก					
1) รัก เอาใจใส่และเป็นเพื่อนเด็กได้	*				
2) ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้วย ความเต็มใจ	*				
3.2 มีความรัก ความเข้าใจ ความศรัทธาใน เพื่อนมนุษย์และต้องการเห็นเพื่อนมนุษย์ เจริญก้าวหน้า	*				
3.3 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู					
1) มีความศรัทธาต่ออาชีพครู	*				
2) มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วย ความเต็มใจ	*				
3) มีความอดทนไม่เบื่อหน่ายต่อการสอน และต่อการอธิบายทบทวนซ้ำ ๆ แก่ศิษย์	*				
4) รู้หน้าที่ รู้สำนึกในความเป็นครู ไม่ทอดทิ้งหน้าที่การงาน	*				
5) อุทิศเวลา กำลังกาย และสติปัญญา ให้แก่งานครู	*				

4. คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักความดีที่ควรยึดถือเป็นหลักประจำใจ
 สำหรับเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความดีต่าง ๆ อันเป็น
 ที่ยอมรับ และเกิดความพึงพอใจจากสิ่งเหล่านั้น
 คุณลักษณะด้านนี้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4.1 มีความเมตตา - กรุณา	*				
4.2 มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง	*				
4.3 มีสติ - ปัญญา					
1) มีสติในการคิด ในการพูด และ					
การกระทำ	*				
2) ใช้ปัญญาในการวิเคราะห์แก้ปัญหา					
และปรับปรุงตนเอง	*				
3) ไม่หลงเชื่อองมงายในวัตถุหรือสิ่งที่ไม่ใช่					
ตัวตน ซึ่งพิสูจน์ไม่ได้	*				
4.4 ใช้จ่ายอย่างประหยัดและอดออม	*				
4.5 ขยันหมั่นเพียร มีความมานะบากบั่น	*				
4.6 โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่	*				
4.7 อดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์ได้	*				
4.8 มีความซื่อสัตย์สุจริต	*				
4.9 มีความรับผิดชอบ	*				

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
4.10 มีความประพฤติตามศีลธรรมจรรยา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ ประพฤติตนตามความดีความเชื่อที่สอน เด็ก					
4.11 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ					
4.12 เคารพในคุณค่าของวัฒนธรรมและ ประเพณีอันดีงาม					
4.13 มีความกตัญญู-กตเวที					

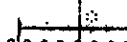
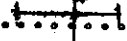
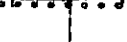
5. วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนซึ่งเป็นข้อบังคับให้ครูซึ่งอยู่ในสังคมเดียวกัน ปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมโดยรวม

คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
5.1 รักษาชื่อเสียง ไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว ในเรื่องหนี้สิน ขู้สาว การพนัน และ ประพฤติดนตามอบายมุขต่าง ๆ	*				
5.2 มีวินัยในตนเอง	*				
5.3 ทำงานโดยมีการวางแผน ตรวจสอบงาน และมีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ	*				
5.4 ปฏิบัติตามระเบียบและจรรยาครู	*				
5.5 รักษาความลับของทางราชการ	*				
5.6 ไม่ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่	*				
5.7 เลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	*				
5.8 ไม่ดำรงตำแหน่งอื่นใดในลักษณะคล้าย ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท	*				
5.9 ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือ เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง	*				

6. บุคลิกภาพ หมายถึง กริยาท่าทางและพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งด้านร่างกาย วาจา และจิตใจ อันเป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

รายละเอียด	ระดับความจำเป็น				
	5	4	3	2	1
6.1 สุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง					
6.2 กริยาท่าทางดี สง่างามเผย					
6.3 มีอารมณ์ขัน					
6.4 คล่องแคล่วว่องไวและกระตือรือร้นใน การทำกิจกรรมต่าง ๆ					
6.5 ใจกว้าง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น					
6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
6.7 เคารพในสิทธิ ความเชื่อและการกระทำ ของผู้อื่น					
6.8 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้					
6.9 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูก วิพากษ์วิจารณ์					
6.10 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					

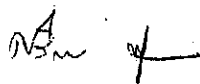
คำชี้แจง

เรียน อาจารย์ที่เคารพ

ข้าพเจ้ากำลังศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ คุณภาพครูประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อค้นคว้าหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยศึกษากับครู อาจารย์ที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าร่วมในโครงการนี้ โดยขอความกรุณาจากท่านได้โปรดให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ซึ่งรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ข้อมูลจากการตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอย่างสูง

ศรีสมร พุ่มสะอาด

นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวนทั้งหมด 109 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปของท่าน คำตอบของคำถามเหล่านี้ ไม่มีข้อผิด ข้อถูก คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ซึ่งจะใช้เฉพาะประโยชน์เพื่อส่วนรวมเท่านั้น โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลจากการตอบของท่านจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษาต่อไป

ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามที่ต้องการคำตอบจากท่าน

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียน อำเภอ
2. เพศ ☐ 1 ชาย ☐ 2 หญิง
3. อายุ
 - ☐ 1 25 - 30 ปี
 - ☐ 2 31 - 40 ปี
 - ☐ 3 41 - 50 ปี
 - ☐ 4 มากกว่า 50 ปี
4. วุฒิ
 - ☐ 1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ☐ 2 ปริญญาตรี
 - ☐ 3 สูงกว่าปริญญาตรี
5. ประสบการณ์ในการสอน
 - ☐ 1 ไม่เกิน 5 ปี ☐ 2 6 - 10 ปี
 - ☐ 3 11 - 15 ปี ☐ 4 16 - 20 ปี
 - ☐ 5 มากกว่า 20 ปี
6. ^{ชั้น}ชั้นที่ทำการสอน
 - ☐ 1 ป. 1 ☐ 2 ป. 2
 - ☐ 3 ป. 3 ☐ 4 ป. 4
 - ☐ 5 ป. 5 ☐ 6 ป. 6
 - ☐ 7 มากกว่า 1 ^{ชั้น}ชั้น

ตอนที่ 2

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ เป็นแบบสอบถามความเห็นของท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านการเรียนการสอน จำนวนทั้งหมด 70 ข้อ โปรดอ่านคำถามหรือข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกคำตอบที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ท่านเลือกนั้น

ตัวอย่างการตอบ

(0) เอกสารหลักสูตร หมายถึง คำตอบข้อใด

- ก. เอกสารต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องใช้
- ข. เอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
- ✓ ค. เอกสารคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
- ง. เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร และการใช้หลักสูตร

ต่อไปนี้เป็นปรกติพิจารณาเลือกคำตอบที่ตรงตามความเห็นที่แท้จริงของท่าน

1. การเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้น มุ่งเน้นในเรื่องใดเป็นประการสำคัญ
 - ก. การอ่านออก
 - ข. การเขียนได้
 - ค. การใช้ภาษา
 - ง. การติดต่อสื่อสาร
2. เนื้อหาภาษาไทยข้อใด ที่ต้องสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6
 - ก. การใช้พจนานุกรม
 - ข. การเขียนอย่างเสรี
 - ค. การเขียนเพื่อชีวิตประจำวัน
 - ง. การใช้แหล่งวิทยาการเพื่อการเรียน
3. การเรียนคณิตศาสตร์สำหรับชั้นประถมศึกษาชั้น มุ่งเน้นเรื่องใดเป็นประการสำคัญ
 - ก. กระบวนการคิด
 - ข. กระบวนการแก้ปัญหา
 - ค. ความละเอียดรอบคอบ
 - ง. ความเป็นระเบียบ
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาจะเริ่มเรียนเรื่อง ความหมายของเศษส่วน ในช่วงชั้นใด
 - ก. ชั้น ป. 1 - 2
 - ข. ชั้น ป. 3 - 4
 - ค. ชั้น ป. 5 - 6
 - ง. เรียนทุกชั้น

5. การเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้น มุ่งเน้นเรื่องใดเป็นประการสำคัญ
 - ก. ความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ
 - ข. ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต
 - ค. การแก้ปัญหาชีวิต
 - ง. การอยู่ร่วมกันในสังคม
6. ถ้าท่านจะสอนการแปรงฟันที่ถูกวิธีท่านจะเริ่มสอนอย่างไร
 - ก. ให้นักเรียนร้องเพลงการแปรงฟัน
 - ข. ครูแสดงวิธีแปรงฟันให้นักเรียนดูอย่างช้า ๆ
 - ค. ให้นักเรียนออกมาแปรงฟันให้เพื่อนนักเรียนดูทีละคน
 - ง. ให้นักเรียนแปรงฟันทีละ 5 คน แล้วครูช่วยแก้ไขวิธีแปรงฟันให้ถูกต้อง
7. การเรียนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้น มุ่งเน้นเรื่องใดเป็นประการสำคัญ
 - ก. คุณธรรม
 - ข. ความมีระเบียบวินัย
 - ค. การมีบุคลิกภาพท่าทางดี
 - ง. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
8. การสอนคุณธรรม 30 ประการ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แบ่งเนื้อหาในแต่ละชั้นอย่างไร
 - ก. เรียนชั้นละ 5 ประการ
 - ข. เรียนช่วงชั้นละ 10 ประการ
 - ค. ชั้น ป. 5 - 6 เรียน 15 ประการ
 - ง. เรียนต่อเนื่องกันทุกชั้นโดยไม่แบ่งแยก

9. การเรียนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มุ่งเน้นเรื่องใดเป็นประการสำคัญ
 - ก. มีงานทำเมื่อเรียนจบแล้ว
 - ข. เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป
 - ค. มีนิสัยรักการทำงาน
 - ง. ฝึกหัดการทำงานเบื้องต้น
10. เนื้อหาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสนองความต้องการด้านใดมากที่สุด
 - ก. คิดเป็น
 - ข. ทำเป็น
 - ค. แก้ปัญหาได้
 - ง. ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข
11. พัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติทั่วไปที่มีอายุ 2 - 6 ปี ที่ถือว่ามีความหมายต่อเด็กเป็นประสบการณ์ที่ได้มาจากข้อใด
 - ก. พ่อ
 - ข. แม่
 - ค. ผู้ปกครอง
 - ง. การพบเห็นสิ่งแวดล้อมทั่วไป
12. กิจกรรมในข้อใดที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาแก่นักเรียน
 - ก. การจัดนิทรรศการ
 - ข. การแข่งขันกีฬา
 - ค. ทักษะศึกษา
 - ง. การโต้วาที

13. การเลือกใช้วิธีสอนควรพิจารณาตามเกณฑ์ข้อใด
 - ก. ส่งเสริมการคิด
 - ข. เด็กชอบมากที่สุด
 - ค. หาอุปกรณ์สอนได้ง่าย
 - ง. ให้ประสบการณ์ที่มีความหมาย
14. การนำเข้าสู่บทเรียนหมายถึงข้อใด
 - ก. การสร้างความสนใจของผู้เรียน
 - ข. การบอกวัตถุประสงค์ของการเรียน
 - ค. การเริ่มบทเรียน
 - ง. การทบทวนบทเรียนเดิมเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่
15. รูปแบบการเรียนของเด็กหมายถึงข้อใด
 - ก. กิจกรรมที่ครูจัดเฉพาะเด็กแต่ละคน
 - ข. กิจกรรมที่เด็กจัดขึ้น
 - ค. วิธีการเรียนของเด็กแต่ละคน
 - ง. วิธีการสอนที่ครูเลือกใช้เฉพาะกับเด็กบางคน
16. รูปแบบการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปในกรณีใด
 - ก. เด็กมีอายุและประสบการณ์มากขึ้น
 - ข. ครูมีอายุและประสบการณ์มากขึ้น
 - ค. เด็กได้รับความรู้สูงขึ้น
 - ง. ครูมีความรู้และความสามารถในการสอนสูงขึ้น
17. หลักการของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องใด
 - ก. สาระสำคัญของหลักสูตร
 - ข. โครงสร้างของหลักสูตร
 - ค. แนวทางในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
 - ง. แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

18. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องใด
 - ก. สิ่งที่นักเรียนต้องเรียน
 - ข. วิธีการเรียนของนักเรียน
 - ค. เป้าหมายในการเรียน
 - ง. คุณลักษณะของนักเรียนเมื่อเรียนจบแล้ว
19. โครงสร้างของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องใด
 - ก. องค์ประกอบของหลักสูตร
 - ข. เนื้อหา วิธีสอน และการวัดผล
 - ค. เนื้อหาและอัตราเวลาในการเรียน
 - ง. เนื้อหา สาระ และวิธีสอน
20. โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ใดที่จำเป็นมากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในช่วง 2 ปีแรก
 - ก. ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
 - ข. การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - ค. การสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 - ง. การงานและพื้นฐานอาชีพ
21. ข้อใดเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุด
 - ก. จัดกิจกรรมให้ยืดหยุ่นได้
 - ข. จัดให้ส่งเสริมเนื้อหาที่กำลังเรียนอยู่
 - ค. จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วม
 - ง. จัดให้ น่าสนใจ และสนุกสนาน
22. กิจกรรมใดเป็นการส่งเสริมทั้งการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
 - ก. การชักเสื่อผ้า
 - ข. การค้าขาย
 - ค. การวาดภาพ
 - ง. การตอนต้นไม้

23. เครื่องมือวัดผลที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไร
- ก. เทียบตรงและเชื่อถือได้
 - ข. ชัดเจนและยุติธรรม
 - ค. ยากง่ายพอเหมาะ
 - ง. เป็นปรนัย
24. ในการวัดผลการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน ควรใช้วิธีการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด
- ก. การให้ทำแบบทดสอบ
 - ข. การสำรวจ
 - ค. การสัมภาษณ์
 - ง. การให้เขียนรายงาน
25. เครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลคืออะไร
- ก. แบบทดสอบ
 - ข. ระเบียนสะสม
 - ค. ประวัติสุขภาพ
 - ง. สมุดรายงานผลการเรียน
26. การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กจะมีประโยชน์ต่อการแนะแนวมากที่สุด
ในกรณีใด
- ก. เก็บและบันทึกข้อมูลอย่างกว้าง ๆ
 - ข. เก็บและบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด
 - ค. เก็บและบันทึกข้อมูลอย่างมีระบบ
 - ง. เก็บและบันทึกข้อมูลไว้เป็นความลับ

27. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาควรเป็นอย่างไร
- ก. มีความปลอดภัย
 - ข. อยู่ใกล้บริเวณตลาดหรือชุมชน
 - ค. มีน้ำสะอาดสำหรับดื่ม
 - ง. มีสนามและต้นไม้ร่มรื่น
28. วิธีที่ดีที่สุดในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนคือข้อใด
- ก. รักษาระเบียบในห้องเรียนอย่างเคร่งครัด
 - ข. ตั้งที่ทิ้งขยะไว้หลังห้องเรียน
 - ค. ให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดทุกวัน
 - ง. นักเรียนคนใดทำสกปรกต้องถูกพิจารณาโทษทุกครั้ง
29. ตามปกติครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาทุกคนเรียนจบวิชาครูมาโดยตรง นอกจากนี้ยังผ่านการอบรม ทั้งด้านวิชาการ และด้านหลักสูตรมาแล้ว บางคนก็เคยสอนจนชำนาญ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องค้นคว้าหรืออ่านเอกสารต่าง ๆ อีกเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ท่านมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไร
- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - ข. เห็นด้วย
 - ค. ไม่เห็นด้วย
 - ง. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
30. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น หนังสือเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญและเหมาะสมที่สุด สะดวกต่อการจัดหาและนำไปใช้ ท่านมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไร
- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - ข. เห็นด้วย
 - ค. ไม่เห็นด้วย
 - ง. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

31. สื่อการเรียนรู้ที่ท่านใช้มาก และสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนคือสื่อประเภทใด
- ภาพวาดในแผ่นกระดาษ
 - หนังสือแบบเรียน
 - แผนการสอนหรือคู่มือครู
 - สื่อการสอนประเภทของจำลอง
32. ก่อนที่ครูคุณอมศรี ซึ่งบรรจุใหม่จะมารับหน้าที่ทำการสอน ได้หัดร้องเพลง เล่นเกม ตลอดจนฝึกการเล่านิทานสำหรับเด็ก ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยสนใจมาก่อน ถ้าท่านเป็นครูคุณอมศรี ท่านจะทำได้เช่นเดียวกันหรือไม่
- ทำแน่นอน
 - ทำ
 - ไม่แน่ใจ
 - ไม่ทำ
33. ในการสอนได้สอดแทรกเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศาสนา เพื่ออบรมสั่งสอนนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- สอดแทรกทุกชั่วโมง
 - สอดแทรกบ่อย ๆ
 - สอดแทรกในบางครั้ง
 - ไม่เคยสอดแทรกเลย
34. โดยปกติท่านเป็นคนชอบอ่านหนังสือมากน้อยเพียงใด
- ชอบมากที่สุด จะอ่านทุกครั้งเมื่อมีเวลาว่าง
 - ชอบ เฉพาะบางประเภท และบางเรื่อง
 - ไม่ค่อยชอบ ถ้ามีโอกาสจะเลือกกิจกรรมอื่นแทนการอ่านหนังสือ
 - ไม่ชอบเลย จะอ่านบ้างเฉพาะเมื่อมีการสอน

35. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน
- ใช่ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งของความรู้
 - ใช่ เพราะชอบอ่านนิยาย ซึ่งกำลังสนุก
 - ไม่ใช่ อ่านเพียงวันเดียว เพราะไม่มีเวลาจะอ่าน
 - ไม่ใช่ อ่านนาน ๆ ครั้ง เฉพาะที่มีเรื่องที่สนใจ
36. การอบรม หรือประชุมสัมมนาต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ครูประถมศึกษา นั้น ว่ากันโดยตรงไปตรงมาแล้ว "ได้ผลไม่ค่อยคึกคัก" ท่านคิดอย่างไร
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
37. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความคิดว่า "การไปอบรมหรือไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้เสียเวลา และเสียโอกาสทางด้านการเงินด้วย"
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
38. มีคนมาขอบริจาคเสื้อผ้าที่ใช้แล้ว และท่านได้บริจาคเสื้อผ้าให้ไป ทั้งนี้เพราะท่านมีเหตุผลอย่างไร
- สบายใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น
 - มีมากก็แบ่งให้คนอื่นไปใช้บ้าง
 - ให้ไปแล้วเราเองก็ไม่เดือดร้อน
 - จะได้หาซื้อเสื้อผ้าใหม่มาแทน

39. คนข้างบ้านเห็นว่าไก่ของมัสตัวหนึ่งเป็นไก่ชนพันธุ์ดี จึงขอยืมไปตีกับไก่ตัวอื่น โดยให้เงินแก่มัส 200 บาท แล้วจะนำไก่มาคืนให้ ถ้าท่านเป็นมัสท่านจะทำอย่างไร
- ไม่ให้ไก่ไป เพราะทนไม่ได้ที่จะเห็นไก่ของตัวเองต้องบาดเจ็บ
 - ไม่ให้ไก่ไป เพราะเงินที่ได้มาไม่คุ้มกับการที่ไก่ต้องทุกข์ทรมาน
 - ไม่ให้ไก่ไป เพราะกลัวว่าบาปจะตามมาถึงตัวเอง ถ้าไก่บาดเจ็บหรือตาย
 - ไม่ให้ไก่ไป เพราะเป็นการเบียดเบียนสัตว์
40. ในการตรวจให้คะแนน ถ้านักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในห้องและมีความประพฤติดี ทำข้อสอบครั้งนี้ไม่ได้ ท่านจะทำอย่างไร
- ยกเลิกการสอบครั้งนี้ เพราะข้อสอบออกผิดพลาด
 - พยายามหาข้อถูกของนักเรียนคนนี้ให้มากที่สุด
 - ให้คะแนนไปตามปกติ
 - พิจารณาข้อสอบ เฉพาะที่นักเรียนคนนี้ทำไม่ได้ และอาจไม่นับคะแนนข้อนี้
41. ผู้ใหญ่หลายคนชมท่านว่าเป็นคนขยันขันแข็ง ทำงานโดยสม่ำเสมอ ไม่ค่อยอยู่ว่าง ทำงานอยู่เรื่อย ๆ ท่านทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด
- เพราะรู้ว่าคนขยันเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป
 - เพราะรู้ว่าความขยันจะนำไปสู่ความสำเร็จ
 - สบายใจที่ทำตัวให้เป็นประโยชน์
 - คิดว่าค่าของคนอยู่ที่ผลของการทำงาน
42. นาย ก. เป็นเด็กนักเรียนที่มีความประพฤติเรียบร้อย ส่วน นาย ข. เป็นเด็กเกเร อยู่มาวันหนึ่ง นาย ก. และนาย ข. มีเรื่องทะเลาะกันในฐานะที่ท่านเป็นครู ท่านจะพิจารณาเรื่องนี้อย่างไร
- นาย ก. น่าจะเป็นฝ่ายถูก
 - นาย ข. คงจะเป็นฝ่ายหาเรื่องก่อน
 - นาย ก. และนาย ข. มีความผิดทั้งคู่
 - ยังไม่อาจสรุปได้

43. บ้านครูมุกตามีอาชีพค้าขาย เมื่อกลับจากการสอนหนังสือ มุกตจะช่วย พ่อ แม่ เก็บล้างถ้วยและจานทุกวัน และในวันหยุดมุกตาก็จะช่วยค้าขาย แล้วจึงจะรีบเตรียมการสอนในวันต่อไป ถ้าท่านเป็นมุกตาท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่
- ก. ทำ เพราะคิดว่าพ่อแม่จะต้องพอใจ
 - ข. ทำ เพราะสบายใจที่ได้ช่วยเหลือพ่อแม่บ้าง
 - ค. ทำ เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ที่ลูกจะต้องตอบแทนบุญคุณพ่อแม่
 - ง. ทำ เพราะไม่สามารถจะทนดูพ่อแม่ลำบากได้
44. แม้ว่าคุณมกนยภพชวนมาขอให้บุญสูง ออกจากตำแหน่งหน้าที่ เขาก็มีความหนักแน่นพอไม่ลาออกจากตำแหน่ง เพราะเห็นว่าเป็นตำแหน่งซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ร่วมมือกันมอบให้ ถ้าท่านเป็นบุญสูง ท่านมีเหตุผลอะไรในการทำเช่นนี้
- ก. ถ้าลาออกจะทำให้ชาวบ้านหมดความไว้วางใจ
 - ข. ถ้าลาออกกลุ่มคนที่ยกชวนมาจะได้ใจ เรียกร้องเรื่องอื่น ๆ อีก
 - ค. การลาออกก็ยังไม่ทำให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ดีขึ้น
 - ง. ต้องอดทนต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม
45. แม้ว่าจะมีอาการปวดศีรษะเล็กน้อย ปรีชา ก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนจนสำเร็จเพราะเห็นว่าม้งานในหน้าที่ค้างอยู่มาก ถ้าท่านเป็นปรีชา ท่านมีเหตุผลใดในการทำเช่นนี้
- ก. เกรงว่าจะถูกตำหนิว่าละทิ้งงาน
 - ข. ถ้างานไม่เสร็จจะเกิดผลเสียหายแก่เพื่อนครู
 - ค. ต้องอดทนทำงานให้เสร็จเพราะเป็นงานของส่วนรวม
 - ง. อาการป่วยไม่มากนัก งานในหน้าที่สำคัญมากกว่า

46. ในการสอบครั้งหนึ่ง อีระทำข้อสอบไม่ได้เลย แต่เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ เป็นคนเก่งส่งสารอีระ จึงส่งกระดาษคำตอบให้อีระลอก ในขณะที่กรรมการยืนหันหลังให้ ถ้าท่านเป็นอีระจะทำอย่างไร
- ก. ไม่กล้ารับกระดาษจากเพื่อนเพราะกลัวกรรมการเห็น
 - ข. ไม่รับกระดาษจากเพื่อนเพราะไม่อยากได้ชื่อว่าทุจริต
 - ค. ไม่รับกระดาษจากเพื่อนเพราะจะลงทำด้วยตนเองก่อน
 - ง. รับรับมาลอกด้วยความดีใจว่าคราวนี้ไม่สอบตกแน่
47. ในการทดลองวิทยาศาสตร์เรื่องหนึ่ง ปรากฏว่าได้ผลไม่ตรงตามหนังสือแบบเรียน ท่านจะทำอย่างไร
- ก. รายงานผลการทดลองตามหนังสือแบบเรียน
 - ข. ทดลองใหม่แล้วค่อยรายงานผลการทดลอง
 - ค. แก้ไขข้อมูลให้ได้ผลตามหนังสือแบบเรียน
 - ง. รายงานผลการทดลองตามที่พบ
48. ถ้าท่านไม่มีชั่วโมงสอนในตอนเช้า และวันนี้ท่านมาถึงโรงเรียนสายไปเพียง 5 หรือ 10 นาที ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในวันต่อ ๆ ไป
- ก. ถ้าวันไหนมาสายก็กลับบ้านช้าหน่อย เพื่อชดเชยที่มาสาย
 - ข. ออกจากบ้านให้เร็วขึ้น เพื่อจะมาทันเวลาโรงเรียนเช้า
 - ค. เนื่องจากไม่มีสอนในตอนเช้า อาจจะมาสายอีกก็คงไม่เสียหายอะไร
 - ง. ถ้ามาไม่ทันเวลาโรงเรียนเข้าก็จะลาหยุดไปเลยทั้งวัน จะได้ไม่มีประวัติว่ามาโรงเรียนสาย

49. ขณะที่มีการประชุม ครูแก้วมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ แต่เนื่องจากเขาเป็นตัวแทนของคณะครูทั้งโรงเรียน เขาจึงต้องตั้งใจเข้าร่วมประชุมจนจบ ถ้าท่านเป็นครูแก้ว ท่านมีเหตุผลอะไรในการทำเช่นนั้น
- ก. ตัวเองคงจะได้รับความรู้บ้าง
 - ข. เรื่องที่ประชุมอาจเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน
 - ค. เป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ
 - ง. ถ้าไม่เข้าร่วมประชุมจนจบจะถูกคณะครูตำหนิได้
50. ทุก ๆ ปีในหมู่บ้านของเราจะขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ คณะกรรมการหมู่บ้านจึงประชุมตกลงกัน สร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำฝนไว้ใช้ จึงขอความร่วมมือมายังโรงเรียน ทางโรงเรียนตกลงให้ความร่วมมือ ข้าพเจ้าจะไปร่วมงานด้วย เพราะ
- ก. เป็นหน้าที่ของทุกคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจะต้องช่วยกัน
 - ข. ผลที่ได้จากการไปร่วมงานครั้งนี้ข้าพเจ้าจะได้รับความสะดวกสบายด้วย
 - ค. งานใด ๆ ที่ทำเพื่อส่วนรวมแล้วย่อมทำให้เกิดความภูมิใจ
 - ง. ต้องปฏิบัติตามคนส่วนมากที่เขาให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน
51. ทหารหน่วยหนึ่งออกลาดตระเวน เกิดปะทะกับข้าศึก ปรากฏว่าทหารเสียชีวิตเกือบทั้งหมด ที่เหลือสองคนถูกจับเป็นเชลย และถูกทรมานต่าง ๆ เพื่อให้บอกที่ตั้งของกองทหารทั้งหมด ถ้าข้าพเจ้าเป็นทหารสองคนนั้น ข้าพเจ้าจะไม่บอกที่ตั้งของกองทหาร เพราะ
- ก. เป็นหน้าที่ของทหารทุกคนที่จะต้องรักษาความลับของทางราชการแม้ว่าตัวจะตาย
 - ข. ถ้าข้าพเจ้ารอดมาได้ก็จะต้องถูกลงโทษ จากทหารของกองทัพเช่นกัน
 - ค. ข้าพเจ้าจะได้รับเหรียญกล้าหาญตอบแทนที่รักษาความลับของทางราชการ
 - ง. การสละชีพเพื่อชาติเป็นการกระทำที่ทหารต้องระลึกไว้เสมอ

52. ครูพิชัยรู้จักกับหญิงคนหนึ่งซึ่งแต่งงานแล้ว แต่สามีไปทำงานต่างประเทศ ผู้หญิงคนนี้
ไวโหมมาก พยายามทอดสะพานและเปิดโอกาสให้เสมอ ทั้งที่ไม่มีใครรู้เห็น แต่ครูพิชัย
ก็ไม่มีความสัมพันธ์เกินเลยไปกว่าพูดคุยกันธรรมดา ถ้าท่านเป็นครูพิชัย ท่านมีเหตุผล
อย่างไรที่หึงโอกาสนั้นเสีย
- ก. กลัวว่าจะถูกชาวบ้านติฉินนินทา
 - ข. ต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่ามีความประพฤติดี
 - ค. ไม่เคยคิดจะประพฤติผิดลูก เมีย ใคร
 - ง. ไม่พยายามจะประพฤติตนผิดศีลธรรม
53. ครูสันติและเพื่อน ๆ มักไปเที่ยวกลางคืนกันเสมอ ต่อมาในระยะหลัง ครูสันติปฏิเสธ
เสมอเมื่อเพื่อน ๆชวนไปเที่ยวอีก ถ้าท่านเป็นครูสันติ ท่านมีเหตุผลอย่างไรจึง
ตัดสินใจไม่ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ
- ก. เพราะกลัวว่าจะเสียเงินทองมาก
 - ข. เห็นว่าไม่ควรลุ่มหลงในอบายมุข
 - ค. คนส่วนใหญ่เห็นว่าการเที่ยวเตร่ทำให้เสียทรัพย์สินและสุขภาพ
 - ง. คิดว่าเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์
54. สุนทรมีความเชื่อว่า เวทย์มนต์คาถา สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ ท่านมีความเห็น
อย่างไร
- ก. เป็นไปได้มากที่สุด
 - ข. เป็นไปได้
 - ค. อาจเป็นไปได้
 - ง. เป็นไปไม่ได้เลย

55. ต้นป๊อปปี้เขียน ออกดอก 8 ดอก แสดงว่าเจ้าของจะประสบโชคกลาง ท่านมีความเห็นอย่างไร
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - เห็นด้วย
 - ไม่แน่ใจ
 - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
56. ถ้าท่านว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนในปกครองของท่านที่ประพฤติเกเร แต่นักเรียนผู้นั้นไม่เคยเอาใจใส่ และสนใจต่อคำตักเตือนของท่านเลย ท่านจะทำอย่างไรต่อไป
- หยุดว่ากล่าวตักเตือน เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์อย่างไร
 - หยุดว่ากล่าวตักเตือนปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของครูคนอื่นบ้าง
 - พยายามว่ากล่าวตักเตือนต่อไปจนกว่าเด็กจะเรียนจบไปจากโรงเรียนนี้
 - หยุดว่ากล่าวตักเตือน แล้วคิดหาวิธีการอื่น
57. ในปัจจุบันนี้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคารพผู้ใหญ่ และครูอาจารย์ ท่านมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไร
- เห็นด้วยอย่างยิ่งและจะต้องกวดขัน
 - เห็นด้วยเพราะเด็กมีความคิดอิสระมากขึ้น
 - ไม่เห็นด้วยเพราะนักเรียนยังประพฤติตามระเบียบของโรงเรียน
 - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ยังสามารถอบรมสั่งสอนได้
58. ถ้านักเรียนคนหนึ่งไม่ทำการบ้านบ่อย ๆ และครูได้ทำโทษนักเรียนคนนั้น ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่
- เหมาะสมที่สุดเพราะครั้งต่อไปจะได้ทำการบ้าน
 - เหมาะสมดีเพราะจะได้เซ็ดทราบ
 - ไม่เหมาะสมเพราะครูใช้อารมณ์กับเด็ก
 - ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งเพราะครูควรหาสาเหตุก่อนแล้วจึงแก้ไข

59. ถ้าครูทราบว่านักเรียนคนหนึ่งของท่านไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ขาดเงินซื้อหนังสือเรียน และซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพราะยากจน แต่เป็นคนดี ขยันเรียน ครูจึงช่วยเหลือเงินส่วนตัวแก่เด็กคนนั้น ท่านคิดว่าเป็นการสมควรหรือไม่
- ก. สมควร เพราะเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจ
 - ข. สมควร และควรให้เด็กทำงานทดแทนเพื่อจะได้รู้ค่าของเงิน
 - ค. ไม่สมควร เพราะจะทำให้เด็กเคยตัวไม่เห็นค่าของเงินเพราะได้มาง่าย
 - ง. ไม่สมควร เพราะควรเป็นเรื่องของทางโรงเรียนที่จะช่วยเหลือมากกว่า
60. ถ้ามีคนที่กล่าวกับท่านว่า "งานครูเงินเดือนน้อย แต่ทำงานยุ่งและเหนื่อยกับการสอนกับเด็ก ทั้งวัน น่าเบื่อนะ" ท่านจะกล่าวตอบว่าอย่างไร
- ก. ยุ่งและเหนื่อยแต่ก็สนุก
 - ข. งานอะไรก็เหนื่อยเหมือนกัน
 - ค. ทนทำไปก่อน ใ้ทำงานใหม่แล้วค่อยลาออก
 - ง. บางทีก็เบื่อเหมือนกัน
61. ท่านเลือกเป็นครูด้วยเหตุผลใด
- ก. เป็นครูด้วยใจรัก
 - ข. เรียนมาทางด้านนี้โดยตรง
 - ค. บังเอิญสอบเข้าได้
 - ง. ครอบครัวต้องการให้เป็นครู
62. ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่ออาชีพครู
- ก. น่าเบื่อหน่าย จำเจ
 - ข. รับภาระหนักแต่น่าภูมิใจ
 - ค. อยู่ใ้กรอบของสังคมมากเกินไป
 - ง. มีความสุขเมื่ออยู่กับเด็กๆ

63. จากการทำงานครุมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับท่านหรือไม่
- เหมาะสมอย่างยิ่ง
 - เหมาะสม
 - ไม่เหมาะสม
 - ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง
64. ครูจ่านง ทราบว่ามีเด็กคิดยาเสพติด สร้างปัญหา ก่อความวุ่นวาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ครูจ่านงแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินการตามกฎหมาย ถ้าท่านเป็นครูจ่านงจะทำเช่นนี้หรือไม่
- ไม่ทำ เพราะน่าจะมียวิธีอื่นที่เหมาะสมกว่า
 - ไม่ทำ เพราะสงสารเด็ก
 - ทำ เพราะจะได้หมดปัญหาเสียที
 - ไม่ทำ เพราะเกรงว่าตนเองอาจจะต้องเดือดร้อนภายหลัง
65. เมื่อมีนักเรียนเรียนช้าไม่ทันเพื่อน ท่านคิดว่า ในฐานะที่ท่านเป็นครูท่านจะอย่างไร
- สอนซ่อมเสริมให้เป็นรายบุคคล
 - ให้เพื่อนนักเรียนที่เรียนดีช่วยสอนให้
 - ให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง
 - แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อหาทางช่วยเหลือ
66. ถ้าท่านต้องอธิบายบทเรียนช้า ๆ ให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนอ่อน ท่านจะรู้สึกอย่างไร
- เฉย ๆ เพราะเป็นหน้าที่
 - เบื่อ เพราะอธิบายหลายครั้งแล้ว
 - หงุดหงิดอารมณ์ไม่ดี
 - เต็มใจ เพราะจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น

67. ถ้าเนื้อหาวิชาที่ต้องสอนมีมาก เกรงว่าจะสอนไม่ทัน ข้าพเจ้าจะพยายามสอนซ่อมเสริมในชั่วโมงว่าง
- ปฏิบัติเป็นประจำ
 - ปฏิบัติบ่อย ๆ
 - ปฏิบัติบางครั้ง
 - ไม่ได้ปฏิบัติเลย
68. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า "ข้าพเจ้าคิดว่าการกระทำความผิดของข้าพเจ้าไม่เสียหายอะไร เพราะว่ามีครูคนอื่น ๆ ทำความผิดมากกว่าข้าพเจ้าถมเถไป"
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วย
 - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
69. ท่านได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนมากน้อยเพียงไร
- ร่วมงานทุกครั้ง
 - ร่วมงานบ้างในบางครั้ง
 - ไม่ค่อยได้ร่วมงาน
 - ไม่เคยร่วมงานเลย
70. ท่านเคยคิดจะสอนพิเศษให้แก่เด็กนอกเวลาเรียนหรือในวันหยุดบ้างหรือไม่
- ไม่เคยคิดเลย เพราะเท่าที่สอนตามปกติก็เหนื่อยมากแล้ว
 - คิดเหมือนกันแต่ไม่เคยสอน เพราะไม่มีเวลา
 - คิดและเคยสอนให้เด็กบ้างในบางครั้ง
 - คิดและสอนให้เด็กเสมอ ถ้าพบเด็กที่มีปัญหา

ตอนที่ 3

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 3 นี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนทั้งหมด 39 ข้อ โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาเลือก ระดับของการปฏิบัติ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ ตามที่ท่านเลือกนั้น

วิธีตอบ

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงถึงระดับของพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ตามความเป็นจริงของท่าน โดยพิจารณาความหมายของแต่ละระดับดังนี้

- 4 หมายถึง การปฏิบัติเป็นประจำหรือเป็นความจริงมากที่สุด (76 - 100 %)
- 3 หมายถึง การปฏิบัติบ่อย ๆ หรือเป็นความจริง (51 - 75 %)
- 2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือเป็นความจริงบ้าง (26 - 50 %)
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย หรือไม่เป็นความจริงเลย (0 - 25 %)

ตัวอย่างการตอบ

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
0 ข้าพเจ้าออกกำลังกายในตอนเช้าทุกวัน		✓		
00 ข้าพเจ้าชอบรับประทานขนมหวาน			✓	

ต่อไปนี้โปรดพิจารณาเลือกตอบตามความจริงที่ท่านปฏิบัติ

ปฏิบัติประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ
จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง
4	3	2	1

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม			
	4	3	2	1
1. ข้าพเจ้านักเรียนไปช่วยเหลือชุมชน เช่น ทำความสะอาดวัด ตลาด และชุมชน ในวันสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนตำนาหรือ เกี่ยวข้าว				
2. ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมในโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน เช่น ทำถนน ขุดบ่อ				
3. ข้าพเจ้าช่วยเหลือชุมชน โดยการเป็นกรรมการในการเลือก ตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร				
4. ข้าพเจ้าไปเยี่ยมบ้านผู้ปกครองนักเรียน เพื่อพบปะสนทนา และศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและผู้ปกครอง เพื่อหา ทางช่วยเหลือเมื่อจำเป็น				
5. ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการจัดการบริการข่าวสารต่าง ๆ เพื่อ เผยแพร่ความรู้แก่นักเรียน และประชาชนในเรื่อง เกี่ยวกับการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ทั้ง ๆ ใดที่น่าสนใจ				

ปฏิบัติประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ
จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง
4	3	2	1

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม			
	4	3	2	1
6. ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาเรื่องการเงินโดยเฉพาะเรื่องหนี้สิน				
7. ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตนเสื่อมเสียในเรื่องชู้สาว แม้ว่าจะมีโอกาสก็ตาม				
8. ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะเตรียมการสอนให้เสร็จเรียบร้อยในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์				
9. ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะสนับสนุนสินค้าไทย แต่เมื่อพบสินค้าต่างประเทศที่ถูกใจ ก็เสียความตั้งใจทุกที				
10. ในบางครั้งข้าพเจ้าจำเป็นต้องพูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด				
11. แม้ว่าจะมีการวางแผนงานเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าก็ต้องตรวจสอบและปรับปรุงงานอยู่เสมอ				
12. ข้าพเจ้าไม่เคยวางแผนในการทำงานหรือแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าเลย เพราะมักทำตามแผนไม่ได้				
13. ข้าพเจ้ามีธุระส่วนตัวที่มักจะต้องไปทำในเวลาราชการบ่อย ๆ				
14. ข้าพเจ้าไม่เคยปฏิบัติงานผิดพลาดจนเป็นภัยเสียเลย				

ปฏิบัติประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ
จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง
4	3	2	1

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
15. ข้าพเจ้าเป็นคนสนุกสนานร่าเริงและยิ้มแย้มแจ่มใส				
16. ข้าพเจ้ามักจะรู้สึกโกรธและโมโหง่าย				
17. ตามปกติข้าพเจ้าจะพูดเสียงดังและเอะอะเมื่อคิดว่า ตัวเองทำถูก ไม่สนใจว่าจะมีคนมองหรือไม่				
18. คนที่พูดคุยกับข้าพเจ้าในครั้งแรกจะทนายได้ทันทีว่า ข้าพเจ้าเป็นครู				
19. ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงที่จะคุยกับกลุ่มคนอื่นที่ชอบคุย สนุกสนานเฮฮา ไร้สาระ				
20. ข้าพเจ้าชอบฟัง และสนใจติดตามเรื่องประเภท ตลกขบขัน				
21. ข้าพเจ้าเบื่อและไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพราะงานสอนหนังสือก็เหนื่อยมากแล้ว				
22. ข้าพเจ้าเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว และมีความ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ				
23. ข้าพเจ้าจะพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะปฏิบัติตาม คำแนะนำของคนอื่น				

ปฏิบัติประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ
จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง
4	3	2	1

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
24. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อและรำคาญ ถ้าจะต้องคุยกับใคร ๆ แม้แต่กับเด็กนักเรียน ในขณะที่อารมณ์ไม่ดี				
25. ข้าพเจ้ามีความเป็นกันเองและยิ้มแย้มแจ่มใส กับคนทั่ว ๆ ไป				
26. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจที่จะต้องพูดคุยกับคนที่ไม่ คุ้นเคย				
27. ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือ ผูกพันกับเรื่องความยุ่งยากของผู้อื่น				
28. ข้าพเจ้าเฉย ๆ และไม่ตอบโต้ เมื่อมีผู้อื่นทว่าร้าย หรือวิพากษ์วิจารณ์				
29. ข้าพเจ้าเลือกทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานคนเดียว เพราะได้ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน				
30. ข้าพเจ้ามักจะทำงานตามลำพังมากกว่าทำงานกลุ่ม เพราะเพื่อการขัดแย้งภายในกลุ่ม				

ปฏิบัติประจำ	ปฏิบัติบ่อย ๆ	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ
จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง
4	3	2	1

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
31. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนท่านจัดกิจกรรม ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด				
1) การศึกษาสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเอกสาร หลักสูตร				
2) ศึกษาแผนการสอน				
3) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่น				
4) ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น				
5) ทำบันทึกการสอน				
6) ทำคู่มือประกอบการสอน				
7) สร้างแบบฝึกหัด				
8) อ่านหนังสือเรียนของเด็ก				
9) เตรียมอุปกรณ์การสอน				
10) อื่น ๆ (โปรดระบุ)				
.....				
.....				

โครงการการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
2. อายุ ปี (เศษเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. วุฒิทางการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการสอน ปี
5. สถานภาพสมรส ☐ 1. โสด ☐ 2. หย่า
- ☐ 3. สมรสอยู่ด้วยกัน ☐ 4. สมรสแล้วแยกกันอยู่
6. บุคคลที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู คน
7. ท่านมีรายได้เดือนละประมาณ

☐ 1. 2,000 - 3,000 บาท	☐ 2. 3,000 - 4,000 บาท
☐ 3. 4,000 - 5,000 บาท	☐ 4. 5,000 - 6,000 บาท
☐ 5. 6,000 บาท ขึ้นไป	
8. รวมรายได้ของท่านและภรรยา (สามี) ประมาณเดือนละ

☐ 1. 4,000 - 5,000 บาท	☐ 2. 5,000 - 6,000 บาท
☐ 3. 6,000 - 7,000 บาท	☐ 4. 7,000 - 8,000 บาท
☐ 5. 8,000 บาท ขึ้นไป	
9. รายจ่ายในครอบครัวของท่านประมาณเดือนละ

☐ 1. 2,000 - 3,000 บาท	☐ 2. 3,000 - 4,000 บาท
☐ 3. 4,000 - 5,000 บาท	☐ 4. 5,000 - 6,000 บาท
☐ 5. 6,000 - 7,000 บาท	☐ 6. 7,000 - 8,000 บาท
☐ 7. 8,000 บาท ขึ้นไป	

10. รายจ่ายของท่าน (ครอบครัว) ส่วนมากใช้จ่ายในเรื่องใด

☐ 1. อาหาร	☐ 2. เสื้อผ้าเครื่องใช้ต่าง
☐ 3. ค่ารักษาพยาบาล	☐ 4. การศึกษา (ของทุกคนที่รับผิดชอบ)
☐ 5. ค่าการบันเทิง	☐ 6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสังคม
☐ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

11. เมื่อเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่ายแล้ว เป็นอย่างไร

☐ 1. รายได้พอเพียงกับรายจ่าย	☐ 2. รายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย

12. ในกรณีที่รายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย ท่านแก้ปัญหาอย่างไร

☐ 1. ยืมจากเพื่อนหรือญาติ	☐ 2. ยืมจากนายทุนเอกชน
☐ 3. กู้สหกรณ์ออมทรัพย์	☐ 4. กู้ธนาคาร
☐ 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

13. สถานที่อยู่อาศัย

☐ 1. มีบ้านของตนเอง	☐ 2. อาศัยญาติอยู่
☐ 3. บ้านเช่า	☐ 4. บ้านพักครู
☐ 5. บ้านพ่อแม่	☐ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ) ..

14. บ้านพักของท่านอยู่ในบริเวณใด

☐ 1. ใกล้โรงเรียน	☐ 2. ต่างหมู่บ้าน
☐ 3. ต่างอำเภอ	☐ 4. อยู่ในจังหวัด

15. ท่านใช้เวลาในการเดินทางมาโรงเรียนมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาในการเดินทางมาโรงเรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

16. ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย

- ☐ 1. แข็งแรง (ไม่ค่อยเจ็บป่วย) ☐ 2. เจ็บป่วยบ้าง
- ☐ 3. เจ็บป่วยเป็นประจำ โรคประจำตัวคือ

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงาน

17. ท่านมีภาระหน้าที่อื่นใดบ้าง นอกจากงานสอนตามปกติ (เช่น เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน)
-
-
-
-
18. ในสัปดาห์หนึ่งท่านทำการสอน คาบ (..... ชั่วโมง)
19. ในสัปดาห์หนึ่งท่านปฏิบัติงานอื่น ชั่วโมง
20. ท่านมีภาระหน้าที่อื่น จนทำให้ขาดการสอนบ่อยครั้ง หรือไม่ เพราะเหตุใด
-
-
-
-
21. ท่านมีเวลาว่างพอที่จะเตรียมการสอน หรือค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
-
-
-
-
22. ผู้บริหารโรงเรียนสนใจ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของท่านมากน้อยเพียงใด
-
-

23. การบริหารงานในโรงเรียนของท่าน ทำให้ท่านสะดวก คล่องตัว หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานมากนักน้อยเพียงใด
-
-
-
24. ท่านเคยมีโอกาสดำเนินการอบรม/สัมมนา ทางวิชาการบ้างหรือไม่
- ☐ 1. เคย ☐ 2. ไม่เคย
- ถ้าเคยดำเนินการอบรม บ่อยมากน้อยเพียงใด
- ☐ 1. บ่อย ☐ 2. ไม่บ่อย
25. การอบรม/สัมมนา ได้ผล หรือมีประโยชน์ต่อท่านมากน้อยเพียงใด
-
-
-
26. ถ้าท่านได้รับเลือกให้ไปอบรมหรือสัมมนา ท่านมีปัญหหรืออุปสรรคในการไปอบรม/สัมมนา ในเรื่องใดบ้าง
-
-
-
27. ผลจากการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา ท่านมีความคิดเห็นตรงกับเรื่องใด ต่อไปนี้บ้าง
- ☐ 1. เนื้อหาสาระที่จัดให้ไม่น่าสนใจ และมีประโยชน์น้อย
- ☐ 2. ระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป ทำให้เข้าใจได้น้อย
- ☐ 3. จุดมุ่งหมายในการอบรมไม่ชัดเจน
- ☐ 4. การอบรม/สัมมนา ทำไม่ต่อเนื่อง
- ☐ 5. วิทยากรมีความรู้ และประสบการณ์น้อย
- ☐ 6. ได้ผลไม่คุ้มค่าที่ต้องเสียเงินด้วยตนเอง
- ☐ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-โปรดทำต่อข้อสุดท้าย.....

28. กิจกรรมใดบ้างที่ท่านมีความเห็นว่า จะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของท่านได้ (โปรดจัดลำดับความสำคัญ ของกิจกรรมเหล่านั้นด้วย)

กิจกรรม	ไม่ เห็นด้วย	เห็นด้วย	ลำดับ ที่
1. การปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงาน ทุกภาคเรียน หรือทุกครั้ง ที่เริ่มงานใหม่ _____			
2. การประชุมปรึกษาหารือ _____			
3. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถา _____			
4. จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู _____			
5. การอบรม สัมมนา _____			
6. การจัดตั้งคณะกรรมการค้นคว้าเฉพาะเรื่อง _____			
7. การประชุมปฏิบัติการ _____			
8. การเยี่ยมห้องเรียนเพื่อสังเกตการสอน _____			
9. การดูงาน _____			
10. การสาธิตการสอน _____			
11. การศึกษาต่อ _____			
12. การสนับสนุนให้เขียนบทความทางวิชาการ _____			
13. การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ ความรู้ต่าง ๆ _____			
14. _____			
15. _____			

โครงการการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ควรจัด
ในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนของครูประถมศึกษา
(โปรดจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมเหล่านั้นด้วย)

กิจกรรม	ไม่ เห็นด้วย	เห็นด้วย	ลำดับ ที่
1. การประชุมนิเทศก่อนการปฏิบัติงาน ทุกภาคเรียน หรือทุกครั้ง ที่เริ่มงานใหม่			
2. การประชุมปรึกษาหารือ			
3. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถา			
4. จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครู			
5. การอบรม สัมมนา			
6. การจัดตั้งคณะกรรมการค้นคว้าเฉพาะเรื่อง			
7. การประชุมปฏิบัติการ			
8. การเยี่ยมห้องเรียนเพื่อสังเกตการสอน			
9. การดูงาน			
10. การสาธิตการสอน			
11. การศึกษาต่อ			
12. การสนับสนุนให้เขียนบทความทางวิชาการ			
13. การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร หรือหนังสือเผยแพร่ ความรู้ต่าง ๆ			
14.			
15.			

ภาคผนวก ง.

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา
2. ค่ามัธยฐาน และค่าความเบี่ยงเบน ของผลการตอบแบบสอบถาม
ในรอบที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญ
3. ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถาม
สำหรับครู
4. ค่าสถิติจากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา

รหัสสำหรับผู้เสนอบทความ ผู้ให้สัมภาษณ์ และผลงานวิจัยที่ใช้วิเคราะห์ใน
ตาราง 1 โดยมีความหมายว่า ตัวเลขในช่องต่าง ๆ ในตาราง 1 คือรหัส ตัวเลขซึ่ง
ได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

รหัส	ชื่อ
1.	กิปสัน และฮันท์
2.	แฮร์สัน และโกวิน
3.	บลูม เบนจามิน
4.	เบรื่อง กุมุท
5.	ก้อ สวัสดิพิพาณิชย์
6.	อาร์ม สตรอง
7.	ซาโรช บัวศรี
8.	บุญถิ่น อัตถากร
9.	บุญเสริม ฤทธาภิรมย์
10.	เฮล และมัวร์
11.	สุรินทร์ สรสิริ
12.	คณะกรรมการการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา
13.	เพทาย ศิริสุขุมิตร
14.	สุรชาติ สังข์รุ่ง
15.	ปรีชา เศรษฐีธร
16.	พุทธทาสภิกขุ
17.	กันต์ ชินบุตร
18.	ไพบูลย์ จันทยศ
19.	ประยูร อีระพงษ์

รหัส	ชื่อ
20.	จันทร์ ชุ่มเมืองปัก
21.	จิตรกร ตั้งเกษมสุข
22.	พระราชปัญญานันทมุนี
23.	พุทธทาสภิกขุ
24.	ทองคุณ หงส์พันธ์
25.	ยนต์ ชุ่มจิต
26.	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
27.	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
28.	เสน่ห์ จามริก
29.	พระราชวรมุนี
30.	เสรี วงษ์มณฑา
31.	ไรอันส์
32.	คูแมน
33.	ลอเรนซ์
34.	นันทนา ยันศิริ
35.	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
36.	เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ
37.	กัลลธรรม ราชา
38.	ทอร์สเทน ฮัสเซน และทีเนวิลลี
39.	จำเนียร น้อยท่าช้าง
40.	จารึก นนทวาสี
41.	จารึก ชูศักดิ์กุล
42.	อำไพ สุจริตกุล

รหัส	ชื่อ
43.	ระวีวรรณ เสวตามร
44.	อนุศักดิ์ เกตุสิริ
45.	ติลก บุญเรืองรอด
46.	ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ
47.	วิชิต ทองนัย
48.	สุทิน ฉินโฉม และคนอื่น ๆ
49.	กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ
ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันตก
50.	จันทร์ ชุ่มเมืองปัก

ผลการวิเคราะห์แสดงรายละเอียดในตาราง 1

[illegible]

[illegible]

ตาราง 30 ค่ามัธยฐาน และค่าความเบี่ยงเบน ของผลการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3
ของผู้เชี่ยวชาญ

คุณลักษณะ	มัธยฐาน	ค่าความเบี่ยงเบน
1. <u>ความรู้ในวิชาชีพ</u>		
1.1 1)	4.72	0.91
2)	4.65	0.97
3)	4.65	0.97
4)	4.79	0.83
5)	4.50	1.16*
6)	3.14	1.40*
1.2 1)	4.93	0.57
2)	4.84	0.65
3)	4.55	1.28
1.3 1)	4.79	0.79
2)	4.79	0.79
3)	4.50	1.00
4)	4.42	1.00
5)	3.42	1.43*
1.4 1)	3.15	0.93*
2)	4.06	1.12*
1.5 1)	4.18	1.12*
2)	4.06	1.12*

ตาราง 30 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัธยฐาน	ค่าความเบี่ยงเบน
1.6 1)	4.89	0.61
2)	4.50	1.06*
3)	4.50	1.06*
1.7 1)	4.20	1.04
2)	3.93	1.12*
3)	3.93	1.12*
1.8 1)	4.50	1.16*
2)	4.18	1.12*
3)	4.55	1.26*
4)	4.06	1.12*
5)	4.00	1.30*
1.9	4.06	1.12*
1.10 1)	4.85	0.65
2)	4.84	0.65
3)	4.65	0.97
4)	4.09	0.77
5)	4.50	1.00
6)	4.84	0.50
2. <u>การพัฒนาชุมชน</u>		
2.1	4.42	1.15*
2.2	4.05	1.04

ตาราง 30 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัธยมศึกษา	ค่าความเบี่ยงเบน
2.3	4.55	1.15 [*]
2.4	3.68	1.18 [*]
2.5	4.65	1.26 [*]
2.6	4.65	1.06 [*]
2.7	4.15	0.93
2.8	4.42	1.15 [*]
3. <u>อุดมการณ์และวิถียุทธศาสตร์</u>		
3.1 1)	4.84	0.65
2)	4.84	0.65
3.2	4.65	1.13 [*]
3.3 1)	4.84	0.65
2)	4.84	0.65
3)	4.25	1.00
4)	4.93	0.57
5)	4.93	0.57
4. <u>คุณธรรมและจริยธรรม</u>		
4.1	4.84	0.65
4.2	4.89	0.61
4.3 1)	4.55	1.03
2)	4.55	1.03
3)	4.15	0.93

ตาราง 30 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัธยฐาน	ค่าความเบี่ยงเบน
4.4	4.31	1.11*
4.5	4.65	0.97
4.6	4.55	1.10
4.7	4.33	1.03
4.8	4.79	0.83
4.9	4.84	0.65
4.10	4.65	1.04
4.11	4.55	1.01
4.12	4.55	1.46*
4.13	4.55	1.46*
5. <u>วินัย</u>		
5.1	4.89	0.61
5.2	4.79	0.80
5.3	4.79	0.79
5.4	4.43	1.03
5.5	3.55	1.28*
5.6	4.33	1.08*
5.7	4.72	1.06*
5.8	4.00	1.30*
5.9	3.91	1.50*

ตาราง 30 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัธยมฐาน	ค่าความเบี่ยงเบน
6. <u>บุคลิกภาพ</u>		
6.1	4.70	0.96
6.2	4.20	1.04
6.3	4.50	1.00
6.4	4.40	0.97
6.5	4.65	0.97
6.6	4.65	1.04
6.7	4.43	1.03
6.8	4.20	0.79
6.9	4.55	1.00
6.10	4.50	1.03

* รายละเอียดคุณลักษณะที่ตัดออก

ตาราง 31 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
และแบบสอบถามความรู้ในวิชาชีพครู

แบบทดสอบความรู้ในวิชาชีพ					
ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.54	.30	15	.37	.29
2	.61	.42	16	.77	.27
3	.41	.34	17	.43	.35
4	.49	.27	18	.49	.33
5	.72	.22	19	.59	.42
6	.80	.52	20	.66	.33
7	.54	.45	21	.59	.28
8	.49	.33	22	.81	.25
9	.41	.31	23	.66	.30
10	.63	.28	24	.74	.30
11	.73	.27	25	.66	.33
12	.70	.30	26	.66	.32
13	.48	.27	27	.83	.39
14	.43	.31	28	.80	.22

ตาราง 32 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสำหรับครูประถมศึกษา

ข้อที่	t	ข้อที่	t
29	2.148 ^{**}	51	2.144 ^{**}
30	3.190 ^{**}	52	2.165 [*]
31	2.192 [*]	53	2.081 [*]
32	2.904 [*]	54	2.043 [*]
33	2.975 [*]	55	2.068 [*]
34	2.249 [*]	56	2.101 [*]
35	2.580 [*]	57	2.181 [*]
36	2.520 [*]	58	2.239 [*]
37	2.405 [*]	59	2.102 [*]
38	2.587 [*]	60	2.291 [*]
39	2.133 [*]	61	2.143 [*]
40	2.370 [*]	62	2.542 [*]
41	2.054 [*]	63	2.564 [*]
42	2.131 [*]	64	2.068 [*]
43	2.567 [*]	65	2.365 [*]
44	2.507 [*]	66	2.740 ^{**}
45	2.422 [*]	67	2.295 [*]
46	2.340 [*]	68	2.632 [*]
47	2.648 [*]	69	2.220 [*]
48	2.139 [*]	70	2.576 [*]
49	2.197 [*]		
50	2.940 ^{**}		

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	2.761**	23	2.997**
2	2.100*	24	2.824**
3	2.175*	25	2.925**
4	2.355*	26	2.234*
5	2.087*	27	2.446*
6	2.637*	28	2.701**
7	2.437*	29	2.127*
8	3.674**	30	2.077*
9	2.694**	1)	2.098*
10	2.270*	2)	3.421*
11	2.474*	3)	3.359**
12	2.298*	4)	2.983**
13	2.191*	5)	3.190**
14	2.251*	6)	2.742**
15	2.228*	7)	2.897**
16	2.595*	8)	2.990**
17	2.057*	9)	2.876**
18	2.083*		
19	3.089**		
20	2.710**		
21	2.053*		
22	2.825**		

** $t < .01$, * $t < .05$

ตาราง 34 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษาของ
ครูชายและหญิง

เพศ	λ	R_c	Λ	χ^2	df	
ชาย	.077	0.267	0.929	9.610	2	$P < .01$
หญิง	.096	0.296	0.912	18.031	2	$P < .01$

ตาราง 35 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ
ของครูชายและหญิง

เพศ	กลุ่มจริง	จำนวนคน	กลุ่มที่คาดคะเน	
			คุณภาพสูง	คุณภาพต่ำ
1. ชาย	คุณภาพสูง	43	26	17
			60.5 %	39.5 %
	คุณภาพต่ำ	90	38	52
			42.2 %	57.8 %
2. หญิง	คุณภาพสูง	123	84	39
			68.3 %	31.7 %
	คุณภาพต่ำ	76	32	44
			42.1 %	57.9 %

- ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูชายได้ถูกต้องเท่ากับ 58.15
- ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูหญิงได้ถูกต้องเท่ากับ 64.32

ตาราง 36 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

คุณลักษณะ	25 - 30 ปี						F	31 - 40 ปี						F		
	คุณภาพสูง			คุณภาพต่ำ				รวม	คุณภาพสูง			คุณภาพต่ำ			รวม	
	n = 46			n = 42					n = 88			n = 80				
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.				$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
1. ความรู้ในวิชาชีพ	69.152	6.834		64.619	7.210		69.761	5.293		65.212	7.157		67.595	6.635	22.19**	
2. คุณธรรมและจริยธรรม	62.369	4.473		61.142	4.826		63.556	3.529		60.600	6.317		62.143	5.250	14.35**	
3. อุณหภูมิและวิญญาณครู	51.369	4.165		49.952	4.405		51.829	4.009		49.800	5.055		50.863	4.636	8.385**	
4. การพัฒนาชุมชน	11.304	2.927		11.404	2.557		11.840	2.630		12.137	2.862		11.982	2.739	0.489	
5. วินัย	28.913	3.914		27.095	3.843		29.897	3.484		27.862	3.699		28.928	3.720	13.48**	
6. บุคลิกภาพ	49.717	5.969		47.238	5.030		49.079	5.06		47.687	5.669		48.416	5.388	2.827	

** $P < .01$, * $P < .05$

คุณลักษณะ	41 - 50 ปี						มากกว่า 50 ปี						F	
	คุณภาพสูง		คุณภาพต่ำ		รวม		คุณภาพสูง		คุณภาพต่ำ		รวม			
	r = 28		n = 30		N = 58		n = 4		n = 14		N = 18			
	$\bar{X}$	S.S.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความรู้ในวิชาชีพ	68.607	5.586	66.433	6.547	67.482	6.148	1.837	65.250	12.632	63.357	7.561	63.777	8.516	0.146
2. คุณธรรมและจริยธรรม	63.357	3.257	60.400	7.591	61.827	6.047	3.623	63.000	3.559	61.928	3.970	62.166	3.807	0.235
3. องค์การณและวินัยภาคย์	52.785	3.337	49.733	4.532	51.206	4.254	8.428**	52.500	3.109	49.857	4.294	50.444	4.133	1.294
4. การพัฒนาชุมชน	13.642	3.211	11.966	2.251	12.775	2.859	5.357*	11.250	2.217	12.928	2.730	12.555	2.661	1.256
5. วินัย	29.250	3.417	28.800	3.478	29.017	3.425	0.246	26.000	4.898	27.500	3.995	27.166	4.105	0.400
6. บุคลิกภาพ	49.250	4.069	48.200	5.006	48.706	4.569	0.761	43.750	3.862	46.714	4.232	46.055	4.235	1.576

** P < .01, * P < .05

ตาราง 37 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตามระดับอายุ

อายุ	λ	R_c	Λ	χ^2	df	
20 - 30 ปี	0.106	0.310	0.903	8.657	1	$P < .01$
31 - 40 ปี	0.215	0.420	0.823	31.946	4	$P < .01$
41 - 50 ปี	0.325	0.495	0.754	15.350	3	$P < .01$
มากกว่า 50 ปี	0.406	0.537	0.711	4.944	3	$P < .18$

ตาราง 38 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำ
จำแนกตามระดับอายุ

อายุ	กลุ่มจริง	จำนวนคน	กลุ่มที่คาดคะเน	
			คุณภาพสูง	คุณภาพต่ำ
1. 25 - 30 ปี	คุณภาพสูง	46	32 69.6 %	14 30.4 %
	คุณภาพต่ำ	42	15 35.7 %	27 64.3 %
2. 31 - 40 ปี	คุณภาพสูง	88	66 75.0 %	22 25.0 %
	คุณภาพต่ำ	80	32 40.0 %	48 60.0 %
3. 41 - 50 ปี	คุณภาพสูง	28	21 75.0 %	7 25.0 %
	คุณภาพต่ำ	30	10 33.3 %	20 66.7 %
4. มากกว่า 50 ปี	คุณภาพสูง	4	4 100 %	0 0 %
	คุณภาพต่ำ	14	3 21.4 %	11 78.6 %

1. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีอายุ 20 - 30 ปี
ได้ถูกต้องเท่ากับ 67.05
2. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี
ได้ถูกต้องเท่ากับ 67.86
3. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี
ได้ถูกต้องเท่ากับ 70.69
4. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี
ได้ถูกต้องเท่ากับ 83.33

ตาราง 39 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของชุดลักษณะทั้ง 6 ด้าน
จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

คุณลักษณะ	ต่ำกว่าปริญญาตรี						F	วุฒิปริญญาตรี						F
	คุณภาพสูง		คุณภาพต่ำ		รวม			คุณภาพสูง		คุณภาพต่ำ		รวม		
	n = 24		n = 59		N = 83			n = 141		n = 107		N = 248		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความรู้ในวิชาชีพ	68.166	7.366	63.312	7.372	65.060	7.664	4.997*	69.631	5.591	65.897	6.951	68.020	6.742	21.970**
2. คุณธรรมและจริยธรรม	63.388	4.089	58.500	8.234	60.260	7.370	5.539*	63.198	3.743	61.233	5.500	62.350	4.728	10.930**
3. อุทิศการณและวิญญาดครู	52.611	3.292	49.125	5.928	50.380	5.371	5.276*	51.851	4.046	50.168	4.456	51.125	4.300	9.639**
4. การพัฒนาชุมชน	12.555	2.571	12.218	3.139	12.340	2.924	0.150	11.914	2.887	11.990	2.571	11.947	2.750	0.045
5. วินัย	27.944	3.095	26.656	4.632	27.120	4.158	1.108	29.773	3.584	28.065	3.464	29.036	3.620	14.210**
6. บุคลิกภาพ	51.388	5.180	47.031	4.700	48.600	5.268	9.201*	49.212	4.863	47.981	5.470	48.681	5.159	3.500

** $P < .01$, * $P < .05$

ตาราง 40 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตาม
 วุฒิทางการศึกษา

วุฒิทางการศึกษา	λ	R_c	Λ	χ^2	df	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0.234	0.436	0.809	9.909	2	$P < .01$
ปริญญาตรี	0.126	0.335	0.887	29.092	4	$P < .01$

ตาราง 41 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและครูที่มีคุณภาพต่ำ
จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิทางการศึกษา	กลุ่มจริง	จำนวนคน	กลุ่มที่คาดคะเน	
			คุณภาพสูง	คุณภาพต่ำ
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	คุณภาพสูง	18	13	5
			72.2 %	27.8 %
	คุณภาพต่ำ	32	9	23
			28.1 %	71.9 %
2. ปริญญาตรี	คุณภาพสูง	141	100	41
			70.9 %	29.1 %
	คุณภาพต่ำ	107	39	68
			36.4 %	63.6 %

1. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ได้ถูกต้องเท่ากับ 72.00

2. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มสำหรับครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ได้ถูกต้องเท่ากับ 67.74

ตาราง 43 ค่าสถิติที่แสดงความเชื่อมั่นในการจำแนกกลุ่มคุณภาพครูประถมศึกษา จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	λ	R_c	Λ	χ^2	df	
1 - 10 ปี	0.242	0.442	0.804	21.093	2	$P < .01$
11 - 20 ปี	0.265	0.458	0.789	28.642	5	$P < .01$
มากกว่า 20 ปี	0.122	0.330	0.891	5.593	1	$P < .01$

ตาราง 44 ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูง และครูที่มีคุณภาพต่ำ
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	กลุ่มจริง	จำนวนคน	กลุ่มที่คาดคะเน	
			คุณภาพสูง	คุณภาพต่ำ
1. 1 - 10 ปี	คุณภาพสูง	50	37	13
			74.0 %	26.0 %
	คุณภาพต่ำ	50	17	33
			34.0 %	66.0 %
2. 11 - 20 ปี	คุณภาพสูง	66	46	20
			69.7 %	30.3 %
	คุณภาพต่ำ	60	19	41
			31.7 %	68.3 %
3. มากกว่า 20 ปี	คุณภาพสูง	22	16	6
			72.7 %	27.3 %
	คุณภาพต่ำ	29	14	15
			48.3 %	51.7 %

1. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน

1 - 10 ปี ได้ถูกต้องเท่ากับ 70.00

2. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน

11 - 20 ปี ได้ถูกต้องเท่ากับ 69.05

3. ร้อยละของการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน

มากกว่า 20 ปี ได้ถูกต้องเท่ากับ 60.78

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวศรีสมร พุ่มสะอาด เกิดวันที่ 7 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2489
เป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวน 8 คน ของ นายสนั่น และนางจินดา พุ่มสะอาด จบการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เมื่อปีพุทธศักราช 2517
จบการศึกษาระดับปริญญาโท ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช 2522 และจบ
การศึกษาระดับปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีพุทธศักราช
2530

เคยรับราชการครูโรงเรียนวัดบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน และโรงเรียนประตูลี้
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันรับราชการสังกัดกองวิจัยทาง
การศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ